

Plani i Risistemimit për Rehabilitimin e Linjës Hekurudhore Vorë - Hani i Hotit

Versioni final

Mars 2025
Tiranë, Shqipëri

PËRMBLEDHJE E RAPORTIT

TITULLI I PROJEKTIT	Plani i Risistemimit (PR) për Rehabilitimin e Linjës Hekurudhore Vorë-Hani i Hotit
TITULLI I DOKUMENTIT	Plani Final i Risistemimit (PR)
ID E DOKUMENTIT	AL-AB-BA2-K253-004

NR.	QËLLIMI I PUBLIKIMIT	KOMENTE/ PËRSHKRIM	PËRGATITI	DATA
0	Publikimi i parë i draftit të PR	Draft i hershëm	Ekipi i Abkons	15.11.2024
1	Draft PR	n/a	Ekipi i Abkons	18.12.2024
2	Rishikimi i draftit të PR	Rishikimi sipas komenteve/shënimeve të HSH dhe BERZH	Ekipi i Abkons	07.02.2025
3	PR finale	Versioni përfundimtar i përpunuar bazuar në komentet/shënimet e HSH (ekipi mbështetës i NJZP) dhe BERZH.	Ekipi i Abkons	20.03.2025
4	Rishikimi final i PR	Rishikimi përfundimtar sipas ndryshimeve të kërkuara nga HSH	Ekipi i Abkons	23.04.2025

QËLLIMI FINAL I DORËZIMIT

	Konsulenti		
	Përgatiti	Kontrolloi	Miratoi
Emër/Mbiemër	Arjola Tola Sulejman Sulçe Nertis Mero Gentiana Bedaj	Anxhelo Mullai	Gentian Selmani
Nënshkrimi			
Data	22.04.2025	22.04.2025	23.04.2025

TABELA E PËRMBAJTJES

PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE	16
1. HYRJE.....	30
1.1. Përmbledhje dhe konteksti i projektit / Sfondi i projektit	30
1.2. Përshkrimi i projektit.....	31
1.3. Komponentët kryesorë të projektit	33
1.4. Aktivitetet kryesore të ndërtimit.....	33
1.4.1. Shtrirja horizontale e linjës hekurudhore.....	34
1.4.2. Shtrirja vertikale e linjës hekurudhore.....	34
1.4.3. Kalimet rrugore dhe rrjeti i rrugëve lokale	35
1.4.4. Stacionet	37
1.4.5. Ndërhyrje të tjera të planifikuara	42
1.5. Përmbledhje e ndikimeve të projektit	44
1.6. Veprimet për të shmangur ose minimizuar ndikimet.....	45
2. KORNIZA LIGJORE.....	47
2.1. Korniza institucionale dhe legjislati kombëtar.....	47
2.1.1. Ligjet përkatëse	48
2.1.2. Institucionet kryesore në procesin e marrjes së tokës dhe risistemimit.....	51
2.1.3. Kuadri kombëtar i kompensimit.....	53
2.2. Politika e BERZH-it mbi zhvendosjen e detyruar	55
2.2.1. KP 1 - Vlerësimi dhe Menaxhimi Mjedisor dhe Social	56
2.2.2. KP 5 - Marrja e Tokës, Zhvendosja e Pavullnetshme dhe Zhvendosja Ekonomike	56
2.2.3. KP 10: Publikimi i Informacionit dhe Angazhimi i Palëve të Interesit	58
2.3. Analiza krahasuese	59
3. MARRJA E TOKËS DHE PLANIFIKIMI I RISISTEMIMIT	65
3.1. Fushëveprimi dhe përmbajtja e PR.....	65
3.2. Parimet dhe objektivat kryesore.....	65
3.3. Metodologjia	67
3.3.1. Identifikimi i palëve të interesit	67
3.3.2. Konsultimi.....	67
3.3.3. Vlerësimi social dhe ekonomik.....	68
3.3.4. Vlerësimi i ndikimit të marrjes së tokës dhe risistemimit.....	68
3.3.5. Strukturat publike dhe komunitare	69
3.3.6. Publikimi	69
3.3.7. Afati përfundimtar	69
3.3.8. Kufizimet në përgatitjen e PR-së	70
3.3.9. Menaxhimi i nevojave për tokë shtesë.....	70
3.3.10. Procedura e hyrjes dhe daljes nga toka.....	70
3.4. Kriteret për përcaktimin e tokës jetime.....	71
3.5. Problemet kadastrale të tokës së projektit	72

4.	BAZA E TË DHËNAVE TË PERSONAVE DHE ASETETE TË PREKURA	76
4.1.	Konteksti socio-ekonomik	76
4.2.	Mbledhja dhe analiza e të dhënave bazë të projektit.....	79
4.2.1.	Rishikimi i dokumentacionit.....	79
4.2.2.	Vizitat në terren, përditësimi i pronësisë së tokës dhe informacionit kadastral	79
4.2.3.	Identifikimi i familjeve të prekura, konsultimet dhe procesi i intervistimit.....	80
4.2.4.	Ndikimi socio-ekonomik në popullsinë e prekur nga projekti	80
5.	ANGAZHIMI I PALËVE TË INTERESIT	128
5.1.	Qëllimi dhe objektivat e angazhimit të palëve të interesit	128
5.2.	Identifikimi dhe analiza e palëve të interesit	129
5.3.	Identifikimi i grave dhe grupeve vulnerabël.....	136
5.4.	Aktivitetet e angazhimit me palët e interesit gjatë hartimit të PR-së.....	137
5.4.1.	Angazhimi për informimin mbi projektin	137
5.4.2.	Angazhimi për anketën socio-ekonomike dhe inventarizimin e aseteve	138
5.5.	Aktivitetet e ardhshme dhe afatet e angazhimit me palët e interesit	139
5.5.1.	Publikimi i PR-së	140
5.5.2.	Angazhimi gjatë zbatimit të PR-së	140
6.	NDIKIMET E PROJEKTIT	143
6.1.	Ndikimet që lidhen me tokën.....	143
6.2.	Ndikimi në të mbjellat, pemët frutore dhe mjetet e jetesës	144
6.3.	Ndikimi në struktura	144
6.4.	Humbja e aksesit.....	146
7.	KUADRI I TË DREJTAVE DHE KOMPENSIMIT	148
7.1.	Kuadri dhe kriteret e përshtatshmërisë	148
7.2.	Identifikimi i grupeve të përshtatshme për kompensim.....	148
7.3.	Kuadri i të drejtave dhe kompensimit.....	149
7.4.	Parimet e kompensimit të projektit.....	151
7.5.	Vlera e tregut dhe kostot e zëvendësimit.....	151
7.6.	Metodologjia dhe qasja për përcaktimin e vlerës së tregut.....	152
7.6.1.	Vlerësimi i tokës urbane	153
7.6.2.	Vlerësimi i tokës bujqësore	154
7.6.3.	Vlerësimi i strukturave	156
7.6.4.	Vlerësimi i kulturave vjetore dhe shumëvjeçare.....	157
7.7.	Normat/Vlerat e kompensimit të projektit.....	159
7.7.1.	Normat e blerjes së përhershme të tokës së projektit	159
7.7.2.	Vlerat e kulturave bujqësore vjetore dhe shumëvjeçare	164
7.8.	Kostot e transaksionit dhe tarifat shtesë të projektit	167
7.8.1.	Tatimi mbi të ardhurat.....	167
7.8.2.	Tarifat e noterit publik	168
8.	RESTAURIMI I JETESËS	169
8.1.	Ndikimet në kushtete e jetesës	169

8.1.1.	Ndikimet e shkaktuara nga projekti.....	169
8.1.2.	Familjet vulnerabël	170
8.2.	Ndihma e mundshme / Mbështetja kalimtare.....	170
8.3.	Zbatimi i aktiviteteve të rehabilitimit të jetesës	172
9.	MENAXHIMI I ANKESAVE	173
9.1.	Mekanizmi i ankesave të projektit	173
9.2.	Kategoria e pritur e ankesave	174
9.3.	Marrja e ankesës.....	175
9.4.	Hapat/Procesi i ankesave	177
9.4.1.	Niveli 1 i menaxhimit të ankesave.....	178
9.4.2.	Niveli 2 i menaxhimit të ankesave.....	180
9.5.	Mbyllja e ankesave.....	181
9.6.	Vlerësimi i zgjidhjes.....	181
10.	MONITORIMI DHE VLERËSIMI.....	183
10.1.	Monitorimi i brendshëm.....	183
10.2.	Aspektet dhe treguesit kryesorë të performancës	184
11.	MARRËVESHJET INSTITUCIONALE, KALENDARI I PR DHE BUXHETI.....	186
11.1.	Marrëveshjet për financimin dhe menaxhimin e risistemimit	186
11.2.	Buxheti për zbatimin e PR-së.....	188
11.2.1.	Vlera e parashikuar e shpronësimit	189
11.2.2.	Vlera e vlerësuar e mbështetjes shtesë.....	189
11.2.3.	Vlera e parashikuar e ndryshimeve të VKM-së.....	190
11.2.4.	Përmbledhje e alokimit të buxhetit sipas kategorisë	190
11.3.	Kalendari i PR	191
12.	ANEKSET.....	192
	Aneksi 1 – Modeli i formularit të pyetësorëve për anketat në terren	192
	Aneksi 2 – Deklaratë “Dhënie pëlqimi për marrjen e të dhënave personale”	192
	Aneksi 3 – Poster, Broshura dhe Pyetje & Përgjigje.....	192
	Aneksi 4 – Minutat e takimeve gjatë konsultimeve fillestare.....	192
	Aneksi 5 – Lista e strukturave të ndodhura në kufi të zonës së ndërhyrjes së projektit.....	192
	Aneksi 6 – Seksioni A: Harta e gjurmës së projektit e mbivendosur në hartën kadastrale Seksioni B: Lista paraprake e pronave të prekura sipas hartës kadastrale	192
	Aneksi 7 – Hartë indikative që tregon paraqitjen e kufirit të pronës bazuar në inspektimin në terren, krahësuar me ato në hartën kadastrale.	192
	Aneksi 8 – Vlerat e kompensimit për pronarët dhe përdoruesit e tokës për humbjen e tokës dhe kulturave bujqësore në pronat e prekura sipas hartës kadastrale	192
	Aneksi 9 – Shumat e kompensimit për pronarët dhe përdoruesit e tokës për humbjen e tokës dhe të kulturave bujqësore në pronat që nuk janë listuar si të prekura për shkak të problemeve me hartën kadastrale, por janë identifikuar si të prekura gjatë vëzhgimit në terren	192
	Aneksi 10 – Inventari i kulturave shumëvjeçare, vjetore dhe pemëve dekorative të prekura nga projekti në pronat e regjistruara si private, bazuar në të dhënat e regjistrave kadastral	192
	Aneksi 11 – Përshkrimi dhe vlerësimi i detajuar për kompensimin e strukturave të prekura.....	192

Aneksi 12 – Lista e pronave të prekura të regjistruara si “pyll” ose “kullotë”	192
Aneksi 13 – Studimi i vlerave të tokës urbane	192
Aneksi 14 – Letrat zyrtare të siguruara nga institucionet qeveritare	192

FIGURA

Figura 1 : Vendndodhja e përgjithshme e linjës hekurudhore.....	32
Figura 2 : Paraqitja e përgjithshme dhe pamja 3-D e stacionit të Ishmit	39
Figura 3 : Paraqitja e përgjithshme dhe pamja 3-D e stacionit të Laçit	40
Figura 4 : Paraqitja e përgjithshme dhe pamja 3-D e stacionit të Milotit	40
Figura 5 : Paraqitja e përgjithshme dhe pamja 3-D e stacionit Lezhe 1	40
Figura 6 : Paraqitja e përgjithshme dhe pamja 3-D e stacionit Mjede	41
Figura 7 : Paraqitja e përgjithshme dhe pamja 3-D e stacionit të Shkodrës.....	41
Figura 8 : Paraqitja e përgjithshme dhe pamja 3-D e stacionit të Koplikut	41
Figura 9 : Paraqitja e përgjithshme dhe pamja 3-D e stacionit të Bajzës	42
Figura 10 : Mospërputhja midis konfigurimit ligjor dhe konfigurimit aktual të parcelave.....	73
Figura 11 : Të anketuarit sipas zonave urbane/rurale dhe vendbanimeve dhe NJA, Bashkia Vorë.....	82
Figura 12 : Të anketuarit sipas zonave urbane/rurale dhe vendbanimeve dhe NJA, Bashkia Krujë ...	82
Figura 13 : Të anketuarit sipas zonave urbane/rurale dhe vendbanimeve dhe NJA, Bashkia Kurbin .	83
Figura 14 : Të anketuarit sipas zonave urbane/rurale dhe vendbanimeve dhe NJA, Bashkia Lezhë ..	84
Figura 15 : Të anketuarit sipas zonave urbane/rurale dhe vendbanimeve dhe NJA, Bashkia Vau Dejës	85
Figura 16 : Të anketuarit sipas zonave urbane/rurale dhe vendbanimeve dhe NJA, Bashkia Shkodër	85
Figura 17 : Të anketuarit sipas zonave urbane/rurale dhe vendbanimeve dhe NJA, Bashkia Malësi e Madhe	86
Figura 18 : Shpërndarja e moshës për NJA e prekura të Bashkisë Vorë	87
Figura 19 : Shpërndarja e moshës për NJA e prekura të Bashkisë Krujë	87
Figura 20 : Shpërndarja e moshës për NJA e prekura të Bashkisë Kurbin	88
Figura 21 : Shpërndarja e moshës për NJA e prekura të Bashkisë Lezhë	88
Figura 22 : Shpërndarja e moshës për Bashkinë e prekur të Vau Dejës.....	89
Figura 23 : Shpërndarja e moshës për NJA e prekura Bashkia Shkodër	89
Figura 24 : Shpërndarja e moshës për NJA të prekura Bashkia Malësi e Madhe	90
Figura 25 : Të anketuarit sipas shpërndarjes së moshës për secilën Bashki.....	90
Figura 26 : Shpërndarja gjinore për NJA-të dhe Bashkitë e prekura (Censusi i vitit 2023)	91
Figura 27 : Të anketuarit sipas shpërndarjes gjinore për secilën bashki.....	92
Figura 28 : Shpërndarja e nivelit të arsimit sipas NJA të Bashkisë Vorë (Censusi i vitit 2023)	92
Figura 29 : Shpërndarja e nivelit të arsimit sipas NJA të Bashkisë Krujë (Censusi i vitit 2023)	93

Figura 30 : Shpërndarja e nivelit të arsimit sipas NJA të Bashkisë Kurbin (Censusi i vitit 2023)	93
Figura 31 : Shpërndarja e nivelit të arsimit sipas NJA të Bashkisë Lezhë (Censusi i vitit 2023).....	94
Figura 32 : Shpërndarja e nivelit të arsimit sipas NJA të Bashkisë Vau i Dejës (Censusi i vitit 2023) .	94
Figura 33 : Shpërndarja e nivelit të arsimit sipas NJA të Bashkisë Shkodër (Censusi i vitit 2023)	94
Figura 34 : Shpërndarja e nivelit të arsimit sipas NJA të Bashkisë Malësi e Madhe (regjistrimi 2023)	95
Figura 35 : Statusi arsimor dhe i punësimit në Bashkinë Vorë	97
Figura 36 : Statusi arsimor dhe i punësimit Bashkia Krujë	97
Figura 37 : Statusi arsimor dhe i punësimit Bashkia Kurbin	98
Figura 38 : Statusi arsimor dhe i punësimit Bashkia Lezhë	98
Figura 39 : Statusi arsimor dhe i punësimit Bashkia Vau i Dejës	98
Figura 40 : Statusi arsimor dhe i punësimit Bashkia Shkodër	99
Figura 41 : Statusi arsimor dhe punësimi Bashkia Malësi e Madhe	99
Figura 42 : Të dhënat fetare për qarqet/prefekturat e Tiranës, Lezhës dhe Shkodrës (Censusi i vitit 2023)	101
Figura 43 : I anketuari sipas vendbanimit/fshatit dhe NJA, Bashkia Vorë	102
Figura 44 : I anketuari sipas Vendbanimit/fshatit dhe NJA, Bashkia Krujë	103
Figura 45 : I anketuari sipas vendbanimit/fshatit dhe NJA, Bashkia Kurbin	103
Figura 46 : I anketuari sipas vendbanimit/fshatit dhe NJA, Bashkia Lezhë	103
Figura 47 : I anketuari sipas Vendbanimit/fshatit dhe NJA, Bashkia Vau Dejës	104
Figura 48 : I anketuari sipas vendbanimit/fshatit dhe NJA, Bashkia Shkodër	104
Figura 49 : I anketuari sipas vendbanimit/fshatit dhe NJA, Bashkia Malësi e Madhe	104
Figura 50 : Përqindja e parcelave në pronësi/të përdorura dhe atyre që nuk preken nga projekti në bashkinë Vorë	105
Figura 51 : Përqindja e parcelave në pronësi/të përdorura dhe atyre që nuk preken nga projekti në bashkinë Krujë	106
Figura 52 : Përqindja e parcelave në pronësi/të përdorura dhe atyre që nuk preken nga projekti në bashkinë Kurbin	106
Figura 53 : Përqindja e parcelave në pronësi/të përdorura dhe atyre që nuk preken nga projekti në bashkinë Lezhë	106
Figura 54 : Përqindja e parcelave në pronësi/të përdorura dhe atyre që nuk preken nga projekti, bashkia Vau Dejës	107
Figura 55 : Përqindja e parcelave në pronësi/të përdorura dhe atyre që nuk preken nga projekti, bashkia Shkodër	107
Figura 56 : Përqindja e parcelave në pronësi/të përdorura dhe atyre që nuk preken nga projekti Bashkia Malësi e Madhe	107
Figura 57 : Problemet kryesore me të cilat përballen familjet në secilën bashki, sipas të anketuarve	109
Figura 58 : Përgjigja e të anketuarve në secilën bashki nëse familja merr ndihmë sociale	110
Figura 59 : Përgjigjet e të anketuarve nëse bujqësia është vetëm për konsum familjar në secilën bashki	110

Figura 60 : Anëtarët e familjeve të përfshirë në bujqësi në secilën bashki.....	112
Figura 61 : Burimi dhe niveli i të ardhurave të Bashkisë Vorë	113
Figura 62 : Burimi dhe niveli i të ardhurave Bashkia Krujë	113
Figura 63 : Burimi dhe niveli i të ardhurave Bashkia Kurbin	114
Figura 64 : Burimi dhe niveli i të ardhurave Bashkia Lezhë.....	114
Figura 65 : Burimi dhe niveli i të ardhurave Bashkia Vau Dejës	114
Figura 66 : Burimi dhe niveli i të ardhurave Bashkia Shkodër	115
Figura 67 : Burimi dhe niveli i të ardhurave Bashkia Malësi e Madhe	115
Figura 68 : Burimet e Informacionit, Komunikimi i Përzgjedhur dhe Ndërveprimi me Autoritetet Vendore në Bashkinë Vorë	121
Figura 69 : Burimet e Informacionit, Komunikimi i Përzgjedhur dhe Ndërveprimi me Autoritetet Vendore në Bashkinë Krujë	121
Figura 70 : Burimet e Informacionit, Komunikimi i Përzgjedhur dhe Ndërveprimi me Autoritetet Vendore në Bashkinë Kurbin	122
Figura 71 : Burimet e Informacionit, Komunikimi i Përzgjedhur dhe Ndërveprimi me Autoritetet Vendore në Bashkinë Lezhë.....	122
Figura 72 : Burimet e Informacionit, Komunikimi i Përzgjedhur dhe Ndërveprimi me Autoritetet Vendore në Bashkinë Vau Dejës	123
Figura 73 : Burimet e Informacionit, Komunikimi i Përzgjedhur dhe Ndërveprimi me Autoritetet Vendore në Bashkinë Shkodër	123
Figura 74 : Burimet e Informacionit, Komunikimi i Përzgjedhur dhe Ndërveprimi me Autoritetet Vendore në Bashkinë Malësi e Madhe	124
Figura 75 : Situata e perceptuar pas zbatimit të projektit për të gjitha bashkitë	125
Figura 76 : Formulari i ankesës	176
Figura 77 : Diagrami i procesit të mekanizmit të ankesave	177

TABELA

Tabela 1 : Seksionet e linjës hekurudhore Vore-Hani i Hotit.....	33
Tabela 2 : Shtrirja horizontale e linjës hekurudhore	34
Tabela 3 : Stacionet dhe karakteristikat e tyre të propozuara	37
Tabela 4 : Urat kryesore	42
Tabela 5: Përmbledhje e ndikimeve kryesore	45
Tabela 6 : Legjislacioni kryesor që lidhet me marrjen e tokës dhe risistemimin	48
Tabela 7 : Institucionet dhe rolet përkatëse në procesin e marrjes së tokës dhe risistemimit.....	51
Tabela 8 : Analiza e boshllëqeve.....	59
Tabela 9 : Bashkitë, zonat gjeografike, njësitë administrative dhe vendbanimet e prekura nga projekti	76
Tabela 10 : Të dhënat e popullsisë nga Regjistrimi i vitit 2024, të kategorizuara sipas gjinisë dhe grupmoshës për bashkitë e prekura nga projekti.....	77
Tabela 11 : Të anketuarit sipas shpërndarjes gjinore për secilën bashki.....	80

Tabela 12 : Përmbledhje e popullsisë dhe familjeve në të gjithë NJA-të e prekura nga projekti në Bashkinë Vorë (Regjistrimi i Popullsisë dhe Banesave të Shqipërisë 2023)	81
Tabela 13 : Përmbledhje e popullsisë dhe familjeve në të gjithë NJA-në e prekur nga projekti në Bashkinë Krujë (Regjistrimi i Popullsisë dhe Banesave të Shqipërisë 2023)	82
Tabela 14 : Përmbledhje e popullsisë dhe familjeve në të gjithë NJA-në e prekur nga projekti në Bashkinë Kurbin (Regjistrimi i Popullsisë dhe Banesave të Shqipërisë 2023)	83
Tabela 15 : Përmbledhje e popullsisë dhe familjeve në të gjithë NJA-në e prekur nga projekti në Bashkinë Lezhë (Regjistrimi i Popullsisë dhe Banesave të Shqipërisë 2023)	84
Tabela 16 : Përmbledhje e popullsisë dhe familjeve në të gjithë NJA-në e prekur nga projekti në Bashkinë Vau Dejës (Regjistrimi i Popullsisë dhe Banesave të Shqipërisë 2023)	84
Tabela 17 : Përmbledhje e popullsisë dhe familjeve në të gjithë NJA-në e prekur nga projekti në Bashkinë Shkodër (Regjistrimi i Popullsisë dhe Banesave të Shqipërisë 2023)	85
Tabela 18 : Përmbledhje e popullsisë dhe familjeve në të gjithë NJA-në e prekur nga projekti në Bashkinë Malësi e Madhe (Regjistrimi i Popullsisë dhe Banesave të Shqipërisë 2023)	86
Tabela 19 : Lista e Palëve të Interesit, Roli/Interesi në Projekt.....	130
Tabela 20 : Takime konsultuese me autoritetet lokale	138
Tabela 21 : Aktivitetet e ardhshme të angazhimit me Palët e Interesit	141
Tabela 22 : Kategoritë e strukturave të prekura	144
Tabela 23 : Lista e banesave të identifikuar që do të preken nga projekti	144
Tabela 24 : Lista e ndërtesave të biznesit të identifikuar që do të preken nga projekti	145
Tabela 25 : Segmentet e identifikuar ku projekti do të shkaktojë humbjen e aksesit në prona	147
Tabela 26 : Matrica e të drejtave të kompensimit	149
Tabela 27 : Përmbledhje e kostove të ndërtimit dhe taksave	157
Tabela 28 : Normat e kompensimit për tokën bujqësore	160
Tabela 29 : Shkallët e kompensimit për tokën urbane	162
Tabela 30 : Vlerat e kompensimit për kulturat vjetore	164
Tabela 31 : Vlerat e kompensimit të kulturave shumëvjeçare.....	165
Tabela 32 : Tarifat noteriale të akteve dhe shërbimeve.....	168
Tabela 33 : Hapat e menaxhimit të ankesave në Nivelin 1	179
Tabela 34 : Afatet kohore të zbatueshme për Nivelin 1	179
Tabela 35 : Hapat e menaxhimit të ankesave në Nivelin 2	180
Tabela 36 : Afatet kohore të zbatueshme për Nivelin 2	181
Tabela 37 : Treguesit e monitorimit	184
Tabela 38 : Kostoja e përgjithshme dhe shpërndarja.....	188
Tabela 39 : Vlera totale e vlerësuar e shpronësimit.....	189
Tabela 40 : Vlera totale e vlerësuar për mbështetjen shtesë.....	190
Tabela 41 : Shuma e kompensimit e vlerësuar për ndryshimet e mundshme të VKM-së	190
Tabela 42 : Përmbledhje e buxhetit të zbatimit të PR-së dhe shpërndarja e tij sipas kategorisë	190
Tabela 43 : Kalendari i zbatimit të PR-së	191

LISTA E SHKURTESAVE

Shkurtimi	Përshkrimi
FA/BA	Familje e afektuar /Banesë e afektuar
AITPP	Agjencia për Inventarizimin dhe Transferimin e Pronës Publike
ALT	Marrje e Tokës Shtesë
ALUIZNI	Agjencia për Legalizimin, Urbanizimin dhe Integrimin e Zonave dhe Ndërtimeve Informale
AMTP	Akti për Marrjen e Tokës në Pronësi
AREB	Agjencia Rajonale e Ekstensionit Bujqësor
ATTC	Qendra për Transferimin e Teknologjisë Bujqësore
NJA	Njësia Administrative
CAI	Regjistrimi dhe Inventarizimi i Aseteve
KM	Këshilli i Ministrave
OSHC	Organizatat e Shoqërisë Civile
CTC	Kontroll i Centralizuar i Trafikut
VKM	Vendimi i Këshillit të Ministrave
DD	Dizajni i Detajuar
BERZH	Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim
VNM	Vlerësimi i Ndikimit në Mjedis
ESAP	Plani i Veprimit Mjedisor dhe Social
VNMS	Vlerësimi i Ndikimit Mjedisor dhe Social
ESM	Menaxhimi Mjedisor dhe Social
PMMS	Plani i Menaxhimit Mjedisor dhe Social
PMS	Politika Mjedisore dhe Sociale
ESS	Standardi Mjedisor dhe Social
BE	Bashkimi Evropian
EUR	Euro (Kursi i këmbimit valutor i përdorur në këtë dokument: 1 EUR = 98 LEKË)
PMV	Planet e Përgjithshme Vendore
MZA	Mekanizmi i zgjidhjes së ankesave
H	Orë
HH	Familje
HSH	Hekurudha Shqiptare
IFN	Institucioni Financiar Ndërkombëtar
INSTAT	Instituti i Statistikave
ZRPP	Zyra e Regjistrimit të Pasurive të Paluajtshme
Km	Kilometra
KP	Kërkesat e Performancës
LALRP	Plani i Marrjes së Tokës dhe Restaurimit të Mjeteve të Jetesës

Klienti: Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim
 Përfituesi: Hekurudha Shqiptare Sh.a.
 Projekti: Rehabilitimi i Linjës Hekurudhore Vorë-Hani i Hotit

Shkurtimi	Përshkrimi
LARF	Kuadri i Marrjes së Tokës dhe Risistemimit
NJQV	Njësia e Qeverisjes Vendore
m	Metra
MFE	Ministria e Financave dhe Ekonomisë
MIE	Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë
NE	Ndihma e ekonomike
OJQ	Organizatë joqeveritare
PAP	Person i Prekur nga Projekti
NJZP	Njësia e Zbatimit të Projektit
P&P	Pyetje & Përgjigje
PR	Plani i Risistemimit
ASHK	Agjencia Shtetërore e Kadastrës
ASHSH	Agjencia Shtetërore e Shpronësimit
SEP	Plani i Angazhimit të Palëve të Interesit
TEN-T	Rrjeti Trans-European i Transportit
OKB	Organizata e Kombeve të Bashkuara
TVSH	Tatimi mbi vlerën e shtuar
WBIF	Korniza e Investimeve në Ballkanin Perëndimor

FJALOR

Termi	Përkufizimi
Ndihma financiare	Paratë e paguara në lidhje me humbjet ose shpenzimet e risistemimit që nuk lidhen me humbjen e aseteve të paluajtshme. Për shembull, qiramarrësve mund t'u jepet një "ndihmë" në formë monetare për të mbështetur përpjekjet e tyre për të gjetur një strehim alternativ. Një "ndihmë" për zhvendosjen mund t'u jepet personave që duhet të zhvendosen si pasojë e marrjes së aksesit të Projektit në tokë. Një "ndihmë" e tillë duhet të dallojë nga kompensimi, i cili ka për qëllim të mbulojë humbjen e një aseti të paluajtshëm.
Dosja e aplikimit	Grup dokumentesh të përgatitura për të mbështetur kërkesën për shpronësim të paraqitur pranë autoritetit përkatës.
Dosja e çështjes	Grup dokumentesh që finalizohet nga Komisioni i Shpronësimit në mbështetje të propozimit për shpronësim drejtuar Këshillit të Ministrave
Regjistrimi dhe anketa socio-ekonomike	Një proces i kryer përmes një ankete në terren për të identifikuar një kampion prej 100% të individëve, familjeve dhe bizneseve (formale dhe informale) që do të zhvendosen fizikisht dhe ekonomikisht nga projekti. Kuptimi i këtij termi përfshin gjithashtu kriteret e përshtatshmërisë për kompensim, risistemim dhe masa të tjera që rrjedhin nga konsultimet me komunitetet e prekura.
Kompensim	Pagesë në para ose në natyrë për humbjen e një aseti të paluajtshëm ose një burimi që është marrë ose prekur nga projekti. Kjo zakonisht kuptohet të përfshijë të gjitha format e kompensimit, duke përfshirë ofrimin e tokës dhe strehimit të zëvendësueshëm, që ndonjëherë quhen gjithashtu "zhvendosje" në kuptimin <i>stricto sensu</i> . Në disa juridiksione, kompensimi në para quhet "dëmshpërblim" për ta dalluar nga format e tjera të kompensimit. Për më shumë qartësi, kompensimi duhet të përdoret vetëm në kontekstin e humbjes së një aseti të paluajtshëm. Kjo nuk përfshin ndihmat e paguara ose të ofruara për ndodhi të ndryshme të pakëndshme që nuk janë të lidhura drejtpërdrejt me humbjen e një aseti të paluajtshëm ose ndjeshmërinë, as nuk duhet të përfshijë ndihmat ose aktivitetet për restaurimin e mjeteve të jetesës.
Data e përfundimit	Data e përfundimit të censusit dhe inventarizimit të aseteve të individëve të prekur nga projekti. Personat që banojnë në zonën e projektit pas datës së përfundimit nuk kualifikohen për kompensim dhe/ose ndihmë për zhvendosje. Po ashtu, asetet e palëvizshme (si struktura të ndërtuara, kultura, pemë frutore dhe pyje druri) të krijuara pas datës së përfundimit të inventarizimit të aseteve, ose një date alternative të rënë dakord në mënyrë të ndërsjellë, nuk do të kompensohen.
Servituti	Servituti është e drejta që ka një person për të përdorur tokën e dikujt tjetër për një qëllim të caktuar, si p.sh. kalimi përmes pronës së dikujt tjetër (servitut pozitiv) ose kufizimi i pronarit nga përdorimi i saj për një qëllim të caktuar (servitut negativ ose servitut).
Kostoja e Zëvendësimit	Humbja e aseteve (përfshirë tokën) ose e aksesit në asete që çon në humbjen e burimeve të të ardhurave ose mjeteve të jetesës si rezultat i marrjes së tokës ose kufizimit të aksesit në burime natyrore për shkak të projektit. Personat ose ndërmarrjet mund të zhvendosen ekonomikisht me ose pa përjetuar zhvendosje fizike. Zakonisht, termi "zhvendosje ekonomike" përdoret kur personat e prekur nuk zhvendosen fizikisht (shih më sipër "zhvendosja fizike").
Komisioni i Shpronësimit	Komisioni Ministror i Posaçëm për zbatimin e procedurës së shpronësimit.
Shpronësimi	Veprimi i shtetit ose i një autoriteti për të marrë pronën nga pronari i saj, për qëllime përdorimi për interesi publik.
Ligji i Shpronësimit	Ligji nr. 8561, datë 22.12.1999 "Për shpronësimin dhe marrjen në përdorim të përkohshëm të pronës private për interes publik", i ndryshuar me ligjin nr. 20/2016, datë 10.03.2016 dhe ligjin nr. 11/2020, datë 12.02.2022.
Familje	Një ekonomi familjare është një grup i vogël personash që ndajnë të njëjtin vendbanim, bashkojnë një pjesë ose të gjitha të ardhurat dhe pasurinë e tyre, dhe

Termi	Përkufizimi
	konsumojnë në mënyrë të përbashkët disa lloje mallrash dhe shërbimesh, kryesisht banesën dhe ushqimin.
Risistemim i pavullnetshme	<i>Stricto sensu</i>, “risistemim” i referohet një forme kompensimi ku personave të prekur u ofrohet strehim zëvendësues dhe ata “risistemohen” në atë strehim. Megjithatë, “risistemimi i pavullnetshëm” ka marrë një kuptim më të gjerë dhe përdoret si një term gjithëpërfshirës që mbulon si ndikimet (“ndikimet e risistemimit të pavullnetshëm”), ashtu edhe masat e kompensimit të lidhura me marrjen e tokës dhe/ose kufizimin e aksesit. “Risistemimi i pavullnetshëm”, i kuptuar si një ndikim, shkaktohet ose nga marrja e tokës për qëllimet e projektit, ose nga kufizimi i aksesit në tokë apo burime natyrore. Ndikimet e mbuluara nga “risistemimi i pavullnetshëm” përfshijnë si “zhvendosjen fizike” (relokimi ose humbja e strehimit), ashtu edhe “zhvendosjen ekonomike” (humbja e aseteve ose e aksesit në to që çon në humbje të burimeve të të ardhurave apo mjeteve të jetesës). Risistemimi konsiderohet i pavullnetshëm kur individët apo komunitetet e prekura nuk kanë të drejtën të refuzojnë marrjen e tokës që rezulton në zhvendosje. Kjo ndodh në raste të shpronësimit ose kufizimeve në përdorimin e tokës, të bazuara në të drejtën e shtetit për shpronësim për interes publik dhe në marrëveshje të negociuara ku blerësi mund të përdorë si alternativë shpronësimin. “Risistemimi”, i kuptuar si një masë kompensimi, përdoret zakonisht në një kuptim të gjerë që përfshin të gjitha format e kompensimit, jo vetëm ato që nënkuptojnë zhvendosje fizike në një strehim zëvendësues.
Toka	I referohet tokës bujqësore dhe/ose jo-bujqësore dhe çdo ndërtese mbi të, qofshin të përkohshme apo të përhershme, që mund të kërkohen për realizimin e projektit.
Marrja e tokës	“Marrja e tokës” i referohet të gjitha mënyrave të përfitimit të tokës për qëllime projekti, të cilat mund të përfshijnë blerjen e drejtpërdrejtë, shpronësimin e pronës dhe përfitimin e të drejtave të aksesit, siç janë servitutet ose të drejtat e kalimit. Marrja e tokës mund të përfshijë gjithashtu: (a) përfitimin e tokës së pashfrytëzuar ose të pabanuar, pavarësisht nëse zotëruesi i tokës varet apo jo nga ajo për të ardhura ose mjete jetese; (b) rikthimin në posedim të tokës publike që përdoret ose është e zënë nga individë apo familje; dhe (c) ndikimet e projektit që çojnë në përmbajtjen e tokës ose në bërjen e saj të papërdorshme apo të paaksesueshme. “Toka” përfshin gjithçka që rritet mbi të ose që është e lidhur në mënyrë të përhershme me të, si kultura bujqësore, ndërtesat dhe përmirësimet e tjera, si dhe trupat ujore të lidhura me të.
Kuadri i Marrjes së Tokës dhe Risistemimit	Një dokument i projektit që përgatitet kur natyra dhe përmasa e saktë e marrjes së tokës ose kufizimeve në përdorimin e tokës, të lidhura me projektin dhe që kanë potencialin të shkaktojnë zhvendosje fizike dhe/ose ekonomike, janë ende të panjohura për shkak të fazës së zhvillimit të projektit. Qëllimi i kësaj kornize është të përshkruajë ndikimet e mundshme që lidhen me marrjen e tokës dhe të përshkruajë parimet që do të ndiqen për të trajtuar këto ndikime. Pasi komponentët individualë të projektit të jenë përcaktuar dhe informacioni i nevojshëm të jetë i disponueshëm, kjo kornizë shërben si bazë për hartimin e një plani të detajuar (shih pikën më poshtë).
Plani i Risistemimit	Dokumenti që përcakton procedurat dhe masat që do të zbatohen kur një projekt kërkon marrjen e tokës, duke rezultuar në zhvendosjen e individëve apo komuniteteve.
Mjetet e Jetesës	Mjetet e jetesës përbëhen nga aftësitë, burimet (duke përfshirë si ato materiale ashtu edhe ato sociale) dhe veprimtaritë e nevojshme për të siguruar një mënyrë jetese. Mjetet e jetesës konsiderohen të qëndrueshme kur ato janë në gjendje të përballojnë dhe të rikuperojnë nga tronditjet dhe vështirësitë, duke ruajtur ose përmirësuar aftësitë dhe burimet e tyre si në të tashmen ashtu edhe në të ardhmen, pa dëmtuar bazën e burimeve natyrore. (Chambers & Conway, 1991, cituar nga UNDP – Udhëzues për Mjetet e Jetesës, 2010).
Restaurimi i Mjeteve të Jetesës	Pagesa ose veprime specifike që synojnë të mbështesin përpjekjet e personave të zhvendosur për të rikthyer mjetet e jetesës në nivelet që kishin para fillimit të projektit. Rikthimi i mjeteve të jetesës duhet, në mënyrë të qartë, të dallojë nga

Termi	Përkufizimi
	kompensimi. Masat për rikthimin e mjeteve të jetesës zakonisht përfshijnë një kombinim të ndihmës financiare ose formave të tjera të mbështetjes dhe veprimtarive mbështetëse si trajnime, ndihmë bujqësore ose zhvillim i bizneseve.
Njësia e Qeverisjes Vendore	NJQV-të përfshijnë Bashkitë dhe Njësitë Administrative, sipas ndarjes së re territoriale që është në fuqi që nga qershori 2015.
Zhvendosja fizike	Humbja e banesës apo strehimit si pasojë e aksesit në tokë për qëllime projekti, që kërkon që personat e prekur të shpërngulen në një vendndodhje tjetër. Zhvendosja fizike zakonisht shoqërohet edhe me zhvendosje ekonomike, pasi individët e zhvendosur humbasin shpesh aksesin në tokë, vende pune ose mundësi për zhvillim ekonomik të lidhura me vendin e tyre të mëparshëm. Për këtë arsye, termi "zhvendosje fizike" përdoret shpesh për të përfshirë si ndikimet fizike, ashtu edhe ato ekonomike.
Projekti	I referohet rehabilitimit të linjës hekurudhore Vorë-Hani i Hotit.
Personat e prekur nga projekti (PAP)	PAP (Personat e Prekur nga Projekti) janë individë që preken nga nevojat për përdorimin ose marrjen e tokës në kuadër të projektit. Këta persona preken pasi mund të humbasin, t'u mohohet ose t'u kufizohet aksesin në asete ekonomike; të humbasin strehimin, burimet e të ardhurave ose mjetet e jetesës. Këta persona konsiderohen të prekur, pavarësisht nëse duhet ose jo të zhvendosen në një vendndodhje tjetër.
Kostoja e zëvendësimit	Kjo do të thotë zëvendësimi i aseteve me një shumë të mjaftueshme për të mbuluar koston e plotë të aseteve të humbura dhe kostot e lidhura me transaksionin. Sa i përket tokës, kjo mund të kategorizohet si më poshtë: (a) "Kosto zëvendësuese për tokë bujqësore" do të thotë vlera e tregut para projektit e një toke me potencial prodhues ose përdorim të barabartë, e vendosur në afërsi të tokës së prekur, plus kostot për: (b) përgatitjen e tokës në nivele të ngjashme me ato të tokës së prekur; dhe (c) çdo taksë regjistrimi dhe transferimi. Për sa i përket tokës dhe strukturave, kostot zëvendësuese përkufizohen si më poshtë: Tokë bujqësore — vlera e tregut e një toke me përdorim ose potencial prodhues të barabartë, e vendosur në afërsi të tokës së prekur, plus kostoja e përgatitjes në nivele të ngjashme ose më të mira se ato të tokës së prekur, si dhe kostot e transaksionit siç janë taksat e regjistrimit dhe transferimit. Tokë në zonat urbane — vlera e tregut e një toke me sipërfaqe dhe përdorim të barabartë, me infrastrukturë dhe shërbime të ngjashme ose të përmirësuara, e vendosur mundësisht në afërsi të tokës së prekur, plus kostot e transaksionit siç janë taksat e regjistrimit dhe të transferimit. Shtëpi dhe struktura të tjera — kostoja e blerjes ose ndërtimit të një strukture të re, me sipërfaqe dhe cilësi të ngjashme ose më të mirë se ajo e strukturës së prekur, ose e riparimit të një strukture të prekur pjesërisht, duke përfshirë koston e punës dhe tarifat e kontraktorëve, si dhe kostot e transaksionit siç janë taksat e regjistrimit dhe të transferimit.
Anketa Socio-Ekonomike	Anketa socio-ekonomike është një vlerësim që realizohet për të mbledhur informacion fillestar dhe për të analizuar kushtet socio-ekonomike të individëve, familjeve dhe bizneseve (formale dhe joformale) që do të zhvendosen fizikisht ose ekonomikisht nga projekti. Kjo anketë shërben si bazë për hartimin e kompensimit të drejtë, programeve për rivendosjen e mjeteve të jetesës dhe mbështetjes sociale, me qëllim garantimin e mirëqenies së palëve të prekura. Qëllimi është të intervistohen të gjithë individët e prekur që mund të përballen me zhvendosje ekonomike ose fizike, duke synuar një normë të plotë kampionimi për familjet e zhvendosura fizikisht dhe një normë kampionimi prej të paktën 40% për familjet e zhvendosura ekonomikisht. Duke pasur parasysh natyrën lineare të projektit, kjo përqindje konsiderohet e mjaftueshme për të ofruar një profil adekuat të familjeve të prekura

Klienti: Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim
 Përfituesi: Hekurudha Shqiptare Sh.a.
 Projekti: Rehabilitimi i Linjës Hekurudhore Vorë-Hani i Hotit

Termi	Përkufizimi
Tokë jetime	Toka “jetime” i referohet parcelave të vogla ose me formë të parregullt të tokës që mbeten pas procesit të shpronësimit për një projekt dhe që nuk janë më të përshtatshme ose ekonomisht të përdorshme për qëllimin e tyre origjinal. Këto parcela krijohen shpesh kur toka e mbetur bëhet e fragmentuar ose e izoluar si pasojë e procesit të shpronësimit, duke e bërë të pamundur përdorimin e saj për veprimtari bujqësore, banimi apo tregtie. Si rezultat, këto parcela humbin vlerën funksionale dhe nuk mund të sigurojnë më mjete jetese ose përfitim ekonomik për pronarët e tyre.
Grupet Vulnerabël	I referohet personave që janë të ekspozuar ndaj një rreziku më të lartë të varfërisë dhe mund të përfshijë individë që jetojnë nën kufirin e varfërisë, persona pa tokë, të moshuar, gra dhe fëmijë, si dhe ata që për shkak të gjinisë, etnisë, moshës, aftësisë së kufizuar fizike ose mendore, disavantazhit ekonomik apo statusit social, mund të preken në mënyrë më të rëndë nga zhvendosja sesa të tjerët, ose që mund të kenë aftësi të kufizuara për të kërkuar ose përfituar nga ndihma për zhvendosje dhe përfitimet përkatëse të zhvillimit.

PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE

I. Përmbledhja e Projektit

Rehabilitimi i Linjës Hekurudhore Vorë – Hani i Hotit është një projekt kritik i infrastrukturës që synon të përmirësojë ndërlidhjen e Shqipërisë me rrjetet hekurudhore rajonale dhe evropiane. Ky projekt bën pjesë në zgjerimin e Rrjetit Kryesor të Transportit Trans-Evropian (TEN-T) në Ballkanin Perëndimor, në përputhje me Korridorin pan-Evropian X. Projekti do të përmirësojë ndjeshëm lidhjet ndërkombëtare hekurudhore të Shqipërisë, duke lehtësuar transportin e mallrave dhe udhëtarëve. Ky projekt përfshin rehabilitimin dhe elektrifikimin e linjës hekurudhore 120.2 km nga Vorë deri në Hani i Hotit, në kufirin me Malin e Zi. Kjo është e vetmja lidhje hekurudhore ndërkufitare e Shqipërisë, duke e bërë atë një aset strategjik për transportin rajonal.

Projekti financohet përmes një granti nga Kuadri i Investimeve të Ballkanit Perëndimor (WBIF) për përgatitjen e Dizajnit të Detajuar (DD) dhe Vlerësimit të Ndikimit Mjedisor (VNM). Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim (BERZH) po ofron një hua deri në 98.75 milionë euro për Republikën e Shqipërisë, e cila do t'i huazohet Hekurudhës Shqiptare (HSH), operatori hekurudhor shtetëror. Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë (MIE) është promovuese e projektit, ndërsa HSH është agjencia zbatuese. HSH ka ndërmarrë një program investimesh 8-10 vjeçar për të siguruar ndërveprueshmëri të plotë me rrjetin hekurudhor evropian dhe rritjes së standardeve operacionale.

Duke pasur parasysh nevojat për shpronësim dhe risistemim të projektit, konsulenti Abkons sh.p.k është angazhuar nga BERZH dhe HSH për të përgatitur dhe mbështetur zbatimin e këtij Plani Risistemimi (PR). Plani i Risistemimit është zhvilluar në përputhje me Politikën Mjedisore dhe Sociale të BERZH-it të vitit 2019 (ESP) dhe Kërkesën për Performancë 5 (KP5). Duke u bazuar në Kuadrin e Marrjes së Tokës dhe Risistemimit të miratuar në vitin 2022 (LARF), plani siguron përputhshmërinë me rregulloret kombëtare dhe standardet e BERZH-it, duke përcaktuar mekanizmat e kompensimit dhe masat mbrojtëse për komunitetet e prekura.

II. Përshkrim i shkurtër i projektit dhe komponentët kryesorë

Projekti ka si qëllim rehabilitimin e linjës hekurudhore Vorë – Hani i Hotit në Shqipëri për të përmirësuar shërbimet e transportit, për të rritur sigurinë dhe shpejtësinë, duke i përshtatur ato me standardet e Bashkimit Evropian. Rehabilitimi do të sigurojë gjithashtu përputhshmërinë me *acquis* të BE-së dhe kërkesat e Institucioneve Financiare Ndërkombëtare (IFN). Linja hekurudhore ka një gjatësi prej rreth 120 kilometrash dhe kalon përmes shtatë bashkive në Ulësinë Perëndimore të Shqipërisë, përfshirë Vorë, Krujë, Kurbin, Lezhë, Vau i Dejës, Shkodër dhe Malësi e Madhe.

Linja hekurudhore kalon përmes terrenit të sheshtë, i dominuar nga toka bujqësore, rrjete rrugore të dendura, objekte komerciale dhe zona banimi periferike. Ajo kalon nëpër shtatë lumenj dhe disa përrenj, me disa zona që janë të ndjeshme ndaj përmytjeve gjatë reshjeve të mëdha. Zona e projektit është gjithashtu e prekur nga urbanizimi i pakontrolluar, që ka çuar në ndërtimin e objekteve informale pranë linjës hekurudhore, të cilat paraqesin rrezeqe për sigurinë.

Aktivitetet Kryesore të Ndërtimit:

Linja hekurudhore është ndarë në katër seksione për qëllime të dizajnit të detajuar dhe ndërtimit:

- Vorë - Gjorm (27.80 km): Përmirësimet përfshijnë rregullime të pozicionit horizontal, ndërtimin e mureve mbajtëse dhe masa të përmirësuar për mbrojtjen nga përmytjet.
- Gjorm - Lezhe (20.36 km): Fokusi është në ruajtjen e kurbave ekzistuese, rehabilitimin e stacioneve dhe përmirësimin e sistemeve të kullimit.
- Lezhe - Shkoder (35.56 km): Përfshin ndërtimin e urave të reja dhe përmirësimin e pozicionit vertikal për një kullim më të mirë.

- Shkoder - Hani i Hotit (35.74 km): Përmirësime të vogla të rreshtimit horizontal dhe ruajtja e gradientëve ekzistues.

Ndërhyrjet Kryesore:

- Trasimi horizontal dhe vertikal: Përmirësime në trasenë e hekurudhës me qëllim arritjen e shpejtësive më të larta të projektimit (deri në 120 km/h) dhe rritjen e qëndrueshmërisë ndaj përmbytjeve.
- Kalimet rrugore dhe rrugët lokale: Projekti parashikon ndërtimin e urave të reja, nënkalimeve dhe kalimeve në nivel për të përmirësuar lidhjen dhe sigurinë. Në total janë planifikuar 52 kalime në nivel dhe 137 rrugë shërbimi lokale (rreth 112 km në total).
- Stacionet: Një stacion i ri do të ndërtohet në Lezhë dhe dymbëdhjetë stacione ekzistuese do të rehabilitohen. Përmirësimet do të përfshijnë shina më të gjata, ndërtimin e zonave të reja për parkim dhe rritjen e aksesueshmërisë për personat me aftësi të kufizuara.
- Ura dhe Harkëkalime: Shumica e urave ekzistuese do të shemben dhe do të zëvendësohen me struktura të reja që përputhen me standardet e TEN-T. Në total do të ndërtohen 74 ura të vogla dhe 304 harkëkalime.
- Mure Mbajtëse dhe Rrethime: Do të ndërtohen 58 mure mbajtëse për të parandaluar erozionin, dhe e gjithë linja hekurudhore do të rrethohet për të rritur sigurinë.
- Barrierat Akustike: Barrierat mbrojtëse ndaj zhurmës do të instalohen në 14 zona të ndjeshme pranë shkollave, spitaleve dhe zonave të banuara.
- Sinjalizimi dhe Telekomunikimi: Do të instalohen sisteme moderne të sinjalizimit dhe telekomunikimit, duke përfshirë kablllo optike, antena radio dhe kamera survejimi.

Projekti përfshin masa për zbutjen e ndikimeve mjedisore, siç janë sistemet e përmirësuara të kullimit për të parandaluar përmbytjet në tokat bujqësore dhe barrierat akustike për të mbrojtur komunitetet përreth. Projekti gjithashtu parashikon rrethime me hapësira të posaçme që lejojnë kalimin e sigurt të faunës së egër. Përfshirja e palëve të interesit ka qenë një pjesë kyçe e procesit të planifikimit, me konsultime të zhvilluara me banorët dhe komunitetet lokale.

Një përshkrim i detajuar i zonës së projektit, përbërësve kryesorë dhe aktiviteteve të ndërtimit është paraqitur në dokumentin e Planit të Rsisistemimit (PR) në Seksionet 1.2, 1.3 dhe 1.4. Figura ES-1 më poshtë tregon vendndodhjen e linjës hekurudhore në një hartë topografike në shkallë 1:100,000.

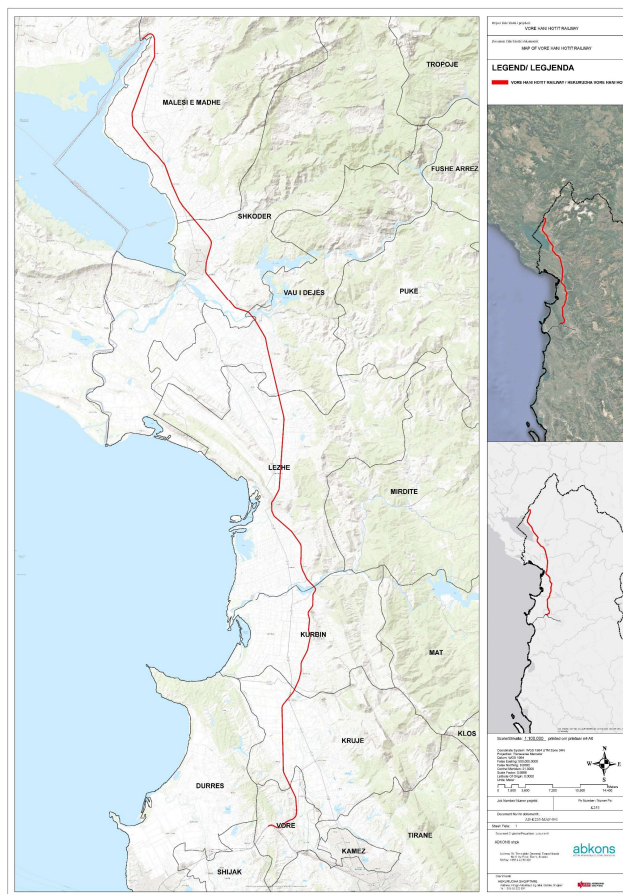

Figura ES-1: Vendndodhja e përgjithshme e linjës hekurudhore

III. Ndikimet e Marrjes së Tokës së Projektit

Zbatimi i projektit për Rehabilitimin e Linjës Hekurudhore Vorë – Hani i Hotit do të rezultojë në marrjen e tokës si në mënyrë të përhershme ashtu dhe të përkohshme, duke prekur rreth 270 hektarë tokë, nga të cilat 34 hektarë (12%) janë në pronësi private, sipas të dhënave kadastrale të disponueshme. Projekti gjithashtu do të ndikojë në kultura bujqësore, struktura dhe aksesin në prona, duke shkaktuar zhvendosje fizike dhe ekonomike të individëve të prekur.

Ndikimet Kryesore:

Humbja e tokës: Rreth 34 hektarë tokë private do të merren përgjithmonë për projektin (shihni [seksionin 6.1](#) të dokumentit PR).

Humbja e Kulturave: Projekti do të rezultojë në humbjen e përhershme të kulturave bujqësore vjetore dhe shumëvjeçare (shihni [seksionin 6.2](#) të dokumentit PR).

Humbja e Strukturave: Shtëpitë, bizneset, ndërtimet ndihmëse dhe strukturat/assetet përreth do të preken (shihni [seksionin 6.3](#) të dokumentit PR).

Humbjet e Përkohshme: Ndërkohë që nuk pritet një humbje e përkohshme e tokës private, kontraktorët mund të kërkojnë tokë shtesë për aktivitetet e ndërtimit. Tokat në pronësi publike do të kenë përparësi, por nëse kërkohet tokë private, ajo do të merret përmes marrëveshjeve vullnetare të qirasë. Humbjet e përkohshme të aseteve, si muret e perimetrit ose gardhet, do të kompensohen në natyrë, ku kontraktori do të jetë përgjegjës për rindërtimin e tyre.

Humbja e Aksesit në Prona: Do të ndërtohen rrugë të reja për të parandaluar humbjen përhershme të aksesit. Megjithatë, disa raste të humbjes së aksesit u identifikuan gjatë verifikimeve në terren (shihni

seksionin 6.4 të dokumentit PR) dhe do të adresohen rast pas rasti. Gjatë ndërtimit, kontraktori do të sigurojë akses të pandërprerë në të gjitha pronat.

Toka “Jetime”: Rripa të vegjël toke midis linjës hekurudhore dhe rrugëve hyrëse mund të mbeten të paprekura. Këto raste do të vlerësohen individualisht (sipas kriterëve të parashikuara në **seksionin 3.4** të dokumentit PR), dhe nëse konsiderohen të papërdorshme, toka mund të shpronësohet dhe të kompensohet me koston e zëvendësimit, nëse kërkohet nga Personat e Prekur nga Projekti (PAPs).

Ndikime të tjera: Pritet që gjatë ndërtimit dhe operimit të ketë ndikime të përkohshme mjedisore dhe sociale, të tilla si vibracione, ndotje ajri dhe zhurme, rritje e trafikut dhe shqetësime të tjera. Këto ndikime do të zbuten përmes masave të përcaktuara në Vlerësimin e Ndikimeve Mjedisore dhe Sociale (VNMS), Planin e Menaxhimit Mjedisor dhe Social (ESMP) dhe përputhshmërisë me lejet mjedisore shqiptare.

Tabela më poshtë paraqet një përmbledhje të ndikimeve kryesore si në nivel sasiar ashtu edhe në përqindjeje.

Tabela ES-1: Përmbledhje e ndikimeve kryesore

#	Tema	Sasia	
		Sipërfaqja (ha)	%
1	Sipërfaqja totale e prekur	270	100%
1.1	Pronat në pronësi private	34	12%
1.2	Pronat në pronësi shtetërore	183	68%
1.3	Pronat për të cilat nuk ka informacion deri tani nga ASHK	53	20%
		Numri	%
2	Numri total i pronave të prekura	3024	100%
2.1	Pronat në pronësi private	993	33%
2.2	Pronat në pronësi shtetërore me përdorues që pretendojnë pronësinë e tokës	372	12%
2.3	Pronat në pronësi shtetërore me përdorues që nuk pretendojnë pronësinë e tokës	197	7%
2.4	Pronat në pronësi shtetërore pa përdorues ose pretendime për pronësi private	1,005	33%
2.5	Pronat për të cilat nuk ka informacion deri tani nga ASHK	457	15%
		Sipërfaqja (ha)	%
3	Tokë bujqësore (tokë arë, pemishte, vreshta, etj.)	69	26%
4	Tokë urbane (tokë ndërtimi)	15	6%
5	Tokë Natyrore (pyje, kullota, livadhe, lumenj, përrenj, etj.)	38	14%
6	Infrastrukturë (shina hekurudhore, rrugë, kanale, trotuare, etj.)	148	54%
		Numri	
7	Struktura rezidenciale të afektuara (shtëpi)	19 shtëpi	
8	Biznese të afektuara	21 biznese	
9	Struktura ndihmëse/sekondare të prekura (hangar, kasolle, pus, serrë, depo, garazh, etc.)	159 struktura ndihmëse	
10	Struktura të jashtme të prekura (mure/gardhe/porta)	373 struktura të jashtme/asete	

IV. Kufizimet në përgatitjen e PR për shkak të çështjeve kadastrale

Projekti i Linjës Hekurudhore Vore-Hani i Hotit përballet me sfida të konsiderueshme kadastrale që mund të ndikojnë në proceset e marrjes së tokës dhe kompensimit. Projekti shtrihet në 77 zona kadastrale në disa bashki, ku janë identifikuar pasaktësi midis kufijve ligjorë dhe natyrorë të pronave, si dhe të dhëna të pasakta të pasurive. Çështjet kryesore përfshijnë:

- **Prona pa numër:** Rreth 15% e pronave nuk kanë numra identifikimi, duke e vështirësuar verifikimin e pronësisë dhe menaxhimin e tyre.
- **Prona me numra të dublikuara:** Përafërsisht 5% e pronave ndajnë numra të njëjtë brenda të njëjtës zonë kadastrale, duke shkaktuar gabime në identifikimin e tyre.
- **Tokë Shtetërore me Pretendime Private:** Rreth 20% e tokës bujqësore shtetërore është e okupuar informalisht nga palë private, duke krijuar mundësi për mosmarrëveshje pronësie.
- **Pronarë të cilët kanë ndërruar jetë:** Rreth 15% e rasteve përfshijnë pronarë të tokës që kanë ndërruar jetë, me pasardhësit që ende nuk kanë ndjekur procedurat dhe nuk kanë formalizuar trashëgiminë.

Këto pasaktësi rrezikojnë keqidentifikimin e zonave të prekura, kompensimin e individëve të gabuar dhe krijimin e ankesave në të ardhmen. Për të adresuar këto sfida, përditësimet e plota kadastrale, bashkëpunimi ndërmjet Hekurudhës Shqiptare dhe Agjencisë Shtetërore të Kadastrës është i domosdoshme. Krijimi i regjistrave të saktë do të përshpejtojë marrjen e tokës, kompensimin dhe zgjidhjen e ankesave, duke siguruar një implementim më të lehtë të projektit.

Përgatitja e Planit të Risistemimit (PR) u përball me disa sfida, duke përfshirë:

- **Mungesa e të dhënave kadastrale:** Mungesa e të dhënave të pronave dhe statusit ligjor nga Agjencia Shtetërore e Kadastrës (ASHK).
- **Mungesa e Kostove të Transaksioneve:** Të dhëna të paplota për kostot e transaksioneve të tokës, veçanërisht në zonën e Kurbinit.
- **Mospërputhjet e të dhënave:** Mospërputhje mes regjistrimeve fillestare dhe gjatjeve nga verifikimet e kryera në terren.

Për shkak të problemeve kadastrale të vazhdueshme, including unresolved ownership claims and state-registered properties, duke përfshirë pretendimet e pazgjidhura të pronësisë dhe pronat e regjistruara nga shteti, Plani i Risistemimit (PR) përfshin një buxhet tregues për të adresuar kompensimin e mundshëm për pronarët ose përdoruesit e tokës të prekur. Kjo vlen për individët që aktualisht pretendojnë pronësinë, që po i nënshtrohen regjistrimit të titullit ose u kërkohet të paraqesin vërtetimin e pronësisë. Pasi të verifikohen të dhënat kadastrale, HSH duhet të kërkojë shpronësim shtesë nëpërmjet Agjencisë Shtetërore të Shpronësimit (ASHSH), e cila do të propozojë ndryshime në Vendimin e Shpronësimit të Projektit në përputhje me procedurat ligjore.

Ndërtimi nuk mund të fillojë në zona me pronësi të panjohur pa procedura të dokumentuara të hyrjes dhe daljes nga toka. Këto masa synojnë të minimizojnë vonesat dhe të sigurojnë kompensim të drejtë.

V. Angazhimi i Palëve të Interesit

A. Identifikimi i palëve të interesit

Një proces i plotë i identifikimit të palëve të interesit u realizua gjatë përgatitjes së Planit të Risistemimit (PR) për të adresuar ndikimet mjedisore dhe sociale të projektit, veçanërisht përvetësimin e tokës, humbjen e pasurive, shkatërrimin e burimeve të jetesës dhe kompensimin. Palët e interesit u identifikuan në bazë të zonës së ndikimit të projektit, efekteve të mundshme dhe kuadrit ligjor të aplikuar për adresimin e këtyre ndikimeve. Palët e interesit ndahen në tre grupe:

- 1) **Palët primare të prekur:** Individët, familjet dhe komunitetet që preken drejtpërdrejt nga marrja e tokës dhe humbja e pasurisë, përfshirë pronarët e tokës, qiramarrësit, pronarët e pasurive dhe grupet vulnerabël (p.sh., familjet e drejtuara nga gra, të moshuarit, personat me aftësi të kufizuara dhe popullatat indigjene).
- 2) **Palët sekondare të prekur:** Palët e interesit që preken indirekt, si komunitetet fqinje që përjetojnë ndërprerje të infrastrukturës dhe bizneset/punonjësit lokalë që përballen me ndryshime

ekonomike. Pjesëmarrja e tyre siguron zbutje efektive të ndikimeve dhe ndihmon në ndërtimin e besimit të komunitetit.

- 3) **Palët e jashtme dhe institucionale:** Përfshin autoritetet vendore dhe kombëtare të qeverisë, organizatat e shoqërisë civile (OSHC), OJQ-të, përfutuesit e projektit, institucionet financiare dhe mediat. Këto palë interesit ofrojnë mbikëqyrje rregullatore, mbrojtje, financim dhe transparencë, duke siguruar një proces të drejtpërdrejtë dhe të informuar të risistemimit.

Seksioni 5.2 ofron një listë të plotë të palëve të interesit të identifikuar dhe rolin e tyre, si dhe interesit i mundshëm në Projekt, duke përfshirë metodat e angazhimit dhe fazat e konsultimeve dhe angazhimit.

B. Konsultimet

Si pjesë e zhvillimit të Planit të Risistemimit (PR), janë kryer komunikime dhe punë të vazhdueshme në terren me bashkitë, Agjencinë Shtetërore të Kadastrës dhe agjencitë bujqësore për të mbledhur të dhëna për anketat në terren. Që nga viti 2020, HSH ka angazhuar individë të prekur drejtpërdrejt dhe tërthorazi për të rritur ndërgjegjësimin, për të mbledhur komente dhe për t'u përafuar me standardet e BERZH-it, me qëllim minimizimin e ndërprerjeve dhe sigurimin e një planifikimi gjithëpërfshirës. Takimet e konsultimit me autoritetet vendore dhe agjencitë qeveritare ndihmuan në identifikimin e pronarëve të tokës, përdoruesve të tokës dhe pasurive të prekura, duke i informuar njëkohësisht palët e interesit për ndikimin e projektit, mekanizmat e ankesave dhe parimet e PR-së.

Gjatë takimeve fillestare konsultuese me autoritetet lokale, u shpërndanë materiale informuese (postera, broshura) për të siguruar transparencë dhe përfshirje të komunitetit. Personat e prekur nga projekti (si drejtpërdrejt, ashtu edhe tërthorazi) u informuan dhe u ftuan të marrin pjesë në takimet konsultuese, të ndajnë të dhëna mbi gjendjen e tyre socio-ekonomike dhe të verifikojnë asetet e prekura. Kur ishte e mundur, ata u kërkuan gjithashtu të nënshkruajnë deklaratën për dhënien e pëlqimit për marrjen e të dhënave personale gjatë anketimit të kryer në terren.

C. Angazhimi për Anketën Socio-Ekonomike dhe Inventarin e Pasurive

Qëllimi i anketës socio-ekonomike dhe angazhimit për kryerjen e inventarit të pasurive ishte të krijohej një bazë gjithëpërfshirëse mbi kushtet socio-ekonomike dhe pasuritë e familjeve dhe komuniteteve të prekura nga projekti hekurudhor dhe rrugët e aksesit. Këto të dhëna ishin thelbësore për vlerësimin e ndikimeve të marrjes së tokës dhe risistemimit, për hartimin e Planit të Risistemimit (PR) dhe për sigurimin e përputhshmërisë me standardet ndërkombëtare, siç është Kërkesa e Performancës 5 (KP5) e Bankës Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim (BERZH).

Konsulenti zhvilloi anketa në terren, duke përfshirë censusin, anketa socio-ekonomike dhe një inventar të pasurive, për të mbledhur të dhëna cilësore dhe sasiore. Anketat në terren u zhvilluan nga data 1 gusht 2024 deri më 1 nëntor 2024 nga ekspertë me përvojë në fushën sociale dhe të ndërveprimit.

U zhvillua një pyetësor i strukturuar për të mbledhur informacion të detajuar mbi:

- Karakteristikat demografike dhe socio-ekonomike të Personave të Prekur nga Projekti (PAP);
- Struktura familjare, pronësia mbi tokën dhe statusi i dokumentacionit;
- Ndikimet mbi pasuritë, mjetet e jetesës dhe burimet komunitare;
- Grupet vulnerabël (p.sh., familjet e varfra, gratë, të moshuarit);
- Perceptimet mbi masat e zhvendosjes dhe rikthimin e të ardhurave;
- Ndërgjegjësimi mbi projektin dhe ndikimet e tij.

Anketat përdorën një kombinim të pyetësorëve në nivel familjar dhe metodave cilësore, duke siguruar një kuptim të thelluar të standardeve të jetesës, niveleve të të ardhurave dhe cënueshmërisë socio-ekonomike. Një model i "Deklaratës së dhënies së pëlqimit për marrjen e të dhënave personale" u përdor për të siguruar pëlqimin e informuar nga Personat e Prekur nga Projekti (PAP) për mbledhjen dhe përpunimin e të dhënave.

Rezultatet e anketës ofruan një profil të detajuar socio-ekonomik të familjeve të prekura, duke përfshirë shkallën e humbjeve të pasurive dhe ndikimet specifike të projektit. Këto të dhëna u përdorën për të:

- Vlerësuar shkallën e ndikimeve mbi tokën dhe aspektet sociale;
- Identifikuar grupet vulnerabël dhe përshtatur masat lehtësuese për to;
- Hartuar strategji për risistemimin dhe rehabilitimin;
- Siguruar përputhshmëri me kërkesat e PR5 të BERZH-it.

Seksioni 4 i dokumentit të PR paraqet një bazë të detajuar socio-ekonomike për personat e prekur.

D. Afati përfundimtar

Afati përfundimtar (cut-off date) u përcaktua data 1 nëntor 2024, kur përfundoi Crnsusi dhe Inventarizimi nga konsulenti i PR-së. Kjo datë u komunikua përmes takimeve me autoritetet vendore, komunitetet dhe personat e prekur, me njoftime të ofruara nga bashkitë, administratoret e njësive dhe kryetarët e fshatrave. Konsulenti i PR-së gjithashtu njoftoi individualisht personat e prekur për afatin përfundimtar gjatë anketimit në terren.

Personat që do të migrojnë në zonën e projektit pas afatit përfundimtar nuk do të kenë të drejtë për kompensim, përveç nëse janë identifikuar si Persona të Prekur nga Projekti (PAP) të rinj që janë harruar ose që kanë jetuar në zonë për një periudhë të zgjatur që nga anketa e mëparshme e pasurive.

Nëse ka një shprehje prej më shumë se dy vitesh mes miratimit të PR dhe implementimit të tij, HSH do të përditësojë ose vërtetojë PR-në për të pasqyruar çdo pasuri të re ose të prekur, sipas nevojës.

E. Publikimi i informacionit dhe aktivitetet e ardhshme të angazhimit me palët e interesit

Pas miratimit, PR do të publikohet në faqen e internetit të HSH me një përmbledhje jo-teknike në gjuhën shqipe. Palët kryesore institucionale, duke përfshirë Agjencinë Shtetërore të Shpronësimit (ASHSH), ministrinë përkatëse dhe bashkitë, do të njoftohen përmes një letre formale nga HSH. Nëse është e nevojshme, HSH mund të organizojë një *workshop* në Tiranë për të paraqitur dokumentin dhe për të diskutuar kuadrin ligjor dhe detajet.

Pas publikimit të PR, HSH do të njoftojë autoritetet vendore dhe do të sigurojë që Njësitë Administrative të publikojnë një njoftim. Familjet vulnerabël do të marrin kopje të PR-së, dhe HSH do të shpjegojë dokumentin. Angazhimi i mëtejshëm do të ndodhë pasi të fillojë procesi i Shpronësimit, me HSH që do të mbështesë Agjencinë Shtetërore të Shpronësimit (ASHSH) përmes afishimit të njoftimeve, informimit të individëve dhe adresimit të kërkesave për informacion dhe ankese.

Angazhimi i palëve të interesit në çështjet e marrjes të tokës do të vazhdojë përmes aktiviteteve të ndryshme, duke siguruar që palët kryesore qeveritare, komunitetet lokale, OJQ-të dhe PAP-sat të jenë të informuar mirë dhe të përfshirë në zhvillimin e projektit. Palët e interesit përfshijnë ministrinë kombëtare, institucione ndërkombëtare dhe lokale, OJQ-të, mediat dhe liderët lokalë. Angazhimi periodik me departamentet e bashkive, Zyrën e Kadastrës, përfaqësuesit e komunitetit dhe grupe të tjera do të verifikojnë pronësinë e tokës dhe informacionin mbi pasuritë, duke shpërndarë përditësime mbi dizajnin e projektit, procesin, afatin dhe ndikimet.

Aktivitetet e angazhimit të palëve të interesit gjatë implementimit të PR-së do të planifikohen, rishikohen dhe përshtaten në varësi të nevojave të projektit dhe fazave të zhvillimit. Për më shumë detaje, shihni [seksionin 5.5](#) të këtij Plani Risistemimi.

VI. Kushtet socio-ekonomike të personave të prekur

Projekti Hekurudhor Vorë - Hani i Hotit prek 7 bashki, 22 njësi administrative dhe 75 fshatra në Shqipëri, me një popullsi totale të prekur prej 199,782 individësh. Popullsia është relativisht e balancuar në gjini (50.6% gra, 49.4% burra), me një grup të rëndësishëm në moshë pune (61.9% të moshës 15-64 vjeç), një popullsi të dukshme të moshuarish (19.2% të moshës 65+), dhe një segment më të vogël të rinisë (13.6% të moshës 0-14 vjeç). Gjetjet kryesore socio-ekonomike përfshijnë:

- **Aktiviteti Ekonomik:** Norma e lartë e papunësisë dhe pensioneve dominon, me një varësi të kufizuar nga bujqësia. Vetë-punësimi është i ulët, dhe shumë familje varen nga pensionet ose të ardhurat nga jashtë.
- **Nivelet e të Ardhurave:** Shumica e familjeve sigurojnë të ardhura mujore 5,000–25,000 lekë, çka tregon për kufizime të ndjeshme financiare. Bujqësia nuk përbën më burimin kryesor të të ardhurave, me vetëm 6% të familjeve në Malësinë e Madhe që përfitojnë të ardhura nga qiraja e tokës.
- **Shëndeti dhe Mirëqenia Sociale:** Shëndeti dhe kujdesi shëndetësor janë shqetësime kryesore, veçanërisht në Vaun e Dejës (65%). Qasja e kufizuar në programet e mbështetjes sociale përkeqëson cënueshmëritë, sidomos për pensionistët dhe individët e papunë.
- **Arsimi:** Shumica e të anketuarve kanë përfunduar të paktën 9 vjet shkollim, por shkalla e arsimit të lartë është e ulët, veçanërisht në zonat rurale.
- **Pronësia e Tokës:** Projekti prek lloje të ndryshme tokash, ku shumica janë në pronësi private. Familjet e kryesura nga gra përballen me vulnerabilitet të veçantë, veçanërisht në rajonet ku ekziston pabarazi gjinore në pronësinë e tokës.
- **Pritshmëritë e Komunitetit:** Të anketuarit presin përmirësime në infrastrukturë, krijim vendesh pune dhe rritje ekonomike, megjithatë shumë prej tyre nuk presin ndonjë ndryshim të rëndësishëm në situatën e tyre ekonomike.

Në përgjithësi, popullsia e prekur përballlet me cënueshmëri ekonomike, akses të kufizuar në shërbimet sociale dhe mbështetje në burimet e të ardhurave jo-bujqësore, me pritshmëri të përziera për ndikimin e projektit. [Seksioni 4](#) i dokumentit të PR-së ofron një përshkrim të plotë të kontekstit socio-ekonomik të zonës së projektit, si dhe të kushteve të personave dhe komuniteteve të prekura.

VII. Strategjia e të drejtave dhe kompensimit

Projekti do të marrë tokë përmes procesit të shpronësimit, në përputhje me legjislacionin përkatës shqiptar. Megjithatë, një studim i detajuar i vlerësimit i kryer për këtë PR zbuloi se kompensimi sipas vlerave të zakonshme të shpronësimit nuk do të përmbushte kërkesat e standardeve ndërkombëtare për zhvendosje, të cilat kërkojnë që kompensimi të jetë në vlerën e zëvendësimit. Si rrjedhojë, për të gjitha pasuritë e prekura (tokë, kultura bujqësore dhe struktura), do të paguhet vlera të përmirësuar në bazë të koston e zëvendësimit, sipas kërkesave të KP5 të BERZH-it.

Detajet mbi të gjitha normat e pagesës për të gjitha llojet e pasurive të prekura janë paraqitur në [seksionin 7.7](#) të dokumentit të PR-së.

Çdo kompensim do të paguhet përpara se toka të merret për Projektin. Në rastet kur kjo nuk është e mundur fillimisht (për shkak të mos-prezencës së pronarëve, çështjeve të pazgjidhura ligjore ose mungesës së të dhënave kadastrale), HSH duhet, pas verifikimit dhe konfirmimit të pretendimeve për pronësi ose pasi të sigurohen informacionet e nevojshme kadastrale, të nisë një kërkesë shtesë për shpronësim pranë Agjencisë Shtetërore të Shpronësimit (ASHSH). Më pas, ASHSH-ja do të hartojë ndryshimet e nevojshme në Vendimin për Shpronësimin e Projektit të nxjerrë nga Këshilli i Ministrave (VKM), në përputhje me procedurat ligjore në fuqi.

Për zhvendosjen fizike, nuk do të ndodhë asnjë prishje ndërtimesh nëse familjet dhe bizneset e prekura nuk kanë marrë kompensimin e tyre në vlerën e plotë të zëvendësimit.

Tabela ES-2 : Matrica e të drejtave

Lloji i humbjes	Personat/entitetet me të drejta	Politika e kompensimit
TOKA		
Çdo lloj toke, pavarësisht shkallës së humbjes (qoftë humbje e pjesshme apo e plotë), përfshirë Tokën e “Jetime”	Pronar me titull formal (duke përfshirë ata që kanë një pretendim mbi tokën që njihet ose është i njohur sipas ligjeve kombëtare, p.sh. AMTP, Formulari nr. 6, etj.)	Kompensim në para në vlerën e zëvendësimit: çmimi i tregut i pasurisë + çmimi i tregut për përmirësimet e infrastrukturës së tokës (p.sh. sisteme vaditjeje, struktura për menaxhimin e ujit, etj.) + shpenzimet e zhvendosjes + regjistrimi i pronësisë, tarifat administrative dhe tatimore, nëse ka + ndihmë kalimtare
	PAPs pa titull formal (në posedim të tokës para afatit përfundimtar)	Kompensimi: çmimi i tregut për përmirësimet + shpenzimet e zhvendosjes
SHTËPI PRIVATE DHE STRUKTURA		
Çdo lloj strukture/ndërtesë e ndërtuar me ose pa leje ndërtimi në tokën e dikujt, ose në tokën e tjetrit, ose në tokën shtetërore.	Pronar/përdorues me ose pa titull formal	Kompensim në para në vlerën e zëvendësimit: Struktura në çmimin e tregut + Shpenzimet për zhvendosjen dhe rinovimin e pajisjeve dhe inventarit, si dhe shpenzimet e zhvendosjes + Tarifat administrative të nevojshme për transferimin e të drejtave të pronësisë, nëse ka + E drejta për të ruajtur materialet pa zbritje nga kompensimi <i>Nëse akomodimi/ruajtja e menjëhershme nuk është e disponueshme, ndihmë për qiranë e strehimit/ruajtjes që mbulon qiranë për të paktën 3 muaj, ose më shumë nëse periudha e kërkuar për qira është më e gjatë.</i>
Dëmtimi i infrastrukturës bujqësore: p.sh. sisteme vaditjeje, rethim, etj.	Pronaret ose përdoruesit e infrastrukturës së prekur	Rikuperim i menjëhershëm i infrastrukturës së prekur (ose sigurimi i një alternative të përkohshme kur rikuperimi i menjëhershëm nuk është i mundur). Kompensim në para për humbjet e shkaktuara si pasojë e dëmtimit të infrastrukturës
BIZNESET		
Humbja e fitimeve për bizneset si pasojë e aktiviteteve të Projektit	Pronaret e bizneseve të cilëve u pengohet hyrja/dalja për shkak të aktiviteteve të Projektit	Kompensim në para për përqindjen e biznesit të humbur gjatë periudhës së ndërprerjes së aktivitetit (humbje të ardhurash) deri në: - Një maksimum prej 3 muajsh për humbjen e përkohshme të aktiviteteve të biznesit; - Deri në rivendosjen e aktiviteteve të biznesit/ekonomike në një vendndodhje tjetër, maksimumi 12 muaj për humbjen e përhershme të aktiviteteve të biznesit. Kompensimi për personat juridikë (bizneset e regjistruara) do të llogaritet sipas të ardhurave të deklaruara për qëllime tatimore. Për operatorët informalë të biznesit pa regjistra kontabël të dëshmueshëm, kompensimi do të bazohet në pagën mesatare mujore kombëtare për një periudhë prej 3 muajsh, me qëllim rivendosjen e mjeteve të jetesës.

Lloji i humbjes	Personat/entitetet me të drejta	Politika e kompensimit
		Mbështetje tranzitore për familjet vulnerabël.
Humbje e pagës/punësimit	Punonjësit, ata formalë dhe rastësorë në pasuritë e prekura, të ardhurat dhe jetesa e të cilëve është afektuar nga Projekti.	Dëmshpërblimi për humbjen e pagave për periudhën e ndërprerjes së aktivitetit deri në një maksimum prej 3 muajsh për humbjen e përkohshme të biznesit/punësimit, dhe nga 3 deri në 12 muaj për humbjen e përhershme të biznesit (me regjistra të provuar për periudhën e kontributit social) Përparësi në punësim në Projekt, nëse është e mundur, dhe në varësi të rastit. Mbështetje tranzitore për familjet vulnerabël.
PEMË FRUTORE DHE VRESHTA		
Pemë frutore dhe vreshtat, të regjistruara ose të paregjistruara	Pronarët/përdoruesit e identifikuar me dhe pa një titull formal	Kompensim në para me kostot e zëvendësimit.
HUMBJA E AKSESIT		
Humbja e aksesit në burimet e zakonshme, lehtësirat dhe burimet e mbajtura nga komuniteti	Komunitetet ose familjet	Rinovimi i shërbimeve publike. Rikthimi i aksesit në lehtësira apo shërbime në nivelin e mëparshëm.
NDIHMË KALIMTARE		
Asistencë Tranzitore, nëse është e aplikueshme	Familjet vulnerabël	Mbështetje për regjistrimin e titujve ose plotësimin e dokumentacionit të nevojshëm për marrjen e kompensimit. Mundësi punësimi. Kompensim në para në një kësht të vetëm, i barabartë me të ardhurat neto vjetore të gjeneruara nga parcela/prona e prekur (nëse nuk ka të dhëna për të ardhurat, atëherë llogaritja do të bazohet në pagën minimale për 12 muaj). Regjistrimi në programin qeveritar të ndihmës sociale, nëse nuk është i regjistruar dhe nëse është i zbatueshëm.

VIII. Rehabilitimi i Jetesës dhe Ndihma për Njerëzit Vulnerabël

Aktivitetet e rehabilitimit të jetesës janë hartuar për të adresuar nevojat specifike të familjeve që humbasin strehimin, bizneseve që humbasin aktivitetin dhe grupeve vulnerabël. Fokusi është në ofrimin e kompensimit, mbështetjes tranzitore dhe ndihmës për të siguruar që individët dhe bizneset e prekura të mund të rikuperojnë dhe të ruajnë jetesën e tyre gjatë dhe pas zbatimit të projektit. Vëmendje e veçantë u kushtohet grupeve vulnerabël për t'u siguruar që ato të mos jenë në disavantazh dhe të mund të përfitojnë plotësisht nga mundësitë e projektit.

Ndikimet kryesore janë në struktura, duke përfshirë shtëpitë dhe bizneset, duke çuar në zhvendosje fizike dhe ekonomike.

- Familjet që humbasin strehimin (banesat primare):** Projekti do të prekë 19 shtëpi, ku 5 prej tyre janë banesa kryesore. Këto familje do të përballen me zhvendosje fizike dhe humbje të strehimit.
- Bizneset që humbasin aktivitetin (burimet kryesore të të ardhurave):** Projekti do të prekë 21 biznese, 9 prej të cilave janë burime kryesore të jetesës. Këto biznese do të përballen me zhvendosje ekonomike dhe humbje të të ardhurave.

3. **Familje vulnerabël (p.sh., familje të varfra, me kryefamiljare gra, me kryefamiljare të moshuar, me kryefamiljare me aftësi të kufizuara):** Grupet vulnerabël janë në rrezik më të lartë për t'u prekur negativisht nga projekti për shkak të cenueshmërive paraprake ose vështirësive në tranzicion të shkaktuara nga zhvendosja.

Aktivitetet e rehabilitimit të jetesës dhe ndihma për familjet në nevojë do të përfshijnë:

Për familjet që humbasin strehimin:

- Kompensimi: Kosto e plotë e zëvendësimit për strukturat (duke përfshirë kostot e transaksionit, pa amortizim).
- Mbështetje për Zëvendësimin e Strehimit: Ndihmë në gjetjen ose ndërtimin e strehimit zëvendësues.
- Mbështetje Financiare Tranzitore: Kostot e zhvendosjes dhe shpenzimet e qirasë të mbuluara deri në 12 muaj.

Për bizneset që humbasin aktivitetin:

- Kompensimi: Kosto e plotë e zëvendësimit për strukturat.
- Kompensimi për Humbjen e të Ardhurave: Mbështetje financiare për humbjen e të ardhurave gjatë ndërprerjes së biznesit (deri në 3-6 muaj për humbje të përkohshme, deri në 12 muaj për humbje të përhershme).
- Kompensimi i Pagës: Dëmshpërblim për pagat e humbura për punonjësit gjatë ndërprerjes së biznesit (deri në 3-6 muaj për humbje të përkohshme, 12 muaj për humbje të përhershme).
- Mbështetje për Zhvendosje: Ndihmë në gjetjen e një lokacioni zëvendësues për të rivendosur aktivitetet e biznesit.

Për familjet në nevojë:

- Ndihmë gjatë marrjes së tokës: Takime individuale për të shpjeguar informacionin e projektit, të drejtën për përfitim, të drejtat dhe mekanizmat e ankesave. Ndihmë transporti për inspektimet e parcelave.
- Mbështetje gjatë procesit të pagesës: Ndihmë me hapjen e llogarive bankare, prokurat dhe kuptimin e marrëveshjeve të kompensimit.
- Qasja në Përfitimet Qeveritare: Koordinimi me autoritetet për të lidhur individët vulnerabël me programet ekzistuese të mbështetjes dhe asistencën në dorëzimin e aplikimeve.
- Mbështetje për Punësim dhe Trajnim: Ndihmë për të aksesuar mundësitë e punësimit të krijuara nga projekti ose vendet e punës të disponueshme në nivel lokal, si dhe programe trajnimi në punë dhe zhvillimi të aftësive.
- Mbështetje për Gjenerimin e të Ardhurave: Ndihmë në identifikimin dhe aksesin në aktivitete të tjera që gjenerojnë të ardhura ose mundësi biznesi lokal.

Zbatimi i aktiviteteve

- Zëvendësimi i Vendndodhjes së Shtëpisë dhe Biznesit: Do të menaxhohet nga një specialist i dedikuar (Specialist Ndërlidhës me Komunitetin ose i ngjashëm) gjatë punimeve para ndërtimit.
- Mbështetje Financiare Tranzitore: Do të ofrohet nga HSH, duke ofruar pagesa të njëpasnjëshme ose disbursime mujore për familjet dhe bizneset e përshtatshme.
- Mbështetje për Grupet Vulnerabël: Do të ofrohet nga një ekip ekspertësh, duke përfshirë punonjës socialë dhe këshilltarë ligjorë, potencialisht në bashkëpunim me një OJQ të specializuar në ndihmën e individëve në nevojë.

IX. Menaxhimi i Ankesave

Mekanizmi i Ankesave (MA) për Projektin e Rehabilitimit të Linjës Hekurudhore Vore-Hani i Hotit siguron trajtimin efektiv dhe transparent të ankesave nga Personat e Prekur nga Projekti (PAP) dhe palët e tjera të interesit, në përputhje me politikat e BERZH-it dhe kuadrin ligjor shqiptar. Ai synon të ofrojë një proces gjithëpërfshirës, të arritshëm dhe efikas, duke adresuar veçanërisht shqetësimet që lidhen me marrjen e tokës dhe aktivitetet e ndërtimit.

Parimet kryesore përfshijnë:

- Pranimi dhe Regjistrimi në Kohë: Ankesat regjistrohen dhe pranohen brenda shtatë ditëve pune.
- Shqyrtim/Apelim i Drejtë dhe Transparent: Një proces rivlerësimi i paanshëm inkurajon zgjidhje miqësore pa ndërhyrje gjyqësore.
- Përpunim dhe Përgjigje Efikase: Ankesat zgjidhen brenda 30 ditëve pune, me përditësime të ndërmjetme për rastet komplekse.

MA vepron përmes një sistemi me dy nivele:

- **Niveli 1:** Zgjidhje e brendshme nga ekipi i menaxhimit të ankesave të Hekurudhës Shqiptare.
- **Niveli 2:** Shqyrtim i jashtëm nga një Komitet i Pavarur i Ankesave, i zbatueshëm vetëm për ankesat që lidhen me ndërtimin, jo për çështjet e marrjes së tokës.

Ky mekanizëm promovon komunikim të hapur dhe zgjidhje bashkëpunuese të problemeve, duke siguruar akses të barabartë, pa kosto për ankuesit dhe zgjidhje në kohë. Detaje të mëtejshme mbi procesin e Menaxhimit të Ankesave, duke përfshirë hapat përkatëse, formularin e ankesës dhe informacionin e kontaktit, jepen në [seksionin 9](#) të dokumentit të PR-së.

X. Monitorimi dhe Raportimi

Ky dokument përshkruan kuadrin e monitorimit dhe vlerësimit të hartuar për të siguruar zbatimin efektiv dhe në kohë të aktiviteteve të kompensimit dhe risistemimit për projektin Hekurudhor Shqiptar (HSH). Procesi i monitorimit përqendrohet në gjurmimin e inputeve dhe rezultateve të projektit, duke përfshirë aktivitetet, financat, dokumentacionin dhe mekanizmat e zgjidhjes së ankesave. Qëllimi është të sigurohet përputhshmëria si me ligjet shqiptare ashtu edhe me masat mbrojtëse ndërkombëtare, veçanërisht me Kërkesën e Performancës 5 (KP5) të Bankës Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim (BERZH).

Aktivitetet Kryesore të Monitorimit

- Monitorimi i Brendshëm: HSH do të mbajë një bazë të dhënash të detajuar për të ndjekur proceset e shpronësimit dhe kompensimit, duke përfshirë statusin e Personave të Prekur nga Projekti (PAP), pagesën e kompensimit dhe zgjidhjen e ankesave. Një individ i dedikuar do të mbikëqyrë procesin e risistemimit, duke u koordinuar me agjencitë qeveritare dhe bashkitë.
- Monitorimi i Jashtëm: Procedurat dhe pagesat e kompensimit do të monitorohen si nga brenda ashtu edhe nga jashtë për të siguruar përputhshmërinë me standardet e BERZH-it.
- Akses i Përkohshëm në Tokë: Gjatë ndërtimit, kontraktori duhet të raportojë çdo zënie të përkohshme të tokës, me marrëveshje që i nënshtrohen miratimit të HSH-së për të siguruar përputhshmërinë me Planin e Risistemimit (PR).

Treguesit Kryesorë të Performancës (KPI)

Korniza e monitorimit përfshin tregues të të dhënave hyrëse dhe dalëse për të vlerësuar progresin dhe për të përshtatur programin e punës sipas nevojës. Treguesit kryesorë përfshijnë:

- Treguesit e të Dhënave: Numri i takimeve konsultative, shpenzimet e përgjithshme për kompensimin dhe koha e aktiviteteve krahasuar me afatet e PR-së.
- Treguesit e Rezultatit: Numri i kontratave të kompensimit të nënshkruara, statusi i zhvendosjes fizike dhe risistemimit, masat e restaurimit të jetesës dhe zgjidhja e ankesave.

Raportimi

HSH do të përgatisë raporte progresi që detajojnë ankesat, pagesat e kompensimit dhe çdo devijim nga PR. Raportet gjithashtu do të përshkruajnë veprimet korrigjuese, procedurat e zbatimit dhe buxhetet shtesë nëse është e nevojshme.

Ky kuadër monitorimi siguron transparencë, pajtueshmëri dhe zgjidhje në kohë të çështjeve, duke mbrojtur të drejtat dhe mjetet e jetesës së individëve të prekur, ndërkohë që ruan integritetin e projektit. [Seksioni 10](#) i dokumentit të PR-së ofron një përshkrim të detajuar të procedurave të monitorimit dhe raportimit.

XI. Procesi i Zbatimit dhe Marrëveshjet

Ky dokument përshkruan rregullimet institucionale, afatet dhe buxhetin për procesin e risistemimit që lidhet me projektin, duke siguruar përputhshmërinë me Politikën Mjedisore dhe Sociale dhe Kërkesat e Performancës të BERZH-it. Procesi i risistemimit menaxhohet nga Njësia e Zbatimit të Projektit (NJZP) në HSH, e cila është përgjegjëse për koordinimin e marrjes së tokës, risistemimit dhe menaxhimit e ankesave. NJZP do të sigurojë që personat e prekur (PAP) të kompensohen në mënyrë të përshtatshme dhe që mjetet e tyre të jetesës të rikthehen në nivelet para zhvendosjes.

Korniza Ligjore:

- Kushtetuta e Shqipërisë i jep përparësi marrëveshjeve ndërkombëtare të ratifikuara nga Parlamenti i Shqipërisë mbi ligjet kombëtare.
- Ligji i Shpronësimit (Neni 17(4)) urdhëron që kompensimi për pronat e shpronësuara të llogaritet në përputhje me dispozitat e marrëveshjes ndërkombëtare të ratifikuar.

Përgjegjësitë kryesore:

HSH NJZP:

- Menaxhon zbatimin e planit të risistemimit (PR), duke përfshirë marrjen e tokës, kompensimin dhe monitorimin.
- Koordinohet me Agjencinë Shtetërore të Kadastrës, Agjencinë Shtetërore të Shpronësimeve dhe bashkitë për të siguruar shpërndarjen e duhur të kompensimit.
- Forcon kapacitetin në çështjet sociale, duke përfshirë menaxhimin e ankesave dhe angazhimin e palëve të interesit.
- Siguron pagesa të kompensimit në kohë dhe të plota për PAP-të e kualifikuar.

Eksperti Mjedisor dhe Social i NJZP-së:

- Mbështet zbatimin e PR-së dhe koordinimin e ankesave.
- Organizon aktivitete të angazhimit të palëve të interesit dhe monitoron aktivitetet e PR-së.
- Vepron si ndërfaqja kryesore për menaxhimin e ankesave, duke siguruar hetimin e duhur, veprimet korrigjuese dhe dokumentimin.

Konsulent (Mbështetje për NJZP):

- Ofron shërbime mbikëqyrëse të ndërtimit dhe mbështet çështjet mjedisore dhe sociale.
- Ndhmon në auditimin e ndërmjetëm, raportimin dhe planifikimin e veprimeve korrigjuese.

Kontraktor Ndërtimi:

- Angazhohet me PAP-të përmes një Specialisti Komunitar/Social për të adresuar shqetësimet që lidhen me ndërtimin.
- Vlerëson dhe kompenson dëmet e përkohshme në pronat private gjatë ndërtimit.
- Mban të dhëna për marrëveshjet e hyrjes, daljes dhe kompensimit të tokës.
- Trajton ankesat që lidhen me dëmet e përkohshme dhe i raporton HSH-së.

Aktivitetet kryesore:

- Konsultimet dhe Publikimi i Informacionit: Sigurimi që PAP-të janë të informuar mirë rreth proceseve të risistemimit dhe kompensimit.
- Menaxhimi i Ankesave: Krijimi i një mekanizmi transparent dhe të arritshëm për ankesat për të adresuar shqetësimet e ngritura nga PAP.
- Monitorimi dhe Raportimi: Monitorim i rregullt i zbatimit të PR-së dhe raportim te BERZH.

Kjo qasje e strukturuar siguron që procesi i risistemimit të jetë transparent, i barabartë dhe në përputhje me standardet ndërkombëtare, duke minimizuar ndikimet sociale dhe mjedisore, duke mbrojtur njëkohësisht të drejtat dhe mjetet e jetesës së individëve të prekur.

XII. Buxheti i Zbatimit të PR-së

Kostoja totale e zbatimit të PR-së vlerësohet në afërsisht 14.93 milionë euro, e shpërndarë si më poshtë:

Tabela ES-3: Përmbledhje e buxhetit të zbatimit të PR-së dhe shpërndarja e tij sipas kategorisë

#	Tema/Artikulli	Kostoja e parashikuar	
		ALL	EUR ¹
1	Kompensimi për tokën në pronësi private (statusi i konfirmuar nga të dhënat e Agjencisë Shtetërore të Kadastrës)	348,275,408	3,553,831
2	Kompensimi për kulturat (të gjitha kategoritë e PAP-ve, pavarësisht statusit të pronësisë së tokës)	224,611,325	2,291,952
3	Kompensimi për strukturat (të gjitha shtëpitë, bizneset dhe ndërtesat ndihmëse, pavarësisht nga statusi i tyre ligjor)	376,986,823	3,846,804
KOSTOT TOTALE TË SHPRONËSIMIT (SHUMA 1)		949,873,556	9,692,587
4	Kostot e transaksionit	44,100,000	450,000
5	Kostot e mbështetjes tranzitore	30,870,000	315,000
KOSTOT TOTALE TË MBËSHTETJES SHITESË (SHUMA 2)		74,970,000	765,000
6	Kompensim për tokë shtetërore me pretendues privat dhe prona në pronësi/prendim privat që mbeten të paprekura për shkak të çështjeve kadastrale.	438,064,417	4,470,045
SHUMA TOTALE PËR AMENDIMET E VKM-së (SHUMA 3)		438,064,417	4,470,045
BUXHETI TOTAL I ZBATIMIT TË PR-së (SHUMË 1+2+3)		1,462,907,973	14,927,632

Seksionet 11.2 dhe 11.3 të dokumentit të PR-së përmbajnë më shumë informacion mbi shpërndarjen e buxhetit dhe afatet e zbatimit të PR-së.

¹ Kursi i këmbimit: 1 EUR = 98 LEKË (kursi mesatar për tremujorin e 4-të të vitit 2024)

1. Hyrje

1.1. Përmbledhje dhe konteksti i projektit / Sfondi i projektit

Rehabilitimi i linjës hekurudhore Vore - Hani i Hotit ("Projekti") është pjesë e zgjerimit tregues të Rrjetit Kryesor TEN-T në Ballkanin Perëndimor. Kjo është lidhja ndërkombëtare hekurudhore e Shqipërisë me rrjetet hekurudhore rajonale dhe evropiane përmes Korridorit X pan-evropian.

Projekti synon të zgjerojë rrjetin hekurudhor të mallrave dhe pasagjerëve të Shqipërisë duke e integruar atë në rrjetin kryesor të Rrjetit Trans-Evropian të Transportit (TEN-T). Kjo do të përmirësojë lidhjen nga porti i Durrësit në Shqipëri me vendet fqinje. Në mënyrë specifike, do të krijojë një lidhje hekurudhore nga Shqipëria në Mal të Zi, duke u lidhur më tej me Serbinë (nëpërmjet Tuzit/Podgoricës dhe Beogradit) dhe duke u integruar me Korridorin X/Korridorin Orient East-Med. Lidhjet e ardhshme janë planifikuar me Maqedoninë e Veriut, Greqinë dhe Ballkanin Lindor, duke lehtësuar lëvizjen e mallrave tranzit midis Italisë, Evropës Perëndimore dhe Ballkanit.

Qeveria e Shqipërisë mori nga WBIF një grant për përgatitjen e "Projektimit të Detajuar" (DD) dhe studimit të Vlerësimit të Ndikimit Mjedisor për Projektin. Promovuesi është Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë (MIE). Përfituesi është i gjithë vendi, pasi projekti do të përmirësojë trafikun hekurudhor për rreth 1,000,000 banorë. Agjencia zbatuese është kompania shtetërore Hekurudha Shqiptare ("Hekurudha Shqiptare" ose "HSH"), e cila ka ndërmarrë një program investimi gjatë tetë deri në dhjetë vite për të siguruar ndërveprim të plotë me rrjetin evropian dhe për të rritur standardet e përgjithshme operative.

Institucioni Financiar Ndërkombëtar (IFN) kryesor është Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim ("BERZH" ose "Banka"), e cila po ofron një financim deri në 98.75 milionë Euro për Republikën e Shqipërisë ("Huamarrësi"), i cili do t'i jepet hua Hekurudha Shqiptare ("Hekurudhat Shqiptare", "HSH", "Kompania" ose "Klienti"), operatori hekurudhor i sistemit hekurudhor shqiptar i cili është në pronësi të plotë të shtetit nëpërmjet Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë ("MFE").

Huaja do të përdoret për të financuar rehabilitimin dhe elektrifikimin e lidhjes së vetme hekurudhore të Shqipërisë me vendet fqinje, linjës hekurudhore 120.2 km nga Vore në Han të Hotit në kufirin malazez ("Projekti")².

Meqenëse Projekti do të kërkojë marrjen e tokës dhe do të përfshijë zhvendosje fizike/ekonomike, do të përgatitet një Plan Risistemimit. Prandaj, Banka/Klienti ka angazhuar Abkons sh.pk ("Konsulenti") për të përgatitur dhe mbështetur zbatimin e një Plani Risistemimi (PR ose "Plani") në përputhje me Politikën Mjedimore dhe Sociale të BERZH-it të vitit 2019 ("ESP") dhe Kërkesën e saj të Performancës ("KP") numër 5 që mbulon Marrjen e Tokës, Kufizimet në Përdorimin e Tokës dhe Zhvendosjen e Pavullnetshme ("Transferimi"). Qëllimi përfundimtar i një Plani të tillë është të identifikojë të gjithë personat dhe asetet e prekura dhe të detajojë kriteret e pranueshmërisë dhe procesin e kompensimit së bashku me kërkesat e tjera kryesore në përputhje me legjislacionin kombëtar dhe standardet e BERZH-it.

Në vitin 2021, HSH, me ndihmën e një konsulenti të jashtëm (konsulent i VNMS-së), përgatiti Kuadrin e Marrjes së Tokës dhe Risistemimit (LARF), si pjesë e paketës së Vlerësimit të Ndikimit Mjedisor dhe Social (VNMS) për projektin.³ Paketa e VNMS-së, duke përfshirë LARF-in⁴, u rishikua më pas nga një konsulent tjetër i jashtëm dhe u miratua nga BERZH në korrik 2022. LARF-i i miratuar do të shërbejë si bazë për zhvillimin e Planit të Risistemimit së këtij Projekti.

² <https://www.ebrd.com/work-with-us/projects/psd/53468.html>

³ Raporti i VNMS-së (i rishikuar korrik 2022)

⁴ Raporti i LARF (i rishikuar në korrik 2022)

1.2. Përshkrimi i projektit

Objekti i përgjithshëm i Projektit është rehabilitimi i Linjës Hekurudhore Vorë - Hani i Hotit, për të mundësuar ofrimin e shërbimeve të transportit dhe rritjen e sigurisë dhe shpejtësisë sipas standardeve të BE-së, si dhe për të zbatuar *acquis* të BE-së dhe për të përmbushur kërkesat e IFN.

Zona e projektit shtrihet në Ultësirën Perëndimore të Shqipërisë. Hekurudha kalon një terren të sheshtë të dominuar nga toka bujqësore dhe një rrjet i dendur rrugësh, objektsh tregtare dhe zonash banimi periferike. Sipas ndarjes administrative të Shqipërisë ⁵, linja hekurudhore përshkon territoret e shtatë bashkive (Vorë, Krujë, Kurbin, Lezhë, Vau i Dejës, Shkodër dhe Malësi e Madhe).

Gjurma hekurudhore e planifikuar në përgjithësi ndjek linjën ekzistuese. Rivendosja e përmirësuar prek vetëm disa seksione të shkurtra, të cilat ndodhen pothuajse të bashkuara me gjurmën ekzistuese dhe për këtë arsye nuk ndikojnë në shtrirjen e vendndodhjes gjeografike të zonës së projektit.

- Nga Vora në Lezhë (km 20+00 deri në km 70+000), hekurudha kalon një terren të sheshtë të dominuar nga toka bujqësore dhe nga një rrjet i dendur rrugësh, objektsh tregtare dhe zonash banimi periferike;
- Nga qyteti i Lezhës deri në Mjedë (km 70+000 deri në km 95+000), hekurudha kalon për 5 km nëpër tokat bujqësore të sheshta të Fushës së Mërkisë, dhe nga Gocaj kalon nga Jugu në Veri në Fushën e Zadrimës, ku gjurma e linjës hekurudhore kalon kryesisht nëpër toka bujqësore;
- Nga Mjeda në Bajzë (km 95+000 deri në km 130+000), peizazhi dominohet nga terren i sheshtë i përbërë nga toka bujqësore dhe një rrjet i dendur rrugësh, objektsh tregtare dhe zonash banimi periferike;
- Nga Bajza në fshatin Hot (km 130+000 deri në km 140+000), linja hekurudhore kalon nëpër toka bujqësore dhe disa zona rurale të pakta të banuara, si dhe zonën rekreative të Rezervatit Natyror të Menaxhuar të Liqenit të Shkodrës.

Linja hekurudhore kalon shtatë lumenj (Ishmi, Droja, Mati, Drini i Lezhës, Gjadri, Drini dhe Kiri) dhe disa përrenj. Disa parcela bujqësore në të dyja anët e linjës ekzistuese hekurudhore shpesh përmythen gjatë reshjeve të dendura (p.sh. ana e majtë e lumit Ishmi dhe në veri të qytetit të Lezhës).

Zona e kryqëzuar shpesh preket nga urbanizimi i pakontrolluar që ka çuar edhe në ndërtime informale pranë hekurudhës (p.sh., bashkitë Shkodër dhe Malësi e Madhe). Rrugë të shumta lokale dhe shtigje për këmbësorë të paautorizuara përbëjnë një rrezik për makinat, njerëzit dhe kafshët e fermave që kalojnë vijën hekurudhore.

Figura 1 më poshtë tregon vendndodhjen e linjës hekurudhore në hartën topografike në shkallën 1:100.000.

⁵ Ligji nr. 115/2014, datë 31.07.2014 "Për ndarjen administrative-territoriale të njësive të qeverisjes vendore në Republikën e Shqipërisë. Reforma administrative, zbatimi i së cilës filloi në vitin 2015, u shoqërua me zhvendosje të pushtetit nga niveli kombëtar në nivelin vendor. Riorganizimi i NJQV-ve adresoi fragmentimin e panevojshëm të përpjekjeve të zhvillimit, të përjetuar më parë me 373 bashki dhe komuna. Ndarja territoriale është e disponueshme në <https://akpt.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index>.

1.3. Komponentët kryesorë të projektit

Projekti synon të arrijë përmirësime të ndjeshme në shpejtësinë dhe sigurinë e transportit përmes zbatimit të një seti gjithëpërfshirës të përbërësve të projektit dhe përmirësimeve teknike:

A. Përmirësime të shpejtësisë, të arritura nga:

- Përmirësimi i shtrirjes së binarëve (horizontale dhe vertikale) për të mbështetur shpejtësi prej 100-120 km/orë dhe për të parandaluar përmbajtjet.
- Zëvendësimi dhe rehabilitimi i komponentëve të mbistrukturës (çakëll, traversa, shina) dhe komponentëve të nënstrukturës (nënçakëll, nënshtresë).
- Përmirësimi i elementëve strukturorë (tombino, mure mbajtëse, nënkalime, mbikalime, ura, tuneli i Lezhës).
- Sigurimi i kalimeve në nivel përmes reduktimit, rehabilitimit ose ndërlidhjes.
- Ndërtimi i rrugëve shërbyese përgjatë hekurudhës për akses lokal dhe për të parandaluar kalimet e paautorizuara.
- Përmirësimi i ndërlidhjes dhe telekomunikacionit për t'u përfshirë në një sistem të centralizuar të kontrollit të trafikut (CTC).
- Vendosja e gardheve përgjatë vijës aty ku është e aplikueshme dhe eksplorimi i alternativave ndaj gardheve fizike.
- Rehabilitimi/rikonstruksioni i stacioneve hekurudhore.

B. Përmirësime të sigurisë, të ofruara nga:

- Instalimi i një sistemi të ri sinjalistike dhe telekomunikacioni.
- Rrethimi i të gjithë linjës hekurudhore.
- Mbrojtja e të gjitha kalimeve në nivel me barriera dhe sinjalistikë automatike.
- Sigurimi i ambienteve të përshtatshme për personat me aftësi të kufizuara.

C. Menaxhimi i sigurisë gjatë operimit, në përputhje me Direktivën e BE-së për Sigurinë Hekurudhore:

- Do të krijohet një sistem gjithëpërfshirës i menaxhimit të sigurisë.
- Inspektimet e rregullta të mirëmbajtjes së automjeteve do të kryhen gjatë gjithë funksionimit të hekurudhës.
- Treguesit e Përbashkët të Sigurisë (CSI) që lidhen me sigurinë e infrastrukturës do të zbatohen dhe monitorohen për të siguruar përputhshmëri të vazhdueshme dhe siguri teknike.

1.4. Aktivitetet kryesore të ndërtimit

Për shkak të gjatësisë së konsiderueshme të linjës hekurudhore Vorë-Hani i Hotit, e gjithë linja është ndarë në katër seksione për qëllime studimi gjatë përgatitjes së projektit të detajuar, si më poshtë:

Tabela 1: Seksionet e linjës hekurudhore Vore-Hani i Hotit

Nr.	Seksioni	Gjatësia (km)	Fillimi (km)	Fundi (km)
1	Vorë - Gjorm	27.80	20+620	48+420
2	Gjorm - Lezhë	20.36	48+420	68+780
3	Lezhë – Shkodër	35.56	68+780	104+340
4	Shkodër – Hani i Hotit	35.74	104+340	140+080

Aktivitetet kryesore të ndërtimit për secilin seksion përshkruhen në seksionet vijuese, të organizuara sipas komponentëve të projektit dhe llojeve të ndërhyrjeve.

1.4.1. Shtrirja horizontale e linjës hekurudhore

Shtrirja horizontale e linjës ekzistuese hekurudhore do të përmirësohet për të lejuar shpejtësinë e kërkuar të projektimit. Përmirësimet e kurbës horizontale dhe shpejtësia e kërkuar e projektimit tregohen në tabelën më poshtë.

Tabela 2: Shtrirja horizontale e linjës hekurudhore

Nr.	Seksioni (nga km në km)		Gjatësia (m)	Rrezja e kurbës ekzistuese	Rrezja e kurbës së re	Shpejtësia minimale e projektimit (km/orë)
1	22+915	23+600	685	300	850	120
				300	600	
2	54+400	55+700	1300	480	600	100
				300	300	
3	66+800	67+300	500	480	500	105
4	69+200	69+500	300	550	750	120

Seksioni 1: Vorë – Gjorm

Në këtë seksion, përmirësimet e propozuara të shtrirjes hekurudhore përfshijnë ndërtimin e tre mureve mbajtëse për të mbrojtur instalimet ekzistuese dhe shtëpitë aty pranë. Këto rregullime horizontale lehtësojnë gjithashtu një kalim të sigurtë në nivel në km 23+408, i cili lidh zonën veriore të hekurudhës së rehabilituar me rrugën kombëtare SH52, duke siguruar akses në Budull, Fushë-Krujë dhe Aeroportin Ndërkombëtar të Tiranës Nënë Tereza.

Seksioni 2: Gjorm – Lezhë

Midis stacionit të Milotit dhe urës së lumit Mat, linja ekzistuese përfshin një kurbë horizontale prej 300 m, që korrespondon me një shpejtësi të projektuar prej 80 km/orë. Kjo linjë përmbush kërkesat operacionale, duke pasur parasysh afërsinë e saj me stacionin e Milotit, dhe përputhet me planet për rehabilitimin e ndërtesave ekzistuese të stacionit në vend të prishjes së tyre.

Në të dyja anët e tunelit të Lezhës, shtrirja ka një kurbë horizontale prej $R=350$ m, duke mbështetur një shpejtësi minimale të projektuar prej 80 km/orë. Shtrirja e propozuar respekton këtë kurbë ekzistuese për shkak të stacionit aty pranë. Përveç kësaj, pas stacionit Lezhe 1, tuneli ekzistues me gjatësi 199 m (i ndërtuar rreth vitit 1985) përfshin një kurbë me një rreze prej 340 m.

Seksioni 3: Lezhë – Shkodër

Aktualisht, themelet e urës së lumenjve Drin dhe Kiri mbështesin transportin hekurudhor dhe rrugor. Këto ura nuk do të prishen; në vend të kësaj, ura të reja do të ndërtohen në rrjedhën e poshtme, paralelisht dhe brenda 10 m nga strukturat ekzistuese. Ky ndërtim do të kërkojë rregullime të vogla në shtrirjen horizontale.

Seksioni 4: Shkodër – Hani i Hotit

Një rregullim i vogël i shtrirjes horizontale është planifikuar pranë urës ekzistuese të lumit Kiri. Në përgjithësi, linja ekzistuese hekurudhore paraqet pjerrësi dhe karakteristika gjatësore të përshtatshme për një shpejtësi të projektuar prej 120 km/orë, me një pjerrësi maksimale gjatësore prej 0.9%. Linja hekurudhore e propozuar përfshin korrigjime të lokalizuara për të mbështetur kullimin efikas të zonës dhe për të adresuar problemet e vendbanimeve, pa ndikuar në kalimet ekzistuese në nivel dhe mbikalimet.

1.4.2. Shtrirja vertikale e linjës hekurudhore

Shtrirja vertikale e propozuar ndjek, në përgjithësi, shtrirjen ekzistuese hekurudhore dhe përmirëson kushtet ekzistuese, siç konfirmohet nga matjet e lartësisë së tokës.

Seksioni 1: Vorë – Gjorm

Në zonën e Urës së Ishmit (B01), shtrirja vertikale e hekurudhës do të ngrihet me afërsisht 0.60 m për të rritur mbrojtjen nga përmbytjet dhe për të siguruar lartësi të mjaftueshme për një urë të re që do të zëvendësojë strukturën e dëmtuar nga tërmeti mbi lumin Gjola. Midis km 41+053 dhe km 42+023, shtrirja do të ngrihet gjithashtu për të përmirësuar rezistencën ndaj përmbytjeve, duke përfshirë deri në 1.85 m pranë Urës së Drojës, e cila do të zëvendësohet për të përmbushur standardet strukturore.

Një korrigjim i profilit pranë stacionit të Mamurrasit do ta rrisë shtrirjen deri në 0.85 m nga km 43+667 në km 44+400. Kanalet do të zëvendësohen për të adresuar problemet e vendbanimeve dhe për të akomoduar gjerësinë e rritur të linjës hekurudhore. Përmirësimet në kapacitetin e transportimit të urave, kanalet e kullimit dhe diametrat e kanaleve do të parandalojnë përmbytjet bujqësore, duke siguruar vetëm përmbytje të përkohshme gjatë shirave të rrëmbyeshëm dhe të zgjatur. Përveç kësaj, kanalet më të mëdha do të zvogëlojnë sedimentimin dhe do të sigurojnë kalim të sigurt për fermerët vendas përgjatë linjës hekurudhore.

Seksioni 2: Gjorm – Lezhë

Në këtë seksion, linja hekurudhore në përgjithësi ndjek terren të sheshtë, duke i lejuar linjës ekzistuese hekurudhore të mbështesë një shpejtësi të projektuar prej 120 km/orë me pjerrësi të përshtatshme. Pranë stacioneve, pjerrësia mbetet nën 0.25%. Rugët e shërbimit nga km 70 deri në km 80 përmbushin Standardin Kombëtar C2, duke lejuar përmbytje të përkohshme gjatë shirave të rrëmbyeshëm.

Seksioni 3: Lezhë – Shkodër

Në këtë seksion, projektimi përfshin rregullime lokale për të përmirësuar kullimin e zonës dhe për të adresuar vendbanimet, pa ndikim në kalimet në nivel ose mbikalimet. Nga km 72+000 deri në km 84+000, shtrirja vertikale është ngritur për të parandaluar përmbytjet gjatë shirave të rrëmbyeshëm, e mbështetur nga kubikë në formë kutie (2x20m, 3x2m dhe 4x2.5m) për të përmirësuar mbrojtjen nga përmbytjet, kullimin dhe lehtësinë e pastrimit. Kubikët në formë kutie, duke përfshirë dy të tjerë në km 73+658 dhe km 74+076, gjithashtu lejojnë kalimin e sigurt për fermerët dhe bagëtitë përgjatë vijës. Përveç kësaj, përmirësimet në kanalet e kullimit në të dyja anët e hekurudhës zvogëlojnë rrezikun dhe kohëzgjatjen e përmbytjeve bujqësore gjatë përmbytjeve të menjëhershme.

Seksioni 4: Shkodër – Hani i Hotit

Nuk është planifikuar ndonjë përmirësim i shtrirjes vertikale brenda këtij seksioni.

1.4.3. Kalimet rrugore dhe rrjeti i rrugëve lokale

Projekti ka shfrytëzuar në mënyrën më të mirë të gjitha kalimet ekzistuese të ndara në nivel dhe ka identifikuar zgjidhjen e preferuar për rivendosjen e lidhjes së rrjetit në secilën zonë të ndarë nga linja hekurudhore e rehabilituar (e cila do të rrethohet me gardh).

Seksioni 1: Vorë – Gjorm

Ndërhyrja për kalimet rrugore dhe rrjetin rrugor lokal në Seksionin 1 mbulon:

- Vorë - Budull: Km 20+200 deri në Km 28+500 (ana lindore e hekurudhës)
- Budull - Ura e Ishmit B01: Km 28+500 deri në Km 35+100 (ana lindore e hekurudhës)
- Ura e Ishmit B01 - Ura e Thumanës: Km 35+100 deri në Km 38+350 (të dyja anët e hekurudhës)
- Ura e Thumanës - Ura e Droje-s: Km 38+300 deri në Km 41+800 (të dyja anët e hekurudhës)
- Ura e Drojes B02: Km 41+800 deri në Km 44+800 (ana lindore e hekurudhës)
- Ura Br15 - Stacioni i Gjormit: Km 44+800 deri në Km 48+000 (ana lindore e hekurudhës)

Katër ura në këtë seksion do të shemben dhe do të rindërtohen në të njëjtat vende. Urat ekzistuese, megjithëse të projektuara për të mbështetur ngarkesa ekuivalente me 22.5 ton/aksel, janë dëmtuar

rëndë dhe gjerësia e tyre nuk përputhet me gjerësinë tipike prej 6.0 m të kërkuar nga standardet TEN-T. Për më tepër, ato nuk mbështesin elektrifikimin e ardhshëm të linjës hekurudhore.

Për linjën hekurudhore Vorë - Gjorm janë propozuar gjithsej 14 kalime në nivel⁶ dhe 42 rrugë lokale shërbimi⁷.

Të gjitha rrugët e shërbimit do të jenë të Tipit 2 (të pashtuara), përveç segmentit midis km 20+778 dhe km 22+247, i cili do të jetë i shtruar. Gjerësia e rrugëve do të jetë me gjerësi 4.0 m dhe bankina anësore prej 0.75 m.

Një mbikalim në km 20+771 do të lejojë kalime të ndara në nivel për linjat hekurudhore ngjitur (Durrës-Tiranë-Aeroport dhe Vorë-Hani i Hotit) dhe degën e rëndësishme rrugore Rruga Hekurudha që shërben për trafikun e stacionit. Nënkalimi rrugor në km 22+240 do të shërbejë si lidhja e vetme midis fshatrave Marqinet dhe Sharge dhe rrugës kombëtare; megjithatë, lartësia e tij e kufizuar do të kufizojë aksesin për kamionë të lartë.

Linja hekurudhore do të kalojë autostradën Adriatiko-Joniane pranë Urës së Lumit Gjola në km 40+343, duke përdorur mbikalimin ekzistues me rrugën kombëtare E-762. Ajo gjithashtu do të kryqëzojë tubacionin Adriatiko-Joniane në km 38+800.

Seksioni 2: Gjorm – Lezhë

Ndërhyrja për kalimet rrugore dhe rrjetin rrugor lokal në Seksionin 2 mbulon:

- Stacioni i Gjormit - Mati - Ura e Milotit: km 48+400 deri në km 55+700 (të dyja anët e hekurudhës),
- Mati - Ura e Milotit - Ura pas Tunelit të Lezhës: km 55+700 deri në km 69+700 (të dyja anët e hekurudhës).

Në total, për seksionin hekurudhor Gjorm-Lezhë propozohen 9 kalime në nivel⁸ dhe 11 rrugë lokale shërbimi⁹. Të gjitha rrugët e shërbimit janë të Tipit 2 (të pashtuara), me një gjerësi prej 4.0 m dhe bankina anësore prej 0.75 m.

Seksioni 3: Lezhë – Shkodër

Ndërhyrjet në kryqëzimin rrugor dhe rrjetin rrugor lokal në Seksionin 3 përfshijnë:

- Shndërrimi i tre kalimeve të urave në nënkalime për të lehtësuar trafikun,
- Ndërtimi i një nënkalimi të ri në km 95+691,
- Mirëmbajtja e dy mbikalimeve ekzistuese, të paprekura nga projekti,
- Sigurimi i kalimit në nivel të zgjedhur.

Këto ndryshime do të përmirësojnë rrjedhën e trafikut hekurudhor dhe rrugor dhe do të rrisin sigurinë për automjetet dhe këmbësorët, duke i shtuar vlerë pozitive projektit. Duhet të merret në konsideratë çdo marrje e mundshme toke që lidhet me nënkalimin e ri në km 95+691. Në total, për seksionin hekurudhor Lezhë-Shkodër propozohen 12 kalime në nivel¹⁰ dhe 43 rrugë lokale shërbimi¹¹. Të gjitha rrugët e shërbimit të propozuara janë të Tipit 2 (të pashtuara), me një gjerësi prej 4.0 m dhe bankina anësore prej 0.75 m.

⁶ Tabela 2.1 në Shtojcën 2.1.1 të Raportit VNMS paraqet listën e plotë të kalimeve të sigurta në nivel të propozuara dhe llojin e rrugëve të kryqëzuara për Seksionin 1: Vorë deri në Gjorm.

⁷ Tabela 2.2 në Shtojcën 2.1.1 të Raportit VNMS paraqet listën e plotë të rrugëve të reja lokale dhe shërbyese të propozuara për Seksionin 1: Nga Vora në Gjorm.

⁸ Tabela 2.3 në Shtojcën 2.1.2 të Raportit VNMS paraqet listën e plotë të kalimeve të sigurta në nivel të propozuara dhe llojin e rrugëve të kryqëzuara për Seksionin 2: Gjorm – Lezhë.

⁹ Tabela 2.4 në Shtojcën 2.1.2 të Raportit VNMS paraqet listën e plotë të rrugëve të reja lokale dhe shërbyese të propozuara për Seksionin 2: Gjorm – Lezhë.

¹⁰ Tabela 2.5 në Shtojcën 2.1.3 të Raportit VNMS paraqet listën e plotë të kalimeve të sigurta në nivel të propozuara dhe llojin e rrugëve të kryqëzuara për Seksionin 3: Lezhë – Shkodër.

¹¹ Tabela 2.6 në Shtojcën 2.1.3 të Raportit VNMS paraqet listën e plotë të rrugëve të reja lokale dhe shërbyese të propozuara për Seksionin 3: Lezhë – Shkodër.

Seksioni 4: Shkodër – Hani i Hotit

Në total, për seksionin hekurudhor Shkodër - Hani i Hotit propozohen 17 kalime në nivel¹² dhe 41 rrugë lokale shërbimi¹³. Të gjitha rrugët e shërbimit të propozuara janë të Tipit 2 (të pashtuara), me një gjerësi prej 4.0 m dhe bankina anësore prej 0.75 m.

1.4.4. Stacionet

Bazuar në rezultatet e projektimit të stacioneve hekurudhore të propozuara, karakteristikat e secilit stacion paraqiten në tabelën më poshtë. Në projekt janë marrë në konsideratë gjithsej 13 stacione, nga të cilat vetëm një (Lezhë 2) është një shtesë e re, që kërkon si një vendndodhje të re ashtu edhe një ndërtesë të re. Stacionet e tjera janë ekzistuese; ato ose do të rindërtohen në vendndodhjet e tyre aktuale ose do të shemben dhe rindërtohen, me ndryshime të vogla të mundshme në pozicion brenda kufijve të zonës së stacionit në pronësi të HSH-së.

Tabela 3: Stacionet dhe karakteristikat e tyre të propozuara

Nr.	Emri i stacionit	Karakteristikat
1	Budull	Stacioni Budull do të zhvendoset afërsisht 160 metra në jug, i pozicionuar pak përtej km 28+488. Kjo zhvendosje i mundëson kalimit hekurudhor ekzistues, i cili do të sigurohet, të funksionojë jashtë kufijve hekurudhorë të stacionit, duke përmirësuar si sigurinë ashtu edhe rrjedhën e trafikut. Plani i ri i stacionit përfshin një linjë për pasagjerë 450 metra të gjatë dhe një linjë mallrash 700 metra të gjatë, duke përmbyshur nevojat e ndryshme të transportit publik. Përveç kësaj, është planifikuar një zonë e re parkimi dhe një platformë me përmasa 150 x 4 metra, me mbulim të pjesshëm për komoditetin e pasagjerëve. Këto përmirësime janë projektuar për të optimizuar funksionalitetin dhe aksesin e stacionit.
2	Ishmi	Stacioni i Ishmit do të zhvendoset afërsisht 250 metra në veri, duke lejuar që kalimi ekzistues në nivel i rrugës, i cili do të sigurohet, të funksionojë jashtë zonës së rrethuar të stacionit. Plani i përditësuar i stacionit do të përfshijë një linjë pasagjerësh prej 480 metrash dhe një linjë mbrojtëse. Perimetri i stacionit do të rrethohet me gardh, me parashikime për shtimin e një linje shtesë mallrash në të ardhmen. Planet përfshijnë gjithashtu një zonë të re parkimi, një platformë pjesërisht të mbuluar 150 x 4 metra dhe një ndërtesë të re stacioni, të gjitha të projektuara për të përmirësuar përvojën e pasagjerëve dhe për t'u përgatitur për zgjerime të ardhshme.
3	Mamurras	Stacioni i Mamurrasit do të zhvendoset afërsisht 60 metra në veri, duke lejuar që kryqëzimi ekzistues në nivel rrugor në km 43+667, i cili do të sigurohet, të mbetet jashtë zonës së rrethuar të stacionit. Stacioni i përditësuar do të përfshijë një linjë pasagjerësh prej 480 metrash dhe një linjë tampon, së bashku me planet për një zonë të re parkimi, një platformë pjesërisht të mbuluar 150 x 4 metra dhe një ndërtesë të re stacioni. Stacioni do të rrethohet me gardh, me parashikime për një pistë shtesë mallrash në të ardhmen, duke rritur si funksionalitetin ashtu edhe potencialin e zgjerimit në të ardhmen.
4	Gjorm	Stacioni i Gjormit është një stacion i dedikuar për mallrat i cili do të jetë i pajisur me tre shina mallrash prej 750 metrash dhe një platformë 100 x 4 metra të projektuar për operacionet e ngarkesave. Plani i rrethimit të stacionit lejon shtimin e tre shinave të tjera të ngarkesave në të ardhmen, duke siguruar shkallëzueshmëri për të përmbyshur kërkesën në rritje.

¹² Tabela 2.7 në Shtojcën 2.1.4 të Raportit VNMS paraqet listën e plotë të kalimeve të sigurta në nivel të propozuara dhe llojin e rrugëve të kryqëzuara për Seksionin 4: Shkodër – Hani i Hotit.

¹³ Tabela 2.8 në Shtojcën 2.1.4 të Raportit VNMS paraqet listën e plotë të rrugëve të reja lokale dhe shërbyese të propozuara për Seksionin 4: Shkodër – Hani i Hotit.

Nr.	Emri i stacionit	Karakteristikat
5	Laç	Stacioni i Laçit do të mbetet në vendndodhjen e tij ekzistuese, duke ofruar një pistë pasagjerësh 400 metra. Planet përfshijnë një zonë të re parkimi dhe një platformë pjesërisht të mbuluar me përmasa 150 x 4 metra. Projekti i gardhit të stacionit do të përfshijë gjithashtu një pistë mallrash në të ardhmen, duke lejuar zgjerim të mundshëm.
6	Milot	Stacioni kryesor i Milotit do të mbetet në vendndodhjen e tij aktuale, duke përfshirë një linjë pasagjerësh 650 metra, dy linja mallrash 750 metra dhe një linjë rezervë të dedikuar për një lidhje të ardhshme me zonën industriale. Ndërtesa ekzistuese e stacionit të Milotit nuk do të shembet; përkundrazi, ajo do të rindërtohet për të përmirësuar funksionalitetin dhe pamjen e saj. Stacioni do të rrethohet me hapësirë të ndarë për linja shtesë mallrash dhe zhvillime të ardhshme. Planet përfshijnë gjithashtu një zonë të re parkimi dhe një platformë pjesërisht të mbuluar me përmasa 150 x 4 metra, duke përmirësuar operacionet e pasagjerëve dhe ngarkesave, ndërkohë që lejojnë hapësirë për zgjerim.
7	Lezhë 1	Stacioni Lezhë 1 do të mbetet në vendndodhjen e tij aktuale, duke ofruar një pistë pasagjerësh 650 metra dhe një pistë mallrash 750 metra. Planet përfshijnë një zonë të re parkimi, një platformë pjesërisht të mbuluar 170 x 4 metra dhe rindërtimin e ndërtesës ekzistuese për të përmirësuar mjediset e stacionit. Ndërtesa ekzistuese e stacionit Lezhë 1 nuk do të priset; përkundrazi, ajo do të rindërtohet për të përmirësuar funksionalitetin dhe pamjen e saj.
8	Lezhë 2	Një stacion i ri, Lezha 2, do të ndërtohet brenda Zonës së ardhshme Industriale të Lezhës, i cili do të përfshijë një linjë të kombinuar pasagjerësh/ngarkesash prej 450-800 metrash për përdorim lokal dhe operacione mallrash, një linjë mallrash prej 950 metrash dhe parashikime për një lidhje të ardhshme me Portin e Shëngjinit. Lezha 2 është projektuar vetëm si stacion mallrash. Stacioni do të rrethohet me gardh për të siguruar tokën e HSH dhe për të lejuar një pistë shtesë mallrash në të ardhmen. Projekti përfshin një zonë të re parkimi, një platformë pjesërisht të mbuluar 150 x 4 metra dhe një ndërtesë të re stacioni. Fillimisht do të përdoret kalimi ekzistues rrugor, me një mundësi për ta zëvendësuar atë me një mbikalim në të njëjtin vend nëse është e nevojshme.
9	Baqel	Stacioni Baqelit do të ndërtohet në vendndodhjen ekzistuese, duke përfshirë një linjë pasagjerësh 460 metra dhe një linjë rezervë. Stacioni do të rrethohet me gardh për të siguruar tokën e HSH dhe për të akomoduar një linjë shtesë mallrash në të ardhmen. Planet përfshijnë një zonë të re parkimi dhe një platformë pjesërisht të mbuluar 150 x 4 metra. Kalimi ekzistues rrugor do të mbetet në përdorim, me një mundësi për ta zëvendësuar atë me një mbikalim në të njëjtin vend nëse është e nevojshme.
10	Mjedë	Stacioni i Mjedës do të mbetet në vendndodhjen e tij aktuale, duke përfshirë një linjë pasagjerësh prej 570 metrash, tre linja mallrash me një gjatësi të dobishme prej 900 metrash dhe një linjë mbrojtëse, së bashku me mundësitë për një lidhje të ardhshme hekurudhore me Kosovën. Për të mbrojtur tokën ekzistuese në pronësi të HSH-së, stacioni do të rrethohet me gardh për të akomoduar shina dhe ambiente shtesë për ngarkesat në të ardhmen. Planet përfshijnë një zonë të re parkimi, një platformë pjesërisht të mbuluar me përmasa 200 x 4 metra dhe rindërtimin e ndërtesës ekzistuese për të përmirësuar funksionalitetin e përgjithshëm.
11	Shkodër	Stacioni i Shkodrës do të mbetet në vendndodhjen e tij ekzistuese, duke përfshirë dy linja pasagjerësh 500 metra, një linjë mallrash 700 metra dhe një linjë mbrojtëse. Planet përfshijnë një zonë të re parkimi dhe dy platforma pjesërisht të mbuluara me përmasa 200 x 4 metra, të lidhura nga një nënkalim. Do të përfshihen rampa për të siguruar aksesueshmëri për individët me aftësi të kufizuara.

Nr.	Emri i stacionit	Karakteristikat
		Përveç kësaj, ndërtesa ekzistuese do të rindërtohet, me mundësi që shërbime të ndryshme të administrohen nga HSH. Stacioni do të rrethohet me gardh për të mbrojtur pronën aktuale të HSH dhe për të akomoduar zhvillimet e ardhshme.
12	Koplik	Ndërtesa ekzistuese e stacionit të Koplikut do të shembet dhe do të ndërtohet një stacion krejtësisht i ri, duke përfshirë karakteristika të përmirësuara për funksionalitetin dhe pamje më të mirë. Stacioni i Koplikut do të zhvendoset afërsisht 400 metra në veri, drejt stacionit të Bajzës, për të mundësuar sigurimin e kalimit në nivel të rrugës ekzistuese. Stacioni i ri do të ketë një linjë pasagjerësh prej 450 metrash, një linjë mallrash prej 750 metrash dhe një linjë rezervë, duke siguruar një lidhje me oborrin ekzistues të gurores hekurudhore. Përveç kësaj, planet përfshijnë një zonë të re parkimi, një platformë pjesërisht të mbuluar me përmasa 150 x 4 metra dhe një ndërtesë të re stacioni.
13	Bajzë	Stacioni i Bajzës do të ndërtohet në vendndodhjen e tij ekzistuese, duke përfshirë një linjë pasagjerësh prej 550 metrash, katër linja mallrash me një gjatësi të dobishme prej 750 metrash dhe një linjë tampon. Ndërtesa ekzistuese e stacionit të Bajzës nuk do të shembet; përkundrazi, ajo do të rindërtohet për të përmirësuar funksionalitetin dhe pamjen e saj. Për të mbrojtur pronën aktuale të HSH-së, stacioni do të rrethohet për të mundësuar shtimin e ardhshëm të linjave dhe objekteve shtesë për mallra. Planet përfshijnë gjithashtu një hapësirë të re parkimi dhe një platformë të pjesshme të mbuluar me përmasa 200 x 4 metra, së bashku me rindërtimin e godinës ekzistuese. Kalimi ekzistues rrugor do të mbetet në vend, me mundësinë për ta shndërruar atë në një mbikalim rrugor në të njëjtin vend në të ardhmen. Gjithashtu, parashikohet prania e doganës në këtë stacion.

Të gjitha stacionet hekurudhore që kanë ndryshime në lartësi midis platformës dhe zonave të parkimit janë projektuar me rampa dhe/ose ashensorë për personat me aftësi të kufizuara. Përveç kësaj, janë projektuar zona parkimi të dedikuara për këtë kategori personash. Përveç kësaj, brenda ndërtesave të stacionit janë projektuar hapësira të dedikuara dhe ambiente të tjera për këtë kategori personash dhe gratë me fëmijë të vegjël.

Figurat më poshtë ilustrojnë planimetrinë e përgjithshme dhe pamjen 3D të stacioneve. Tipologjia e planimetrisë dhe projektimit për ndërtesat njëkatëshe të stacioneve më të vogla hekurudhore është konsistente. Stacione të tilla si Budulli, Gjormi, Baqeli dhe Kopliku kanë një projekt të ngjashëm me Stacionin e Ishimit (Figurat 2-3).

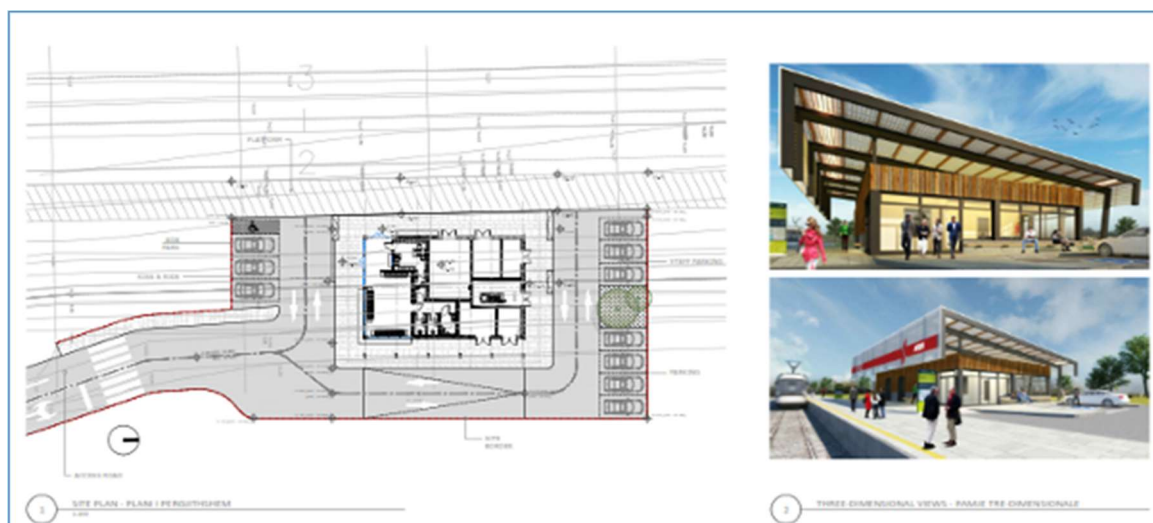

Figura 2: Paraqitja e përgjithshme dhe pamja 3-D e stacionit të Ishmit

Klienti: Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim
 Përfituesi: Hekurudha Shqiptare Sh.a.
 Projekti: Rehabilitimi i Linjës Hekurudhore Vorë-Hani i Hotit

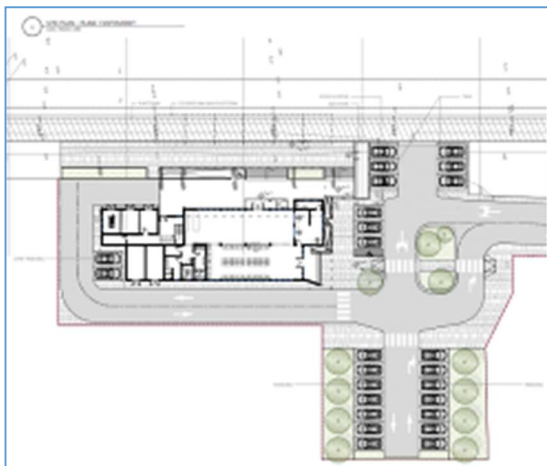

Figura 3: Paraqitja e përgjithshme dhe pamja 3-D e stacionit të Laçit

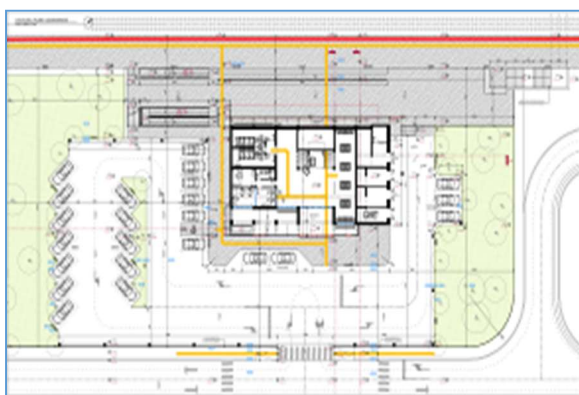

Figura 4: Paraqitja e përgjithshme dhe pamja 3-D e stacionit të Milotit

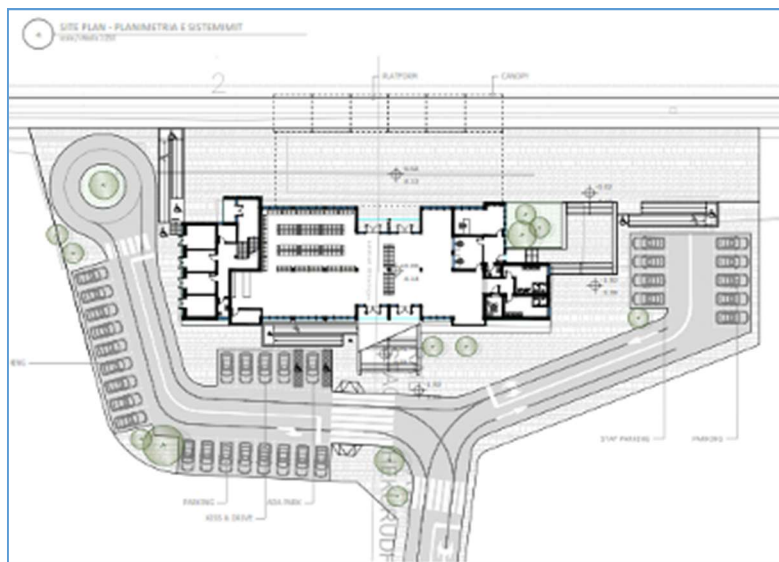

Figura 5: Paraqitja e përgjithshme dhe pamja 3-D e stacionit Lezhe 1

Klienti: Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim
 Përfituesi: Hekurudha Shqiptare Sh.a.
 Projekti: Rehabilitimi i Linjës Hekurudhore Vorë-Hani i Hotit

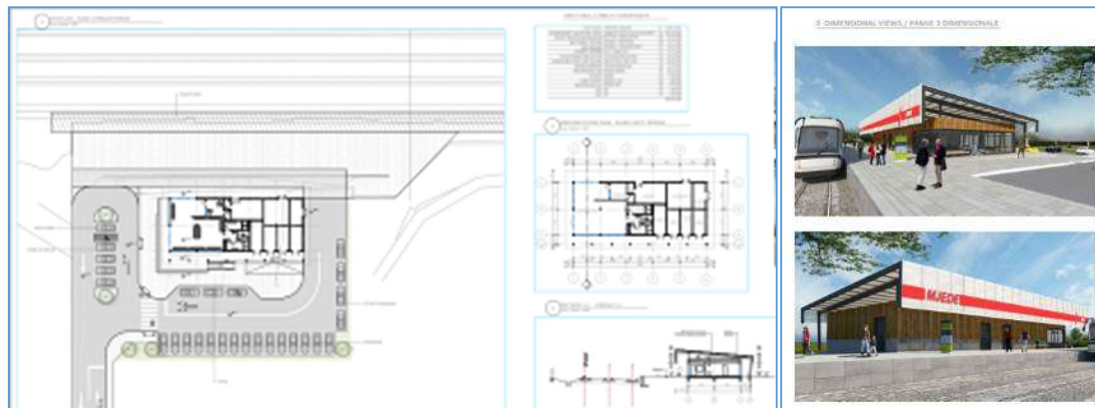

Figura 6: Paraqitja e përgjithshme dhe pamja 3-D e stacionit Mjede

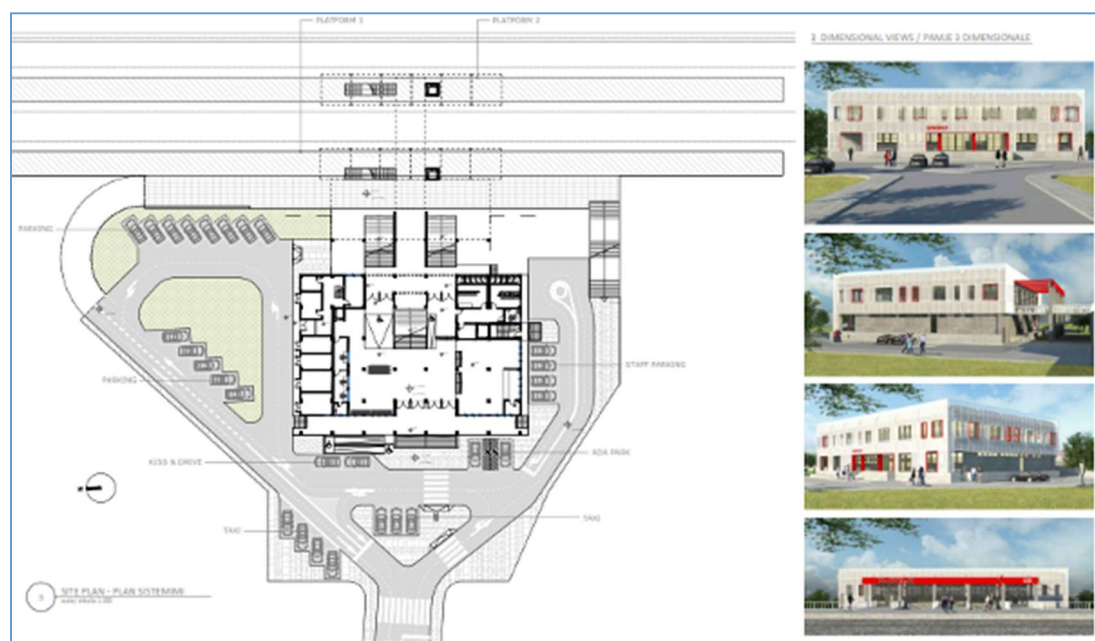

Figura 7: Paraqitja e përgjithshme dhe pamja 3-D e stacionit të Shkodrës

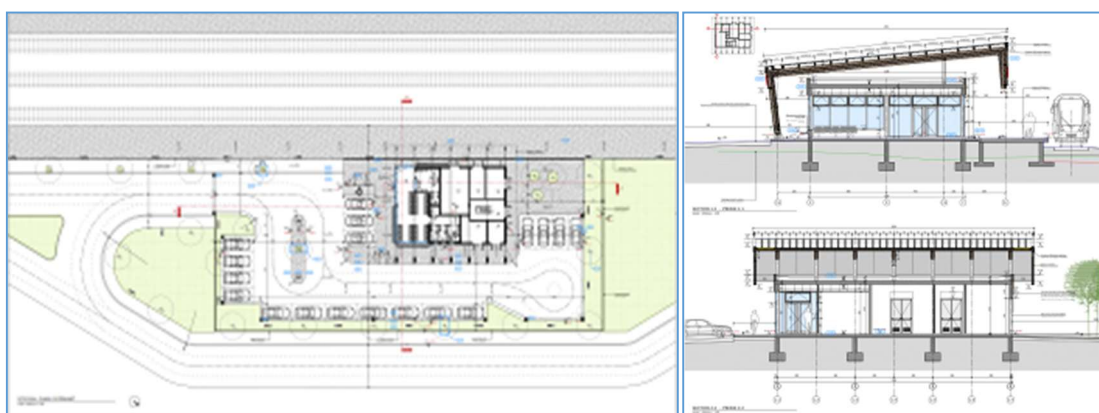

Figura 8: Paraqitja e përgjithshme dhe pamja 3-D e stacionit të Koplikut

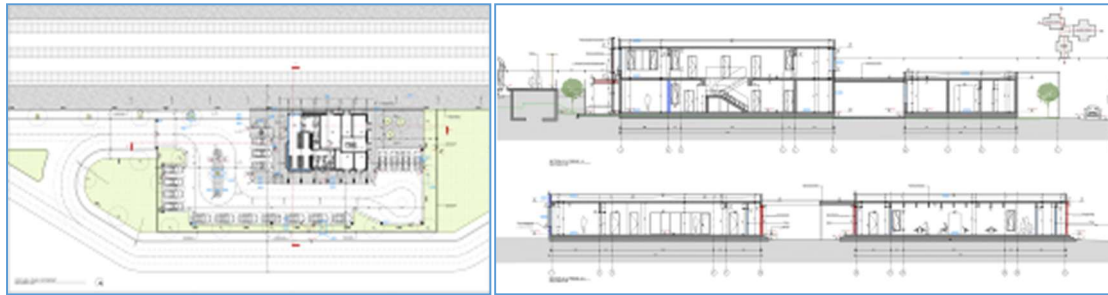

Figura 9: Paraqitja e përgjithshme dhe pamja 3-D e stacionit të Bajzës

1.4.5. Ndërhjyre të tjera të planifikuara

1.4.5.1. Kushtet gjeoteknike

Në përgjithësi, kushtet gjeoteknike të argjinaturës ekzistuese hekurudhore nuk paraqitën ndonjë problem të madh që do të justifikonte vlerësimin e një korridori alternativ.

Projekti parashikon heqjen e të gjithë mbushjes së trupit të hekurudhës dhe ripërdorimin e saj përsëri pasi të shtohet material shtesë gëlqeror. Përveç kësaj, do të instalohen dy shtresa gjeotekstili në seksionin nga Km 20+560 deri në Km 90+000 (nga Vora në lumin Drin).

1.4.5.2. Ura dhe Tombino

Urat kryesore

Pothuajse të gjitha urat kryesore ekzistuese do të shemben dhe do të zëvendësohen me të reja të ndërtuara në afërsisht të njëjtat vende. Urat ekzistuese, megjithëse janë projektuar për të mbështetur ngarkesa ekuivalente me 22.5 ton/aks, janë dëmtuar rëndë dhe gjerësia e tyre nuk përputhet me gjerësinë tipike prej 6.0 m të kërkuar nga standardet TEN-T. Për më tepër, ato nuk mbështesin elektrifikimin e ardhshëm të linjës hekurudhore.

Megjithatë, urat e Matit dhe Kirit do të mbeten të paprekura për shkak të funksionalitetit të tyre të dyfishtë, duke shërbyer si për transportin rrugor ashtu edhe për atë hekurudhor. Në kryqëzimet e lumenjve Mat dhe Kiri, ura të reja do të ndërtohen paralelisht me ato ekzistuese. Urat Spathari 1 dhe 2 do të ruhen gjithashtu sepse ato shërbejnë si struktura hidroteknike, duke funksionuar si argjinatura dhe si ura hekurudhore. Tabela më poshtë ofron një listë të urave kryesore.

Tabela 4: Urat kryesore

Kodi	Emri i urës	KM Progresiv	Gjatësia ekzistuese
B01	Ura e Ishmit	35+071	210.00m
B02	Ura e Drojës	41+834	70.10m
B03	Ura e Matit-Milotit	56+097	781.21m
B04	Ura e Lezhës 1	67+757	140.10m
B05	Ura e Lezhës 2	69+679	90.10m
B06	Ura e Spatharës 1	94+458	108.10m
B07	Ura e Spatharës 2	94+939	248.35m
B08	Ura e Kirit	102+980	144.10m
B09	Ura e Vrakës	111+547	47.44m
B10	Ura e Rjollit	118+044	118.45 m
B11	Ura e Banushit	120+977	70.10m
B12	Ura e Perroit të Thatë	127+092	70.10m

Ura të Vogla

Afërsisht, janë planifikuar 74 ura të vogla brenda të gjithë linjës hekurudhore. Shumica e tyre do të zëvendësojnë ato ekzistuese, të cilat do të shemben. Projekti ka shtuar disa ura të vogla të reja në vende të reja¹⁴.

Tombino

Në total do të ndërtohen 304 tombino me formë kutie dhe tubash. Ato do të zëvendësojnë ato ekzistuese, të cilat do të shemben.

Diametri i kutive të tombinove do të jetë 2x2, 3x2 dhe 4x2.5m. Tombinot e reja të kanaleve, të projektuara me dimensione më të mëdha, do të lehtësojnë kalimin e fermerëve dhe bagëtive nën vijën hekurudhore në zonat bujqësore dhe do të jenë më të lehta për t'u mirëmbajtur, duke parandaluar në mënyrë efektive sedimentimin. Ndërsa diametri i kutive të tombinove me tuba do të jetë 1.2m. Diametri i kutive të tombinove ekzistuese me tuba është nga 0.6 deri në 1.2m.

1.4.5.3. Mure mbajtëse

Muret mbajtëse janë projektuar për të mbrojtur nga erozioni, duke përfshirë erozionin e shkaktuar nga lumenjtë dhe përrenjtë. Të gjitha muret mbajtëse ekzistuese do të shemben dhe do të zëvendësohen me struktura të reja. Në total, 58 mure mbajtëse¹⁵ do të rehabilitohen ose do të ndërtohen rishtas përgjatë të gjithë linjës hekurudhore.

1.4.5.4. Gardhe

Linja ekzistuese hekurudhore është aktualisht e parrethuar, duke paraqitur rrezik për këmbësorët dhe bagëtitë që mund të kalojnë në çdo pikë. Ky projekt përfshin rrethimin e të gjithë linjës hekurudhore, duke mbuluar si stacionet ashtu edhe pjesët e hapura.

Janë planifikuar dy lloje gardhesh:

- **Gardh me vijë të hapur:** 1.90 metra lartësi, duke përdorur një kombinim telash me gjemba dhe tela të lëmuar.
- **Gardhi i Stacionit:** 2.20 metra i lartë, vetëm me tela të lëmuar.

Madhësia e rrjetës është përgjithësisht 5 cm për të siguruar qëndrueshmëri. Për të lejuar që kafshët e egra të vogla dhe të mesme (p.sh., lepuijt, çakejtë, vjedullat dhe dhelprat) të kalojnë në mënyrë të sigurt, do të përfshihen hapje 20 cm çdo 100 metra, veçanërisht përgjatë zonës me shkurre (km 132+600 deri në km 135+700), ku brezi hekurudhor dhe kanalet e kullimit përdoren si habitate. E njëjta madhësi rrjete do të zbatohet në të gjithë zonën me shkurre dhe bujqësore nga km 135+700 deri në km 138+500, jashtë Parkut Natyror.

Nga km 139+000 deri në km 140+000, rrethimet do të instalohen vetëm në anën e djathtë të hekurudhës, pasi ana e majtë kufizohet nga një mur mbajtës që ndan hekurudhën nga autostrada.

Hekurudha Shqiptare, si pronar dhe operator, do të jetë përgjegjëse për mirëmbajtjen e rrethimit hekurudhor.

1.4.5.5. Barrierat e zhurmës

Barrierat mbrojtëse nga zhurma do të ndërtohen përgjatë 14 seksioneve të shkurtra¹⁶ të linjës hekurudhore. Raporti i VNMS-së rendit të gjitha zonat e ndjeshme ndaj zhurmës (p.sh., shkollat,

¹⁴ Tabela 2.9 në Shtojcën 2.2 të Raportit VNMS paraqet listën e plotë të urave të vogla të propozuara, duke përfshirë vendndodhjen dhe hapësirën e tyre.

¹⁵ Tabela 2.10 në Shtojcën 2.3 të Raportit VNMS paraqet listën e plotë të mureve mbajtëse të planifikuara, duke përfshirë vendndodhjen dhe gjatësinë.

¹⁶ Seksioni 6.2.2, në kapitullin *Ndikimet dhe Zbutjet* e raportit VNMS, përshkruan vendndodhjet dhe llojet e rekomanduara të barrierave kundër zhurmës.

spitalet, vendet fetare) pranë hekurudhës, së bashku me distancat e tyre nga linja. Banorët vendas në zonat ku do të instalohen barriera u konsultuan gjatë procesit të planifikimit.

Barrierat kundër zhurmës janë konsultuar me të gjithë banorët vendas që jetojnë pranë seksioneve të linjës hekurudhore ku do të instalohen barriera të tilla. Janë mbajtur disa takime konsultuese gjatë përgatitjes së projektit të detajuar (2019 deri në 2021). Detajet përshkruhen në Procesverbalin e Takimeve, i cili është futur si shtojcë e SEP¹⁷.

1.4.5.6. Sinjalizimi dhe telekomunikacioni

Sistemi aktual i komunikimit mbështetet në telefoninë analoge, duke mos pasur orë, orare dhe altoparantë në stacione. Disa kalime hekurudhore mbeten të pasigurta dhe ato me barriera drejtohen manualisht nga punonjësit që mbështeten në sinjalet zanore nga trenat që kalojnë. Punonjësit e hekurudhave përdorin shpesh telefona celularë për komunikim, gjë që rrit rrezikun e aksidenteve në rast të ndërprerjeve të sinjalit celular.

Projekti përfshin instalimin e një sistemi gjithëpërfshirës sinjalizimi dhe telekomunikacioni përgjatë të gjithë linjës hekurudhore. Komunikimi do të mbështetet nga kablloptike, antenat e radios në të gjitha stacionet dhe kamerat e mbikëqyrjes në vendet kyçe.

1.5. Përmbledhje e ndikimeve të projektit

Zbatimi i projektit do të rezultojë në marrjen e përhershme dhe të përkohshme të tokës private. Në total, afërsisht 270 hektarë tokë do të preken nga aktivitetet e ndërtimit, nga të cilat rreth 12% (34 hektarë) është tokë private, sipas të dhënave kadastrale të disponueshme në kohën e hartimit të Planit të Risistemimit. Përveç kësaj, do të preken të mbjellat dhe strukturat. Ndikimet e projektit do të rezultojnë në zhvendosje fizike dhe ekonomike të personave të prekur.

Sondazhet në terren të kryera për projektin kanë identifikuar ndikimet e parashikuara si më poshtë:

Humbja e Tokës: Përafërsisht 34 hektarë tokë private do të merren përgjithmonë nga projekti ([seksioni 6.1](#)).

Humbja e kulturave: Projekti do të rezultojë në humbjen e përhershme të kulturave njëvjeçare dhe shumëvjeçare ([seksioni 6.2](#)).

Humbja e Strukturave: Shtëpitë, bizneset, ndërtesat ndihmëse dhe strukturat/asetet e jashtme do të preken nga projekti (shih [seksionin 6.3](#)).

Humbjet e Përkohshme: Nuk parashikohet humbje e përkohshme e tokës private. Megjithatë, gjatë fazës së ndërtimit, kontraktorët mund të kenë nevojë për tokë shtesë për aktivitete të tilla si magazinimi i makinerive, materialet e ndërtimit dhe zyrat e përkohshme. Toka në pronësi publike do të ketë përparësi për këto qëllime. Nëse nevojitet tokë në pronësi private, ajo do të merret përmes marrëveshjeve vullnetare të qirasë. Do të ndodhin humbje të përkohshme të aseteve, të tilla si muret perimetrale ose gardhet në pronat e prekura. Në raste të tilla, projekti do të ofrojë kompensim në natyrë dhe kontraktori do të rindëtojë muret ose gardhet e prekura me shpenzimet e projektit.

Humbja e Aksesit në Prona: Projekti do të ndërtojë rrugë të reja hyrëse për të parandaluar humbjen e përhershme të aksesit në prona. Megjithatë, gjatë studimeve në terren, u identifikuan disa raste ([seksioni 6.4](#)) ku humbja e aksesit ka të ngjarë të ndodhë pas zbatimit të projektit. Kontraktori duhet të vlerësojë çdo rast individualisht, të identifikojë çdo rast shtesë dhe të informojë HSH-në në përputhje me rrethanat. Gjatë fazës së ndërtimit, kontraktori duhet të sigurojë akses të pandërprerë në të gjitha pronat në çdo kohë.

Toka "jetime": Në disa raste, rripa të vegjël toke midis vijës hekurudhore dhe rrugës hyrëse mund të mbeten të paprekura. Ky dokument ofron kriteret për vlerësimin e tokës jetime. Këto raste duhet të vlerësohen rast pas rasti nga kontraktori i punimeve për të përcaktuar nëse toka e mbetur është e

¹⁷ [Plani i Angazhimit të Palëve të Interesit](#)

përshtatshme për përdorim. Nëse toka konsiderohet e papërshtatshme, ajo mund të shpronësohet me kërkesë të Personave të Prekur nga Projekti (PAP) dhe të kompensohet me koston e zëvendësimit bazuar në llojin e pronës.

Ndikime të Tjera: Priten ndikime të përkohshme mjedisore dhe sociale që do të prekin komunitetet pranë zonës së ndërhyrjes gjatë fazës së ndërtimit dhe operimit. Këto përfshijnë dridhje, ndotje të ajrit dhe zhurmës, rritje të trafikut dhe shqetësime të tjera. Kontraktori do t'i zbusë këto ndikime duke zbatuar masat e përcaktuara në Vlerësimin e Ndikimit Mjedisor dhe Social (VNMS), Planin e Menaxhimit Mjedisor dhe Social (PMMS) dhe kërkesat e specifikuar në lejen mjedisore të lëshuar sipas ligjit shqiptar.

Më poshtë është një përmbledhje tabelare që paraqet analizën e ndikimeve të projektit si në nivel sasior ashtu edhe në atë përqindjeje.

Tabela 5Përmbledhje e ndikimeve kryesore

#	Tema	Sasia	
		Sipërfaqja (ha)	%
1	Sipërfaqja totale e prekur	270	100%
1.1	Prona në pronësi private	34	12%
1.2	Prona shtetërore	183	68%
1.3	Prona pa informacion të ofruar deri më tani nga ASHK	53	20%
		Numër	%
2	Numri total i pronave të prekura	3024	100%
2.1	Prona në pronësi private	993	33%
2.2	Prona shtetërore me përdorues që pretendojnë pronësinë e tokës	372	12%
2.3	Prona shtetërore me përdorues që nuk pretendojnë pronësinë e tokës	197	7%
2.4	Prona shtetërore pa përdorues ose pretendime private për pronësinë e tokës	1,005	33%
2.5	Prona pa informacion të ofruar deri më tani nga ASHK	457	15%
		Sipërfaqja (ha)	%
3	Tokë bujqësore (tokë e punueshme, pemishte, vreshta, etj.)	69	26%
4	Tokë urbane (tokë ndërtimi)	15	6%
5	Tokë Natyrore (pyll, kullota, livadhe, lumenj, përrrenj, etj.)	38	14%
6	Infrastruktura (hekurudha, rrugët, kanalet, trotualet, etj.)	148	54%
		Numër	
7	Strukturat e banimit (shtëpitë) e prekura	19 shtëpi	
8	Bizneset e prekura	21 biznese	
9	Strukturat ndihmëse/sekondare të prekura (hambar, stallë, pus, serrë, depo, garazh, etj.)	159 struktura ndihmëse	
10	Strukturat e jashtme të prekura (muret/gardhet/portat)	373 struktura/asete të jashtme	

1.6. Veprimet për të shmangur ose minimizuar ndikimet

Gjatë fazës së projektimit, ekipi i projektit bëri përpjekje të konsiderueshme për të minimizuar ndikimet, duke rregulluar me kujdes shtrirjet dhe elementët e tjerë të projektimit për të zvogëluar ndërprerjet sa më shumë që të ishte e mundur. Megjithatë, studimet në terren zbuluan disa shtëpi dhe biznese të vendosura pranë skajit të zonës së planifikuar të ndërhyrjes. Ndërsa disa nga këto struktura preken

vetëm pak bazuar në skicën aktuale të projektimit, ka shqetësime në lidhje me përdorshmërinë, sigurinë dhe qëndrueshmërinë e tyre të vazhdueshme pas zbatimit të projektit.

Detajet e këtyre rasteve janë dhënë në Shtojcën 5, e cila nxjerr në pah strukturat specifike të prekura që janë në prag të ndërhyrjes nga projekti. Veçanërisht, shumica e këtyre ndikimeve lidhen me ndërtimin e rrugëve të reja hyrëse. Shkurtimisht, verifikimi paraparak tregon se:

- Nga 19 shtëpi banimi të prekura, 9 janë në prag të ndërhyrjes, me një vlerë totale të parashikuar prej 93,069,434 lekësh (949,688 euro).
- Nga 21 bizneset e prekura, 9 janë në prag të ndërhyrjes, me një vlerë totale të parashikuar prej 36,027,863 lekësh (367,631 euro).
- Nga 159 struktura ndihmëse, 15 janë në prag të ndërhyrjes, me një vlerë totale të parashikuar prej 16,972,180 lekësh (173,186 euro).

Për të zbutur këto probleme, rekomandohet fuqimisht që dizajni i projektit t'i nënshtrohet rregullimeve të nevojshme për të eksploruar zgjidhje alternative. Duke rivlerësuar dhe modifikuar dizajnin aty ku është e mundur, projekti mund të synojë të shmangë ose të zvogëlojë ndjeshëm ndikimin në këto struktura, duke siguruar ndërprerje minimale për familjet dhe bizneset e prekura.

Përveç kësaj, shmangia e këtyre strukturave do të kishte një ndikim të rëndësishëm në buxhetin e zbatimit të Planit të Risistemimit (PR). Vlera e kompensimit të vlerësuar për këto struktura është afërsisht 1.5 milion euro. Duke minimizuar nevojën për marrjen e tyre, projekti mund të zvogëlojë ndjeshëm kostot e risistemimit dhe barrën financiare që shoqërohet me të. Kjo nënvizon rëndësinë e eksplorimit të zgjidhjeve alternative të projektimit për të zbutur ndikimet në këto struktura, sa herë që është e mundur, duke balancuar kërkesat e projektit me efikasitetin e kostos dhe konsideratat sociale.

2. Korniza Ligjore

Korniza ligjore dhe e politikave të Projektit bazohet si në legjislacionin kombëtar që lidhet me marrjen e Tokës dhe Risistemimit, ashtu edhe në Standardet Ndërkombëtare, të zbatueshme për Projektin, Politikën Mjedisore dhe Sociale të BERZH-it dhe Kërkesat e Performancës. Bazuar në analizën e ligjeve dhe politikave në fuqi, janë miratuar parimet e PR-së që lidhen me projektin, siç përshkruhet më poshtë.

2.1. Korniza institucionale dhe legjislacioni kombëtar

Marrja e tokës dhe risistemimi trajtohen nga legjislacioni shqiptar përmes Kushtetutës, Kodit Civil dhe Ligjit të Shpronësimit, të cilat janë përgjithësisht në përputhje me parimet e mbrojtjes së të Drejtave të Njeriut, siç përmbahen në Deklaratën Universale të të Drejtave të Njeriut.

Prona private garantohej nga Kushtetuta dhe shpronësimet ose kufizimet e një të drejte pronësie që janë të barasvlershme me shpronësimin lejohen vetëm kundrejt një kompensimi të drejtë (neni 41).

Kodi Civil trajton të drejtat ligjore që lidhen me pasuritë e paluajtshme (si pronësia, të drejtat e servituteve dhe të uzufruktit, qiraja, etj.) dhe palët ndërvepruese dhe përfituese, të drejtën e tyre kontraktuale dhe modalitetet e fitimit të të drejtave.

Procesi i shpronësimit përcaktohet nga Ligji 8561 i datës 22.12.1999, i ndryshuar së fundmi nga Ligji Nr. 11/2020. Ky ligj është përgjithësisht në përputhje me standardet ndërkombëtare të të drejtave të njeriut dhe mbrojtjes së pronës dhe garanton një proces të drejtë dhe transparent që në përgjithësi përputhet me politikën dhe Kërkesat e Performancës së BERZH-it. Aspektet kryesore të Ligjit të Shpronësimit janë si më poshtë:

- Shpronësimi i nënshtrohet interesit publik "në përputhje me parimet e përgjithshme të së drejtës ndërkombëtare".
- Shpronësimi i nënshtrohet "kompensimit të drejtë".
- Shpronësimi mund të vendoset vetëm nga Këshilli i Ministrave bazuar në një kërkesë nga agjencia kërkuuese ose entiteti privat kërkuar.
- Ligji i shpronësimit dhe aktet nënligjore të tij përcaktojnë hapat kryesorë në procesin e shpronësimit, si dhe autoritetet qeverisëse dhe mbikëqyrëse.
- Ligji i shpronësimit jep të drejtën për të përcaktuar dhe llogaritur kompensimin e pronave në pronësi private, të shpronësuar për interes publik, bazuar në përcaktimet e një marrëveshjeje ndërkombëtare të ratifikuar me ligj.

Ndërkohë që legjislacioni garanton përmbushjen e kërkesave themelore të të Drejtave të Njeriut, zbatimi i tij nuk ka qenë gjithmonë në përputhje me këto parime dhe ka pasur raste shpronësimi ku njerëzit janë detyruar të përdorin mekanizma të ndryshëm të jashtëm për të siguruar që të drejtat e tyre do të mbroheshin.

Marrëveshja e Huasë për projektin midis Republikës së Shqipërisë dhe Bankës Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim u ratifikua nga Parlamenti nëpërmjet Ligjit Nr. 61/2024, datë 6 qershor 2024, dhe Ligji i Shpronësimit përcakton që kompensimi duhet të jetë në përputhje me dispozitat KP5 të BERZH-it. Çdo ndryshim ose boshllëk i identifikuar në [Seksionin 2.3](#) midis ligjit shqiptar dhe Kërkesës së Performancës 5 (KP5) të BERZH-it duhet të adresohet ose zbutet nëpërmjet zbatimit të këtij Plani të Risistemimit (PR).

Detaje të mëtejshme mbi KP5 të BERZH-it dhe legjislacionin shqiptar në lidhje me procedurat e vlerësimit, kompensimit të tokës, marrjes dhe shpronësimit jepen në seksionet përkatëse të PR-së.

2.1.1. Ligjet përkatëse

Tabela më poshtë identifikon legjislacionin kryesor përkatës për marrjen e tokës dhe risistemimin të zbatueshëm për PR-në për Projektin e Rehabilitimit të Linjës Hekurudhore Vorë-Hani i Hotit.

Tabela 6: Legjislacioni kryesor që lidhet me marrjen e tokës dhe risistemimin

Emri	Numri dhe referenca e miratimit	Çështjet kryesore të trajtuara
Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë	Ligji nr. 8417, datë 21.10.1998, i ndryshuar me ligjin nr. 9675, datë 13.01.2007 dhe ligjin nr. 9904, datë 21.04.2008.	Parimet kryesore kushtetuese, të drejtat dhe liritë themelore, organizimi i shtetit dhe pavarësia e organeve shtetërore, zgjedhjet, hierarkia e ligjeve etj. Ky ligj përcakton se shpronësimi i pronave private mund të bëhet vetëm në dobi të interesit publik dhe me kusht që të ketë kompensim të drejtë.
Kodi Civil i Republikës së Shqipërisë	Ligji nr. 7850, datë 29.07.1994, i ndryshuar me ligjin nr. 8536/1999, dhe ligjin nr. 17/2012,	Të drejtat ligjore që lidhen me pasuritë e paluajtshme (siç janë pronësia, servitutet dhe të drejtat e uzufruktit, qiraja, etj.). Ai parashikon që sendet mund të shpronësohen vetëm për interes publik të njohur me ligj dhe vetëm kundrejt një kompensimi të drejtë. Pronat e paluajtshme dhe të drejtat reale që lidhen me statusin e tyre ligjor regjistrohen në regjistrin e pasurive të paluajtshme. Regjistrimi bazohet në një akt publik, një vendim gjykatë ose të një organi tjetër shtetëror kompetent, si dhe në raste të tjera të parashikuara me ligj.
Kodi i Procedurave Administrative	Ligji 44/2015	Kodi përcakton rregullat e përgjithshme për aktet administrative dhe procesin e njoftimit, duke përfshirë njoftimin e përshtatshëm, format, mënyrat dhe mjetet e njoftimit, adresuesin, vendin e njoftimit, palët përgjegjëse për njoftimin, njoftimin personalisht dhe publik, ankimin dhe afatin kohor për njoftimin, të cilat janë parakusht që aktet administrative/vendimi të hyjnë në fuqi, etj.
Ligji "Për shpronësimin dhe përdorimin e përkohshëm të pronës private për interes publik"	Ligji nr. 8561, datë 22.12.1999, i ndryshuar me Ligjin nr. 20/2016 dhe Ligjin nr. 11/2020	Rregullon të drejtën e shtetit për të shpronësuar ose marrë në përdorim të përkohshëm, për interes publik, pronat e personave juridikë ose individëve, si dhe mbrojtjen e të drejtave dhe interesave të pronarëve të shpronësuar. Me ndryshimin e fundit është krijuar Agjencia Shtetërore për Shpronësimin, e cila ka të drejtë të përcaktojë dhe llogarisë kompensimin e pronave private, të shpronësuara për interes publik. Neni 17, i ndryshuar me Ligjin Nr. 11/2020, parashikon të drejtën për të përcaktuar dhe llogaritur kompensimin e pronave në pronësi private, të shpronësuara për interes publik, bazuar në përcaktimet e një marrëveshjeje ndërkombëtare të ratifikuar me ligj. Procedurat e shpronësimit dhe kriteret e vlerësimit të kompensimit për pronat e shpronësuara përcaktohen përkatësisht nga VKM nr. 127, datë 23.03.2000, dhe Vendimi i KM nr. 138, datë 23.03.2000, si dhe ndryshimet e tij. VKM nr. 797, datë 28.12.2023, përcakton rregullat dhe situatat për kompensimin "në natyrë" për shpronësimin për interes publik.
Ligji "Për Ratifikimin e Marrëveshjes së Huasë midis Republikës së Shqipërisë dhe Bankës Evropiane	Ligji Nr. 61/2024, datë 6.6.2024	Ratifikimi i marrëveshjes së kredisë të nënshkruar në shkurt 2024 midis Republikës së Shqipërisë dhe Bankës Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim, e cila siguron fonde për rehabilitimin e linjës hekurudhore Vorë-Hani i Hotit.

Emri	Numri dhe referenca e miratimit	Çështjet kryesore të trajtuara
për Rindërtim dhe Zhvillim për rehabilitimin e linjës hekurudhore Vorë-Hani i Hotit		
Ligji “Për Kadastrën”	Ligji 111/2018 “Për Kadastrën”	Ligji për Kadastrën përcakton rregullat për regjistrimin e pronave të paluajtshme publike ose private dhe të drejtave reale mbi to, si dhe krijimin, organizimin dhe funksionimin e Agjencisë Shtetërore të Kadastrës (ASHK), e përbërë nga bashkimi institucional i Agjencisë për Inventarizimin dhe Transferimin e Pronës Publike (AITPP), Agjencisë për Legalizimin, Urbanizimin dhe Integrimin e Zonave/Ndërtimeve Informale (ALUIZNI) dhe Zyrës së Regjistrimit të Pasurive të Paluajtshme (ZRPP).
Mbi Trajtimin e Pronës dhe Përfundimin e Procesit të Kompensimit të Pronës	Ligji nr. 133/2015 “Për trajtimin e pronës dhe finalizimin e procesit të kompensimit të pronës”	Rregullon aspekte të të drejtave të pronës që rrjedhin nga shpronësimi, shtetëzimi ose sekuestrimi nga regjimi midis viteve 1946-1990; Ai përcakton procedurat për kthimin dhe kompensimin e pronës dhe organet administrative të ngarkuara me përfundimin e këtij procesi. Ai përcakton dispozita dhe krijon një Hartë të re të Vlerës së Pronës (VKM e Republikës së Shqipërisë 89/2016), e cila është thelbësore për zbatimin e ligjit për shkak se është dokumenti referues për çmimet e tokës në procesin e vlerësimit të vendimit të kompensimit.
Ligji “Për Planifikimin dhe Zhvillimin e Territorit”	Ligji nr. 107/2014, i ndryshuar.	Ligji synon të integrojë kuadrin legjislativ të planifikimit urban në një ligj të vetëm dhe përfshin konceptin e mbrojtjes së trashëgimisë natyrore dhe kulturore, si dhe shëndetin dhe sigurinë e komunitetit për territorin. Ligji përcakton sistemet e përdorimit të tokës dhe rregullat e kufizimit e përgjithshme të zhvillimit për secilin sistem, të cilat do të merren në konsideratë nga autoritetet e përfshira në përgatitjen dhe miratimin e Planeve Kombëtare dhe Vendore të Zhvillimit. Ligji dhe aktet nënligjore të tij, nëpërmjet rregullores së tij, specifikojnë aktivitetet e ndërtimit/llojin e instalimeve që kërkojnë një deklaratë ose leje ndërtimi.
“Për inspektimin dhe mbrojtjen e territorit nga ndërtimet e paligjshme”.	Ligji nr. 9780/2007 “Për inspektimin dhe mbrojtjen e territorit nga ndërtimet e paligjshme”.	Qëllimi i ligjit është të sigurojë zbatimin e parimeve, standardeve, kushteve të zhvillimit dhe legjislacionit të planifikimit dhe zhvillimit të territorit, si dhe parandalimin e ndërtimeve të paligjshme në territor. Ai gjithashtu përcakton organet e inspektimit dhe përgjegjësitë e tyre, autoritetin për të pezulluar dhe prishur ndërtimet e paligjshme, duke përfshirë dispozitat që rregullojnë procesin dhe procedurën e prishjes së ndërtesave të paligjshme.
Ligji “Për përfundimin e proceseve kalimtare të pronësisë në Republikën e Shqipërisë”	Ligji 20 datë 05.03.2020 “Për përfundimin e proceseve kalimtare të pronësisë në Republikën e Shqipërisë”	Krijimi i një kuadri ligjor të thjeshtuar dhe të harmonizuar për finalizimin e procedurave kalimtare të regjistrimit të tokës shtetërore dhe private, i cili përbëhet nga: Regjistrimi i titujve të pronësisë së tokës bujqësore. Finalizimi i transferimit tek përdoruesit e tyre të pronësisë së tokës bujqësore që më parë ishte në pronësi të kooperativave dhe ndërmarrjeve bujqësore. Legalizimi dhe regjistrimi i ndërtimeve të paligjshme, ndërtimeve pa titull pronësie dhe oborreve të dhëna në përdorim.

Emri	Numri dhe referenca e miratimit	Çështjet kryesore të trajtuara
		Specifikimi i të drejtave të pronësisë së individëve dhe subjekteve, të cilët kanë përfutur nga Ligji nr. 7665, datë 21.01.1993 "Për zhvillimin e zonave ekonomike me përparësi turistike", i shfuqizuar. Finalizimi i procesit të përditësimit të inventarit të pasurive të paluajtshme publike. Trajtimi i problemeve që lidhen me mbivendosjen e titujve të pronësisë së pasurive të paluajtshme. Finalizimi i procesit të transferimit të pronësisë mbi: i) tokë ndërtimore e paprivatizuar e ndërtesave të privatizuara; ii) tokë ndërtimore e paprivatizuar e ndërtesave të shitura nga ndërmarrjet shtetërore para hyrjes në fuqi të ligjit nr. 7512, datë 10.08.1991 "Për mbrojtjen e pronës private, iniciativën e lirë dhe privatizimin"; iii) tokë ndërtimore e paprivatizuar e ndërtimeve të ndërtuara në bazë të një lejeje të lëshuar nga autoritetet kompetente.
Ligji "Për programet sociale për strehimin e banorëve të zonave urbane"	Ligji nr. 22, datë 03.05.2018	Ligji përcakton dispozitat e përgjithshme për ndalimin e dëbimit me forcë të një individi nga shtëpia e tij dhe përcakton procedurën e zhvendosjes në rastet kur zhvendosja është e nevojshme dhe e pashmangshme. Të gjithë individët/familjet e prekura nga zhvendosja kanë të drejtë për mbrojtje ligjore, me ose pa ekzistencën e titullit të pronësisë për shtëpinë ose pronën e tyre nga e cila janë zhvendosur, në përputhje me Ligjin 22/2012 "Për strehimin social". Procedura përcaktohet më tej nëpërmjet VKM-së 361/2019, datë 29.05.2019, e cila përfshin procedurat për zhvendosjen e individëve/familjeve nga vendbanimi ose strehimi i tyre i përkohshëm, në rastet e përcaktuara me ligj, dhe përcakton bashkëpunimin institucional. Institucionet Qendrore, në rast të projekteve të investimit që rezultojnë në zhvendosjen e individëve ose familjeve, me miratimin e projektit, duhet të informojnë qeverisjen vendore përkatëse dhe individët/familjet e prekura nga projekti. Kërkohet të zhvillohet një plan i detajuar zhvendosjeje, duke përfshirë alternativat e zhvendosjes dhe duke marrë në konsideratë kushtet socio-ekonomike dhe kulturore të familjeve të zhvendosura. Kërkohet procesi i informimit dhe publikimit të vendimit të zhvendosjes në faqen e internetit të Bashkisë. Të gjitha konsultimet duhet të realizohen të paktën 1 vit para zbatimit të projektit. Zhvendosja nuk do të ndodhë para se familjeve që shpronësohen t'u ofrohet strehim alternativ i përshtatshëm dhe qasje në tokë bujqësore produktive.
VKM "Për procedurat e regjistrimit të AMTP-së, saktësimin e kufijve të pronës, sipërfaqeve dhe rregullave të pronave shtesë publike dhe"	VKM nr. 1174, datë 24.12.2020	VKM-ja synon konsolidimin e pronësisë mbi tokën bujqësore, duke ulur kërkesat që Titujt e Pronësisë së Tokës Bujqësore duhet të plotësojnë për t'u regjistruar. Ai rregullon procedurat e regjistrimit në regjistrin kadastral të Aktit të Marrjes së Tokës në Pronësi (AMTP) të nxjerrë para hyrjes në fuqi të Ligjit 20/2020, dhe përcakton kriteret minimale që AMTP-të duhet të plotësojnë për t'u regjistruar.

Emri	Numri dhe referenca e miratimit	Çështjet kryesore të trajtuara
pronave shërbyese"		
VKM "Për miratimin e metodologjisë për vlerësimin e pronës së paluajtshme që kompensohet dhe që do të përdoret për kompensim"	VKM nr. 183, datë 28.04.2005	VKM-ja ofron metodologjinë për të llogaritur vlerat e kompensimit për tokën bujqësore, pyjet, livadhet dhe kullotat.
VKM "Për përcaktimin e tarifave në sektorin e pyjeve dhe kullotave",	VKM nr. 1064, datë 22.12.2010	VKM-ja përcakton tarifën në sektorin e pyjeve dhe kullotave, tarifën bazë për të gjitha llojet e drurit dhe tarifën për dhënie me qira të fondit publik pyjor dhe kullor për aktivitetet operative.
Udhëzim "Për Miratimin e Kostove të Ndërtimit për Ndërtesat Rezidenciale"	Udhëzimi nr. 3, datë 28.12.2016	Qëllimi i këtij udhëzimi është të japë koston mesatare të miratuar të ndërtimit të banesave dhe vlerën mesatare të apartamenteve në tregun e lirë për secilin qytet.
VKM "Për metodologjinë e përcaktimit të vlerës së tatueshme të Pasurive të Paluajtshme "Ndërtesa"	VKM nr. 168, datë 27.03.2019, dhe ndryshimi i tij	VKM-ja ofron çmimet mesatare të tregut për metër katror për ndërtesat rezidenciale dhe jo-rezidenciale sipas Bashkisë dhe Qarkut, për qëllime tatimore.

2.1.2. Institucionet kryesore në procesin e marrjes së tokës dhe risistemimit

Disa institucione kanë role dhe përgjegjësi në mbikëqyrjen dhe zbatimin e proceseve të marrjes së tokës dhe risistemimit. Procedura dhe hapat e shpronësimit janë përshkruar së bashku me institucionet/palët e përfshira dhe rolin e tyre përkatës në proces. Lista e institucioneve dhe rolet përkatëse janë paraqitur në tabelën më poshtë.

Tabela 7: Institucionet dhe rolet përkatëse në procesin e marrjes së tokës dhe risistemimit

Institucioni	Përgjegjësitë kryesore
Këshilli i Ministrave	Përgjegjësia përfundimtare për procedurat e risistemimit sipas ligjit shqiptar. Miraton Vendimin e Shpronësimit dhe detajet e aseteve/kompensimit. Përcakton rregullat e negociatave me subjektet e shpronësuara.
Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë	I propozon Këshillit të Ministrave kërkesën për shpronësim.
Agjencia Shtetërore e Shpronësimit (ASHSH)	Përgjegjës për zbatimin e të gjitha procedurave për shpronësimin dhe përdorimin e përkohshëm, për interes publik, të aseteve në pronësi të personave fizikë dhe juridikë.

Institucioni	Përgjegjësitë kryesore
	Përlogarit shpronësimin përfundimtar, si dhe përmasat e shpronësimit për secilën pronë të prekur nga procesi i shpronësimit. Mbikqyr ecurinë e procedurave të procesit të shpronësimit. Zhvillon dhe administron bazën e të dhënave për të gjitha shpronësimet dhe shpërndarjen e çdo shpronësimi. Hyn në negociata me subjektet që shpronësohen, për sa i përket vlerës së shpronësimit dhe grafikut të pagesave të kësaj vlere.
Hekurudha Shqiptare	Si Pronar i Projektit, Hekurudha Shqiptare: • fillon procesin e shpronësimit, aplikon dhe koordinon të gjitha aktivitetet e risistemimit, • publikon datën përfundimtare në një njoftim publik, • harton PR-në dhe dokumentet e tjera përkatëse, si dhe zbatimin e tyre, • publikon PR-në dhe të gjitha dokumentet e tjera; mban konsultime publike në të gjitha fazat e Projektit, • angazhon palët e interesit përkatëse, • zbaton masa zbutëse të risistemimit, • krijon dhe administron mekanizmin e ankesave për të adresuar të gjitha ankesat nga PAPs dhe palët e tjera të interesit, • monitoron dhe vlerëson procesin e marrjes së tokës, • monitoron procesin e zënies së përkohshme të tokës derisa toka t'u kthehet pronarëve të saj në përputhje me PR-në, • raporton te BERZH-i për të gjitha çështjet sipas PR-së.
Bashkitë përgjatë Linjës Hekurudhore	Bashkitë janë gjithashtu përgjegjëse për procedurat administrative për planifikimin, sigurimin, administrimin dhe shpërndarjen e programeve të strehimit social për individët në nevojë, nëse është e aplikueshme.
Ministria e Drejtësisë; Ministria e Financave dhe Ekonomisë; Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural; Ministria e Mjedisit dhe Turizmit	Rishikojnë dhe japin komente mbi vendimin paraprak të shpronësimit në lidhje me aspektet që përfshihen në detyrat dhe përgjegjësitë e tyre.
Agjencia Kombëtare e Kadastrës Zyrtar Rajonale	• Ofron kufijtë e tokës/pronës dhe të dhënat e pronësisë. • Ofron të dhëna për transaksionet e pronave në zonën e projektit për të mbështetur Studimin e Vlerës së Tregut. • Ekzekuton ndryshimet ligjore të titullit të pronësisë së pronarëve të pasurive të paluajtshme pas marrjes së tokës, shpronësimit. • Procedurat e legalizimit.
AREB	• Ofron shërbime për fermat bujqësore, institucionet, njësitë e qeverisjes vendore, etj. • Siguron dhe ofron të dhëna në lidhje me produktet bujqësore për të gjithë komunitetin bujqësor dhe publikun.
Instancat përkatëse të gjykatës	Përcakton kompensimin nëse nuk është arritur një marrëveshje miqësore dhe Vendimin për Shpronësim e dërgon në gjykatën administrative të shkallës së parë dhe më pas në Gjykatën Administrative të Apelit. Vendimi i Shpronësimit hyn në fuqi menjëherë, që do të thotë se ankimimet kundër tij nuk vonojnë zbatimin e tij.
Ekspertë të Çertifikuar	Vlerësim për të gjitha llojet e tokës, strukturave dhe çdo shtojcë të tokës, të angazhuara për projekte të financuara nga Institucione Ndërkombëtare Financiare dhe në rast mosmarrëveshjesh ligjore në lidhje me vlerat e kompensimit.

2.1.3. Kuadri kombëtar i kompensimit

Ky seksion përshkruan legjislacionin ekzistues shqiptar në kontekstin e vlerësimit të tokës dhe strukturave. U shqyrtua paketa e plotë ligjore, e cila ndikon në të gjithë komponentët e kuadrit të kompensimit, e përbërë nga Kushtetuta e Shqipërisë, Kodi Civil, Ligjet, Vendimet e Këshillit të Ministrave (VKM) dhe Udhëzimet.

Kushtetuta e Shqipërisë, në nenin 41/4, përcakton se: “Shpronësimet ose kufizimet e të drejtës së pronës që janë të barasvlershme me shpronësimin, lejohen vetëm kundrejt një kompensimi të drejtë”.

Konventa Evropiane e të Drejtave të Njeriut, Protokolli 1, Neni 1, i ratifikuar nga Ligjvënësi Shqiptar përcakton se: “Çdo person fizik ose juridik ka të drejtë të gëzojë në mënyrë paqësore pasurinë e tij. Askush nuk mund të privohet nga pasuria e tij, përveçse për interes publik dhe në përputhje me kushtet e parashikuara me ligj dhe nga parimet e përgjithshme të së drejtës ndërkombëtare...”

Ligji nr. 8561, datë 22.12.1999 “Për Shpronësimin dhe Marrjen e Përkohshme të Pronës Private për Interes Publik” (në vijim “Ligji i Shpronësimit”), i ndryshuar me Ligjin nr. 11/2020, përcakton se: “Në përcaktimin e vlerës së kompensimit për pronën private që do të shpronësohet, për prona të tjera që do të humbasin vlerën e tyre, ose për të drejtat e palëve të treta që duhet të kompensohen, merret në konsideratë natyra e asetit, vlera e tij fillestare, shkalla e amortizimit, destinacioni, vendndodhja e objektit, si dhe indekset e luhatjes së çmimeve të tregut dhe këmbimeve valutore.”

Neni 17 i ndryshuar me Ligjin Nr. 11/2020, parashikon të drejtën për të përcaktuar dhe llogaritur kompensimin e pronave në pronësi private, të shpronësuara për interes publik, bazuar në përcaktimet e një marrëveshjeje ndërkombëtare të ratifikuar me ligj. Në përputhje me Ligjin Nr. 61/2024, datë 6.6.2024 “Për Ratifikimin e Marrëveshjes së Huasë midis Republikës së Shqipërisë dhe Bankës Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim për rehabilitimin e linjës hekurudhore Vore-Hani i Hotit”, normat e kompensimit të projektit përcaktohen në përputhje me dispozitat e KP5.

Metodat e vlerësimit dhe kompensimit për pronat e shpronësuara përcaktohen nga VKM nr. 138, datë 23.3.2000 mbi “Kriteret teknike për vlerësimin dhe llogaritjen e shumës së kompensimit për pronat private që do të shpronësohen, pronat e zhvlerësuara dhe të drejtat e personave të tretë për interes publik”.

Në përputhje me kuadrin ligjor shqiptar në fuqi, metodat e vlerësimit dhe kompensimit për pronat e shpronësuara përcaktohen nga VKM-ja e Shpronësimit.

Vlera e Tokës

Në bazë të Ligjit Nr. 9235, datë 29.07.2004 “Për Kthimin dhe Kompensimin e Pronës”, vlerat e tokës kompensohen sipas llogaritjeve (bazuar në vlerën e tregut). Ky ligj u pasua nga VKM Nr. 658, datë 26 shtator 2012 “Për miratimin e metodologjisë për vlerësimin e pronave të paluajtshme në Republikën e Shqipërisë”, e cila përcakton metodologjinë që do të përdoret për të vlerësuar tokën urbane, bujqësore, pyjore dhe kullosore në Republikën e Shqipërisë për qëllime kompensimi dhe dëmshpërblimi. Bazuar në këtë metodologji, Këshilli i Ministrave miraton aktin normativ të reflektuar në Vendimin e Këshillit të Ministrave, të njohura edhe si harta referimi të tokës. Vlerat aktuale të zbatueshme janë ato të miratuara me VKM Nr. 89, datë 3.2.2016.

Vlerat në Hartat e Referencës së Tokës teorikisht duhet të paraqesin vlerën e tregut, pasi sipas VKM-së, vlerësimi i një prone është një kombinim i konsideratave të tilla si vlera e tregut të lirë të pronave të ngjashme, lloji i pronës, përcaktimi i saj, karakteristikat, vendndodhja. Megjithatë, ka disa kufizime të të dhënave hyrëse, të cilat kompromentojnë rezultatin e metodologjisë dhe vënë në pikëpyetje vlerën e tregut të reflektuar në hartat e referencës së tokës, të tilla si:

- Zonat e referencës përcaktohen gjeografikisht nga VKM-ja, duke marrë parasysh që çdo parcelë toke brenda një zone vlerësimi të tokës ka të njëjtën vlerë (njësi/çmim siç përcaktohet në VKM). Nuk bëhet dallim në lidhje me potencialin e zhvillimit të tokës apo faktorë të tjerë që ndikojnë në vlerën e tokës.

- Çmimi i tregut përcaktohet nga të dhënat zyrtare të kontratave të shitjes të regjistruara brenda të njëjtave zona referimi në Agjencinë Shtetërore të Kadastrës.
- Këto VKM ofrojnë vetëm metodologjinë e vlerësimit për blerjen/shitjen e pronave të paluajtshme dhe asnjë referencë për metodologjinë e vlerësimit për kulturat (njëvjeçare ose shumëvjeçare), servitutet ose vlerat e qirasë për akses të përkohshëm në tokë.
- Edhe pse legjislacioni parashikon që hartat e referencës së tokës duhet të përditësohen çdo vit dhe të miratohen periodikisht nga KM, vlerat aktuale të VKM-së Nr. 89, datë 3.2.2016, mbeten të zbatueshme pothuajse nëntë vjet që nga fillimi i zbatimit të saj dhe ofrojnë kuadrin e kompensimit për qëllime shpronësi në Republikën e Shqipërisë.
- Vlerat e VKM-së nuk i marrin në konsideratë kostot e transaksionit që lidhen me zëvendësimin e aseteve.

Vlera e Ndërtesave

Legjislacioni parashikon që vlera e këtyre strukturave bazohet në mesataren e çmimit të transaksionit për shitjet në të njëjtën zonë kadastrale, siç përcaktohet nga Agjencia Shtetërore e Kadastrës. Në rast se një informacion i tillë nuk është i disponueshëm, vlerësimi duhet të bëhet bazuar në kostot e ndërtimit duke përdorur si çmime referuese vjetore për njësi, të llogaritura nga Enti Kombëtar i Banesave dhe të miratuara nga Këshilli i Ministrave. Vendimi më i fundit është VKM nr. 3, datë 28.12.2016 "Për Miratimin e Kostove të Ndërtimit për ndërtesa banimi, viti 2016", i cili përdoret gjithashtu për vlerësimin e ndërtimeve industriale dhe bujqësore.

Metodologjia aktuale e llogaritjes së kostove të ndërtimit merr në konsideratë koston e tregut të materialeve për të ndërtuar një strukturë zëvendësuese, koston e transportit të materialeve të ndërtimit në vendin e ndërtimit, plus koston e çdo pune dhe tarifave të kontraktorëve.

Nuk përfshin kostot për shërbimet e infrastrukturës, kostot e projektimit, kostot sizmike/gjeologjike, tarifave të lejeve dhe koston e tokës. Gjithashtu nuk përfshihen kostot e regjistrimit dhe taksat e transferimit, kostot e riparimit (në rast se ndërtesa është prekur pjesërisht) ose kostot që vijnë nga dëmtimet gjatë ndërtimit.

Kulturat vjetore dhe shumëvjeçare

Metodologjia për kompensimin e kulturave shumëvjeçare për interes publik bazohet në Udhëzimin e Ministrisë së Bujqësisë dhe Mbrojtjes së Konsumatorit Nr. 1, datë 5.10.2000: "Për kriteret teknike për llogaritjen e vlerës së pemëve frutore që shpronësohen për interes publik" dhe në rastet kur mungojnë treguesit e deklaruar të shitblerjes sipas VKM-së 138, datë 23.3.2000 "Për kriteret teknike të vlerësimit dhe llogaritjet masive të kompensimit të aseteve pronë private të shpronësuara dhe aseteve të amortizuara dhe të drejtave të palëve të treta në interes publik".

Pyjet dhe Kullotat

Në rastet kur projekti prek zonat e klasifikuara si "Pyje" ose "Kullota", Neni 17 i Ligjit Nr. 9385, datë 04.05.2005, "Për Pyjet dhe Shërbimin Pyjor", i ndryshuar, ofron udhëzime për heqjen e tokës nga Fondi Pyjor Kombëtar për qëllime infrastrukturore, siç janë autostradat ose hekurudhat. Ligji përshkruan procesin për ndryshimin e kategorisë së përdorimit të tokës, me autoritetin e miratimit bazuar në madhësinë e zonës në fjalë:

- Për sipërfaqe më të vogla se 1 ha: miratimi jepet nga Ministri;
- Për sipërfaqet midis 1 ha dhe 100 ha: miratimi jepet nga Këshilli i Ministrave;
- Për sipërfaqe më të mëdha se 100 ha: miratimi duhet të merret nëpërmjet një ligji të veçantë.

Në përputhje me këtë kuadër ligjor, dhe bazuar në Vendimin e Këshillit të Ministrave Nr. 888, datë 27.12.2022, "Për rastet e dhënies në përdorim dhe për ndryshimin e kategorisë së përdorimit, procedurat dhe dokumentacionin përkatës për ndryshimet në sipërfaqe dhe zvogëlimin e vëllimit nga

fondi pyjor kombëtar ose zgjerimin e tyre", HSH është e detyruar të ndjekë hapat e përcaktuar në Kapitullin 2, Pika 1 e vendimit.

Aplikimi duhet të dorëzohet nëpërmjet portalit e-Albania, i shoqëruar me dokumentacionin e listuar në Kapitullin 3, Pika 1, duke përfshirë:

- Leje ndërtimi / Leje zhvillimi.
- Vlerësimi i Ndikimit në Mjedis (VNM) / leja mjedisore.
- Një hartë topografike (shkalla 1:10,000), e dixhitalizuar dhe e gjeoreferencuar, që tregon zonën e kërkuar. Harta duhet të ofrohet në formate "jpg" dhe "dwg" ose "shapefile", duke identifikuar qartë elementët kryesorë siç janë kufijtë natyrorë, relievi, strukturat ekzistuese, parcelat pyjore të prekura dhe të dhënat kadastrale.
- Një raport tekniko-ekonomik, i përgatitur nga autoriteti pyjor komunal për pyjet nën administrimin e qeverisjes vendore.
- Miratim me shkrim nga Këshilli Bashkiak (brenda territorit të të cilit shtrihet pylli) për vazhdimin e procedurave të ndryshimit të përdorimit të tokës, së bashku me verifikimin e ligjshmërisë nga Prefekti.
- Vërtetim i pagesës së tarifës së shërbimit, në shumën 20,000 lekë.

Aneksi 12 e këtij dokumenti paraqet listën e pronave të prekura nga projekti dhe të regjistruara si pyll ose kullotë në të dhënat kadastrale. Megjithatë, një vlerësim i detajuar i ndikimeve mbi tokën pyjore dhe kullotore dhe kompensimi për të nuk është brenda fushëveprimit të këtij PR. Si pasojë, HSH duhet të ndjekë dispozitat e ligjeve kombëtare për t'u marrë me procedurat përkatëse për ndikimet në tokën pyjore dhe kullotore, si dhe kërkesat e BERZH KP6: Ruajtja e biodiversitetit dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve natyrore të gjalla.

Të drejtat për t'u ankuar

Legjislacioni ekzistues shqiptar rregullon pranimin, trajtimin, përpunimin dhe zgjidhjen e çdo ankese të ngritur nga publiku në Republikën e Shqipërisë dhe gjithashtu përcakton procedurat administrative dhe afatet përkatëse kohore, siç përcaktohen në ligjet e mëposhtme:

- Ligji nr. 44/2015 "Kodi i procedurës administrative në Republikën e Shqipërisë";
- Ligji nr. 139/2015 "Për qeverisjen vendore";
- Ligji nr. 119/2014 "Për të drejtën e informimit".

Disa praktika inovative janë në dispozicion të qytetarëve, për të ngritur shqetësime dhe për të ofruar reagime të qeverisë në nivel kombëtar, të tilla si një hapësirë e dedikuar në faqet zyrtare të internetit si www.shqiperiaqeduam.al, www.stopkorrupsionit.al, www.pyetshtetin.al. Në nivel Bashkie, brenda kuadrit të Programit të Transparencës, qytetarët kanë mundësinë të kërkojnë informacion në lidhje me aktivitetet e Bashkive dhe një platformë online është në dispozicion për të raportuar shqetësimet e tyre ose për të ngritur ankese.

Në veçanti, në lidhje me shpronësimin, ligji shqiptar parashikon që palët e prekura nga shpronësimi mund të ngrënë padi në gjykata kundër procesit të shpronësimit, por vetëm mosmarrëveshjet mbi pronësinë ose vlerat e kompensimit mund të kundërshtohen dhe jo vetë procesi i shpronësimit. Procesi gjyqësor nuk e pezullon procesin e shpronësimit. Këto mekanizma të parashikuara nga legjislacioni kombëtar zbatohen për aktivitetet e institucioneve publike në përgjithësi dhe nuk zëvendësojnë Mekanizmin e Ankesave të Projektit, i cili përshkruhet veçmas në PR.

2.2. Politika e BERZH-it mbi zhvendosjen e detyruar

Sipas Marrëveshjes së Huasë midis Republikës së Shqipërisë dhe Bankës Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim (BERZH), projekti angazhohet të zbatojë Politikën Mjedisore dhe Sociale të BERZH-it dhe Kërkesat e Performancës (KP) përkatëse të vitit 2019. Marrja e Tokës, Zhvendosja e Pavullnetshme

dhe Zhvendosja Ekonomike që vijnë nga aktivitetet e Projektit do të identifikohen, vlerësohen dhe menaxhohen në përputhje me kërkesat e KP1, KP5 dhe KP10.

2.2.1. KP 1 - Vlerësimi dhe Menaxhimi Mjedisor dhe Social

Kjo Kërkesë Performance zbatohet për projektet me rreziqe dhe ndikime të mundshme mjedisore ose sociale që duhet të vlerësohen në fazat e hershme të zhvillimit të projektit dhe të menaxhohen në mënyrë të vazhdueshme.

Objektivat Specifike të KP 1

- Të identifikojë dhe vlerësojë ndikimet dhe çështjet mjedisore dhe sociale, si negative ashtu edhe të dobishme, të lidhura me projektin;
- Të miratojë masa për të shmangur, ose kur shmangia nuk është e mundur, për të minimizuar, zbutur ose kompensuar ndikimet negative mbi punëtorët, komunitetet e prekura dhe mjedisin;
- Të identifikojë dhe, kur është e mundur, të përdorë mundësi për të përmirësuar performancën mjedisore dhe sociale;
- Të promovojë performancë të përmirësuar mjedisore dhe sociale përmes një procesi dinamik të monitorimit dhe vlerësimit të performancës.

2.2.2. KP 5 - Marrja e Tokës, Zhvendosja e Pavullnetshme dhe Zhvendosja Ekonomike

Kjo Kërkesë Performance zbatohet për zhvendosjen fizike ose ekonomike, e cila mund të jetë e plotë, e pjesshme, e përhershme ose e përkohshme, që rezulton nga llojet e mëposhtme të transaksioneve:

- të drejtat e tokës ose të drejtat e përdorimit të tokës për një projekt, të fituara nëpërmjet shpronësimit ose procedurave të tjera të detyrueshme;
- të drejtat e tokës për një projekt të fituara nëpërmjet zhvendosjes së negociuar me pronarët e pronave ose ata me të drejta ligjore mbi tokën, duke përfshirë të drejtat zakonore, tradicionale ose të njohura sipas ligjeve të vendit, nëse shpronësimi ose një proces tjetër i detyrueshëm do të kishte ndodhur në rast të dështimit të negociatave;
- vendosja e kufizimeve që rezultojnë në humbjen e aksesit të njerëzve në asetet fizike ose burimet natyrore, pavarësisht nëse të drejtat e tilla të kufizimit fitohen nëpërmjet negociatave, shpronësimit, blerjes së detyruar apo me anë të rregullimit qeveritar.

Objektivat kryesore të këtij KP janë:

- shmangia ose, kur është e pashmangshme, minimizimi i zhvendosjes së detyruar duke eksploruar dizajne alternative të projektit;
- zbutja e ndikimeve negative sociale dhe ekonomike nga marrja e tokës ose kufizimet në përdorimin dhe aksesin e personave të prekur në asetet dhe tokën duke:
 - i) ofruar kompensim për humbjen e aseteve me kosto zëvendësimi; dhe
 - ii) duke siguruar që aktivitetet e zhvendosjes të zbatohen me publikimin e duhur të informacionit, konsultimin dhe pjesëmarrjen e informuar të personave të prekur.
- rivendosja ose, kur është e mundur, përmirësimi i jetesës dhe standardeve të jetesës së personave të zhvendosur në nivelet para zhvendosjes;
- të përmirësojë kushtet e jetesës midis personave të zhvendosur fizikisht përmes sigurimit të strehimit të përshtatshëm, duke përfshirë sigurinë e zotërimit të banesës në vendet e zhvendosjes.

"Kostoja e zëvendësimit" përkufizohet si një metodë vlerësimi që jep kompensim të mjaftueshëm për të zëvendësuar asetet, plus kostot e nevojshme të transaksionit që lidhen me zëvendësimin e aseteve. Kur ekzistojnë tregje funksionale, kostoja e zëvendësimit është vlera e tregut siç përcaktohet përmes vlerësimit të pavarur dhe kompetent të pasurive të paluajtshme, plus kostot e transaksionit. Kur nuk ekzistojnë tregje funksionale, kostoja e zëvendësimit mund të përcaktohet përmes mjeteve alternative,

siç është llogaritja e vlerës së prodhimit për tokën ose asetet prodhuese, ose vlera e pazhvlerësuar e materialit zëvendësues dhe punës për ndërtimin e strukturave ose aseteve të tjera fikse, plus kostot e transaksionit. Në të gjitha rastet kur zhvendosja fizike rezulton në humbjen e strehimit, kostoja e zëvendësimit duhet të jetë të paktën e mjaftueshme për të mundësuar blerjen ose ndërtimin e banesave që përmbushin standardet minimale të pranueshme të komunitetit për cilësinë dhe sigurinë.

Njerëzit e Prekur nga Projekti (PAP)

Një person konsiderohet si PAP nëse, në momentin e anketimit socio-ekonomik dhe të aseteve, verifikohet se ai/ajo ka zënë, jeton, bën biznes dhe/ose përdor tokën, burimet dhe përmirësimet që do të merren për projektin, pavarësisht nga pronësia, biznesi, profesioni, puna ose vendi i banimit ose habitati i prekur negativisht.

Familja e Afektuar (FA) - përbëhet nga të gjithë anëtarët e një familjeje që jetojnë në një shtëpi dhe veprojnë si një njësi e vetme ekonomike, të cilët preken negativisht nga projekti. Për qëllime risistemimi, Personat e Prekur nga Projekti (PAP) do të trajtohen si anëtarë të Familjeve të Prekura nga Projekti.

Banorë informalë - një person që përdor ose zë tokë shtetërore të lirë dhe që nuk ka titull pronësie ose marrëveshje formale me pronarin për ta përdorur atë tokë.

Statusi i Pronësisë

PAP kategorizohen bazuar në statusin e pronësisë në momentin e datës së përfundimit të Anketave Socio-Ekonomike dhe të Aseteve si më poshtë:

- *Pronarë tokash* – PAP që janë mbajtës të titullit të pronësisë së tokës ose që kanë të drejta ligjore formale mbi tokën, duke përfshirë të drejtat zakonore dhe tradicionale mbi tokën të njohura sipas ligjit;
- *Pronarët e Strukturave në parcela private* – PAP që janë pronarë të strukturës së ndërtuar në parcelën e tyre ose në parcelën private të një personi tjetër, me ose pa pëlqimin e pronarit;
- *Përdoruesit e Tokës* – Persona të prekur që nuk kanë të drejta ligjore formale mbi tokën që zënë ose përdorues toke që e marrin tokën me qira nga një pronar (me ose pa një marrëveshje formale).

Shkalla e Ndikimit

Pronat që do të merren për projektin mund të përfshijnë të gjithë sipërfaqen ose një pjesë të saj. Prandaj, kompensimi për këto asete varet nëse do të preket e gjithë prona apo vetëm një pjesë e saj.

Ndikim i pjesshëm /Ndikim i vogël ose i parëndësishëm – ndikimi është vetëm pjesërisht, dhe pjesa e mbetur e pronës ose e asetit është ende e përdorshme dhe e vlefshme për përdorim të mëtejshëm. Kompensimi do të bëhet vetëm për pjesën e prekur. PAP-s nuk zhvendosen fizikisht dhe më pak se 10 përqind e aseteve të tyre prodhuese humbasin.

Shumë i prekur ose me ndikim të konsiderueshëm – pjesa e pronës që do të preket është më shumë se 10 përqind e sipërfaqes totale ose edhe më pak se 10 përqind, nëse pjesa e mbetur nuk është më ekonomikisht e vlefshme ose nuk mund të funksionojë siç ishte parashikuar. Në këtë rast PAP kanë të drejtë për kompensim të plotë të të gjithë pronës.

Kualifikimi

Në përputhje me KP5 e BERZH, PAP që plotësojnë kriteret do të kenë të drejtë të marrin kompensim për humbjet e tyre, si dhe shpërblime shtesë dhe ndihmë të veçantë për të siguruar që ata të rikthejnë jetesën e tyre dhe të arrijnë, të paktën, në standardin e jetesës që kishin para projektit, nëse jo ta përmirësojnë atë. PAP vulnerabël do të kenë gjithashtu të drejtë për ndihmë shtesë.

PAP që kanë të drejtë për kompensim nga marrja e tokës janë si më poshtë:

- Ata që kanë të drejta ligjore formale mbi tokën ose asetet janë ata që kanë dokumentacion formal sipas ligjit kombëtar për të vërtetuar të drejtat e tyre, ose që njihen posaçërisht nga ligji kombëtar si persona që nuk kanë nevojë për dokumentacion.
- Ata që nuk kanë të drejta ligjore formale mbi tokën ose asetet, por kanë një pretendim mbi tokën ose asetet që njihet ose mund të njihet sipas ligjit kombëtar.

Kompensimi për ndihmë në restaurimin e mjeteve të jetesës:

- Ata që nuk kanë asnjë të drejtë ose pretendim të njohur ligjërisht mbi tokën ose asetet që zënë ose përdorin. Personat e prekur në këto kategori nuk kanë të drejtë për kompensim për tokën, por kanë të drejtë për ndihmë në risistemimin dhe restaurimin e mjeteve të jetesës, si dhe kompensim për asetet.

Ndihmë për Grupet Vulnerabël

Personat e disavantazuar ose vulnerabël i referohen individëve apo grupeve që mund të kenë më shumë gjasa të preken në mënyrë të pafavorshme nga ndikimet e projektit dhe/ose të jenë më të kufizuar se të tjerët në aftësinë e tyre për të përfituar nga përfitimet që projekti ofron. Një individ/grup i tillë ka gjithashtu më shumë gjasa të përjashtohet ose të mos jetë në gjendje të marrë pjesë në mënyrë të plotë në procesin standard të konsultimeve publike dhe, për këtë arsye, mund të kërkojë masa specifike dhe/ose mbështetje për të mundësuar përfshirjen e tij/saj. Kjo do të marrë në konsideratë faktorë që lidhen me moshën, përfshirë të moshuarit dhe të miturit, si dhe situatat kur ata mund të jenë të ndarë nga familja, komuniteti ose individë të tjerë prej të cilëve varen.

Vëmendje e veçantë do t'i kushtohet PAP shumë vulnerabël, si më të varfërit ndër të varfërit, familjet me kryetare gra dhe familjet e tjera vulnerabël. Prandaj, përveç të drejtave që u njihen, këta PAP do të kenë të drejtë për një shpërblim dhe ndihmë shtesë për të shmangur ose zbutur ndikimet e pabarabarta të projektit mbi ta.

Ndihma shtesë për vulnerabilitet do të vlerësohet rast pas rasti për secilën nga kategoritë e paraqitura në [seksionin 8.1.2](#) dhe ndihma e kërkuar do të ofrohet bazuar në aktivitetet e propozuara në [seksionin 8.2](#) të këtij dokumenti.

2.2.3. KP 10: Publikimi i Informacionit dhe Angazhimi i Palëve të Interesit

Kjo Kërkesë Performance zbatohet për të gjitha projektet. Të paktën, të gjitha projektet do të kryejnë identifikimin e palëve të interesit dhe do të zhvillojnë dhe zbatojnë një mekanizëm ankesash. Angazhimi i mëtejshëm i palëve të interesit, siç përcaktohet në këtë Kërkesë Performance, do të ndërmerret në mënyrë proporcionale me: natyrën dhe shkallën e projektit, palët e interesit dhe potencialet e tij për rreziqe dhe ndikime mjedisore ose sociale.

Objektivat kryesore të kësaj KP janë:

- Të përcaktojë një qasje sistematike për angazhimin e palëve të interesit që do ta ndihmojë klientin të ndërtojë dhe ruajë një marrëdhënie konstruktive me palët e tij të interesit;
- Të sigurojë mënyra për një angazhim efektiv dhe gjithëpërfshirës me palët e interesit gjatë gjithë ciklit të projektit;
- Të sigurojë që informacioni i përshtatshëm mjedisor dhe social të publikohet dhe të zhvillohet një konsultim me rëndësi me palët e interesit të projektit, dhe aty ku është e nevojshme, të merret parasysh reagimi i marrë gjatë konsultimit; dhe,
- Të sigurojë që ankesat nga palët e interesit të trajtohen dhe menaxhohen në mënyrë të përshtatshme.

Lista e mësipërme përbën vetëm një përmbledhje të Parimeve Kryesore të Performancës së BERZH-it: KP1, KP5 dhe KP10. Teksti i plotë i Politikës së BERZH-it (2019) mund të gjendet në: <https://www.ebrd.com/news/publications/policies/environmental-and-social-policy-esp.html>.

2.3. Analiza krahasuese

Dallimet/boshllëqet kryesore midis legjislacionit shqiptar dhe KP5 në lidhje me marrjen e tokës, përcaktimin e kompensimit dhe angazhimin e palëve të interesit gjatë marrjes së tokës paraqiten në Tabelën më poshtë. Qasjet e projektit që adresojnë këto boshllëqe janë dhënë gjithashtu në tabelë dhe janë elaboruar më tej në seksionet vijuese të këtij PR dhe janë subjekt i publikimit dhe marrëveshjes me të gjithë palët e interesit përkatëse.

Tabela 8: Analiza e boshllëqeve

Tema / Çështja	BERZH KP5/ KP10	Legjislacioni Shqiptar	Komente/Mungesa	Strategjia për të adresuar boshllëqet
Angazhimi i palëve të interesit	Angazhimi me palët e interesit kërkohet gjatë gjithë ciklit të jetës së projektit – në fazën e planifikimit, zbatimit dhe operimit. Informacioni në lidhje me tokën, strukturat dhe asetet e tjera, të drejtat për kompensim, si dhe shumën e kompensimeve dhe ndihmave të tjera duhet t'u bëhet i ditur personave të prekur.	Kërkohet konsultim me palët e interesit dhe një seancë dëgjimore publike me qeverisjen vendore, OJQ-të dhe publikun e gjerë për procesin e VNM-së. Parashikon dispozita për njoftimet e personave të prekur dhe publikimin e kërkesës për shpronësim në gazetatat zyrtare dhe median kombëtare/lokale, vetëm me fillimin formal të procesit të shpronësimit.	Kërkesat e performancës së BERZH-it janë më specifike dhe kërkojnë angazhim më të gjerë të palëve të interesit si dhe një transparencë më të madhe gjatë gjithë proceseve të projektit. Është hartuar Plani i Angazhimit me Palët e Interesit.	Zbatohen veprime plotësuese në përputhje me KP5 të BERZH-it. Plani i Angazhimit me Palët e Interesit është pjesë e dokumentit dhe do të udhëheqë angazhimin me palët gjatë gjithë proceseve që lidhen me tokën. Është përgatitur Plani i Rsisistemimit (PR) për të shpjeguar qasjen e projektit për aksesin dhe marrjen e tokës, duke përfshirë edhe dispozita për negociata me familjet e prekura.
Procesi i Planifikimit dhe Anketimet Bazë	Kërkohet hartimi i një Plani të Rsisistemimit /Plani për Rivendosjen e Mjeteve të Jetësës. PR përfshin një census dhe një bazë të detajuar socio-ekonomike. Personat e prekur duhet të informohen dhe të konsultohen gjatë procesit të planifikimit. Duhet të merren masa të veçanta për konsultimin me grupet vulnerabël.	Kërkesa për shpronësim për interes publik duhet të përfshijë një listë të detajuar të pronave dhe asetëve që do të shpronësohen, e bazuar vetëm në regjistrin e ASHK-së. Asetet shqyrtohen për qëllime vlerësimi. Pronarët e prekur duhet të njoftohen për kërkesën për shpronësim.	Legjislacioni shqiptar nuk përcakton asnjë kërkesë për përgatitjen e planeve të risistemimit ose të restaurimit të mjeteve të jetësës. Nuk ka kërkesa në lidhje me konsultimin me personat e prekur ose vëmendje të veçantë ndaj grupeve vulnerabël, gjatë anketave bazë.	Zbatohet KP5. Përmes rishikimit të dizajnit në fazat e mëvonshme, procesi ofron mundësi shtesë për të minimizuar zhvendosjet kur është e mundur. PR duhet të përgatitet si pjesë e fazës së planifikimit, duke përfshirë regjistrimin dhe bazën e detajuar socio-ekonomike dhe dispozitat në lidhje me konsultimin me PAP dhe veçanërisht gratë dhe grupet vulnerabël.
Afati përfundimtar	Data e përfundimit të regjistrimit të popullsisë dhe inventarit të asetëve përfaqëson datën e	Kuptohet që data e Vendimit të Këshillit të Ministrave për Shpronësimin	Nuk është në përputhje me KP5, pasi publikimi i njoftimit të shpronësimit zbatohet vetëm për marrjen e tokës dhe	Projekti do të informojë komunitetet në lidhje me datën përfundimtare përmes autoriteteve lokale dhe përmes

Tema / Çështja	BERZH KP5/ KP10	Legjislacioni Shqiptar	Komente/Mungesa	Strategjia për të adresuar boshllëqet
	fundit për të drejtën për kompensim. Individët që zhvendosen në zonën e prekur nga projekti pas datës përfundimtare nuk kanë të drejtë për kompensim dhe asnjë lloj ndihme tjetër. Informacioni në lidhje me datën e e përfundimit duhet të dokumentohet mirë dhe të shpërndahet në të gjithë zonën e projektit.	është data e përfundimit.	asetet e regjistruara.	konsultimeve individuale gjatë anketave për inventariyimin e asetëve dhe të dhënat socio-ekonomike.
Marrëveshje të Negociuara	Marrëveshjet e negociuara inkurajohen për të ndihmuar në shmangien e shpronësimit dhe për të eliminuar nevojën për përdorimin e autoritetit qeveritar për marrjen e detyrueshëm të tokës dhe kufizimet e të drejtave mbi pronën.	Marrëveshjet e negociuara inkurajohen nga Ligji për Shpronësimin, i cili përcakton se kur pronari pranon të transferojë të drejtat e tij/saj të pronës tek shteti, shpronësimi konsiderohet i përfunduar.	Nuk ka boshllëk të konsiderueshëm në legjislacionin kombëtar, pasi projekti bazohet në marrëveshjen midis BERZH-it dhe Hekurudhës Shqiptare dhe kompensimi llogaritet me koston e plotë të zëvendësimit, sipas KP5 dhe siç përcaktohet në këtë PR.	Projekti do të ndjekë të dyja qasjet: marrëveshjet vullnetare (pjesë e procesit të shpronësimit) dhe shpronësimin.
Vlerësimi i Tokës dhe Aseteve	Kompensimi për tokën dhe asetet e humbura do të ofrohet me koston e zëvendësimit, të llogaritur si vlera e tregut plus kostot përkatëse të transaksionit (tarifat e regjistrimit dhe taksat e transferimit). Amortizimi i strukturave dhe asetëve nuk duhet të merret në konsideratë.	Ligji për Shpronësimin përcakton që vlera e kompensimit të bazohet në vlerësimin e pronave të prekura nga Komisioni i Shpronësimit dhe të konfirmuar me Vendim të Këshillit të Ministrave. Kjo dispozitë përcakton shprehimisht se amortizimi i strukturave dhe asetëve duhet të merret parasysht.	Tarifat e kompensimit sipas legjislacionit shqiptar nuk pasqyrojnë vlerën e tregut. Vlerat aktuale të aplikuara sipas VKM janë të vjetra (që nga viti 2016). Kostot e transaksionit nuk merren në konsideratë ndërsa amortizimi i strukturave duhet të merret në konsideratë.	Kompensimi për tokën dhe asetet e humbura do të ofrohet me koston e zëvendësimit, e llogaritur si vlera e tregut plus kostot përkatëse të transaksionit (tarifat/taksat e regjistrimit dhe transferimit). Një studim i vlerësimit të tregut kryhet bazuar në qasjen e vlerës së tregut/metodat për përcaktimin e koston së zëvendësimit. Ai duhet të dokumentohet dhe të përfshihet në PR-në e përditësuar. Amortizimi i strukturave dhe asetëve nuk duhet të merret parasysht.

Tema / Çështja	BERZH KP5/ KP10	Legjislacioni Shqiptar	Komente/Mungesa	Strategjia për të adresuar boshllëqet
Zhvendosja e Detyrueshme Fizike dhe Ekonomike	Zhvendosja e detyruar mbulon si zhvendosjen fizike (humbjen e strehimit) ashtu edhe zhvendosjen ekonomike (humbjen e mjeteve të jetesës). PR mbulon si: - të drejtat mbi tokën dhe asetet e fituara nëpërmjet shpronësimit ose negociatave, nëse shpronësimi mund të iniciohet në rast se negociatat dështojnë; - kufizimet që rezultojnë në humbjen e aksesit të njerëzve në asetet fizike ose burimet natyrore ose mjetet e jetesës; - zhvendosjen e njerëzve që përdorin tokën para datës përfundimtare, por nuk kanë të drejta përdorimi formale ose të drejta që njihen; - zhvendosjen e njerëzve si rezultat i ndikimeve të projektit që e bëjnë tokën ose asetet e tyre të papërdorshme ose të paarrtshme.	Legjislacioni shqiptar nuk e njeh konceptin e “zhvendosjes së pavullnetshme”. Ligji i Shpronësimit rregullon: - të drejtën e shtetit për të shpronësuar pronat për interes publik kundrejt një kompensimi të drejtë. - një kompensimin ose zhvlerësimin e pronave që nuk janë objekt i drejtpërdrejtë i shpronësimit. - zënien e përkohshme të tokës deri në 2 vjet, kundrejt kompensimit.	Legjislacioni shqiptar nuk njeh humbjen e mjeteve të jetesës që lidhen me marrjen e tokës, as ndihmë shtesë për periudhën e tranzicionit. Ligji njeh vetëm personat e prekur që kanë të drejta formale ligjore. Nuk adresohen në mënyrë të qartë kufizimet që rezultojnë në humbjen e aksesit të njerëzve në asetet fizike ose burimet natyrore.	Zbatohet KP5: Projekti do të adresojë kufizimet që vijnë nga humbja e aksesit në asetet fizike ose burimet natyrore ose mjetet e jetesës, për njerëzit që përdorin tokën, qofshin ata njerëz me të drejta përdorimi formale ose joformale.
Grupet vulnerabël	KP5 kërkon ndihmë specifike për grupet vulnerabël. Projekti duhet të marrë në konsideratë çdo individ ose grup që mund të jetë në disavantazh ose	Sipas ligjit nr. 9355, datë 10.03.2005 “Për ndihmën dhe shërbimet sociale”, personat vulnerabël kanë të drejtë për forma të	Ndihma specifike për grupet vulnerabël nuk është pjesë e procesit të shpronësimit në Shqipëri. Megjithatë,	Projekti do të identifikojë familjet vulnerabël, gjatë proceseve të anketimit dhe përmes angazhimit të palëve të interesit. Do të përfshihen

Tema / Çështja	BERZH KP5/ KP10	Legjislacioni Shqiptar	Komente/Mungesa	Strategjia për të adresuar boshllëqet
	vulnerabël, të ndërmarrë masat e nevojshme për të siguruar që grupet vulnerabël të mos jenë në disavantazh gjatë procesit të risistemimit, të jenë plotësisht të informuar dhe të vetëdijshëm për të drejtat e tyre, dhe të jenë në gjendje të përfitojnë në mënyrë të barabartë nga mundësitë dhe përfitimet e projektit.	ndryshme të pagesave të mirëqenies sociale ose një sërë shërbimesh të bazuara në komunitet. Ligji i Shpronësimit nuk parashikon ndonjë dispozitë specifike.	ekzistojnë mjete ligjore jashtë procesit të shpronësimit për të ofruar ndihmë.	masa për të siguruar, sa më shumë të jetë e mundur, pjesëmarrjen e tyre të plotë në procesin e projektit dhe aty ku familjet janë në rrezik të vulnerabilitetit të shkaktuar nga projekti, do të përcaktohet një ndihmë specifike.
Restaurimi i Mjeteve të Jetesës	Ndihma mund të përfshijë mbështetje tranzitore për personat e zhvendosur ekonomikisht, sipas nevojës, bazuar në një vlerësim të arsyeshëm të kohës së nevojshme për të rivendosur aftësinë e tyre për të fituar të ardhura dhe standardet e jetesës. Kjo ka për qëllim të rivendosë, dhe potencialisht të përmirësojë, standardet e tyre të jetesës dhe/ose jetesën e personave të zhvendosur në nivelet para zhvendosjes.	Nuk ka dispozita në legjislacionin kombëtar për ndihmë ose restaurim të mjeteve të jetesës, përveç kompensimit për humbjen e aseteve.	Legjislacioni shqiptar nuk njeh humbjen e mjeteve të jetesës, as ndihmë shtesë për periudhën tranzitore.	Mbështetje tranzitore do t'u ofrohet të gjithë personave të zhvendosur ekonomikisht, për të rivendosur standardin e tyre të jetesës në nivelet para projektit. Mbështetja specifike kalimtare do të vlerësohet dhe do t'i ofrohet secilit PAP për të mbuluar humbjet për kohën e nevojshme për të rivendosur aftësinë e tyre për të fituar të ardhura dhe standardet e jetesës. Nëse është e aplikueshme, duhet të përfshihet në Kriteret e Pranueshmërisë dhe Matricën e të Drejtave.
E drejta për kompensim/risistemim dhe të drejtat në rast të zhvendosjes fizike	ESS 5 dallon tre kategori kryesore të personave të prekur: 1. PAP që kanë të drejta formale ligjore mbi asetet e prekura kanë të drejtë për kompensim të plotë me koston e zëvendësimit për	Legjislacioni shqiptar trajton personat në Kategorinë 1 dhe Kategorinë 2 (Ligji për Legalizimin). Ligji "Për programet sociale për strehimin e banorëve të zonave urbane" përcakton një	Mangësi për Kategorinë 3 të PAP-ve.	Projekti do të shqyrtojë ndikimet tek të gjithë përdoruesit e tokës, përfshirë ata që nuk kanë të drejtë ligjore për tokën që kanë zënë, dhe do të shqyrtojë ndihmën aty ku është e nevojshme (p.sh., përmes mbështetjes

Tema / Çështja	BERZH KP5/ KP10	Legjislacioni Shqiptar	Komente/Mungesa	Strategjia për të adresuar boshllëqet
	tokën dhe strukturat. 2. PAP që nuk kanë të drejta formale mbi asetet e prekura në kohën e anketimit, por kanë një pretendim mbi tokën që njihet sipas ligjeve kombëtare. 3. PAP që nuk kanë të drejtë ligjore të njohur nuk janë domosdoshmërisht të kualifikuar për kompensim për tokën, por duhet të marrin: i) kompensim për strukturat dhe çdo përmirësim në tokë me kosto të plotë zëvendësimi; dhe (ii) në rast zhvendosjeje fizike, një zgjedhje opsionesh për strehim të përshtatshëm me siguri të pronësisë dhe ndihmë për zhvendosje.	kuadër ligjor për programet e strehimit social në bashkitë e Shqipërisë, i cili mund të zbatohet për personat në Kategorinë 3. Shpërndarja e strehimit social për personat në nevojë është në përputhje me të ardhurat familjare dhe nivelin e mbështetjes shtetërore.		për krijimin e të drejtave pronësore ose përdorimi, ose përmes kompensimit të humbjeve të të ardhurave, programeve për rikthimin e mjeteve të jetesës dhe ndihmës tranzitore, nëse kërkohet).
Konsideratat Gjimore	Projekti duhet të marrë në konsideratë aspektet gjimore gjatë gjithë procesit, duke përfshirë sigurimin e angazhimit të palëve të interesit gra, duke njohur ndikimet e ndryshme të projektit mbi gratë dhe duke garantuar akses të barabartë në përfitimet e projektit (p.sh., kompensim dhe mundësi për rikthim të mjeteve të jetesës).	Ndërkohë që burrat dhe gratë kanë të drejta të barabarta në Shqipëri dhe të dyja palët mund të kenë të drejta ligjore formale mbi pronat, shpesh të drejtat pronësore regjistrohen në emër të burrit - kryefamiljarit.	Nuk ka asnjë dispozitë të veçantë për vlerësimin dhe shqyrtimin e interesave të tyre.	Projekti do të sigurojë që gratë të angazhohen përmes procesit të angazhimit të palëve të interesit, shqetësimet e tyre dhe ndikimet e mundshme të projektit të kuptohen dhe adresohen. Duhen të shqyrtohen preferencat e grave dhe burrave në lidhje me mekanizmat e kompensimit dhe llogaritë e përbashkëta bankare.

Tema / Çështja	BERZH KP5/ KP10	Legjislacioni Shqiptar	Komente/Mungesa	Strategjia për të adresuar boshllëqet
Mekanizmi i Ankesave	Kërkohej një mekanizëm i ankesave i përshtatshëm nga pikëpamja kulturore që të vendoset sa më herët në procesin e projektit, për të pranuar dhe zgjidhur ankesat dhe shqetësimet për çdo aspekt të procesit të projektit në mënyrë transparente dhe të aksesueshme, pa kosto dhe pa pasoja negativ.	Ligji për shpronësimin lejon që sfidat lidhur me shumën e kompensimit ose pretendimet për tokë të shqyrtohen në gjykatë, por nuk lejon shqyrtimin e çështjeve të tjera që lidhen me procesin e shpronësimit.	Legjislacioni kombëtar lejon apelim në gjykata vetëm për arsye të kufizuara.	Projekti do të zhvillojë dhe zbatojë një mekanizëm ankesash për të marrë dhe trajtuar së brëndshmi ankesat dhe pakënaqësitë dhe pa asnjë kosto për ta, duke u lejuar njerëzve t'i drejtohen gjykatës kur përpjekjet për të zgjidhur ankesat përmes mekanizmit të ankesave të projektit dështojnë.
Monitorimi dhe Vlerësimi	Monitorimi i proceseve të zhvendosjes dhe të restaurimit të mjeteve të jetesës duhet të ndërmerret dhe duhet të përfshijë pjesëmarrjen e palëve të interesit kryesore, siç janë komunitetet e prekura.	Nuk ka kërkesa specifike për monitorim dhe vlerësim të vazhdueshëm të procesit të shpronësimit dhe familjeve të prekura pas pagesës.	Projekti duhet të përfshijë monitorimin dhe vlerësimin e të gjitha proceseve, duke përfshirë edhe parashikimin për monitorim pjesëmarrës.	Projekti do të zhvillojë një plan monitorimi dhe vlerësimi për të vlerësuar të gjitha aspektet e procesit të aksesit dhe marrjes së tokës, duke përfshirë sigurimin e kompensimit, si dhe çdo mbështetje tranzitore dhe programe për rikthimin e mjeteve të jetesës, me tregues të qartë për të përcaktuar suksesin dhe mbylljen e rasteve

Si një përmbledhje e mangësive, Legjislacioni Kombëtar nuk i trajton ose nuk i rregullon në mënyrë specifike çështjet e mëposhtme në lidhje me Marrjen e Tokës dhe Kufizimin e Aksesit:

- Nuk ka asnjë dispozitë specifike për zhvillimin e një Plani për Marrjen e Tokës dhe Risistemimit;
- Nuk ka dispozita specifike për të minimizuar zhvendosjen;
- Niveli minimal i të dhënave të anketës bazë;
- Afati përfundimar ekziston si koncept, por nuk është në përputhje me përkufizimin sipas KP5;
- Vlera e kompensimit nuk e plotëson përkufizimin e kostove të zëvendësimit;
- E drejta për kompensim ekziston, por nuk i merr në konsideratë të gjitha kategoritë e listuara në KP5;
- Nuk ka dispozita për masa për restaurimin e jetesës;
- Nuk ka asnjë dispozitë për vëmendje të veçantë ndaj personave/grupeve vulnerabël;
- Nuk ka dispozita specifike për Konsultimin Publik dhe publikimin e informacionit;
- Masat për menaxhimin dhe zgjidhjen e ankesave nuk janë plotësisht në përputhje me KP10;
- Monitorimi dhe vlerësimi nuk janë në përputhje të plotë me Politikën e BERZH-it.

Sipas Marrëveshjes BERZH/Qeverisë Shqiptare, PR duhet të përmbushë në thelb kërkesën e KP 5 të BERZH dhe Parimeve Bazë të OKB-së, dhe në rast të mangësive me Legjislacionin Kombëtar, Projekti duhet të miratojë kërkesa më të repta.

3. Marrja e Tokës dhe Planifikimi i Risistemimit

3.1. Fushëveprimi dhe përmbajtja e PR

Ky Plan Risistemimi (PR) përcakton parimet, proceset dhe kërkesat për të adresuar ndikimet nga marrja e tokës dhe risistemimi që shkaktohen nga Rehabilitimi i Linjës Hekurudhore Vorë-Hani i Hotit.

Qëllimi kryesor i këtij dokumenti është të trajtojë zhvendosjen ekonomike dhe fizike të njerëzve dhe komuniteteve të shkakuar nga zhvillimi i Projektit, duke mbrojtur njëkohësisht të drejtat dhe mjetet e tyre të jetesës. Ai përfshin identifikimin e personave të prekur, vlerësimin e pasojave të zhvendosjes fizike ose ekonomike dhe ofrimin e kompensimit ose ndihmës alternative. Plani përfshin dispozita për kompensim të drejtë, logjistikën e zhvendosjes dhe restaurimin e mjeteve të jetesës. Plani siguron që t'u kushtohet vëmendje e veçantë grupeve vulnerabël, siç janë fëmijët, të moshuarit dhe komunitetet e marginalizuara, duke siguruar që nevojat e tyre unike të adresohen. Ai i jep përparësi çështjeve gjinore, duke promovuar akses të barabartë në burime, vendimmarrje dhe mundësi. Për më tepër, ai siguron pjesëmarrjen aktive të komunitetit përmes konsultimeve, një mekanizmi për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve dhe monitorimit të vazhdueshëm për të vlerësuar efektivitetin e masave të risistemimit. Qëllimi është të rivendosen ose përmirësohen kushtet e jetesës së personave të zhvendosur fizikisht dhe/ose ekonomikisht, duke iu përmbajtur standardeve ligjore dhe etike.

Ky PR trajton dhe përcakton aspektet e mëposhtme:

- Parimet, procedurat, veprimet dhe institucionet përgjegjëse për planifikimin dhe zbatimin e marrjes së tokës, kufizimet e aksesit që vijnë nga zbatimi i Projektit;
- Identifikimi i palëve të interesit, konsultimi dhe planifikimi me palët e interesit, procesi dhe metodat e angazhimit;
- Proces i identifikimit të familjeve të prekura dhe vlerësimi i aseteve të prekura, vlerave dhe procedurave të kompensimit, si dhe mundësive për të rikthyer jetesën e tyre të paktën në nivelet para projektit;
- Përshkrimi i proceseve të Marrjes së Tokës dhe Procesit të Shpronësimit; dhe procesi ligjor, kërkesat KP5, dhe ndryshimet midis tyre, dhe si do të plotësohen mangësitë;
- Përshkrimi i ndikimeve dhe masave zbutëse, si dhe procedura për minimizimin e këtij ndikimi, duke përfshirë specifikat për gratë dhe grupet vulnerabël;
- Parimet kryesore të kompensimit, risistemimit dhe restaurimit të jetesës;
- Kriteret e pranueshmërisë dhe matrica e të drejtës për kompensim sipas llojit të aseteve të humbura dhe ndikimit në mjetet e jetesës;
- Një përmbledhje e Mekanizmit dhe Procedurës ekzistuese të Ankesave, si funksionon mekanizmi dhe si siguron që ai të jetë i arritshëm për PAP, duke përfshirë grupet vulnerabël dhe gratë;
- Ndarja e përgjegjësi për ekzekutimin e të gjithë elementëve të PR-së, dhe dispozitat për koordinimin e duhur me komponentët e tjerë të projektit;
- Monitorimi i aktiviteteve në lidhje me marrjen e tokës dhe kufizimet e aksesit;
- Vlerësim paraprak i buxhetit për të mbuluar kostot e zbatimit të PR-së, duke përfshirë kostot e paketës së të drejtave të kompensimit dhe masave të rehabilitimit;
- Një kalendar zbatimi të PR-së në përputhje me aktivitetet e projektit.

Drafti i PR-së do të shpërndahet midis palëve të interesit në mënyrë që ata të mund të jenë të informuar për të dhënë komente para finalizimit dhe zbatimit të PR-së nga Projekti.

3.2. Parimet dhe objektivat kryesore

Objekti i përgjithshëm i PR-së është të ofrojë parimet e përgjithshme dhe të përcaktojë procedurat, kuadrin e kompensimit dhe të drejtave në lidhje me marrjen e tokës dhe aksesin e kërkuar për Projektin.

Ky dokument ofron parime themelore dhe detyruese që duhen zbatuar në çdo rast të marrjes së tokës (të përhershme/të përkohshme dhe të planifikuara/të paplanifikuara) dhe të gjitha ndikimeve të tjera negative sociale të shkaktuara nga zbatimi i Projektit në çdo fazë të tij.

Këto parime duhet të rregullojnë të gjitha veprimet e përfaqësuesve të Projektit, kontraktorëve dhe të gjitha institucioneve të tjera shtetërore dhe vendore të përfshira në Projekt. Parimet themelore që udhëheqin marrjen e tokës përcaktohen nga KP5 e BERZH-it si më poshtë:

- Të shmangët ose të minimizohet sa më shumë që të jetë e mundur zhvendosja fizike dhe ndikimet në mjetet e jetesës;
- Të sigurohet informimi aktiv dhe pjesëmarrja e Personave të Prekur për çështjet që i prekin ata, përfshirë opsionet dhe të drejtat e tyre në lidhje me risistemimin;
- Të zbuten ndikimet negative sociale dhe ekonomike nga marrja e tokës përmes: (i) sigurimit të kompensimit për humbjen e pasurive me kosto të plotë zëvendësimi; dhe (ii) garantimit që aktivitetet e risistemimit të zbatohen me informim të përshtatshëm, konsultim dhe pjesëmarrje të informuar të të prekurve; dhe (iii) përmirësimit ose të paktën rikthimit të mjeteve të jetesës dhe standardeve të jetesës së personave të prekur (shih më poshtë);
- Të ofrohet ndihmë shtesë e synuar (p.sh., lehtësi kredie, trajnim ose mundësi punësimi) dhe mundësi për të përmirësuar ose të paktën për të rikthyer kapacitetin për të gjeneruar të ardhura, nivelet e prodhimit dhe standardet e jetesës për personat e zhvendosur ekonomikisht, të cilëve mjetet e jetesës ose nivelet e të ardhurave u janë prekur negativisht;
- Të drejtat informale njihen: PAP-s do të jenë të kualifikuar për kompensim për humbjen e aseteve me kosto të plotë zëvendësimi¹⁸ dhe Projekti do të marrë përgjegjësinë për restaurimin e tokës. Kompensimi do të jetë transparent, i drejtë dhe i barabartë;
- Të ofrohet mbështetje tranzitore për personat e prekur, sipas nevojës, bazuar në një vlerësim të arsyeshëm të kohës së nevojshme për të rikthyer kapacitetin e tyre për të gjeneruar të ardhura, nivelet e prodhimit dhe standardet e jetesës në të paktën nivelin e tyre para fillimit të projektit;
- Personat vulnerabël do të përfitojnë ndihmë të veçantë. Projekti do të identifikojë PAP që janë veçanërisht të cënueshëm ndaj ndikimeve të shkaktuara nga aksesimi i tokës dhe do t'u ofrojë ndihmë të veçantë, në varësi të kontekstit të identifikuar gjatë censusit dhe inventarizimit të aseteve. Në përputhje me humbjet e pësura, kjo ndihmë mund të përfshijë zbatimin e masave kompensuese përtej kompensimit monetar, siç do të bihet dakord me PAP;
- Varrezat, vendet fetare dhe kulturore shmangen nëse është e mundur. Projekti do t'i identifikojë këto vende dhe varre gjatë anketimit në terren. Në rastin shumë të pamundur që këto vende të hasen ose preken pa qëllim, do të ndiqet Procedura për Gjetje të Rastësishme për të minimizuar ndikimin.
- Proceset e Marrjes së Tokës dhe ky PR zbatohen në një mënyrë transparente, të qëndrueshme dhe të barabartë, dhe rezultatet e tyre do të monitorohen dhe vlerësohen si pjesë e një procesi transparent;
- Do të krijohet një mekanizëm ankesash, duke u lejuar personave të prekur të paraqesin një ankesë ose kërkesë pa kosto dhe me garanci për shqyrtim dhe përgjigje në kohë ndaj ankesës ose kërkesës;
- I gjithë planifikimi dhe zbatimi i aksesit në tokë do të ndërmerret nga një ekip me përvojë dhe i përkushtuar i përbërë nga stafi i Projektit, homologë qeveritarë (sipas nevojës) dhe ekspertë të pavarur (nëse është e nevojshme);
- Monitorimi dhe vlerësimi i përshtatshëm do të kryhen për t'i siguruar projektit dhe PAP-ve informacion të përditësuar, të përmbledhur, tregues dhe të rëndësishëm lidhur me faktin nëse

¹⁸BERZH ESP 2019, PR5 parashikon: Shkalla e kompensimit për asetet e humbura duhet të llogaritet me koston e plotë të zëvendësimit, domethënë, vlerën e tregut të aseteve plus koston e transaksionit. Gjatë zbatimit të kësaj metode vlerësimi, amortizimi i strukturave dhe aseteve nuk duhet të merret parasysh. Për humbjet që nuk mund të vlerësohen ose kompensohen lehtësisht në terma monetarë, kompensimi në natyrë mund të jetë i përshtatshëm. Megjithatë, ky kompensim duhet të bëhet në mallra ose burime që kanë vlerë të barabartë ose më të madhe dhe që janë të përshtatshme nga ana kulturore. Lidhur me tokën dhe strukturat, koston e zëvendësimit përcaktohen si më poshtë:

– Tokë bujqësore – vlera e tregut të tokës me përdorim të barabartë produktiv ose potencial të vendosur në afërsi të tokës së prekur, plus koston e përgatitjes në nivele të ngjashme ose më të mira se ato të tokës së prekur, dhe koston e transaksionit, të tilla si taksat e regjistrimit dhe të transferimit.

– Toka në zonat urbane – vlera e tregut të tokës me sipërfaqe dhe përdorim ekuivalent, me infrastrukturë dhe shërbime të ngjashme ose të përmirësuar, mundësisht të vendosura në afërsi të tokës së prekur, plus koston e transaksionit, siç janë taksat e regjistrimit dhe të transferimit.

– Shtëpitë dhe strukturat e tjera – kostoja e blerjes ose ndërtimit të një strukture të re, me një sipërfaqe dhe cilësi të ngjashme ose më të mirë se ato të strukturës së prekur, ose e riparimit të një strukture pjesërisht të prekur, duke përfshirë tarifën e punës dhe të kontraktorëve dhe koston e transaksionit, të tilla si taksat e regjistrimit dhe të transferimit.

aktivitetet e kompensimit janë duke u zhvilluar sipas planit apo nëse kërkohen masa korrigjuese. Zbatimi i aksesit në tokë do t'i nënshtrohet procesit të monitorimit dhe rezultatet do të ndahen me personat e prekur nga ky akses në tokë.

Zbutja e zhvendosjes ekonomike do të konsiderohet e përfunduar kur:

- i) Personat ose komunitetet e prekura kanë marrë kompensim me kostot e zëvendësimit dhe ndihmë tjetër, nëse është e aplikueshme, sipas kërkesave të Planit të Pronës, ligjit shqiptar dhe standardeve ndërkombëtare, dhe konsiderohen se u është dhënë mundësia e mjaftueshme për të rivendosur mjetet e tyre të jetesës.
- ii) Një auditim nga një palë e tretë është ndërmarrë për të vlerësuar nëse objektivat e PR-së janë adresuar në mënyrë të kënaqshme.

Zbatimi i projektit do të varet nga përputhshmëria me kushtëzimet e mëposhtme të Planit të Pritjes, së bashku me masat mbrojtëse mjedisore dhe sociale:

- Zhvillimi i PR-së, në përputhje me angazhimet e përcaktuara në LARF;
- Finalizimi dhe miratimi i PR-së nga HSH dhe BERZH;
- Publikimi i PR-së për publikun, duke përfshirë një përmbledhje të saj në shqip dhe prezantimin në një mënyrë të përshtatshme nga ana kulturore;
- Zbatimi i plotë i programit të aksesit në tokë, kompensimit dhe restaurimit të mjeteve të jetesës;
- Monitorimi dhe vlerësimi janë në zbatim dhe rezultatet ndahen me njerëzit e prekur nga aksesit në tokë dhe restaurimi i mjeteve të jetesës.

PR është një 'dokument i gjallë' i cili do të përditësohet me kalimin e kohës. PR është mjeti kryesor i menaxhimit që udhëheq procesin e planifikimit dhe zbatimit të aksesit në tokë dhe risistemimit dhe do të shërbejë si bazë për miratimet nga menaxhmenti i projektit ose palët e jashtme.

3.3. Metodologjia

3.3.1. Identifikimi i palëve të interesit

Palët e interesit janë identifikuar bazuar në rishikimin e zonave të ndikimit të Projektit, ndikimeve potenciale, proceseve dhe kornizës ligjore që aplikohet për trajtimin e këtyre ndikimeve. Janë zhvilluar takime konsultative me përfaqësues nga Bashkitë, Njësitë Administrative dhe Agjenci të tjera Qeveritare që kanë përgjegjësi administrative mbi këto zona. Ata janë takuar personalisht dhe janë informuar për qëllimin e PR-së. Këta përfaqësues kanë dhënë ndihmë në njohjen dhe sigurimin e të dhënave lidhur me pronarët/përdoruesit e tokës së pasurive të prekura të identifikuara, aseteve dhe aktiviteteve të biznesit.

Personat e prekur nga projekti (drejtpërdrejt dhe tërthorazi) janë informuar dhe iu është kërkuar që të marrin pjesë në takimet konsultative, të ofrojnë të dhëna mbi gjendjen e tyre socio-ekonomike, si dhe të marrin pjesë dhe, sa më shumë të jetë e mundur, të firmosin verifikimin e aseteve të prekura.

3.3.2. Konsultimi

Si pjesë e zhvillimit të PR, me mbështetjen e HSH-së, ka pasur komunikim dhe shkëmbim intensiv informacioni me Bashkitë, Agjencinë Shtetërore të Kadastrës dhe Agjencitë Rajonale të Zgjerimit Bujqësor. Vizita dhe inspektime të mëtejshme në terren u kryen nga konsulenti i PR-së në koordinim të ngushtë me përfaqësuesit e HSH-së, Bashkive dhe Njësitë Administrative për të mbledhur të dhëna socio-ekonomike të familjeve të prekura dhe për të kryer anketat e inventarit të aseteve. Familjet u njoftuan paraprakisht për të caktuar kohën dhe vendin e takimeve. Familjeve iu dha informacion i përgjithshëm mbi projektin dhe informacion specifik se si projekti ndikon në tokën dhe asetet e tyre, duke përfshirë informacion në lidhje me rrugët për të kërkuar informacion ose për të ngritur pretendime ose për të paraqitur ankesa, nëse ka. Edhe pse ftesa iu drejtua si burrave ashtu edhe grave, shumica

e takimeve u zhvilluan me burra, kjo për shkak se shumica e familjeve nuk jetojnë përgjithmonë në zonë dhe sfondi kulturor i popullsisë në zonën e projektit është i ndryshëm.

Që nga viti 2020, si pjesë e fazës së Studimit të Fizibilitetit, HSH ka kryer një angazhim të gjerë publik dhe individual me personat e prekur drejtpërdrejt dhe tërthorazi. Qëllimet e këtyre konsultimeve janë të krijojnë ndërgjegjësim të palët e interesit për konceptet e projektit, ndikimet e mundshme lidhur me tokën, asetet, aspektet ekonomike dhe sociale, mundësitë për të marrë parasysh reagimet e palëve në projektimin (p.sh. për të konsideruar alternativa dhe për të minimizuar ndikimet ndaj familjeve), afatet e aktiviteteve të lidhura me projektin, si dhe standardet dhe kërkesat e institucionit financues (BERZH) dhe agjencisë përgjegjëse.

3.3.3. Vlerësimi social dhe ekonomik

Një bazë socio-ekonomike e bashkive përgjatë gjurmës së projektit është përfshirë në dokumentet e PR-së për të ofruar një pasqyrë të përgjithshme të zonës më të gjerë të projektit. Të dhënat përkatëse mbledhen nga INSTAT, faqja e internetit e bashkive, Agjencia Kombëtare e Zhvillimit të Territorit dhe burime të tjera publike.

Për të vlerësuar plotësisht ndikimin që rezulton nga marrja e tokës dhe risistemimi, u krye një studim socio-ekonomik dhe i aseteve për familjet e identifikuar si të prekura nga aktivitetet e projektit përgjatë korridorit hekurudhor dhe rrugëve hyrëse.

Një pyetësor i strukturuar, duke përfshirë anketa socio-ekonomike dhe të aseteve, është zhvilluar për të mbledhur informacion cilësor dhe sasior mbi familjet, si një mjet për të mbështetur përcaktimin e përmasave të ndikimeve të projektit në tokë dhe sociale, veçanërisht:

- Karakteristikat demografike dhe socio-ekonomike të PAP-ve;
- Struktura e familjes dhe numri i anëtarëve të familjes;
- Pronësia dhe përdorimi i tokës, duke përfshirë dokumentacionin e statusit të pronësisë;
- Ndikimet në asete për shkak të projektit sipas llojeve dhe shkallës së humbjeve;
- Praktikë zakonore; qeverisja e komunitetit dhe sistemi administrativ, duke përfshirë udhëheqjen dhe strukturën e pushtetit;
- Nivelet e shkrim-leximit;
- Llojet e profesioneve dhe nivelet e të ardhurave dhe burimet e jetesës;
- Ndikimi në burimet e komunitetit, si dhe në shërbimet sociale;
- Ndikimet specifike të projektit në familjet vulnerabël, siç janë familjet e varfra, të moshuarit dhe gratë;
- Perceptimet mbi masat e zhvendosjes dhe rehabilitimit;
- Masat e perceptuara për rikthimin e të ardhurave; dhe,
- Ndërgjegjësim dhe njohuri në lidhje me projektin.

Informacioni i gjeneruar nga Anketat Socio-Ekonomike dhe të Aseteve shërbeu për të plotësuar profilin socio-ekonomik dhe ndikimin në asetet e familjeve të prekura dhe për të llogaritur shkallën e saktë të ndikimeve të mundshme të gjeneruara nga projekti.

3.3.4. Vlerësimi i ndikimit të marrjes së tokës dhe risistemimit

Ndikimi nga Marrja e Tokës fillimisht është përcaktuar në referencë me projektin dhe të dhënat për parcelat dhe pronësinë të siguruara nga Agjencitë Rajonale të Kadastrës Shtetërore.

Është përgatitur një regjistër i parcelave të tokës së prekur dhe sipërfaqeve përkatëse të ndikuara, përfshirë emrat e pronarëve të tokave siç janë regjistruar në librat kadastralë, me qëllim lehtësimin e anketave në terren. Më tej, ky regjistër është verifikuar/konfirmuar dhe përditësuar me të dhënat e marra nga anketat në terren (ndryshimet në pronësi dhe dokumentacion, të dhëna që nuk janë të regjistruara në librat kadastralë, mospërputhje midis librave kadastralë dhe situatës në terren, nivelet e ndikimit dhe çdo informacion tjetër përkatës që, së bashku me të dhënat socio-ekonomike, kanë ndihmuar në përgatitjen e studimit të vlerave të kompensimit).

Studimi i kompensimit është zhvilluar për të përcaktuar vlerën e tregut dhe më pas vlerën e plotë të zëvendësimit të pronave të prekura. Studimi i kompensimit, së bashku me regjistrin e pronave të prekura, sipërfaqet përkatëse të ndikuara dhe të dhënat nga anketat në terren, janë përdorur për të përcaktuar shkallën e saktë të ndikimit të projektit.

Zbatimi i Planit të Marrjes së Tokës dhe Risistemimit duhet të përfundojë përpara fillimit të procedurave të tenderimit për ndërtimin, për të siguruar pagesa në kohë të kompensimeve dhe për të garantuar që pagesat e kompensimit të kryhen përpara se të fillojnë punët ndërtimore.

3.3.5. Strukturat publike dhe komunitare

E ngjashme me strukturat rezidenciale, kompensimi do të bëhet në vlerën e plotë të zëvendësimit për heqjen dhe/ose zëvendësimin e elementeve të infrastrukturës publike. Gjatë studimit në terren, u krye një vlerësim paraprak i strukturave publike dhe komunitare, i cili tregoi se shërbimet dhe infrastruktura publike dhe komunitare, si shtyllat e linjës së energjisë elektrike, kabinat elektrike, kanalet e kullimit, etj., do të preken. Megjithatë, një studim para-ndërtimi do të kryhet nga Kontraktori i Ndërtimit për të identifikuar Shërbimet Publike dhe Komunitare që mund të preken nga projekti. Masat do të pasqyrohen në Planet e Ndërtimit ESM për të siguruar që publiku të mund të vazhdojë aktivitetet e tij rutinë në një mënyrë të sigurt. Disa nga shërbimet publike mund të preken gjatë pastrimit të tokës, dhe secila prej këtyre shërbimeve do të identifikohet përpara fillimit të punimeve ndërtimore. Autoritetet përkatëse do të konsultohen dhe çdo masë paraprake, si zhvendosja e këtyre shërbimeve, duhet të përfundojë përpara nisjes së punimeve ndërtimore, në mënyrë që, sa të jetë e mundur, të shmanget ndërprerja e shërbimeve. Bazuar në përvoja të mëparshme në projekte të ngjashme infrastrukturore, qasja është bashkëpunimi i ngushtë me kompanitë e shërbimeve dhe mbështetja e punimeve të zhvendosjes, në rastet kur shmangia nuk është e mundur. Kosto të tilla do të mbulohen si pjesë e kontratave të punës civile.

3.3.6. Publikimi

Pas miratimit, pjesë të Planit të PR-së, përfshirë matricën e të drejtave për kompensim, do të përkthehen në gjuhën shqipe dhe do të bëhen publike për një audiencë më të gjerë, në mënyrë që Personat e Prekur nga Projekti (PAP) dhe komunitetet lokale të jenë plotësisht të informuar mbi ndikimet e mundshme, përfitimet dhe paketat e kompensimit që ofrohen, si dhe masat e tjera lehtësuese. HSH dhe Bashkitë do të shpërndajnë këto informacione dhe do të ofrojnë sqarime mbi mekanizmat dhe procedurat, si dhe mbi të gjithë procesin e programit të kompensimit. Një Mekanizëm Ankesash (MA) specifik për projektin do të ngrihet nga HSH si pjesë e aktiviteteve përgatitore të PR-së. PR-ja do të trajtohet si një dokument zyrtar publik dhe duhet të vihet në dispozicion të publikut përmes mjeteve dhe kanaleve të aksesueshme, në një gjuhë të kuptueshme për komunitetin lokal.

3.3.7. Afati përfundimtar

Data fillestare e kufizimit u përcaktua më 1 Nëntor 2024, kur Inventari i Regjistrimit u krye nga Konsulenti. Afati përfundimtar u komunikua në projekt përmes takimeve me autoritetet lokale, komunitetet dhe personat e prekur. Gjatë këtij procesi, njerëzit u njoftuan përmes Bashkive, administratorëve të njësive dhe kryetarit të fshatit. Bashkitë, administratorët e njësive dhe kryetarët e fshatrave u përfshinë në informimin e njerëzve rreth përditësimit të anketave dhe njerëzit u njoftuan gjithashtu individualisht nga konsulenti i PR-së.

Personat që zhvendosen brenda kufijve të projektit pas datës përfundimtare nuk do të kenë të drejtë për kompensim, përveç rasteve kur personat e prekur rishtas identifikohen si të papërfshirë ose jetojnë në zonë prej vitesh gjatë anketimit të mëparshëm të pasurive.

Nëse do të ketë një hendek të gjatë (më shumë se 2 vjet) midis datës së miratimit të PR-së dhe zbatimit të saj, HSH do ta përditësojë ose do të kryejë validimin e PR-së para zbatimit të saj, sipas nevojës, për të përfshirë pasuritë faktike dhe/ose të tjera të prekura shtesë.

3.3.8. Kufizimet në përgatitjen e PR-së

Gjatë përgatitjes së këtij drafti të Planit të Risistemimit PR, konsulenti u përball me disa kufizime, duke përfshirë:

- Mungesën e të dhënave kadastrale dhe statusin ligjor të pronave nga Agjencia Shtetërore e Kadastrës (ASHK).
- Informacion të paplotë mbi kostot e transaksioneve në zonën e Kurbinit.
- Mospërputhje të dhënash midis të dhënave fillestare të regjistrimit dhe të dhënave të mbledhura gjatë studimeve në terren.

Për të adresuar këto mangësi, janë ndërmarrë hapat e nevojshëm në bashkëpunim të ngushtë me Hekurudhën Shqiptare (HSH). Po vazhdojnë përpjekjet për të marrë informacionin e munguar nga Agjencia e Shtetit të Kadastrës (ASHK), ku konsulenti është angazhuar aktivisht në këtë proces për të siguruar plotësinë dhe saktësinë e të dhënave për Planin e Rilokimit përfundimtar.

Për shkak të çështjeve të përshkruara më sipër, si dhe shqetësimeve në lidhje me tokën dhe kadastrën të përshkruara në [seksionin 3.5](#), PR ka përfshirë një vlerësim tregues të buxhetit ([seksioni 11.2](#)) për rastet që përfshijnë pronarë ose përdorues tokash që pretendojnë pronësinë e tokës, janë në proces të regjistrimit të titullit të pronësisë, duhet të paraqesin dokumentacion për të vërtetuar pronësinë për shkak të tokës që është regjistruar si pronë shtetërore (Aneksi 9), ose pretendojnë të jenë të prekur dhe nuk merren në konsideratë për kompensim për shkak të problemeve me hartën kadastrale. Pasi të merren të dhënat kadastrale që mungojnë, ose nëse pretendimet për pronësinë e tokës verifikohen dhe konfirmohen, HSH duhet të iniciojë një kërkesë shtesë për shpronësim në Agjencinë Shtetërore të Shpronësimit (ASHSH). ASHSH do të përgatisë më pas ndryshime në Vendimin e Projektit të Shpronësimit të Këshillit të Ministrave (VKM), në përputhje me procedurat ligjore në fuqi.

Në rastet kur pronësia dhe përdoruesit e tokës janë të panjohur, asnjë ndërtim nuk mund të fillojë në ato zona. Minimumi, në këto raste duhet të ndiqen procedura shtesë të dokumentuara për hyrjen dhe daljen nga toka (shih [seksionin 3.3.10](#)).

3.3.9. Menaxhimi i nevojave për tokë shtesë

Kontraktori mund të kërkojë tokë shtesë për punimet e ndërtimit në baza të përkohshme (shtigje të përkohshme hyrjeje, zona magazinimi, etj.). Përdorimi i tokës në pronësi të shtetit do të jetë qasja e preferuar e projektit për këto nevoja. Në rast se përdorimi i tokës private është i pashmangshëm, ose përdoruesit privatë identifikohen në tokën shtetërore të kërkuar, Kontraktorët duhet të zhvillojnë një Vlerësim dhe Kërkesë për Marrjen e Tokës Shtesë, duke ndjekur parimet udhëzuese të përcaktuara në këtë PR në lidhje me matricën e të drejtave, metodologjinë e kompensimit dhe llogaritjen e kostove të zëvendësimit. Kërkesa ALT duhet të përshkruajë kërkesat e tokës dhe qasjen e marrjes, identifikimin e pronarëve të tokës dhe pretenduesve, të drejtat e kompensimit dhe procesin e konsultimit dhe do të rishikohet dhe miratohet nga HSH para punimeve fizike. Asnjë punim ndërtimi nuk do të fillojë pa Kërkesë të pranueshme, e cila do të rishikohet, miratohet dhe monitorohet nga HSH. Me përfundimin e punimeve, Kontraktori duhet ta rikthejë tokën në kushtet e saj të mëparshme dhe të marrë miratimin e nënshkruar nga pronarët/përdoruesit e tokës.

3.3.10. Procedura e hyrjes dhe daljes nga toka

Procedura e hyrjes/daljes në tokë duhet të zhvillohet dhe zbatohet nga Kontraktori i Ndërtimit. Përpara se të hyjë në tokë, Kontraktori i Ndërtimit duhet të kryejë një proces përcaktimi të tokës bazuar në dizajnin përfundimtar të projektit dhe do të nënshkruajë një Formular Hyrjeje në Tokë me pronarët/përdoruesit e tokës, për të konfirmuar që zona e tokës së prekur dhe asetet e prekura janë sipas listës së shpronësimit.

Kontraktori i Ndërtimit duhet të informojë HSH-në nëse ndonjë aset shtesë është regjistruar brenda zonës së tokës së prekur dhe nuk është në listat e shpronësimit. HSH do të hetojë ekzistencën e asetit para datës së fundit duke përdorur hartat sipërfaqësore dhe të dhënat fotografike të marra gjatë studimit

të inventarit të aseteve. Nëse ekzistenca e asetit shtesë në datën e fundit konfirmohet, atëherë Kontraktori duhet të rivendosë asetet e prekura pas përfundimit të punimeve të ndërtimit, dhe nëse asetit nuk mund të restaurohet, HSH duhet të kompensojë pronarin e asetit duke përdorur normat e kompensimit të përcaktuara në PR. Nuk do të ofrohet kompensim për zhvillimin e ri pas afatit përfundimtar.

Kostot e kompensimit për shkak të dëmeve të tjera të mundshme të shkaktuara në asetet gjatë ndërtimit do të mbeten nën përgjegjësinë e Kontraktorit. Kompensimi do të paguhet menjëherë duke përdorur tarifat e parashikuara në këtë PR, pas nënshkrimit të formularëve të vlerësimit nga PAP dhe përfaqësuesi i Kontraktorit.

Në rastin e tokës bujqësore, Hyrja e Tokës shërben për të regjistruar gjendjen bazë të cilësisë/produktivitetit të tokës dhe sistemit të ujitjes/kullimit, i cili me përfundimin e ndërtimit do të rikthehet në nivelin para-projektit. Procesi duhet të shoqërohet edhe me të dhëna fotografike.

Me përfundimin e ndërtimit, në rast të ndonjë marrjeje të përkohshme të tokës, kontraktori i ndërtimit duhet të nënshkruajë një Formular i Rikthimit të Tokës në Gjendjen e Mëparshme dhe Daljes nga Toka me pronarët/përdoruesit e tokës për të konfirmuar që toka është rikthyer në kushtet para projektit.

3.4. Kriteret për përcaktimin e tokës jetime

Tokë “jetime” i referohet pjesëve të tokës që mbeten pas shpronësimit të parcelës, të cilat mund të bëhen ekonomikisht të paqëndrueshme për të vazhduar përdorimin normal të tokës. Kriteret që do të merren parasysh për të vlerësuar nëse një tokë mund të kualifikohet si jetime janë renditur e më poshtë:

- Madhësia, përmasat dhe forma e pjesës së mbetur të truallit;
- Potenciali i tokës së pjesës së mbetur të parcelës krahasuar me atë të pjesës së shpronësuar;
- Kufizimet në akses;
- Përdorimi i caktuar dhe potenciali i zhvillimit sipas Planit të Zhvillimit të miratuar;
- Madhësia dhe natyra e pajisjeve mekanike që përdoren zakonisht për kultivim në këtë parcelë dhe nëse pajisje të tilla mund të përdoren në mënyrë të arsyeshme duke pasur parasysh madhësinë, formën dhe dimensionet e pjesës së paqëndrueshme të parcelës;
- Kufizime të mundshme për ujitje ose kullim gjatë periudhës së ndërtimit.

Prandaj, kriteret për përcaktimin e një toke ekonomikisht të paqëndrueshme përfshijnë:

A. Rastet kur parcelat e tokës bujqësore janë të aksesueshme dhe kanë ujitje:

- i. kur gjerësia e parcelës së mbetur është më pak se 5 m, pasi nuk mund të mekanizohet;
- ii. kur madhësia e parcelës katrore të mbetur është më pak se 500 m² dhe forma nuk lejon aktivitete bujqësore të mekanizuara;
- iii. kur madhësia e parcelës së mbetur me formë të çrregullt është më pak se 1,000 m², por ku një kanal kullues ose ujitës kalon në mes, duke e bërë tokën të papërshtatshme për përdorim;

B. Kur Planet e Përgjithshme të Zhvillimit parashikojnë që toka mund të jetë e ndërtueshme sipas kriterëve të përcaktuara, paqëndrueshmëria e tokës do të vlerësohet drejt këtij potenciali dhe kriteret kryesore që përcaktojnë tokën jetime do të jenë aksesueshmëria dhe sipërfaqja minimale e tokës që do të zhvillohet:

- Pjesa e mbetur e tokës nuk ka akses;
- Sipërfaqja e mbetur e tokës është më e vogël se sipërfaqja minimale e parcelës e përcaktuar në planin e miratuar për ndërtim;

C. Rastet kur pjesa e mbetur e parcelës ka një sipërfaqe të konsiderueshme, por gjurma e projektit ka bllokuar hyrjen në parcelë, duke e bërë të gjithë sipërfaqen e mbetur të papërdorshme, duhet

të vlerësohen fillimisht nga propozuesi i projektit nëse sigurimi i aksesit është teknikisht dhe financiarisht i realizueshëm;

- D. Rastet kur sipërfaqja e mbetur (pavarësisht nga madhësia e sipërfaqes) është ngjitur me të një parcelë të të njëjtit pronar, e cila mund t'i bashkojë dy parcelat në një, nuk do të klasifikohet si tokë e paqëndrueshme.

Çdo tokë potencialisht e pashfrytëzueshme, do të vlerësohet me kërkesë të pronarëve të tokës, rast pas rasti.

Kompensimi për tokën e paqëndrueshme, pasi të njihet e tillë, do të bazohet në të njëjtat të drejta si pjesa kryesore e prekur e tokës, siç paraqitet në tabelën e Matricës së Kompensimit.

Çdo situatë tjetër që konsiderohet e paqëndrueshme nga një pronar toke do të rishikohet bazuar në një kërkesë që duhet të paraqitet nga pronari i tokës nëpërmjet mekanizmit të ankesave, i cili do të shqyrtohet në terren rast pas rasti sipas procesit të menaxhimit të ankesave.

3.5. Problemet kadastrale të tokës së projektit

Projektet e mëdha të infrastrukturës mund të kenë ndikime negative në komunitete, të tilla si ndikime të njerëzisë, të drejtat e tyre, mjetet e jetesës, kulturën dhe mjedisin, ndërsa një nga ndikimet më të dukshme dhe të drejtpërdrejta lidhet me njerëzit e prekur drejtpërdrejt si rezultat i marrjes së tokës.

Gjurma e projektit kalon përgjatë 77 zonave kadastrale, përgjatë bashkive Vorë, Krujë, Lezhë, Kurbin, Vau i Dejës, Shkodër dhe Malësi e Madhe, ku ka përfunduar procesi fillestar i regjistrimit.

Nga vlerësimi i kryer mbi të dhënat kadastrale, duke marrë parasysh edhe procesin që i janë nënshtruar këtyre pronave, vërehet se nuk ka një përpueshmëri midis kufijve natyrorë dhe ligjorë dhe gjithashtu për një numër të konsiderueshëm të pronave nuk janë lëshuar certifikata pronësie.

Kur kufijtë e treguar nga të dhënat kadastrale nuk përputhen me kufijtë realë në terren, krijohen rreziqe për identifikimin e pasaktë të zonave të prekura dhe palëve të interesit. Pasaktësi të tilla mund të çojnë në shuma të pasakta kompensimi, duke kompensuar individët e gabuar dhe ankesa nga PAP në të ardhmen.

Siç përshkruhet në Figurën 10 më poshtë, parcelat e kuqe tregojnë konfigurimin kadastral të administruar nga Agjencia e Kadastrës, ndërsa parcelat e gjelbra tregojnë kufijtë aktualë të parcelave të vëzhguara në terren. Këto mospërputhje nxjerrin në pah sfidat e përafrimit të konfigurimeve ligjore dhe natyrore, duke theksuar nevojën për përditësime të sakta kadastrale për të minimizuar mosmarrëveshjet dhe ankesat midis komuniteteve të prekura.

Figura 10: Mospërputhja midis konfigurimit ligjor dhe konfigurimit aktual të parcelave

Probleme të tjera kadastrale të identifikuar gjatë vlerësimit të të dhënave kadastrale të pronave të prekura nga projekti përfshijnë:

- Mungojnë numrat e pronave; (afërsisht 20%)
- Numra të përsëritur të pronave; (afërsisht 5%)
- Parcelat e tokës bujqësore në pronësi të shtetit të përdorura informalisht nga individë ose subjekte private; (afërsisht 20%)
- Pronarët e tokës kanë ndërruar jetë; (afërsisht 15%)

a) Mungojnë numrat e pronave

Disa pronave nuk u është caktuar një numër identifikimi nga Agjencia Shtetërore e Kadastrës në hartën kadastrale, duke krijuar sfida të konsiderueshme në verifikimin e pronësisë dhe të dhënave kadastrale përkatëse për këto asete. Numri i identifikimit shërben si një identifikues unik për secilën pronë brenda sistemit kadastral. Ai e lidh pronën me të dhënat e pronësisë, të dhënat e përdorimit të tokës dhe dokumentacionin ligjor. Pa këtë identifikues kritik, pronat nuk mund të referencohen ose menaxhohen në mënyrë efektive brenda bazës së të dhënave kadastrale. Zgjidhja e këtij problemi do të kërkonte përditësime gjithëpërfshirëse kadastrale dhe bashkëpunim midis Agjencisë së Kadastrës dhe palëve të interesit lokale për t'u caktuar numra identifikimi të gjitha pronave, duke siguruar plotësinë dhe transparencën e të dhënave.

b) Numra të përsëritur të pronave

Siç u përmend më sipër, numrat e pronave shërbejnë si një identifikues unik për secilën pronë dhe janë unikë në secilën zonë kadastrale, që do të thotë se nuk mund të ketë dy ose më shumë prona me të njëjtin numër në të njëjtën zonë kadastrale. Një dublikim i tillë është një gabim i bërë nga ekspertët e

ASHK-së gjatë procesit të regjistrimit të këtyre asetëve. Këto gabime mund ta bëjnë të vështirë gjurmimin e saktë të pronësisë, transaksioneve dhe kufijve ligjorë të pronave të prekura. Për të adresuar këtë çështje, duhet të ndërmerret një proces gjithëpërfshirës shqyrtimi dhe korrigjimi.

c) Parcelat e tokës bujqësore në pronësi të shtetit të përdorura informalisht nga individë ose subjekte private.

Duke u kthyer në fillim të viteve 1990, me rënien e regjimit komunist, një nga reformat më të rëndësishme të ndërmarra në Shqipëri ishte Reforma e Tokës e vitit 1991, e cila rezultoi në një ndryshim të konsiderueshëm në mënyrën se si zotërohej toka bujqësore, pasi mundësoi përsëri pronësinë private. Ky transformim u bë i mundur nëpërmjet miratimit të Ligjit Nr. 7501, i cili synonte shpërndarjen e tokës në mënyrë të barabartë midis anëtarëve të ish-kooperativave dhe punonjësve të fermave shtetërore bazuar në faktorë të tillë si cilësia e tokës, produktiviteti dhe madhësia e familjeve të tyre. Në përgjithësi, bazuar në këtë Ligj, e gjithë toka bujqësore u shpërnda tek palët private përmes AMTP-së, edhe pse disa prej tyre nuk janë regjistruar në Agjencinë Shtetërore të Kadasatës dhe ende rezultojnë në pronësi shtetërore. Kjo situatë thekson nevojën për një shqyrtim të thelluar dhe një rishikim të mundshëm të regjistrimeve të pasurive për të siguruar pronësi të saktë dhe ligjore, si dhe për të korrigjuar çdo mospërputhje në përdorimin e tokës dhe të drejtave të pronësisë. Sipas legjislacionit të ri shqiptar mbi tokën, regjistrimi i pronësisë kryhet nga Drejtoritë/Zyrat Vendore të Kadastrës, bazuar në kërkesën e personit që pretendon pronësinë dhe që duhet të plotësojë disa kërkesa të përcaktuara me ligj. Disa pasuri shtetërore janë të regjistruara në sistemin kadastral me shënime që tregojnë se ato janë të zëna nga persona privatë. Këto shënime zakonisht tregojnë për përdorim informal të tokës nga individë ose subjekte të caktuara. Situata të tilla përbëjnë potencial të konsiderueshëm për mosmarrëveshje ose pretendime, pasi palët private që e zotërojnë ose e përdorin tokën mund të pretendojnë të drejta pronësie bazuar në përdorimin ose posedimin afatgjatë.

d) Pronarët e tokës kanë ndërruar jetë

Gjatë regjistrimit të popullsisë dhe anketës socio-ekonomike të kryer si pjesë e projektit, u identifikuan një numër i konsiderueshëm rastesh ku pronari i tokës ose kryefamiljari i familjes bujqësore kishte ndërruar jetë, por trashëgimtarët e tyre nuk kishin ndërmarrë ende procedurat e nevojshme ligjore për të formalizuar trashëgiminë. Konkretisht, këta trashëgimtarë nuk kishin përgatitur ose paraqitur një akt trashëgimie tek autoritetet përkatëse, as nuk kishin përditësuar të dhënat e pronësisë në zyrën kadastrale për të pasqyruar transferimin e pronësisë. Kjo situatë rezulton në faktin që të dhënat zyrtare të pronësisë ende e rendisin individin e ndjerë si pronar të pronës.

Në rast të një procedure shpronësimi për prona të tilla, Agjencia e Kadastrës do të njohë vetëm pronarin e regjistruar zyrtarisht në të dhënat e saj, që do të thotë individin e ndjerë. Si rezultat, kompensimi për shpronësimin nuk mund t'u lëshohet drejtpërdrejt trashëgimtarëve të ligjshëm derisa të përditësohen të dhënat e pronësisë. Për të kërkuar kompensim, trashëgimtarët duhet së pari të përgatisin një akt trashëgimie, i cili është një dokument ligjor që identifikon pasardhësit e ligjshëm të pronës. Ky akt duhet të regjistrohet më pas në të dhënat e Agjencisë së Kadastrës për të pasqyruar pronësinë e përditësuar.

Probleme kadastrale të përmendura më sipër ndikojnë ndjeshëm në procesin e identifikimit të saktë të zonës së prekur, pronarëve të pronave dhe pronave specifike që i nënshtrohen projektit. Mospërputhjet si numrat e pronave që mungojnë ose përsëriten, aktet e trashëgimisë së paregjistruar dhe mospërputhjet midis kufijve ligjorë dhe natyrorë krijojnë sfida në përcaktimin e pronësisë së ligjshme dhe fushëveprimin e saktë të tokës së prekur. Këto pasaktësi jo vetëm që pengojnë planifikimin efektiv, por gjithashtu krijojnë rrezikun e mosmarrëveshjeve dhe ankesave që rezultojnë në vonesa në zbatimin e projektit.

Për më tepër, këto sfida kadastrale mund të çojnë në vonesa të konsiderueshme në kompensimin e pronarëve të prekur. Pronarët mund të përballen me vështirësi në mbledhjen ose përgatitjen e dokumentacionit të nevojshëm, siç janë certifikatat e pronësisë, aktet e trashëgimisë apo të dhënat kadastrale të përditësuar. Kjo situatë jo vetëm që zgjat procesin e kompensimit për pronarët, por gjithashtu ndikon negativisht në afatet kohore dhe zbatimin e pandërprerë të projektit.

Një hap thelbësor për adresimin e çështjeve dhe mospërputhjeve kadastrale do të ishte përmirësimi dhe përditësimi i të dhënave kadastrale, përfshirë të dhënat grafike dhe tekstuale, përpara fillimit të

projektit. Ky proces do të përfshinte harmonizimin e mospërputhjeve midis kufijve ligjorë të pronës dhe konfigurimit real në terren, si dhe sigurimin që informacioni mbi pronësinë të jetë i saktë dhe i përditësuar. Një iniciativë e tillë do të vendoste një themel të fortë për identifikimin e zonave të prekura dhe të pronarëve të ligjshëm, duke lehtësuar më tej hapat pasues si marrja e tokës, kompensimi dhe zgjidhja e ankesave.

Për ta arritur këtë, një marrëveshje formale midis Hekurudhës Shqiptare dhe Agjencisë Shtetërore të Kadastrës është thelbësore për të krijuar një kuadër bashkëpunimi gjatë procesit të përmirësimit dhe përditësimit kadastral. Sipas ligjit, përmirësimi i të dhënave të regjistrit kadastral është kryesisht përgjegjësi e Zyrës Shtetërore të Kadastrës, e cila vepron ose nëpërmjet drejtorive të saj lokale ose drejtorisë së përgjithshme. Nga ana tjetër, përditësimet mund të iniciohen bazuar në një kërkesë formale nga një palë e interesuar, siç është propozuesi i projektit (HSH).

4. Baza e të Dhënave të Personave dhe Aseteve të Prekura

4.1. Konteksti socio-ekonomik

Hekurudha Vorë–Hani Hotit kalon përmes shtatë bashkive, duke përfshirë gjithsej 46 njësitë administrative. Nga këto, 22 njësi administrative dhe 60 vendbanime (përfshirë katër qytete dhe 56 fshatra) preken indirekt nga projekti. Disa nga këto vendbanime kryqëzohen drejtpërdrejt, anashkalohen ose ndodhen pranë rrugës hekurudhore. Tabela më poshtë përshkruan bashkitë e prekura dhe numrin përkatës të njësive administrative dhe vendbanimeve. Bashkitë më të prekura nga projekti janë Lezha dhe Malësia e Madhe, kryesisht për shkak të gjatësisë së linjës hekurudhore që kalon nëpër këto zona - 30 km në Lezhë dhe 28.5 km në Malësi të Madhe. Numri i madh i vendbanimeve të prekura është kryesisht për shkak se linja hekurudhore shpesh shërben si kufi midis njësive administrative, duke ndikuar kështu në vendbanime të shumta.

Tabela 9: Bashkitë, zonat gjeografike, njësitë administrative dhe vendbanimet e prekura nga projekti¹⁹

No.	Bashkia	Zona gjeografike km ²⁰	Numri i Njësive Administrative brenda bashkisë	Numri i Njësive Administrative të prekura nga projekti	Numri i vendbanimeve brenda komunës	Numri i vendbanimeve të prekura
1	Vorë	83	3	2	19 (1 qytet dhe 18 fshatra)	6 (6 fshatra)
2	Krujë	336	6	2	52 (2 qytete dhe 50 fshatra)	9 (9 fshatra)
3	Kurbin	159	4	3	30 (3 qytete dhe 27 fshatra)	9 (1 qytet, 8 fshatra)
4	Lezhë	495	10	6	67 (2 qytete dhe 65 fshatra)	19 (1 qytet, 18 fshatra)
5	Vau Dejës	469	6	2	48 (1 qytet dhe 47 fshatra)	6 (6 fshatra)
6	Shkodër	865	11	3	94 (1 qytet dhe 93 fshatra)	10 (1 qytet, 9 fshatra)
7	Malësi e Madhe	980	6	4	58 (2 qytete dhe 56 fshatra)	16 (1 qytet, 15 fshatra)
	Totali	3,387	46	22	368	75 (4 qytete dhe 71 fshatra)

Të dhënat për popullsinë në Shqipëri shpesh janë subjekt diskutimesh për shkak të dallimeve të theksuara midis rezultateve të regjistrimeve të popullsisë dhe vlerësimeve nga regjistri civil. Këto mospërputhje burojnë nga ndryshimet në metodat e mbledhjes së të dhënave, mbulimin dhe praktikën e raportimit. Tani janë publikuar të dhënat zyrtare të popullsisë nga Regjistrimi i vitit 2023, duke përfshirë ndarje të detajuara sipas njësive administrative, që lejojnë një vlerësim më të saktë të shpërndarjes së popullsisë në nivel lokal. Të dhënat e Regjistrimit 2023 japin një përshkrim të detajuar të popullsisë totale në 22 Njësitë Administrative (AU) të prekura, të kategorizuara sipas gjinisë dhe grupmoshave. Popullsia totale e njësive administrative të prekura arrin në 199,782 individë, me shpërndarje në grupet e ndryshme gjinore dhe mosha si më poshtë:

- Shpërndarja gjinore në njësitë administrative të prekura është relativisht e balancuar, me një shumicë të lehtë femrash (50.6%) krahasuar me meshkujt (49.4%). Ky ekuilibër duhet të merret në konsideratë në planifikimin e projektit, duke siguruar akses të barabartë në mundësi për të dyja gjinitë, duke përfshirë punësimin dhe përfitimet që rrjedhin nga projekti.
- Shpërndarja e Grupmoshave:
 - 0-14 Vjeç: Numri i përgjithshëm i individëve në këtë grupmoshë është 27,127, që përfaqëson 13.6% të popullsisë së përgjithshme. Meshkuj: 16,956 (8.5% e popullsisë së përgjithshme); Femra: 16,956 (8.5% e popullsisë së përgjithshme). Popullsia e

¹⁹https://reformaterritoriale.qeverisjave.gov.al/wp-content/uploads/2018/03/Raporti_i_zonave_funksionale.pdf

²⁰Zona gjeografike për secilën bashki dhe njësi administrative është marrë nga "Lidhja me projektligjin "Për Ndarjen Administrative-Territoriale të Njësive të Qeverisjes Vendore në Republikën e Shqipërisë", Shtojca 2 e disponueshme në https://reformaterritoriale.qeverisjave.gov.al/wp-content/uploads/2018/03/Raporti_i_zonave_funksionale.pdf

fëmijëve, që përbën 13.6% të totalit, thekson nevojën që projekti të marrë në konsideratë prioritetet afatgjata të arsimit dhe zhvillimit të fëmijëve. Kjo mund të përfshijë integrimin e planifikimit të transportit që mbështet aksesin në shkolla dhe shërbime të tjera të fokusuara te fëmijët, si dhe kontributin në zhvillimin e përgjithshëm të komunitetit.

- 15-64 Vjeç (Mosha e Punës): Numri i përgjithshëm i individëve në këtë grupmoshë është 123,563, që përbën 61.9% të popullsisë. Meshkuj: 62,762 (31.4% e popullsisë së përgjithshme); Femra: 60,801 (30.5% e popullsisë së përgjithshme). Popullsia në moshë pune (15-64 vjeç), e cila përbën segmentin më të madh të popullsisë, përfaqëson një burim thelbësor për aktivitetet ekonomike, duke përfshirë pjesëmarrjen në fuqinë punëtore. Prania e konsiderueshme e kësaj demografie nënvizon rëndësinë e fokusimit në përmirësimin e mundësive të punës, zhvillimin e aftësive dhe aksesin në punësim, duke siguruar që rehabilitimi i hekurudhës të kontribuojë në ekonominë lokale dhe tregun e punës..
- 65+ Vjeç (Popullsia e Moshuar): Numri total i individëve në këtë grup-moshë është 38,254, ose 19.2% e popullsisë. Meshkuj: 18,769 (9.4% e popullsisë totale); Femra: 19,485 (10.1% e popullsisë totale). Me 19.2% të popullsisë mbi 65 vjeç, ekziston një përqindje e konsiderueshme e të moshuarve që mund të kërkojnë vëmendje të veçantë për sa i përket aksesit në shërbime dhe infrastrukturë. Projekti duhet të përfshijë veçori që mbështesin individët e moshuar, si përmirësime në aksesibilitet dhe opsione transporti të përshtatura për nevojat e tyre, si dhe konsiderata për shërbimet shëndetësore dhe sociale.

Një analizë më gjithëpërfshirëse e njësive administrative të prekura mund të gjendet në [seksionin 4.2.4.1](#) të këtij raporti.

Tabela më poshtë paraqet të dhënat e popullsisë nga Censusi i vitit 2023, të kategorizuara sipas gjinisë dhe grupmoshës, për bashkitë e prekura nga projekti. Kjo ndarje ofron një pamje më të qartë të tendencave demografike.

Tabela 10: Të dhënat e popullsisë nga Regjistrimi i vitit 2024, të kategorizuara sipas gjinisë dhe grupmoshës për bashkitë e prekura nga projekti²¹

No.	Bashkia	Totali	Totali i Meshkujve	Totali i Femrave	Mashkull			Femër		
					0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+
1	Vorë	21,621	10,729	10,892	2,125	7,108	1,496	1,891	7,359	1,642
2	Krujë	51,191	26,425	24,766	4,788	17,966	3,671	4,498	16,291	3,977
3	Kurbin	34,405	17,256	17,149	3,113	11,202	2,941	2,753	11,046	3,350
4	Lezhë	51,354	25,602	25,752	4,479	16,109	5,014	4,050	16,467	5,235
5	Vau Dejës	19,261	9,543	9,718	1,549	5,867	2,127	1,468	6,140	2,110
6	Shkodër	102,434	50,225	52,209	8,392	31,609	10,224	7,733	33,483	10,993
7	Malësi e Madhe	21,684	10,879	10,805	1,499	6,874	2,506	1,458	6,919	2,428

Konteksti Administrativ dhe Socio-ekonomik i Secilës Komunë:

Vorë²²: Bashkia e Vorës ndodhet në Shqipërinë qendrore, e kufizuar në veri nga Kruja, në lindje nga Kamëza, në jug nga Tirana dhe në perëndim nga Shijaku në Durrës. Ajo shërben si një pikë kyçe lidhjeje midis Shqipërisë veriore dhe jugore, si dhe bregdetit Adriatik. Bashkia e Vorës ka pësuar ndryshime të rëndësishme për shkak të reformës territoriale, duke ndikuar në sipërfaqen bujqësore, territorin dhe popullsinë e saj. Komuna përbëhet nga tre njësitë administrative: Vorë, Preza dhe Bërxullë, me gjithsej 22 fshatra. Toka bujqësore është e ndarë në 16 zona kadastrale. Vora ka gjithashtu pyje, livadhe dhe kullota që mbulojnë 1,428.11 ha, së bashku me 8 rezervuarë, 5 prej të cilëve janë funksionale. Aktualisht po rindërtohet rezervuari i Marikajt. Pozicioni strategjik gjeografik i Vorës dhe burimet e bollshme natyrore kanë lehtësuar themelimin e shumë bizneseve, duke nxitur zhvillimin ekonomik në mënyrë të ndjeshme. Bujqësia luan një rol kyç, me një histori të gjatë të kultivimit të ullinjve,

²¹INSTAT: Regjistrimi i Popullsisë dhe Banesave. <https://www.instat.gov.al/media/13801/tab-7-popullsia-banuese-sipas-bashkis%C3%AB-gjinis%C3%AB-dhe-grupmoshat-kryesore.xlsx>

²² Përmbledhje e përgatitur bazuar në të dhënat nga faqja zyrtare e internetit e Bashkisë: <https://bashkiavore.gov.al/bashkia-vore-2/>

vreshtave, tokave të mëdha bujqësore, kulturave të hershme, mbjelljes së fidanëve, zgjerimit të hapësirave me sera dhe kultivimit sezonal të perimeve, të mbështetura nga rezervuarët dhe burime të tjera.

Krujë²³: Bashkia e Krujës është një nga 61 bashkitë e Shqipërisë. Ajo kufizohet në veri me Bashkinë e Kurbinit, në perëndim me Bashkinë e Durrsit, në jug me bashkitë Kamëz dhe Tiranë, dhe në lindje me bashkitë Mat dhe Klos. Qendra administrative është qyteti i Krujës. Bashkia paraqet një terren të larmishëm, që kombinon si fushat ashtu edhe malet. Një korridor rrugor dhe hekurudhor veri-jug kalon nëpër fushë, duke lehtësuar transportin. Rajoni është i pasur me rezerva guri gëlqeror, duke çuar në krijimin e disa fabrikave të çimentos dhe punishteve të prodhimit të gëlqeres, të cilat janë ndër industritë më ndotëse në Shqipëri, duke kontribuar ndjeshëm në degradimin mjedisor. Në të kundërt, Qyteti i Krujës, Mali i Krujës dhe Parku Kombëtar i Qafë Shtamës ofrojnë burime të vlefshme për turizëm kulturor, malor, fetar dhe shëndetësor, duke përfshirë një qendër banje në fshatin Bilaj. Qyteti i Krujës, i njohur për kështjellën mesjetare, pazarin në stilin osman, Muzeun Etnografik dhe Muzeun Kombëtar të "Gjergj Kastriot Skënderbeut", është një nga destinacionet kryesore turistike të Shqipërisë. Turizmi ka kontribuar gjithashtu në ruajtjen e zanateve tradicionale, veçanërisht brenda Pazarit të Krujës. Si Kruja ashtu edhe Fushë-Kruja mbështeten shumë në industrinë e veshjeve dhe këpucëve për punësim. Përveç kësaj, Fushë-Kruja gjeneron të ardhura të konsiderueshme nga fabrika e saj e çimentos.

Kurbini²⁴: Bashkia e Kurbinit, e vendosur në Shqipërinë qendrore, kufizohet nga Lezha dhe Mirdita në veri, Mati në lindje, Kruja dhe Durrsi në jug, dhe Deti Adriatik në perëndim. Ajo paraqet terren bujqësor dhe pjesërisht malor, me një vijë bregdetare që shtrihet në rezervatin natyror Patok-Fushë Kuqe. Kurbini është i vendosur përgjatë një boshti të madh rrugor dhe hekurudhor veri-jug, duke mbështetur zhvillimin e transportit. Qyteti i Laçit, shtëpia e një të tretës së popullsisë së bashkisë, dikur ishte një qendër industriale, por tani mbështetet në modë, me një fabrikë të vetme këpucësh që ende funksionon. Bashkia përballet me papunësi të lartë. Rajoni është kryesisht bujqësor, me Lagunën e Patokut që shërben si një zonë kyçe peshkimi dhe turizmi. Bimësia ndryshon në varësi të klimës, duke shfaqur shkurre mesdhetare, lisa, gështenja, ahu dhe halorë, si dhe bimë medicinale dhe aromatike.

Lezhë²⁵: Bashkia e Lezhës ndodhet në veri të Shqipërisë, kufizohet nga Bashkitë e Vau të Dejës dhe Pukës në veri, Bashkinë Shkodër dhe Detin Adriatik në perëndim, Bashkinë Mirditë në lindje dhe Bashkinë Kurbini në jug. Qyteti i Lezhës shërben si qendra administrative e Bashkisë së Lezhës. Bashkia është kryesisht e ulët dhe bregdetare, me një lartësi prej 5 metrash mbi nivelin e detit. Trashëgimia e saj e pasur historike dhe kulturore e bën atë një destinacion të njohur për turizëm kulturor. E vendosur përgjatë lumit Drin dhe e rrethuar nga lagunat Kune dhe Vain dhe plazhi i Shëngjinit, Lezha ofron bukuri të larmishme natyrore dhe potencialistik. Ekonomia është e larmishme, me fokus në tregti dhe shërbime. Gjeografia e favorshme e Lezhës mbështet industrinë e bujqësisë, blegtorisë dhe peshkimit, duke kontribuar në rritjen ekonomike dhe punësimin e saj. Bashkia përfshin gjithashtu Shëngjinin dhe një vijë të gjatë bregdetare, që shtrihet nga Bregu i Matit dhe rezervatet natyrore Kune-Vain-Tale deri në plazhet shkëmbore në veri të Shëngjinit.

Vau i Dejës²⁶: Bashkia e Vaut të Dejës, e vendosur në veri të Shqipërisë, kufizohet me Shkodrën në veri dhe perëndim, Fushë Arrëzin në verilindje, Pukën në lindje dhe Lezhën në jug. Qyteti i Vaut të Dejës shërben si qendra e saj administrative. Bashkia përfshin gjashtë njësi administrative (AU), të përqendruara kryesisht në bujqësi, me burime të konsiderueshme ujore. Ajo strehon hidrocentralin e Vaut të Dejës dhe HEC-et Ashta 1 dhe Ashta 2, të zhvilluara me koncesione private. Zona e Bushatit, e njohur për prodhimin bujqësor, veçanërisht perimet, luan një rol kyç në eksporte. Njësitë Administrative të Shllakut dhe Temalit, të vendosura pranë liqenit të Vaut të Dejës, vuajnë nga cilësia e dobët e tokës për shkak të përmytjeve të shpeshta. Historikisht, ekonomia e zonës mbështetej në hidrocentralin, një fabrikë bakri dhe kooperativat bujqësore. Sot, aktiviteti ekonomik është i përqendruar rreth bizneseve të vogla të shërbimeve në Vaun e Dejës, megjithëse normat e larta të papunësisë nxisin

²³ Përmbledhje e përgatitur bazuar në të dhënat e Porta Vendore: <https://portavendore.al/bashkia-kruje/pasaporta-e-bashkise-kruje/>

²⁴ Përmbledhje e përgatitur bazuar në të dhënat nga faqja zyrtare e internetit e Bashkisë: https://www.bashkiakurbini.gov.al/?page_id=3652

²⁵ Përmbledhje e përgatitur bazuar në të dhënat e Porta Vendore: <https://portavendore.al/bashkia-lezhe/pasaporta-e-bashkise-lezhe/>

²⁶ Përmbledhje e përgatitur bazuar në të dhënat nga faqja zyrtare e internetit e Bashkisë: <https://www.vaudejes.gov.al/rreth-nesh/>

emigrim të konsiderueshëm, veçanërisht në Itali dhe Greqi. Bashkia dallohet për pellgje të mëdha ujore, duke përfshirë rezervuarin e Hidrocentralit të Vaut të Dejës, lumin Drin dhe lumin Gjadër.

Shkodër ²⁷: Bashkia e Shkodrës, e vendosur në veri të Shqipërisë, kufizohet nga Malësia e Madhe në veri, Mali i Zi në perëndim, Tropoja në lindje dhe Vau i Dejës dhe një pjesë e Lezhës në jug. Bashkia e Shkodrës përbëhet nga 11 Njësi Administrative. Qendra e saj administrative është qyteti i Shkodrës, i cili përbëhet nga pesë lagje. Rajoni përfiton nga kushte të favorshme gjeografike dhe klimatike, duke mbështetur bujqësinë dhe turizmin. Ai ofron mundësi të larmishme turistike, duke përfshirë turizmin bregdetar dhe liqenor (Velipoja dhe Liqeni i Shkodrës), turizmin malor (Thethi), turizmin kulturor (Qyteti i Shkodrës dhe Kalaja e Rozafës) dhe agroturizmin. Afërsia e Shkodrës me Malin e Zi dhe lidhjet e saj tradicionale ndërkufitare rrisin më tej zhvillimin e saj ekonomik dhe social. Në vitet e fundit, janë bërë përmirësime të rëndësishme në infrastrukturë, duke përfshirë Urën e Bunës, pikën kufitare Muriqani, autostradën Shkodër-Hani i Hotit, unazën e qytetit dhe shtigjet për këmbësorë. Megjithatë, përmbytjet mbeten një problem i madh, duke shkaktuar dëme të konsiderueshme në të gjithë bashkinë.

Malësia e Madhe ²⁸: Malësia e Madhe, e kufizuar nga Mali i Zi në veri dhe Bashkia Shkodër në jug, ka qendrën e saj administrative në qytetin e Koplikut. Ajo përbëhet nga pesë njësi administrative. Rajoni është i njohur për bukurinë e tij natyrore, duke përfshirë Liqenin e Shkodrës dhe pikat turistike malore si Vermoshi, Razma dhe Boga. Turizmi, blegtoria dhe bujqësia janë aktivitetet kryesore ekonomike. Pavarësisht përpjekjeve për të zhvilluar një zonë industriale pranë qytetit të Bajzës, projektet ende nuk janë realizuar. Zhvillimi i turizmit përballet me sfida për shkak të infrastrukturës së pamjaftueshme, me rrugë kyçe si aksi Hani i Hotit-Tamarë-Vermosh-Plavë Guci të nevojshme për të nxitur turizmin malor. Qyteti i Koplikut përballet me papunësi të lartë dhe një pjesë e madhe e të ardhurave lokale vjen nga emigracioni, veçanërisht në Shtetet e Bashkuara dhe Mbretërinë e Bashkuar, me shumë të rinj që vazhdojnë të largohen.

4.2. Mbledhja dhe analiza e të dhënave bazë të projektit

4.2.1. Rishikimi i dokumentacionit

Puna në zyrë e kryer për këtë analizë përfshinte një shqyrtim gjithëpërfshirës të të dhënave gjeografike dhe administrative të disponueshme për të vlerësuar ndikimet e mundshme të linjës hekurudhore Vorë – Hani Hotit. Kjo përfshinte identifikimin dhe hartëzimin e bashkive, njësive administrative dhe vendbanimeve brenda korridorit hekurudhor.

Paralelisht, puna në zyrë për mbledhjen e të dhënave përmes anketës u përqendrua në përgatitjen e materialeve për shpërndarje, identifikimin e grupeve kryesore të synuara dhe përzgjedhjen e zonave gjeografike për mbledhjen e të dhënave. Pyetësorët e anketës u hartuan me kujdes për të kapur informacionin sasior dhe cilësor, duke siguruar përputhshmëri me objektivat e projektit. Të dhënat ekzistuese demografike dhe socio-ekonomike u shqyrtuan gjithashtu për të udhëhequr hartimin dhe fushëveprimin e anketës. Të dhënat e mbledhura u përpiluan dhe u analizuan më pas për të vlerësuar ndikimet e mundshme të projektit hekurudhor në komunitetet lokale.

4.2.2. Vizitat në terren, përditësimi i pronësisë së tokës dhe informacionit kadastral

Vizitat në terren dhe përditësimi i informacionit të pronësisë së tokës si dhe informacionit kadastral përfshinë punë në terren për të verifikuar dhe përditësuar të dhënat ekzistuese të pronësisë përgjatë korridorit hekurudhor Vorë – Hani i Hotit. Gjatë këtyre vizitave, ekipi i projektit kreu vlerësime në vend për të krahasuar hartat kadastrale, regjistrat e pronësisë së tokës dhe kufijtë, duke siguruar saktësinë dhe përputhshmërinë me të dhënat më të fundit të disponueshme. Procesi përfshiu diskutime me autoritetet vendore, pronarët e tokave dhe palët e tjera të interesuara për të mbledhur informacion të përditësuar mbi pronësinë, përdorimin e tokës dhe çdo ndryshim në statusin kadastral që nga përditësimi i fundit i të dhënave. Ky grumbullim i të dhënave në terren ishte thelbësor për identifikimin

²⁷ Përmbledhje e përgatitur bazuar në të dhënat nga faqja zyrtare e internetit e Bashkisë: <https://bashkiashkoder.gov.al/lagjet-njesite-administrative/>

²⁸ Përmbledhje e përgatitur bazuar në të dhënat nga faqja zyrtare e Bashkisë: <https://bashkiamalesiemadhe.gov.al/>

e çdo mospërputhjeje, konfirmimin e detajeve të pronësisë së tokës dhe vlerësimin e nevojave të mundshme për marrjen e tokës ose zonat e ndikimit për projektin hekurudhor. Informacioni i përditësuar është thelbësor për të siguruar që planifikimi i projektit, kompensimi dhe masat e zbutjes të mbështeten në të dhëna sa më të sakta dhe të përditësuara.

4.2.3. Identifikimi i familjeve të prekura, konsultimet dhe procesi i intervistimit

Identifikimi i familjeve të prekura, së bashku me procesin e konsultimeve dhe intervistimit, përbënte një komponent kyç të vlerësimit të ndikimit social për projektin hekurudhor Vorë – Hani i Hotit. Kjo fazë synonte të siguronte që të gjitha familjet potencialisht të prekura nga projekti të identifikoheshin saktësisht dhe të përfshiheshin në një dialog domethënës.

Procesi filloi me hartëzimin dhe përpilimin e një liste gjithëpërfshirëse të familjeve të vendosura brenda ose pranë korridorit hekurudhor të propozuar, bazuar në të dhënat e marra nga zyra dhe informacionin e mbledhur gjatë vizitave në vend. Vëmendje e veçantë iu kushtua familjeve që do të përjetonin ndikime të drejtpërdrejta, të tilla si zhvendosja ose humbja e pronës, si dhe atyre që mund të preken indirekt nga ndryshimet në mjedisin ose infrastrukturën përreth.

Paralelisht, u zbatua një proces i strukturuar intervistimi, ku individët dhe familjet e prekura u intervistuan duke përdorur pyetësorë të hartuar me kujdes. Këto intervista synuan të mbledhin të dhëna cilësore dhe sasiore mbi ndikimet e projektit hekurudhor, duke u fokusuar në aspekte si pronësia e pasurive, aktivitetet ekonomike, ndërprerjet e mundshme dhe shqetësimet e komunitetit. Informacioni i mbledhur përmes këtyre intervistave ndihmoi në krijimin e një vlerësimi të detajuar të ndikimeve, të udhëhequr nga vetë komuniteti, dhe shërbeu si bazë për zhvillimin e strategjive të përshtatshme të zbutjes së ndikimeve dhe planeve të kompensimit. Ky proces jo vetëm që siguroi përfshirjen e perspektivave të familjeve të prekura në planifikimin dhe vendimmarrjen e projektit, por gjithashtu nxit transparencën, besimin dhe bashkëpunimin ndërmjet ekipit të projektit dhe komuniteteve lokale.

Tabela më poshtë paraqet shpërndarjen e anëtarëve të familjeve në bashki të ndryshme që morën pjesë në anketë. Ajo rendit të anketuarit nga shtatë bashki në Shqipëri, me kolona që tregojnë përqindjen e femrave dhe meshkujve në popullsinë totale për secilën zonë. Gjithashtu është dhënë numri absolut i femrave dhe meshkujve. Të anketuarit nga secila bashki janë si më poshtë:

Tabela 11: Të anketuarit sipas shpërndarjes gjinore për secilën bashki²⁹

No.	Bashkia	Femër	Mashkull	Femër	Mashkull	Totali
1	Vorë	9%	91%	7	61	68
2	Krujë	4%	96%	2	48	51
3	Kurbin	12%	88%	12	106	118
4	Lezhë	13%	87%	18	125	143
5	Vau Dejës	4%	96%	2	26	28
6	Shkodër	25%	75%	23	87	110
7	Malësi e Madhe	4%	96%	5	61	66
Totali				69	514	584

Në total, kampioni përbëhet nga 69 femra dhe 514 meshkuj në të gjitha bashkitë, duke arritur një numër total prej 584 individësh. Megjithatë, këto të dhëna nuk pasqyrojnë shpërndarjen gjinore në këto zona, por ofrojnë një panoramë mbi përbërjen demografike lokale për qëllimet e anketës së familjeve.

4.2.4. Ndikimi socio-ekonomik në popullsinë e prekur nga projekti

4.2.4.1. Profili demografik i bashkive të prekura nga projekti

Të dhënat demografike dhe ekonomike të mbledhura nga të anketuarit në kuadër të sondazhit mund të mos pasqyrojnë plotësisht kontekstin më të gjerë të zonave të prekura drejtpërdrejt nga Projekti. Për të siguruar një kuptim më gjithëpërfshirës dhe të saktë të demografisë dhe kushteve ekonomike lokale, kjo seksion përfshin të dhëna shitesë nga Censusi i Popullsisë dhe Banesave në Shqipëri 2023. Të dhënat e Censurit ofrojnë një përmbledhje të detajuar të popullsisë në zonat e prekura, duke përfshirë tregues kyç si moshë, gjinia, nivelet e arsimimit, punësimi, madhësia e familjeve dhe karakteristika të

²⁹ Burimi: Të dhënat e anketës Abkons 2024

tjera demografike. Ky grup më i gjerë të dhënash ndihmon për të identifikuar më efektisht përbërjen socio-ekonomike të popullsisë, gjë që është thelbësore për hartimin e ndërhyrjeve të projektit që adresojnë nevojat specifike të grupeve të ndryshme brenda komuniteteve të prekura.

Për më tepër, duke përdorur të dhënat e Censurit si pikë referimi, mund të analizojmë përfaqësimin e kampionit të sondazhit, duke u siguruar që ai të mbulojë gjithë spektrin e popullsisë në zonat e prekura. Ky krahasim mbështet vlefshmërinë e rezultateve të sondazhit dhe ndihmon në nxjerrjen e përfundimeve të sakta në lidhje me kushtet socio-ekonomike dhe ndikimet e mundshme të projektit.

A. Klasifikimi i vendbanimeve

Të dhënat nga Regjistrimi i Popullsisë i vitit 2023 ofrojnë njohuri të vlefshme mbi shpërndarjen e popullsisë dhe modelet e vendbanimeve brenda njësive administrative të prekura nga projekti për secilën bashki. Klasifikimi i vendbanimeve në kategori urbane dhe rurale, së bashku me të dhënat përkatëse mbi banesat e banuara, familjet dhe madhësinë mesatare të familjeve, formojnë bazën për vlerësimin e kushteve socio-ekonomike të këtyre rajoneve.

Bashkitë e përfshira në projekt përfshijnë një përzjerje të zonave urbane dhe rurale, ku zonat rurale zakonisht kanë popullsi më të vogla dhe dendësi më të ulët krahasuar me qendrat urbane. Analiza e mëposhtme nxjerr në pah karakteristikat kryesore të secilit vendbanim bazuar në të dhënat nga Censuri i vitit 2023 dhe anketa socio-ekonomike e realizuar për qëllimet e projektit. Tabelat më poshtë ofrojnë informacion të detajuar, të ndarë sipas gjinisë, mbi shpërndarjen e familjeve në zonat rurale kundrejt atyre urbane, së bashku me të dhëna specifike mbi vendbanimet e prekura nga projekti në secilën bashki.

► VORË

Bashkia Vorë paraqet një ndarje tipike midis zonës urbane dhe asaj rurale, ku zona urbane është disi më e dendur në popullsi krahasuar me zonën rurale, megjithatë madhësia mesatare e amvisërive mbetet e ngjashme në të dyja zonat.

- Zona Urbane (Vorë): Zona urbane e Vorës ka 2,307 banesa të banuara dhe 2,499 familje, me një madhësi mesatare familjeje prej 3.6 individësh.
- Zona Rurale (Prezë): Zona rurale e Prezës ka 960 banesa të banuara dhe 1,022 familje, me një madhësi mesatare familjeje pak më të vogël prej 3.5 individësh.

Tabela 12: Përmbledhje e popullsisë dhe familjeve në të gjithë NJA-të e prekura nga projekti në Bashkinë Vorë (Regjistrimi i Popullsisë dhe Banesave të Shqipërisë 2023)

NJA e prekur	Popullsia	Mashkull	Femër	Banesa të banuara (nr.)	Familjet (nr.)	Numri mesatar i individëve për familje
Prezë	3,592	1,780	1,812	960	1,022	3.5
Vorë	8,969	4,485	4,484	2,307	2,499	3.6
Totali	12,561	6,265	6,296	3,267	3,521	

Të dhënat demografike të mbledhura nga anketa socio-ekonomike e kryer në kuadër të projektit ofrojnë njohuri të vlefshme mbi shpërndarjen e popullsisë brenda Njësive Administrative (NJA) të prekura të Prezës dhe Vorës.

Klienti: Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim
 Përfituesi: Hekurudha Shqiptare Sh.a.
 Projekti: Rehabilitimi i Linjës Hekurudhore Vorë-Hani i Hotit

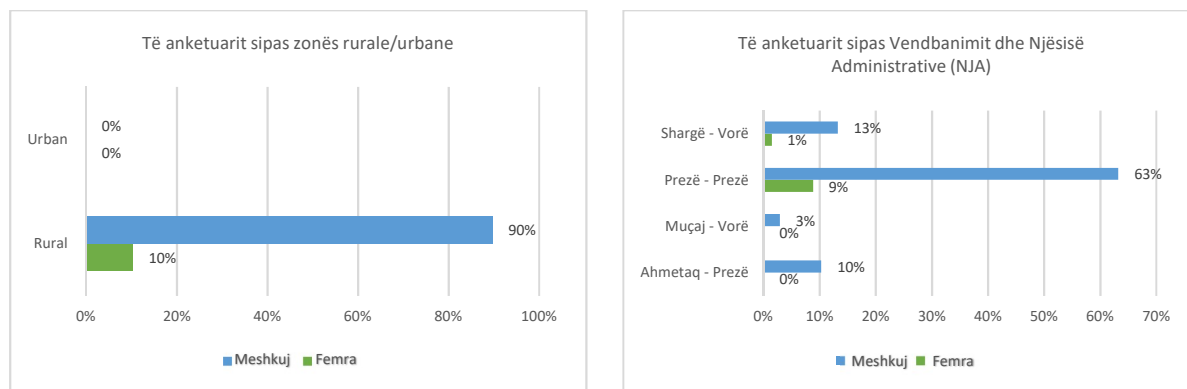

Figura 11: Të anketuarit sipas zonave urbane/rurale dhe vendbanimeve dhe NJA, Bashkia Vorë

KRUJË

Bashkia e Krujës është kryesisht rurale, me madhësi mesatare të familjeve që variojnë nga 3.4 në 3.7 individë, duke treguar familje relativisht më të mëdha në krahasim me zonat më të urbanizuara.

- Zona Rurale (Bubq): Bubq ka 1,227 banesa të banuara dhe 1,282 familje, me një mesatare prej 3.4 individësh për familje.
- Zona Rurale (Thumanë): Thumana ka 2,814 banesa të banuara dhe 2,927 familje, me një madhësi mesatare familjeje pak më të madhe prej 3.7 individësh.

Tabela 13: Përmbledhje e popullsisë dhe familjeve në të gjithë NJA-në e prekura nga projekti në Bashkinë Krujë (Regjistrimi i Popullsisë dhe Banesave të Shqipërisë 2023)

NJA e prekura	Popullsia	Mashkull	Femër	Banesa banuara (nr.)	Familjet (nr.)	Numri mesatar i individëve për familje
Bubq	4,374	2,246	2,128	1,227	1,282	3.4
Thumanë	10,719	5,416	5,303	2,814	2,927	3.7
Totali	15,093	7,662	7,431	4,041	4,209	

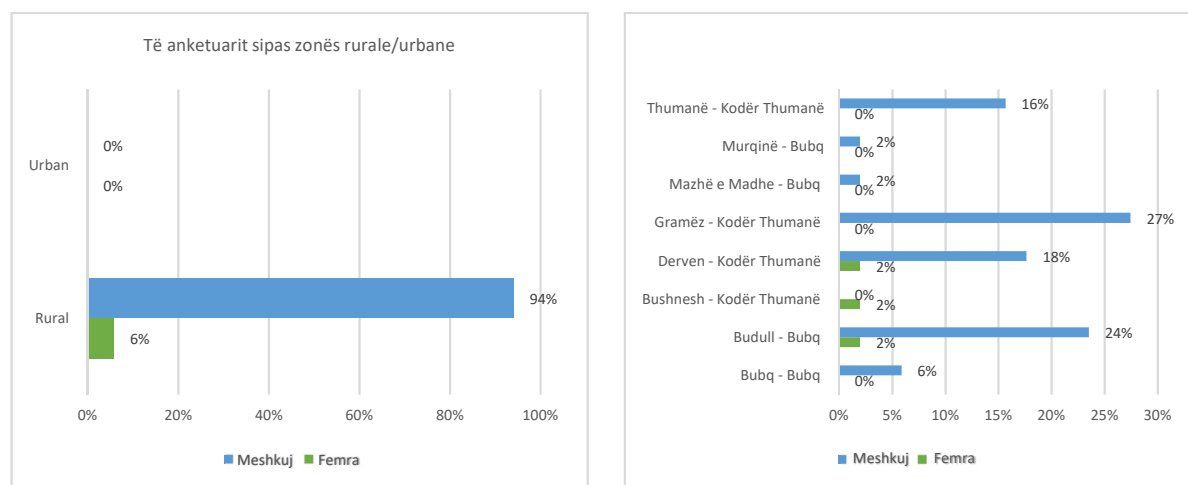

Figura 12: Të anketuarit sipas zonave urbane/rurale dhe vendbanimeve dhe NJA, Bashkia Krujë

► KURBIN

Bashkia Kurbin shfaq një madhësi më të qëndrueshme të familjeve si në zonat rurale ashtu edhe në ato urbane, ku zonat rurale kanë familje mesatarisht pak më të mëdha.

- Zona Rurale (Laç): Laçi ka 3,801 banesa të banuara dhe 3,932 familje, me një madhësi mesatare familjeje prej 3.3 individësh.
- Zona Rurale (Mamurras): Mamurrasi ka 3,101 banesa të banuara dhe 3,213 familje, me një mesatare prej 3.6 individësh për familje.
- Zona Urbane (Milot): Zona urbane e Milotit ka 1,716 banesa të banuara dhe 1,817 familje, me një madhësi mesatare familjeje prej 3.4 individësh.

Tabela 14: Përmbledhje e popullsisë dhe familjeve në të gjithë NJA-në e prekur nga projekti në Bashkinë Kurbin (Regjistrimi i Popullsisë dhe Banesave të Shqipërisë 2023)

NJA e prekur	Popullsia	Mashkull	Femër	Banesa të banuara (nr.)	Familjet (nr.)	Numri mesatar i individëve për familje
Laç	12,854	6,378	6,476	3,801	3,932	3.3
Mamurras	11,442	5,804	5,638	3,101	3,213	3.6
Milot	6,193	3,122	3,071	1,716	1,817	3.4
Totali	30,489	15,304	15,185	8,618	8,962	

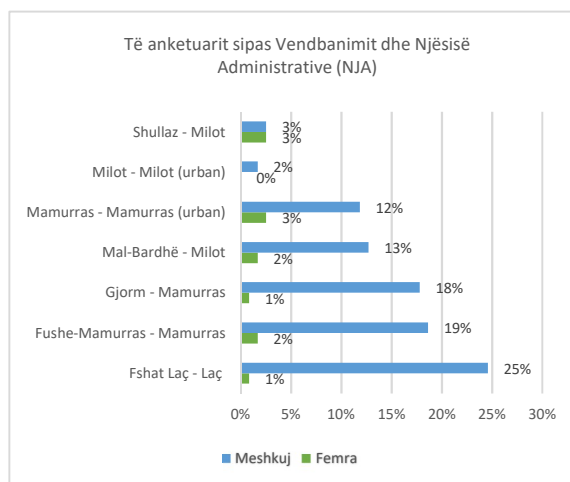
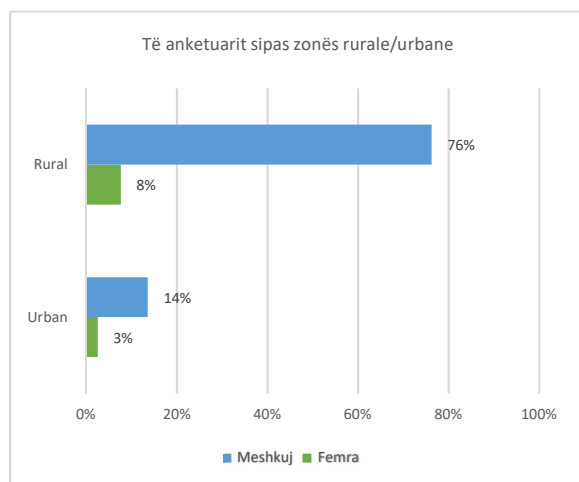

Figura 13: Të anketuarit sipas zonave urbane/rurale dhe vendbanimeve dhe NJA, Bashkia Kurbin

► LEZHË

Bashkia Lezhë përfshin zona urbane dhe rurale, ku zona urbane (qyteti i Lezhës) ka një madhësi mesatare familjesh pak më të vogël krahasuar me zonat rurale përreth. Zonat rurale, veçanërisht Kallmeti dhe Zejmeni, kanë familje pak më të mëdha.

- Zona Rurale (Blinisht): Blinishti ka 598 banesa të banuara dhe 606 familje, me një madhësi mesatare familjeje prej 3.1 individësh.
- Zona Rurale (Kallmet): Kallmeti ka 953 banesa të banuara dhe 980 familje, me një mesatare prej 3.0 individësh për familje.
- Zona Rurale (Kolç): Kolçi ka 1,114 banesa të banuara dhe 1,149 familje, me një mesatare prej 3.3 individësh për familje.
- Zona Urbane (Lezhë): Zona urbane e Lezhës ka 4,660 banesa të banuara dhe 4,773 familje, me një madhësi mesatare familjeje prej 3.1 individësh.
- Zona Rurale (Shëngjin): Shëngjini ka 2,140 banesa të banuara dhe 2,201 familje, me një mesatare prej 3.2 individësh për familje.

- Zona Rurale (Zejmen): Zejmeni ka 1,192 banesa të banuara dhe 1,232 familje, me një madhësi mesatare familjeje prej 3.3 individësh.

Tabela 15: Përmbledhje e popullsisë dhe familjeve në të gjithë NJA-në e prekur nga projekti në Bashkinë Lezhë (Regjistrimi i Popullsisë dhe Banesave të Shqipërisë 2023)

NJA prekur	Popullsia	Mashkull	Femër	Banesa banuara (nr.)	Familjet (nr.)	Numri mesatar i individëve për familje
Blinisht	1,878	888	990	598	606	3.1
Kallmet	2,973	1,442	1,531	953	980	3.0
Kolç	3,817	1,913	1,904	1,114	1,149	3.3
Lezhë	14,687	7,236	7,451	4,660	4,773	3.1
Shëngjin	6,963	3,441	3,522	2,140	2,201	3.2
Zejmen	4,042	2,001	2,041	1,192	1,232	3.3
Totali	34,360	16,921	17,439	10,657	10,941	

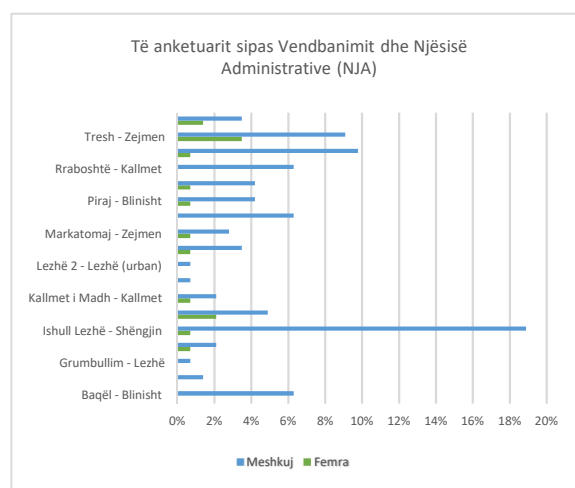
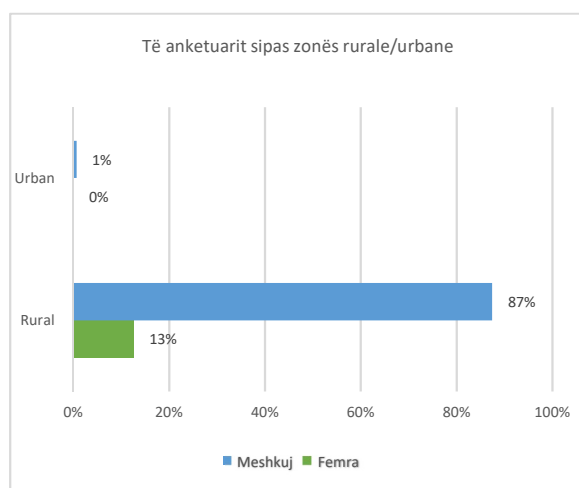

Figura 14: Të anketuarit sipas zonave urbane/rurale dhe vendbanimeve dhe NJA, Bashkia Lezhë

► VAU DEJËS

Në Bashkinë e Vaut të Dejës, si zonat urbane ashtu edhe ato rurale kanë madhësi mesatare të ngjashme të familjeve, duke treguar një strukturë relativisht uniforme të familjeve në të gjithë rajonin.

- Zona Rurale (Hajmel): Hajmeli ka 860 banesa të banuara dhe 910 familje, me një madhësi mesatare familjeje prej 3.4 individësh.
- Zona Urbane (Vau Dejës): Zona urbane e Vau Dejës ka 1,650 banesa të banuara dhe 1,694 familje, me një madhësi mesatare familjeje prej 3.4 individësh.

Tabela 16: Përmbledhje e popullsisë dhe familjeve në të gjithë NJA-në e prekur nga projekti në Bashkinë Vau Dejës (Regjistrimi i Popullsisë dhe Banesave të Shqipërisë 2023)

NJA prekur	Popullsia	Mashkull	Femër	Banesa banuara (nr.)	Familjet (nr.)	Numri mesatar i individëve për familje
Hajmel	3,074	1,530	1,544	860	910	3.4
Vau Dejës	5,710	2,759	2,951	1,650	1,694	3.4
Totali	8,784	4,289	4,495	2,510	2,604	

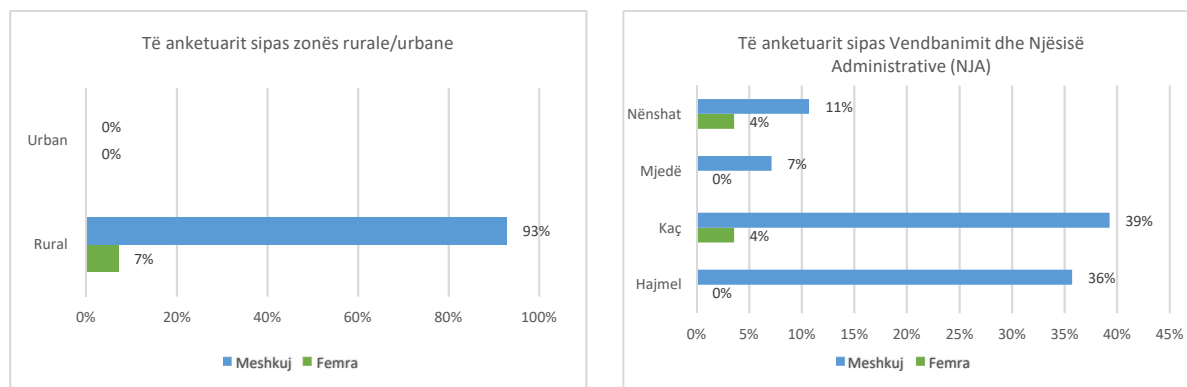

Figura 15: Të anketuarit sipas zonave urbane/rurale dhe vendbanimeve dhe NJA, Bashkia Vau Dejës

► SHKODËR

Bashkia Shkodër tregon një ndryshim të dukshëm midis zonave të saj rurale dhe urbane. Ndërsa zonat rurale (Guri i Zi dhe Rrethinat) mbajnë një madhësi familjeje prej rreth 3.4 individësh, zona urbane (qyteti i Shkodrës) ka një madhësi mesatare familjeje dukshëm më të vogël prej 2.9 individësh, duke reflektuar tendencën tipike të familjeve më të vogla në mjediset urbane.

- Zona Rurale (Guri i Zi): Guri i Zi ka 1,708 banesa të banuara dhe 1,851 familje, me një madhësi mesatare familjeje prej 3.4 individësh.
- Zona Rurale (Rrethinat): Rrethinati ka 4,425 banesa të banuara dhe 4,714 familje, me një mesatare prej 3.4 individësh për familje.
- Zona Urbane (Shkodër): Zona urbane e Shkodrës ka 20,050 banesa të banuara dhe 20,974 familje, me një madhësi mesatare më të vogël të familjes prej 2.9 individësh.

Tabela 17: Përmbledhje e popullsisë dhe familjeve në të gjithë NJA-në e prekur nga projekti në Bashkinë Shkodër (Regjistrimi i Popullsisë dhe Banesave të Shqipërisë 2023)

AU prekur	Popullsia	Mashkull	Femër	Banesa banuara (numri)	Familjet (numri)	Numri mesatar i individëve për familje
Guri i zi	6,315	3,127	3,188	1,708	1,851	3.4
Rrethinat	15,968	7,897	8,071	4,425	4,714	3.4
Shkodër	61,633	29,944	31,689	20,050	20,974	2.9
Totali	83,916	40,968	42,948	26,183	27,539	

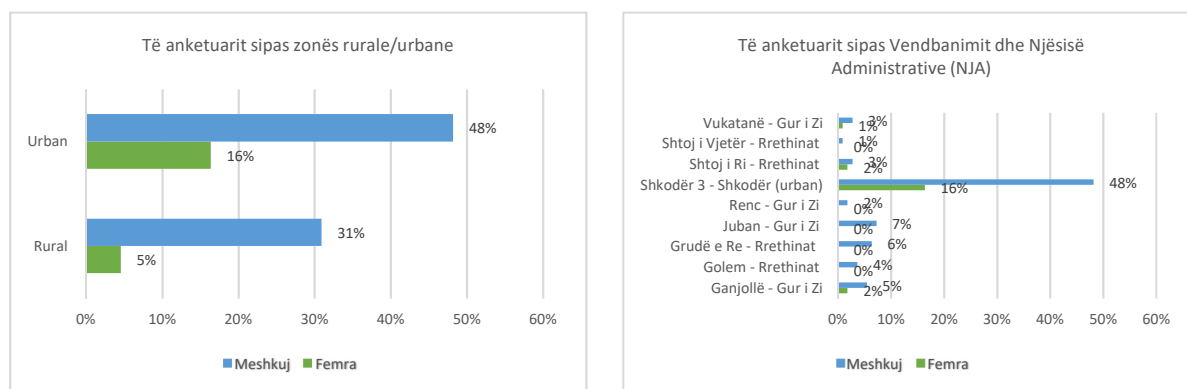

Figura 16: Të anketuarit sipas zonave urbane/rurale dhe vendbanimeve dhe NJA, Bashkia Shkodër

► MALËSI E MADHE

Bashkia Malësi e Madhe paraqet një përzjerje të vendbanimeve rurale dhe urbane, me një madhësi mesatare të qëndrueshme të familjes prej rreth 3.3 individësh në të gjithë rajonin, përveç Kastratit, ku madhësia e familjes është pak më e vogël, me 3.1 individë.

- Zona Rurale (Gruemirë): Gruemira ka 1,936 banesa të banuara dhe 2,005 familje, me një madhësi mesatare familjeje prej 3.3 individësh.
- Zona Rurale (Kastrat): Kastrati ka 1,310 banesa të banuara dhe 1,377 familje, me një madhësi mesatare familjeje prej 3.1 individësh.
- Zona Urbane (Qendër Koplik): Zona urbane e Qendër Koplikut ka 1,091 banesa të banuara dhe 1,110 familje, me një madhësi mesatare familjeje prej 3.3 individësh.

Tabela 18: Përmbledhje e popullsisë dhe familjeve në të gjithë NJA-në e prekur nga projekti në Bashkinë Malësi e Madhe (Regjistrimi i Popullsisë dhe Banesave të Shqipërisë 2023)

NJA e prekur	Popullsia	Mashkull	Femër	Banesa banuara (nr.)	Familjet (nr.)	Numri mesatar i individëve për familje
Gruemirë	6,634	3,18	3,456	1,936	2,005	3.3
Kastrat	4,335	2,145	2,190	1,310	1,377	3.1
Qendër Koplik	3,610	1,755	1,855	1,091	1,110	3.3
Totali	14,579	7,078	7,501	4,337	4,492	
Gruemirë	6,634	3,18	3,456	1,936	2,005	3.3

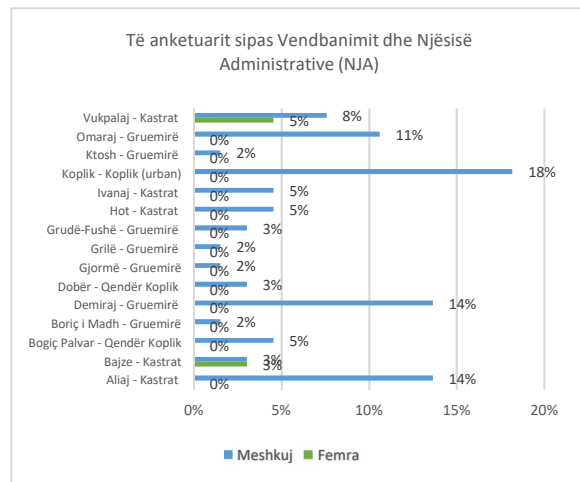
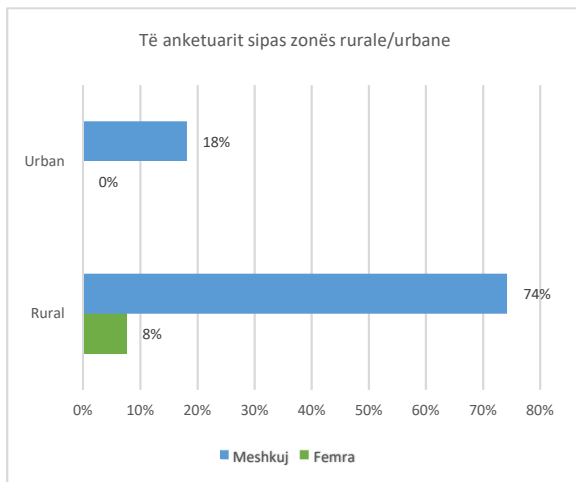

Figura 17: Të anketuarit sipas zonave urbane/rurale dhe vendbanimeve dhe NJA, Bashkia Malësi e Madhe

B. Shpërndarja e moshës

Të dhënat e shpërndarjes së moshës nga Regjistrimi i vitit 2023 për njësitë administrative të prekura ofrojnë njohuri të rëndësishme mbi përbërjen demografike të popullsisë. Kjo shpërndarje është thelbësore për të kuptuar kontekstin socio-ekonomik të secilës zonë dhe për të informuar planifikimin e projektit, veçanërisht në aspektin e disponueshmërisë së fuqisë punëtore, nevojave për shërbime dhe infrastrukturës sociale.

Bashkia e Vorës:

- Prezë (Zonë Rurale): Popullsia e Prezës është kryesisht në grupin e moshës së punës (15-64 vjeç), duke përbërë 66% të popullsisë totale. Fëmijët (0-14 vjeç) përbëjnë 8.3%, ndërsa 8.4% janë të moshuar (65+ vjeç).

- Vorë (Zonë Urbane): Në të kundërt, Vora ka një shpërndarje më të balancuar, me 8.9% të popullsisë së moshës 0-14 vjeç, 68.4% në grupin në moshë pune dhe 7.7% të moshës mbi 65 vjeç. Përqindja më e lartë e individëve në moshë pune në zonën urbane pasqyron mundësitë e saj relativisht më të mëdha ekonomike dhe të punësimit.

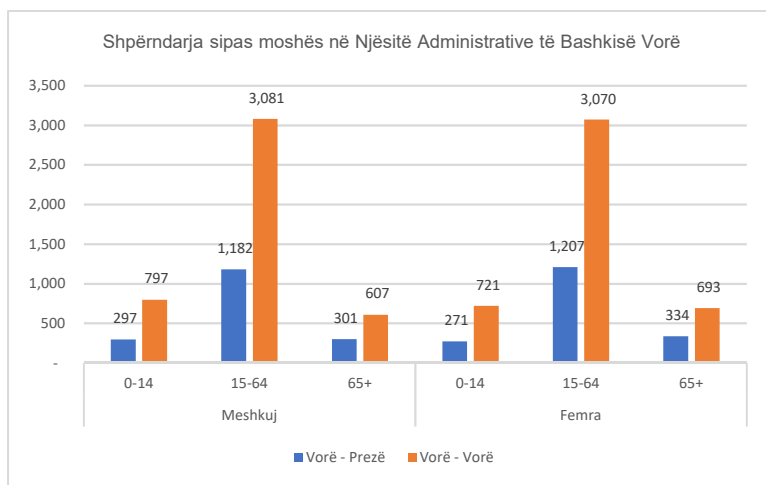

Figura 18: Shpërndarja e moshës për NJA e prekura të Bashkisë Vorë

Bashkia Krujë:

- Bubq (Zonë Rurale): Ngjashëm me zonat e tjera rurale, Bubq ka një përqindje më të lartë të individëve në moshë pune (68.5%), me fëmijët që përbëjnë 7.3% dhe të moshuarit 9.6%.
- Thumanë (Zonë Rurale): Thumana ka një përqindje më të madhe të të rinjve (9.9% të moshës 0-14 vjeç) dhe të moshuarve (8.7%) krahasuar me Bubq-in. Popullsia në moshë pune përbën 66.3%.

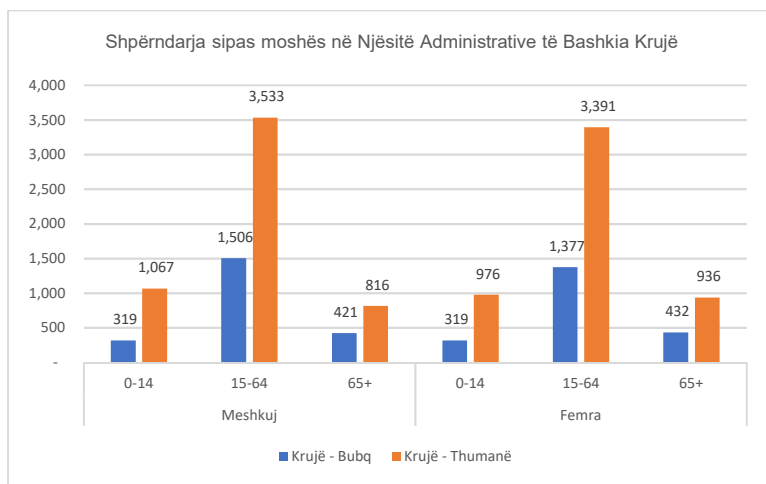

Figura 19: Shpërndarja e moshës për NJA e prekura të Bashkisë Krujë

Bashkia Kurbin:

- Laç (Zonë Rurale): Shpërndarja e popullsisë së Laçit pasqyron një demografi më të re, me 8.7% të moshës 0-14 vjeç, 65.2% në grupin e moshës së punës dhe 8.2% mbi 65 vjeç.
- Mamurras (Zonë Rurale): Mamurrasi ndjek një model të ngjashëm me 9.6% fëmijë, 65.2% individë në moshë pune dhe 9.1% të moshuar.
- Miloti (Zonë Urbane): Zona urbane e Milotit ka 9.0% fëmijë, 65.7% në moshë pune dhe 8.5% të moshuar, duke treguar një shpërndarje të balancuar të grupmoshave të ngjashme me vendbanimet e tjera urbane.

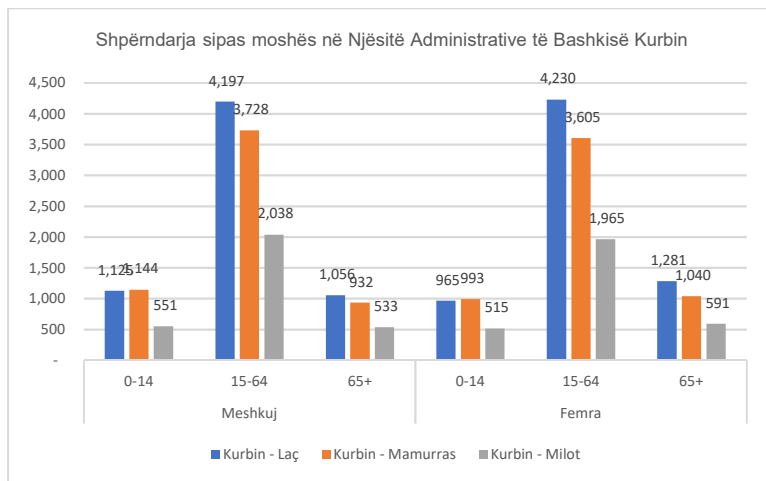

Figura 20: Shpërndarja e moshës për NJA e prekura të Bashkisë Kurbin

Bashkia Lezhë:

- Blinisht (Zonë Rurale): Blinishti ka një përqindje relativisht më të lartë të individëve të moshuar (11.8%) krahasuar me zonat e tjera rurale, me 7.3% fëmijë dhe 66.4% individë në moshë pune.
- Kallmet (Zonë Rurale): Në Kallmet, 7.2% janë fëmijë, 63.2% janë në moshë pune dhe 8.8% janë të moshuar.
- Kolç (Zonë Rurale): Popullsia e Kolçit është pak më e re, me 10.0% fëmijë dhe 66.9% në moshë pune, ndërsa individët e moshuar përbëjnë 7.3%.
- Lezhë (Zonë Urbane): Zona urbane e Lezhës ka një përqindje më të lartë të individëve në moshë pune (69,1%) dhe një përqindje më të ulët të fëmijëve (8,1%) dhe të moshuarve (7,6%).
- Shëngjin (Zonë Rurale): Shpërndarja moshore e Shëngjinit është e balancuar, me 8.2% fëmijë, 68.4% në moshë pune dhe 7.8% të moshuar.
- Zejmen (Zonë Rurale): Zejmeni tregon një popullsi më të re, me 8.3% fëmijë dhe 66.1% individë në moshë pune, ndërsa individët e moshuar përbëjnë 8.4%.

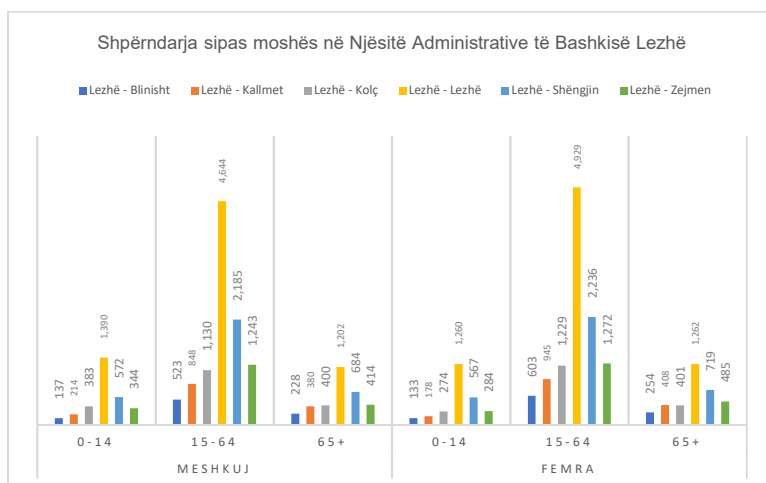

Figura 21: Shpërndarja e moshës për NJA e prekura të Bashkisë Lezhë

Bashkia e Vau Dejës:

- Hajmel (Zonë Rurale): Vendbanimi rural i Hajmelit ka 8.1% fëmijë, 66.1% individë në moshë pune dhe 7.2% të moshuar.
- Vau Dejës (Zonë Urbane): Zona urbane e Vaut të Dejës tregon një përqindje më të lartë të fëmijëve (8.0%) dhe individëve në moshë pune (68.9%), me një përqindje pak më të lartë të të moshuarve (10.1%).

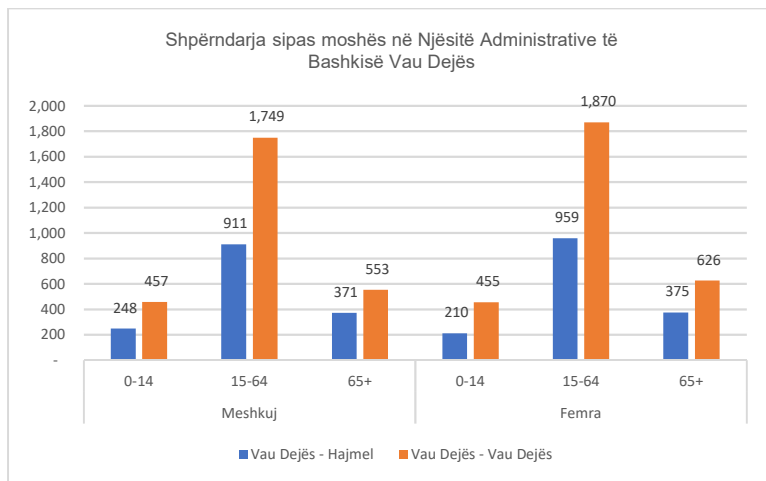

Figura 22: Shpërndarja e moshës për Bashkinë e prekur të Vau Dejës

Bashkia Shkodër:

- Guri i Zi (Zonë Rurale): Në Gurin e Zi, 10.2% janë fëmijë, 61.2% janë në moshë pune dhe 9.3% janë të moshuar.
- Rrethinat (Zonë Rurale): Zona rurale e Rrethinatit ka 9.3% fëmijë, 62.6% në moshë pune dhe 9.3% të moshuar.
- Shkodër (Zonë Urbane): Zona urbane e Shkodrës ka një përqindje të konsiderueshme të individëve në moshë pune (68.6%), me fëmijë që përbëjnë 7.7% dhe të moshuar që përbëjnë 11.4% të popullsisë.

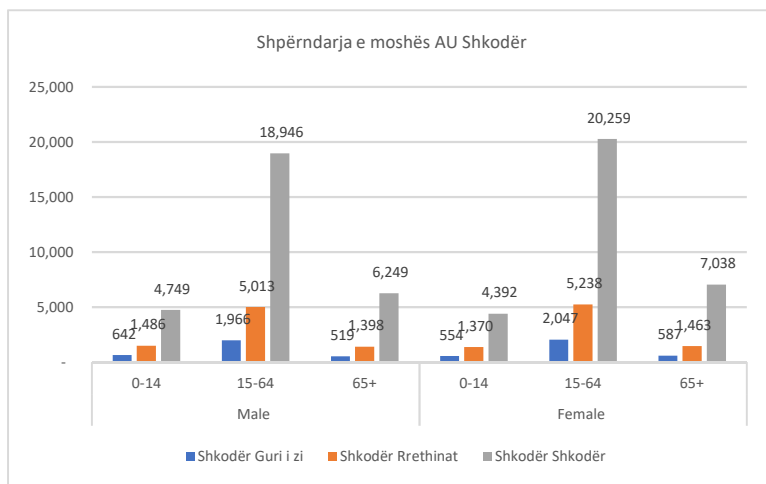

Figura 23: Shpërndarja e moshës për NJA e prekura Bashkia Shkodër

Bashkia Malësi e Madhe:

- Gruemirë (Zonë Rurale): Në Gruemirë, shumica e popullsisë është në moshë pune (69.7%), me fëmijë në 7.3% dhe të moshuar në 10.6%.
- Kastrat (Zonë Rurale): Kastrati ka 7.1% fëmijë, 66.4% në moshë pune dhe 10.1% të moshuar.
- Qendër Koplik (Zonë Urbane): Zona urbane e Qendër Koplikut ka një përqindje më të lartë të individëve në moshë pune (66.4%), me fëmijë në 6.7% dhe individë të moshuar 8.1%.

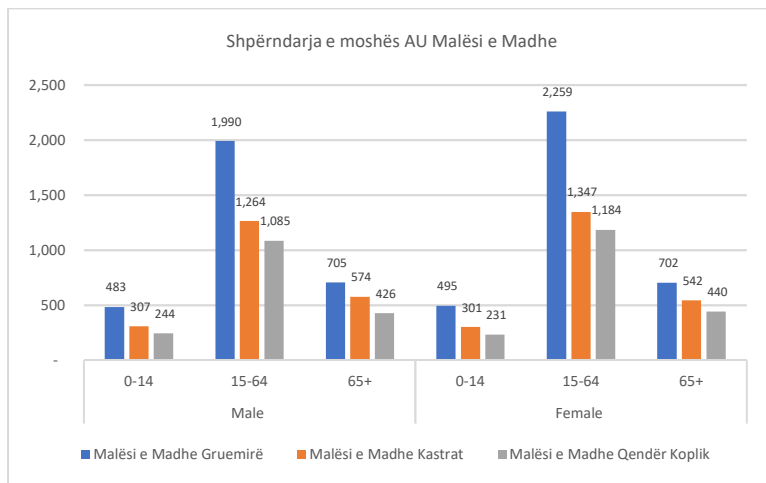

Figura 24: Shpërndarja e moshës për NJA të prekura Bashkia Malësi e Madhe

Sipas të dhënave të Censurit 2023, popullsia në moshë pune (15-64 vjeç) përbën shumicën në të gjitha njësitë administrative të prekura, duke varjuar nga 61% deri në 69% të popullsisë totale. Kjo pasqyron rëndësinë e këtij grupi demografik për tregun e punës dhe aktivitetet ekonomike në rajon. Popullsia e moshuar (65+ vjeç) përbën rreth 7-11% të totalit, duke theksuar një segment të rëndësishëm që mund të ketë nevojë për shërbime sociale të dedikuara, kujdes shëndetësor dhe sisteme të tjera mbështetëse. Gjithashtu, fëmijët (0-14 vjeç) përbëjnë rreth 7-10% të popullsisë, duke treguar një nevojë të qartë për shërbime arsimore dhe programe zhvillimi të fokusuara te fëmijët për të mbështetur këtë grup më të ri demografik.

Rezultatet e anketës zbulojnë një trend të dukshëm në shpërndarjen moshore të të anketuarve nëpër bashki specifike, me një përqindje veçanërisht të lartë të individëve të moshës 65 vjeç e lart në rajonet e Krujës, Lezhës dhe Vau Dejës. Në këto zona, popullsia e moshuar përfaqëson një shumicë të konsiderueshme të të anketuarve, duke përbërë përkatësisht 53%, 54% dhe 75% të totalit të të anketuarve. Ky dominim demografik sugjeron që individët e moshuar në këto bashki mund të jenë tregues i modeleve më të gjera sociale ose kulturore, siç është prania e familjeve shumëgjeneracionale ku të rriturit e moshuar shërbejnë si kryefamiljarë. Në familje të tilla, të moshuarit mund të luajnë një rol qendror në vendimmarrje dhe në jetën e përditshme familjare. Për më tepër, përqindja më e lartë e të anketuarve të moshuar mund të pasqyrojë një popullsi më të madhe të të moshuarve në këto rajone, gjë që mund të jetë për shkak të faktorëve të tillë si jetëgjatësia më e gjatë ose mungesa e migrimit midis brezave të rinj.

Ky trend nënvizon rëndësinë e individëve të moshuar brenda këtyre komuniteteve, jo vetëm në aspektin e përfaqësimit të tyre në anketë, por edhe si figura kyçe në strukturat familjare dhe dinamikat sociale. Tabela e mëposhtme ofron informacion të detajuar mbi shpërndarjen e moshës për secilën komunë.

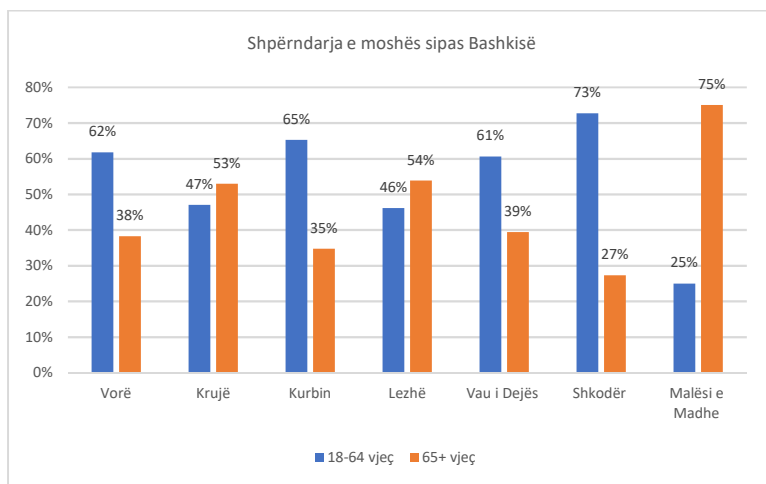

Figura 25: Të anketuarit sipas shpërndarjes së moshës për secilën Bashki

C. Shpërndarja gjinore

Shpërndarja gjinore në njësitë administrative të prekura, sipas të dhënave të Censurit 2023, tregon një ndarje relativisht të balancuar midis meshkujve dhe femrave në shumicën e bashkive. Përqindja e meshkujve dhe femrave është mjaft e barabartë, me disa ndryshime që pasqyrojnë pabarazi të lehta gjinore në disa rajone.

Në bashkitë si Vorë (Prezë dhe Vorë), Krujë (Bubq dhe Thumanë), Kurbin (Laç, Mamurras dhe Milot) dhe Vau Dejës (Hajmel dhe Vau i Dejës), shpërndarja gjinore është e ndarë në mënyrë të barabartë, me 50% meshkuj dhe 50% femra në të gjithë tabelën. Ky raport i balancuar gjinor sugjeron një përfaqësim relativisht të barabartë të të dyja gjinive në këto fusha.

Në të kundërt, bashkitë e tjera, si Lezhë (Blinisht, Kallmet, Lezhë, Shëngjin dhe Zejmen), Shkodër (Guri i Zi, Rrethinat dhe Shkodër) dhe Malësi e Madhe (Gruemirë, Kastrat dhe Qendër Koplik), shfaqin një përqindje pak më të lartë të femrave krahasuar me meshkujt. Për shembull, në Lezhë, popullsia femërore e kalon pak popullsinë mashkullore, me shpërndarje që varion nga 47% meshkuj dhe 53% femra në Blinisht në 49% meshkuj dhe 51% femra në zona të tjera si Lezhë dhe Shëngjin. Në mënyrë të ngjashme, në Malësi të Madhe dhe Shkodër, përqindja e femrave është pak më e lartë se e meshkujve, zakonisht me 1-2%.

Ndërsa shpërndarja gjinore është përgjithësisht e balancuar, ndryshimet e vogla në disa zona mund të jenë tregues të faktorëve socio-kulturorë lokalë ose modeleve demografike që kërkojnë vëmendje të synuar në planifikimin social, veçanërisht në zonat ku femrat janë pak më të shumta se meshkujt. Figura 26 ofron informacion të detajuar për njësitë administrative dhe bashkitë e prekura.

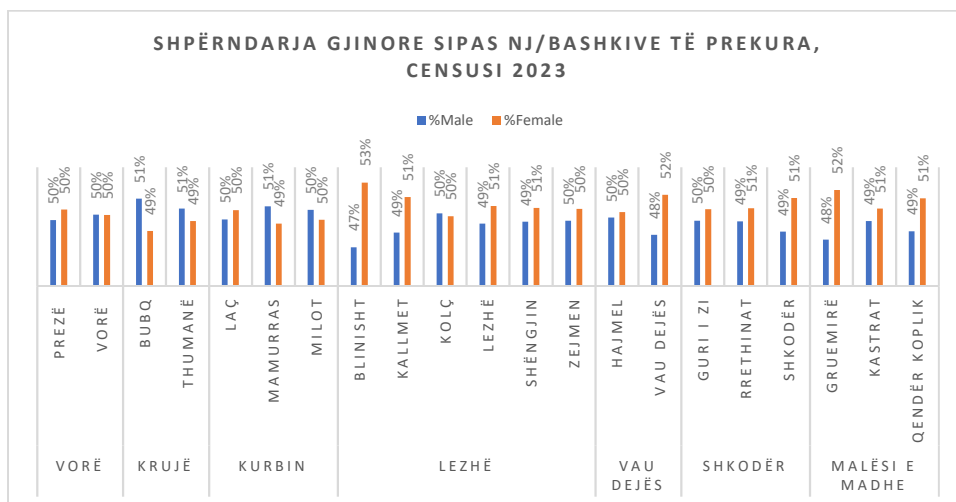

Figura 26: Shpërndarja gjinore për NJA-të dhe Bashkitë e prekura (Censusi i vitit 2023)

Shpërndarja gjinore midis të anketuarve tregon një pabarazi të qartë, me një përqindje më të lartë të meshkujve në të gjitha zonat e prekura. Kjo pabarazi mund t'i atribuohet metodologjisë së anketimit, ku për intervistë është zgjedhur kryefamiljari. Në Shqipëri, rolet tradicionale gjinore shpesh i caktojnë burrave rolin e vendimmarrësit kryesor dhe të kryefamiljarit. Si pasojë, burrat kanë më shumë gjasa të identifikohen dhe të zgjidhen për të marrë pjesë në anketa të tilla, duke pasqyruar modele më të gjera kulturore që u atribuojnë udhëheqjen dhe përgjegjësinë brenda familjes figurave mashkullore.

Është thelbësore të njihet pabarazia gjinore në përgjigjet e anketës, pasi ajo mund të ndikojë në përfaqësimin e perspektivave dhe përvojave të grave. Kjo pabarazi është veçanërisht e rëndësishme në familjet ku gratë janë kujdestaret kryesore ose mbajnë përgjegjësi për aspekte kyçe të jetës familjare. Për më tepër, ajo nënvizon ndikimin e normave tradicionale gjinore në pjesëmarrjen në anketa, çka mund të çojë në një kuptim të paplotë ose të shtrembëruar të pikëpamjeve të ndryshme brenda komunitetit. Për të adresuar këtë çështje dhe për të siguruar një përfshirje më të barabartë të grave dhe burrave, pyetësi është hartuar në mënyrë që të mbledhë të dhëna nga të gjithë anëtarët e familjes. Kjo qasje na mundësoi të marrim njohuri gjithëpërfshirëse që pasqyrojnë përvojat e të dy gjinive, duke ofruar një përfaqësim më të saktë dhe të balancuar të familjes në tërësi.

Tabela më poshtë paraqet të dhëna të ndara sipas gjinisë për individët që morën pjesë në anketë. Kjo ndarje ofron një kuptim më të qartë të shpërndarjes gjinore midis të anketuarve për secilën bashki. Për më tepër, të gjitha të dhënat e mbledhura gjatë gjithë anketës janë analizuar dhe ndarë sipas gjinisë për të identifikuar çdo ndryshim ose pabarazi midis burrave dhe grave në lidhje me ndikimet e projektit. Kjo qasje siguron që të merren në konsideratë njohuri të veçanta gjinore, duke ofruar një pamje më të detajuar dhe gjithëpërfshirëse të gjetjeve.

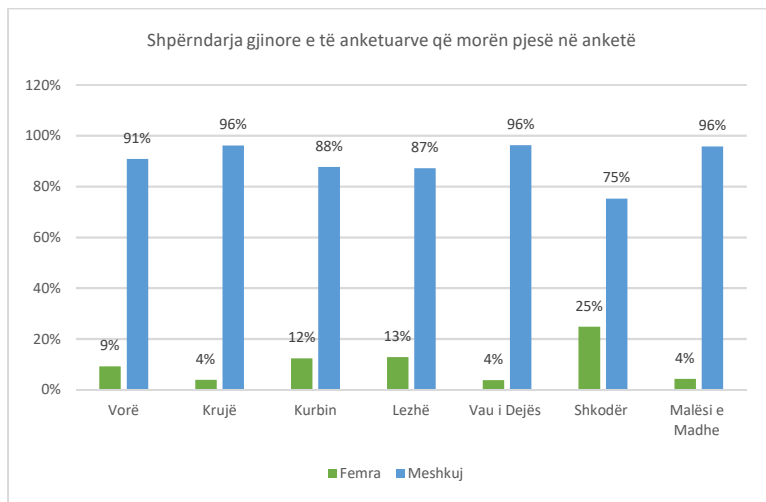

Figura 27: Të anketuarit sipas shpërndarjes gjinore për secilën bashki

D. Niveli arsimor

Të dhënat mbi nivelin arsimor nga Censusi i vitit 2023 ofrojnë njohuri të vlefshme mbi arritjet arsimore në njësitë administrative (NJA) dhe bashkitë e përfshira në projekt. Shpërndarja e niveleve arsimore nxjerr në pah si përparimet, ashtu edhe sfidat në lidhje me aksesin dhe cilësinë e arsimit në këto zona.

Në Bashkinë Vorë, si zona rurale (Prezë), ashtu edhe ajo urbane (Vorë) tregojnë një numër relativisht të lartë individësh me arsim fillor ose më shumë, me 1,320 individë në Prezë dhe 2,810 në Vorë që kanë përfunduar arsimin e mesëm të ulët. Zona urbane, Vorë, dallohet për një numër të konsiderueshëm individësh (2,398) që kanë përfunduar arsimin e mesëm të lartë, ndërsa 874 individë kanë përfituar kualifikime të arsimit të lartë ose pasuniversitar.

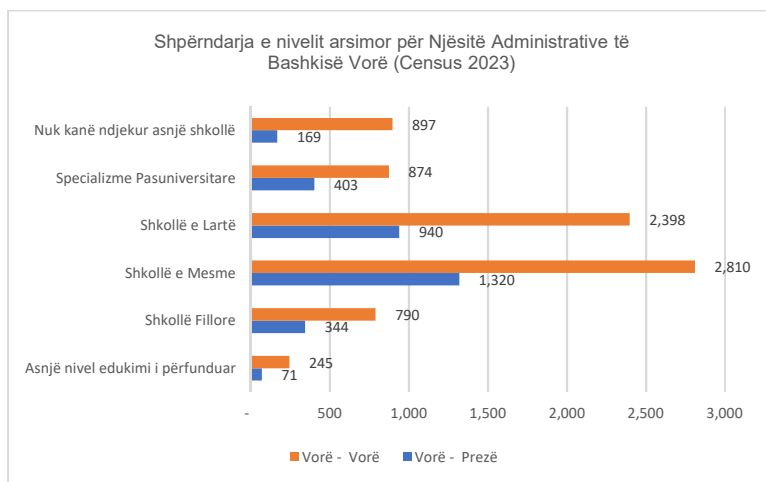

Figura 28: Shpërndarja e nivelit të arsimit sipas NJA të Bashkisë Vorë (Censusi i vitit 2023)

Në Bashkinë Krujë, shpërndarja arsimore pasqyron një tendencë të ngjashme, me një prani të fortë të individëve që kanë përfunduar arsimin fillor dhe të mesëm të ulët. Në mënyrë të veçantë, në Bubq, 1,768 individë kanë përfunduar arsimin e mesëm të ulët dhe 1,231 kanë përfunduar arsimin e mesëm

të lartë. Thumana, si një zonë më e urbanizuar, ka një numër më të lartë individësh me arsim të mesëm të lartë (2,623) dhe arsim të lartë (636).

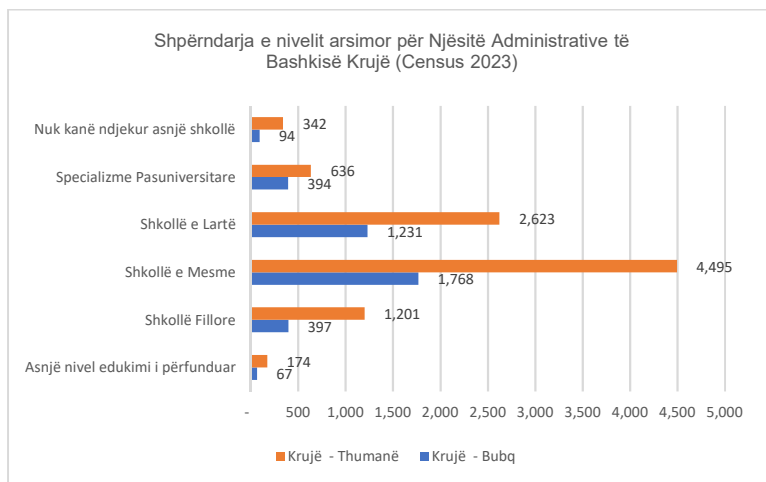

Figura 29: Shpërndarja e nivelit të arsimit sipas NJA të Bashkisë Krujë (Censusi i vitit 2023)

Për Bashkinë Kurbin, shumica e popullsisë ka përfunduar arsimin fillor dhe të mesëm të ulët. Në Laç, për shembull, 4,331 individë kanë përfunduar arsimin e mesëm të ulët dhe 4,027 individë kanë përfunduar arsimin e mesëm të lartë. Megjithatë, zona urbane e Milotit ka më pak individë me arsim të lartë (439) krahasuar me zonat rurale.

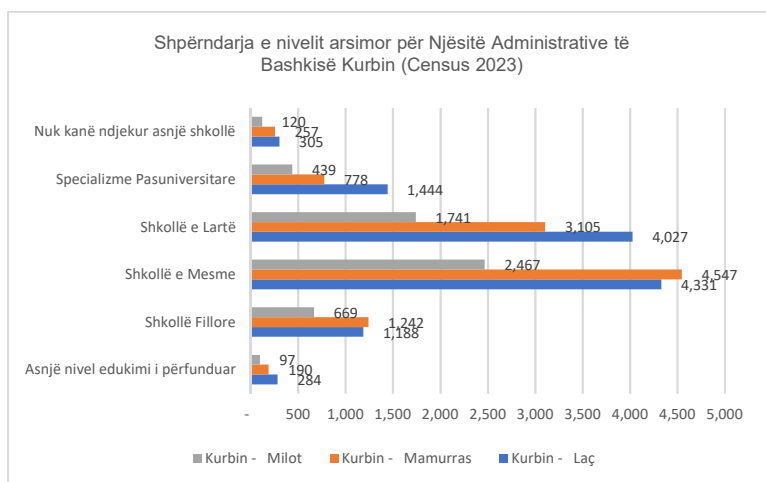

Figura 30: Shpërndarja e nivelit të arsimit sipas NJA të Bashkisë Kurbin (Censusi i vitit 2023)

Bashkia Lezhë paraqet një gamë të gjerë arritjesh arsimore, me zonën urbane të Lezhës që ka përqendrimin më të lartë të individëve që kanë përfunduar arsimin e mesëm të lartë (4,480). Përveç kësaj, 2,808 individë në Lezhë kanë përfunduar arsim të lartë ose pasuniversitar, duke reflektuar aksesin më të madh që ka zona urbane ndaj institucioneve arsimore. Zonat e tjera rurale si Blinishti, Kallmeti dhe Kolçi kanë shifra më të ulëta në lidhje me arritjet në arsimin e lartë, me arsimin që kufizohet kryesisht në nivelin fillor dhe të mesëm të ulët.

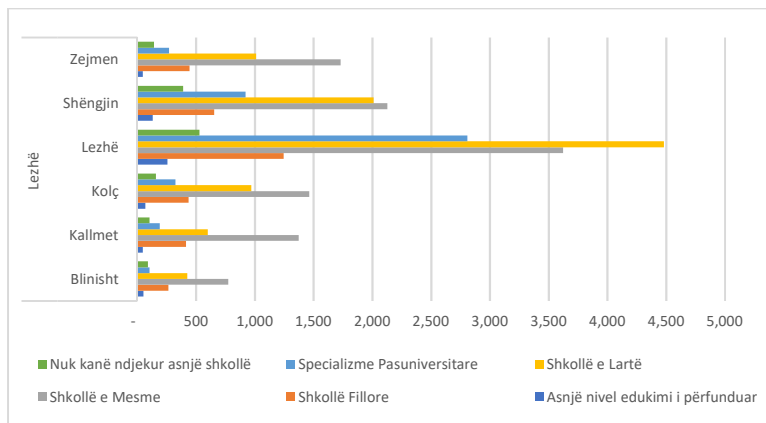

Figura 31: Shpërndarja e nivelit të arsimit sipas NJA të Bashkisë Lezhë (Censusi i vitit 2023)

Në Bashkinë Vau Dejës, zona rurale e Hajmelit ka një numër të konsiderueshëm individësh që kanë përfunduar arsimin fillor dhe të mesëm të ulët. Vau Dejës, si zonë urbane, paraqet një numër më të lartë individësh me arsim të mesëm të lartë (1,522), por arsimi i lartë mbetet ende i kufizuar, me vetëm 451 individë që kanë arritur këtë nivel.

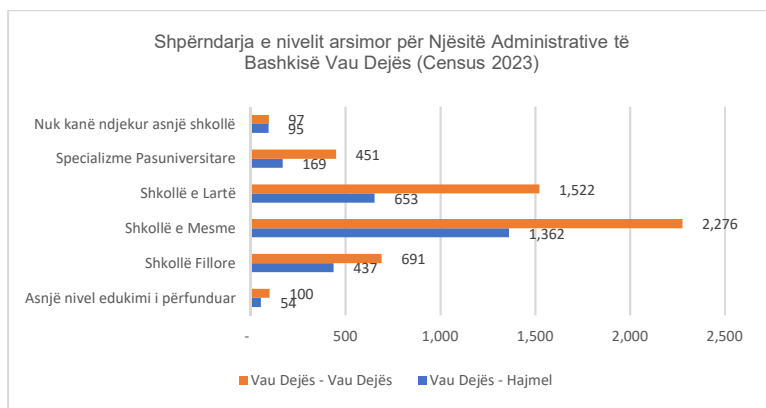

Figura 32: Shpërndarja e nivelit të arsimit sipas NJA të Bashkisë Vau i Dejës (Censusi i vitit 2023)

Në Bashkinë Shkodër, zona urbane e Shkodrës dallohet për një numër të lartë individësh që kanë përfunduar arsimin e mesëm të lartë (20,646) dhe arsimin e lartë (13,254). Zonat rurale të Gurit të Zi dhe Rrethinat, megjithatë, tregojnë nivele më të ulëta të arsimit të lartë, por ende pasqyrojnë një pjesë të konsiderueshme të popullsisë me arsim të mesëm të ulët (3,105 dhe 6,296) dhe të mesëm të lartë (1,197 dhe 3,770).

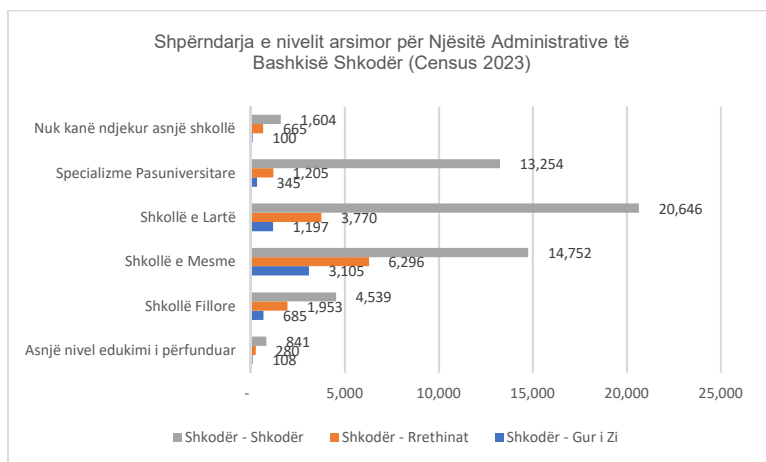

Figura 33: Shpërndarja e nivelit të arsimit sipas NJA të Bashkisë Shkodër (Censusi i vitit 2023)

Së fundmi, Bashkia Malësi e Madhe paraqet një përzjerje të niveleve arsimore. Gruemira, Kastrati dhe Qendra Koplik tregojnë një numër relativisht të lartë individësh që kanë përfunduar arsimin fillor dhe të mesëm të ulët, por përqindja e individëve me arsim të lartë ose pasuniversitar mbetet e ulët, veçanërisht në zonat rurale.

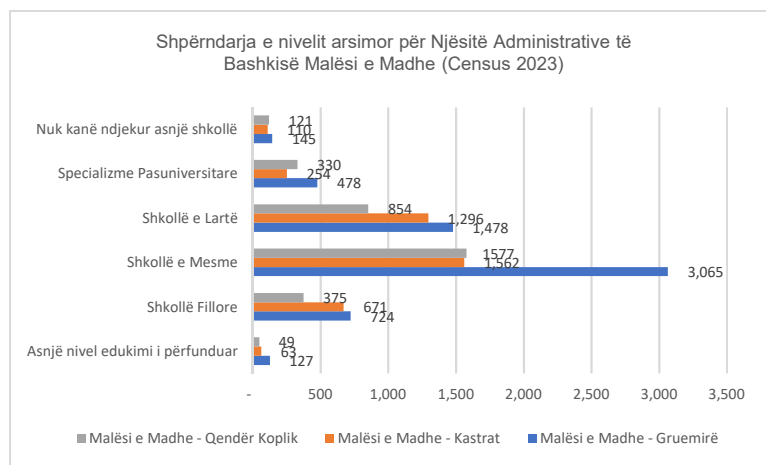

Figura 34: Shpërndarja e nivelit të arsimit sipas NJA të Bashkisë Malësi e Madhe (regjistrimi 2023)

Rezultatet e anketës zbulojnë ndryshime të konsiderueshme në nivelet arsimore dhe statusin profesional të të anketuarve në të gjitha bashkitë. Shumica e të anketuarve në të gjitha bashkitë kanë përfunduar arsimin fillor, 9-vjeçar ose të mesëm. Megjithatë, ka dallime të dukshme në shpërndarjen e arritjeve arsimore sipas bashkive:

- **Vorë** : 3% e të anketuarve (gra dhe burra) kanë përfunduar arsimin fillor, 35% kanë përfunduar arsimin 9-vjeçar dhe 49% kanë përfunduar arsimin e mesëm.
- **Krujë** : 12% kanë përfunduar arsimin fillor, 37% kanë përfunduar arsimin 9-vjeçar dhe 41% kanë përfunduar arsimin e mesëm.
- **Kurbin** : 5% kanë përfunduar arsimin fillor, 40% kanë përfunduar arsimin 9-vjeçar dhe 51% kanë përfunduar arsimin e mesëm.
- **Lezhë** : 2% kanë përfunduar arsimin fillor, 33% kanë përfunduar arsimin 9-vjeçar dhe 55% kanë përfunduar arsimin e mesëm.
- **Vau Dejës** : 54% kanë përfunduar arsimin 9-vjeçar dhe 4% kanë përfunduar arsimin e mesëm.
- **Shkodër** : 7% kanë përfunduar arsimin fillor, 46% kanë përfunduar arsimin 9-vjeçar dhe 41% kanë përfunduar arsimin e mesëm.
- **Malësi e Madhe** : 5% kanë përfunduar arsimin fillor, 32% kanë përfunduar arsimin 9-vjeçar dhe 47% kanë përfunduar arsimin e mesëm.

Këto shifra tregojnë se, megjithëse shumica e të anketuarve kanë përfunduar të paktën 9 vite shkollim, arsimi i mesëm është niveli më i lartë arsimor për shumë pjesëmarrës, veçanërisht në Lezhë, Kurbin dhe Malësi e Madhe. Përqindja më e ulët e individëve që kanë përfunduar vetëm arsimin fillor në bashki si Lezha dhe Vau Dejës sugjeron një nivel më të lartë të arritjeve arsimore në përgjithësi në këto rajone, ndërsa në zona të tjera një përqindje më e madhe e të anketuarve kanë përfunduar vetëm arsimin 9-vjeçar.

E. Profesionet dhe statusi i punësimit

Aktualisht, Censusi i vitit 2023 nuk përfshin të dhëna specifike mbi profesionet apo statusin e punësimit. Prandaj, informacioni i paraqitur në këtë seksion bazohet vetëm në anketën socio-ekonomike të kryer për projektin, e cila ka mbledhur njohuri të detajuara mbi modelet e punësimit, profesionet dhe pjesëmarrjen në fuqinë punëtore brenda zonave të prekura. Të dhënat e kësaj ankete shërbejnë si një plotësim i rëndësishëm i informacionit nga censusi, duke ofruar një kuptim më të qartë të dinamikave të fuqisë punëtore lokale dhe duke mbështetur zhvillimin e ndërhyrjeve të synuara brenda projektit.

Lidhur me punësimin, shumica e të anketuarve raportojnë se janë ose në pension ose të papunë, duke treguar një mungesë të dukshme të angazhimit profesional brenda popullatës së anketuar. Ky model sugjeron që një pjesë e konsiderueshme e individëve në zonat e prekura mund të kenë qasje të kufizuara në mundësi formale punësimi ose mund të mos jenë më pjesë e fuqisë punëtore aktive. Mungesa e angazhimit profesional është një shqetësim kritik, pasi mund të kontribuojë në cenueshmërinë ekonomike, veçanërisht në kontekstin e marrjes së tokës ose risistemimit, nëse kërkohet nga projekti. Pa të ardhura ose punësim të qëndrueshëm, individët dhe familjet mund të përballen me sfida shtesë në përshtatjen me ndryshimet e sjella nga projekti, duke përkeqësuar potencialisht vështirësitë e tyre socio-ekonomike. Gjetjet e anketës nxjerrin në pah trende të rëndësishme në statusin e punësimit në të gjitha komunat, veçanërisht përqindjen e lartë të individëve që janë në pension ose të papunë. Konkretisht, të dhënat sipas komunës tregojnë se gati gjysma e të anketuarve në shumicën e zonave i përkasin këtyre kategorive.

Vlen të përmendet se, pavarësisht shumicës së popullsisë që jeton në zona rurale, profesionet që lidhen me bujqësinë përbëjnë vetëm një pjesë të vogël të punësimit në të gjitha bashkitë. Kjo sugjeron që sektori bujqësor nuk luan më një rol të rëndësishëm në sigurimin e punësimit ose gjenerimin e të ardhurave për popullsinë lokale. Ndërsa bujqësia tradicionalisht ka qenë një gur themeli i jetesës rurale, këto gjetje tregojnë se ajo mund të mos jetë më burimi kryesor i të ardhurave në këto rajone. Konkretisht, vetëm 12% e të anketuarve në Krujë, 2% në Kurbin, 3% në Lezhë, 7% në Vau Dejës, 6% në Shkodër dhe 5% në Malësi të Madhe raportojnë se kanë një profesion që lidhet me bujqësinë, peshkimin ose pylltarinë.

Ky ndryshim mund t'i atribuohet faktorëve të ndryshëm, duke përfshirë ndryshimet në praktikatat bujqësore, migrimin urban dhe rritjen e sektorëve të tjerë ekonomikë, të cilët ka të ngjarë të kenë ulur kontributin e bujqësisë në ekonominë lokale.

Gjetjet e anketës ofrojnë informacione të vlefshme mbi statusin e punësimit të të anketuarve në të gjitha komunat. Ndarja sipas statusit të punësimit është si më poshtë:

- Pensionistë: Përqindja e të anketuarve që janë në pension është dukshëm e lartë në shumicën e bashkive. Shifrat janë si më poshtë: 35% në Vorë, 51% në Krujë, 35% në Kurbin, 52% në Lezhë, 68% në Vau Dejës, 28% në Shkodër dhe 36% në Malësi të Madhe. Kjo sugjeron që dalja në pension është një status dominues punësimi në këto zona, veçanërisht në Vau Dejës, ku gati 70% e të anketuarve janë në pension.
- Të punësuarit: Normat e punësimit ndryshojnë nëpër bashki. Përqindjet e të anketuarve që raportojnë punësim të rregullt janë 41% në Vorë, 25% në Krujë, 23% në Kurbin, 23% në Lezhë, 18% në Vau Dejës, 20% në Shkodër dhe 24% në Malësi të Madhe. Këto shifra tregojnë se punësimi mbetet një pjesë e konsiderueshme e fuqisë punëtore, megjithëse përqindja e të anketuarve të punësuar është relativisht e ulët, veçanërisht në Vau Dejës dhe Shkodër.
- Të vetëpunësuar: Vetëpunësimi është më i përhapur në disa bashki sesa në të tjerat. Shkallët më të larta të vetëpunësimit gjenden në Shkodër (31%) dhe Malësi të Madhe (18%), ndërsa shifra më të ulëta raportohen në Vorë (16%), Krujë (8%) dhe Kurbin (8%). Veçanërisht, Lezha ka shkallën më të ulët të vetëpunësimit me vetëm 1%, duke sugjeruar një fuqi punëtore më pak sipërmarrëse në këtë bashki.
- Papunësia dhe përfshirja në punët e shtëpisë: Papunësia dhe puna e papaguar raportohen në nivele të ndryshme nëpër bashki. Shifrat janë si më poshtë: 5% në Vorë, 16% në Krujë, 23% në Kurbin, 12% në Lezhë, 7% në Vau Dejës, 4% në Shkodër dhe 14% në Malësi të Madhe. Shkallët më të larta të papunësisë dhe punës së papaguar vërehen në Kurbin (23%) dhe Krujë (16%), gjë që mund të tregojë sfida në tregjet lokale të punës ose mundësi të kufizuara punësimi.

Gjetjet e anketës mbi emigracionin tregojnë se një pjesë relativisht e vogël, por e dukshme e të anketuarve nga zona të caktuara raportojnë se kanë emigruar. Shifrat janë si më poshtë:

- Lezhë: 3% e të anketuarve nga Lezha raportojnë se kanë emigruar. Kjo sugjeron që emigrimi nuk është i përhapur në këtë bashki, por gjithsesi prek një pjesë të vogël të popullsisë, duke treguar ndoshta një tendencë drejt kërkimit të mundësive jashtë zonës.

- Shkodër: Në Shkodër, 6% e të anketuarve raportojnë se kanë emigruar. Ky është një përqindje pak më e lartë krahasuar me Lezhën, gjë që mund të pasqyrojë faktorë të tillë si kushtet ekonomike lokale, mundësitë e punësimit ose ndjekja e arsimit ose kushteve më të mira të jetesës jashtë vendit.
- Malësi e Madhe: Shkalla më e lartë e emigrimit gjendet në Malësi të Madhe, me 8% të të anketuarve që raportojnë se kanë emigruar. Kjo tregon një tendencë më të lartë për njerëzit nga kjo bashki për t'u larguar, ndoshta për shkak të perspektivave më të kufizuara ekonomike lokale, kërimit të mundësive më të mira ose pranisë së komuniteteve të diasporës së vendosur jashtë vendit.

Shifrat e përgjithshme sugjerojnë se emigrimi, ndonëse jo mbizotërues, mbetet një faktor i dukshëm për një pjesë të popullsisë në këto zona. Arsyet pas emigrimit mund të përfshijnë vështirësitë ekonomike, perspektivat më të mira të punësimit diku tjetër ose ribashkimin familjar me të afërmit që janë zhvendosur tashmë. Këto tendenca janë veçanërisht të rëndësishme në zonat rurale ku mundësitë e kufizuara lokale mund t'i shtyjnë banorët të kërkojnë mjete jetese jashtë vendit.

Shifrat e mëposhtme japin një ndarje të detajuar të niveleve arsimore dhe statusit të punësimit të të anketuarve, të ndara sipas gjinisë, për secilën komunë që mori pjesë në anketë.

► VORË

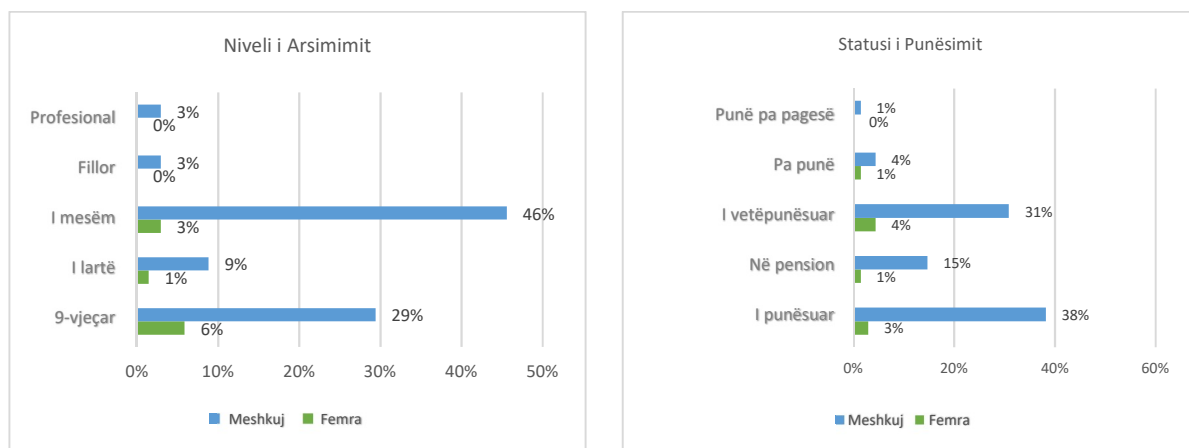

Figura 35: Statusi arsimor dhe i punësimit në Bashkinë Vorë

► KRUJË

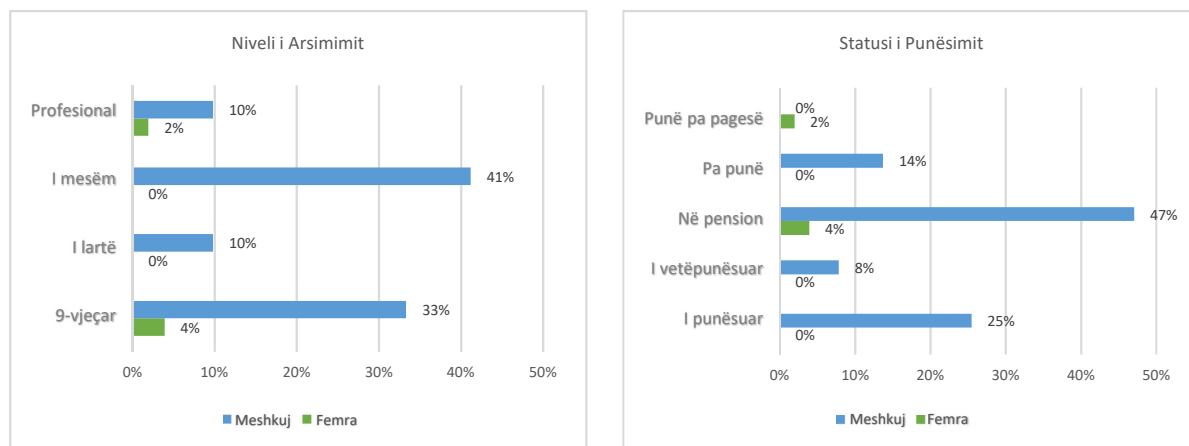

Figura 36: Statusi arsimor dhe i punësimit Bashkia Krujë

Klienti: Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim
 Përfituesi: Hekurudha Shqiptare Sh.a.
 Projekti: Rehabilitimi i Linjës Hekurudhore Vorë-Hani i Hotit

KURBIN

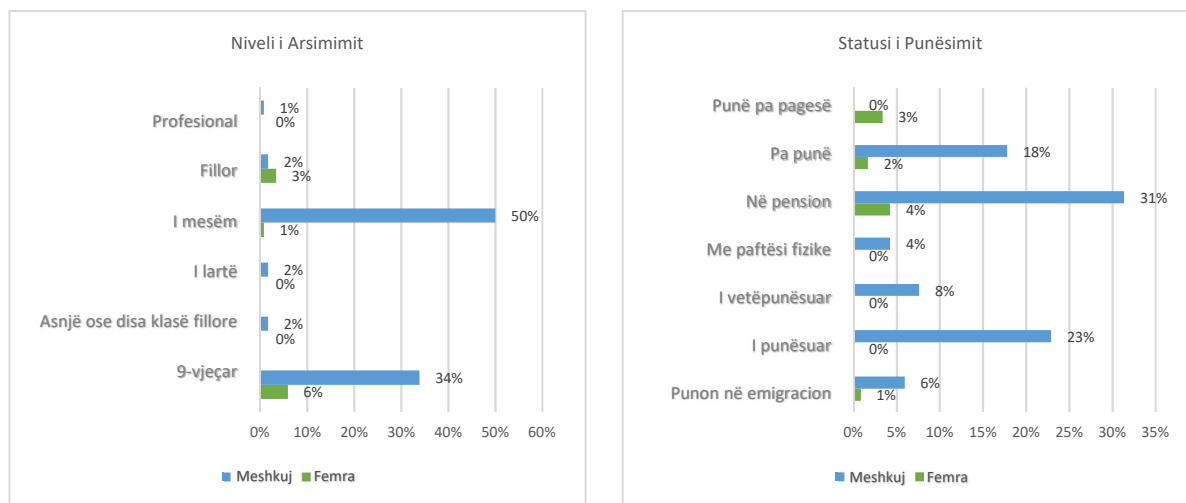

Figura 37: Statusi arsimor dhe i punësimit Bashkia Kurbin

LEZHË

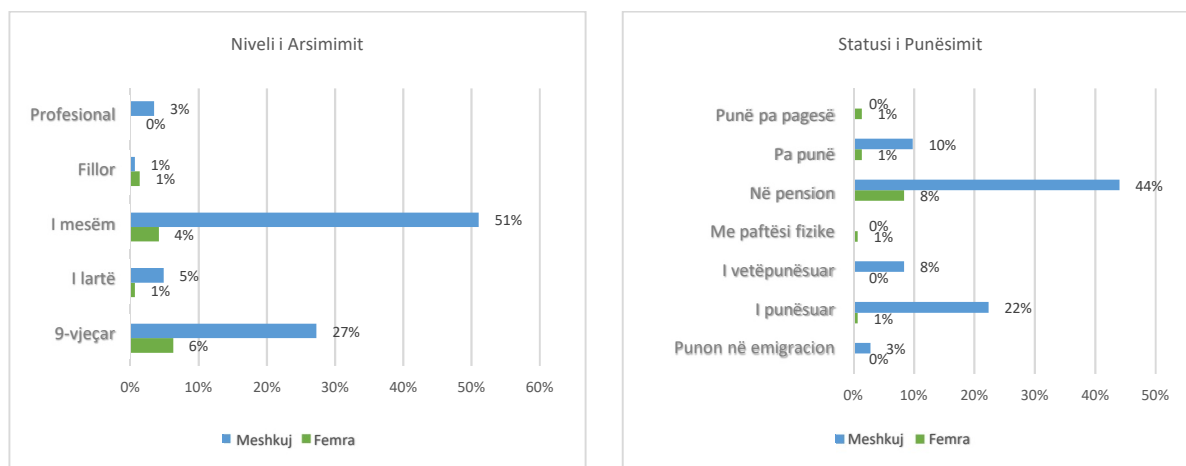

Figura 38: Statusi arsimor dhe i punësimit Bashkia Lezhë

VAU I DEJËS

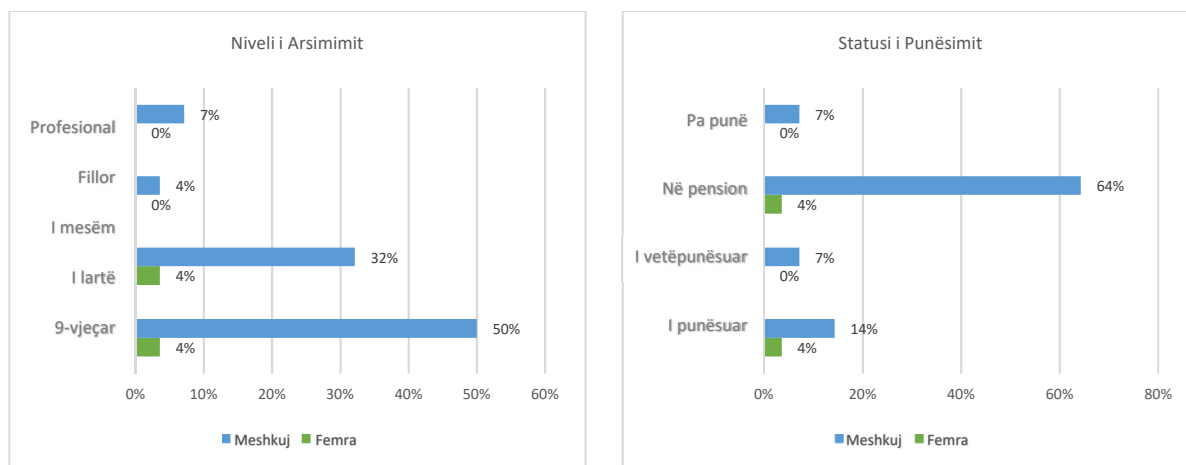

Figura 39: Statusi arsimor dhe i punësimit Bashkia Vau i Dejës

► SHKODËR

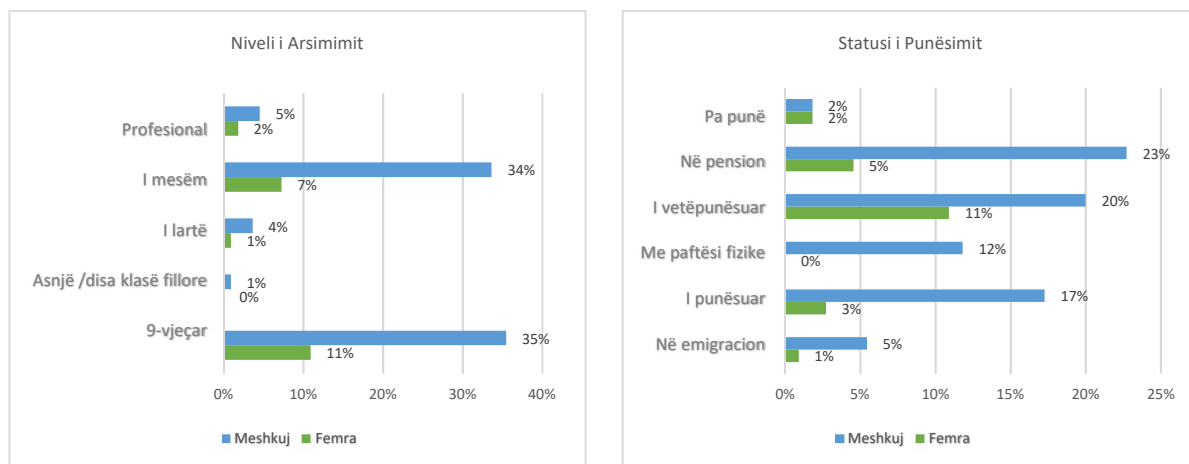

Figura 40: Statusi arsimor dhe i punësimit Bashkia Shkodër

► MALËSI E MADHE

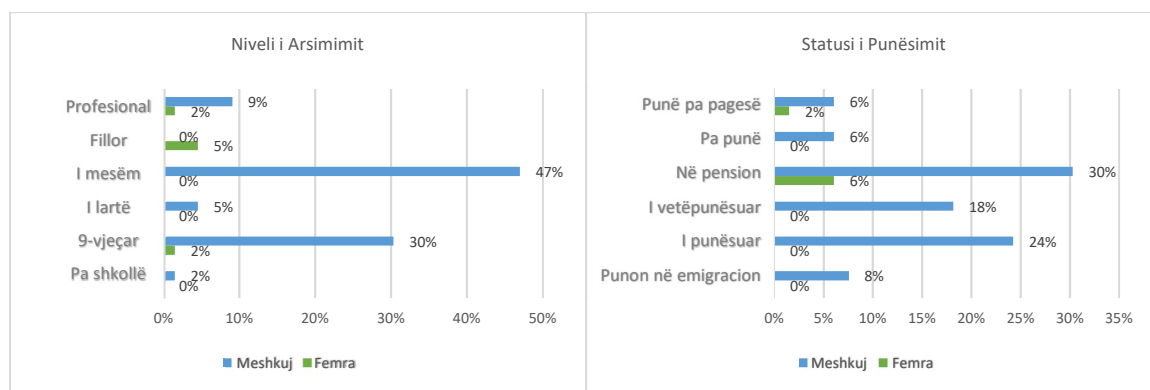

Figura 41: Statusi arsimor dhe punësimi Bashkia Malësi e Madhe

F. Gjuhët, kombësia, besimet dhe grupet minoritare

Të dhënat mbi gjuhën, kombësinë, fenë dhe grupet minoritare janë marrë nga Censusi i vitit 2023. Meqenëse të dhënat janë të disponueshme vetëm në nivel Qarku/Prefekturë, ne jemi përqendruar posaçërisht në qarqet dhe prefekturat që përfshijnë bashkitë e prekura nga projekti. Këto janë: Qarku i Lezhës, i cili përfshin bashkitë Lezhë dhe Kurbin; Qarku i Shkodrës, i cili përfshin bashkitë Shkodër, Vau Dejës dhe Malësi e Madhe; dhe Qarku i Tiranës, i cili mbulon bashkinë Vorë.

Shpërndarja e Gjuhësore:

Të dhënat e Censurit të vitit 2023 zbulojnë një shkallë të lartë homogjeniteti gjuhësor në të gjitha qarqet që përbëjnë bashkitë e prekura nga projekti. Në të tre qarqet, shqipja është gjuha dominuese e folur nga shumica dërrmuese e popullsisë:

- Qarku i Tiranës: 93% e popullsisë flet shqip, duke ruajtur një shumicë të qartë, megjithëse me një përbërje gjuhësore pak më të larmishme krahasuar me Lezhën dhe Shkodrën.
- Qarku i Lezhës: 97% e popullsisë flet shqip, duke reflektuar një qëndrueshmëri të fortë gjuhësore brenda rajonit.
- Qarku i Shkodrës: 96% e popullsisë flet shqip, duke treguar një nivel po aq të lartë të uniformitetit gjuhësor.

Këto shifra sugjerojnë që shqipja është gjuha kryesore në jetën e përditshme, arsim dhe komunikim në të gjithë këto qarqe, duke siguruar një bazë të përbashkët gjuhësore që lehtëson ndërveprimin dhe

integrimin midis komuniteteve. Përqindjet relativisht të vogla të folësve jo-shqip (rreth 3-7%) ka të ngjarë të jenë nga grupe gjuhësore minoritare ose individë me prejardhje specifike gjuhësore. Ky homogjenitet thjeshton komunikimin dhe minimizon barrierat e mundshme gjuhësore në kontekstin e planifikimit socio-ekonomik dhe zbatimit të projektit të BERZH-it.

Shpërndarja e kombësisë:

Censusi i vitit 2023 thekson gjithashtu se shumica dërrmuese e popullsisë në qarqet në shqyrtim kanë kombësi shqiptare:

- Qarku i Tiranës: 94% e popullsisë ka kombësi shqiptare, pak më e ulët se në Lezhë dhe Shkodër, por propësepropë tregon një përkatësi mbizotëruese kombëtare.
- Qarku i Lezhës: 97% e popullsisë ka kombësi shqiptare, duke përforcuar identitetin kombëtar të rajonit.
- Qarku i Shkodrës: 96% e popullsisë ka kombësi shqiptare, duke treguar përsëri një ndjenjë të fortë përkatësie kombëtare.

Përqindja e lartë e shtetasve shqiptarë në secilin qark përforcon ndjenjën e kohezionit dhe uniformitetit kombëtar, me vetëm një pakicë të vogël individësh që potencialisht mbajnë shtetësi të ndryshme. Këto të dhëna janë veçanërisht të rëndësishme për planifikimin socio-ekonomik, pasi nxjerrin në pah një kontekst demografik të qëndrueshëm në të cilin politikat kombëtare dhe shërbimet publike ka të ngjarë të jenë universalisht të zbatueshme në të gjitha këto rajone.

Besimet

Të dhënat fetare nga Censusi i vitit 2023 nxjerrin në pah dallime të rëndësishme rajonale në peizazhin fetar të Shqipërisë. Qarku i Tiranës, i cili përfshin bashkinë e Vorës, ka një popullsi dominuese myslimane, veçanërisht nga sekti Bektashi, së bashku me laicizëm dhe diversitet fetar të konsiderueshëm. Qarku i Lezhës, i cili përfshin bashkitë e Lezhës dhe Kurbinit, është kryesisht katolik. Në të kundërt, Qarku i Shkodrës, i cili mbulon bashkitë e Shkodrës, Vau Dejës dhe Malësisë së Madhe, ka një përbërje fetare më të balancuar të katolikëve dhe myslimanëve.

Kjo shpërndarje socio-fetare është thelbësore për planifikimin socio-ekonomik, pasi mund të ndikojë në iniciativat kulturore, shërbimet sociale dhe politikat publike brenda kornizës së BERZH-it. Për më tepër, të kuptuarit e niveleve të ndryshme të angazhimit fetar dhe potencialit për bashkëpunim ose tension ndërfaqet do të jetë thelbësor për nxitjen e zhvillimit të qëndrueshëm dhe gjithëpërfshirës në komunitetet e prekura nga projekti.

- Tirana, kryeqyteti dhe qarku më i madh, shfaq diversitetin më të madh në përkatësinë fetare. Myslimanët përbëjnë shumicën me 48.7%, të ndjekur nga një përqindje dukshëm më e vogël e katolikëve (4.7%) dhe të krishterëve ortodoksë (5.0%). Popullsia myslimane bektashiane (4.9%) është veçanërisht e rëndësishme në Tiranë, duke treguar një përqindje më të lartë të këtij sekti në krahasim me qarqet e tjera. Ateizmi (3.7%) dhe përkatësitë e tjera fetare (15.8%) e ndërllojnë më tej peizazhin fetar, me një përqindje të konsiderueshme prej 16.7% të të anketuarve që nuk japin asnjë informacion fetar.
- Në Qarkun e Lezhës, shumica e popullsisë (74.4%) identifikohet si e krishterë katolikë, gjë që sugjeron një identitet të fortë të krishterë në këtë rajon. Myslimanët përbëjnë një pjesë të konsiderueshme (17.5%), me një segment të vogël të popullsisë që i përmbahet Islamit Bektashi (0.6%). Përkatësitë e tjera fetare, duke përfshirë Ortodoksinë, Protestantizmin, ateizmin dhe besimet e paspecifikuara, janë minimale, duke përbërë së bashku vetëm një përqindje të vogël të popullsisë (5.6%). Prania e 4.5% që nuk u përgjigjën ose të dhënat e të cilëve nuk janë të disponueshme tregon boshllëqe të mundshme në mbledhjen e të dhënave ose një pjesë të popullsisë që mund të jetë më pak e angazhuar në identifikimin fetar.
- Në Qarkun e Shkodrës, përbërja fetare është më e larmishme, me 47.1% të popullsisë që identifikohen si myslimanë, gjë që shënon një ndryshim të rëndësishëm nga shumica e krishterë e Lezhës. Katolikët përbëjnë 43.5% të popullsisë, duke treguar një ekuilibër të ngushtë midis dy grupeve më të mëdha fetare. Janë të pranishme komunitete më të vogla të të krishterëve ortodoksë (0.4%), protestantëve (0.2%) dhe ateistëve (0.3%), por ato përfaqësojnë një pjesë të vogël të popullsisë së përgjithshme. Përqindja e individëve që nuk janë përgjigjur ose feja e të cilëve nuk është e disponueshme është 6.2%, pak më e lartë se në Lezhë.

Shifrat e mëposhtme paraqesin të dhëna të detajuara për secilin qark që përfshin komunat e prekura:

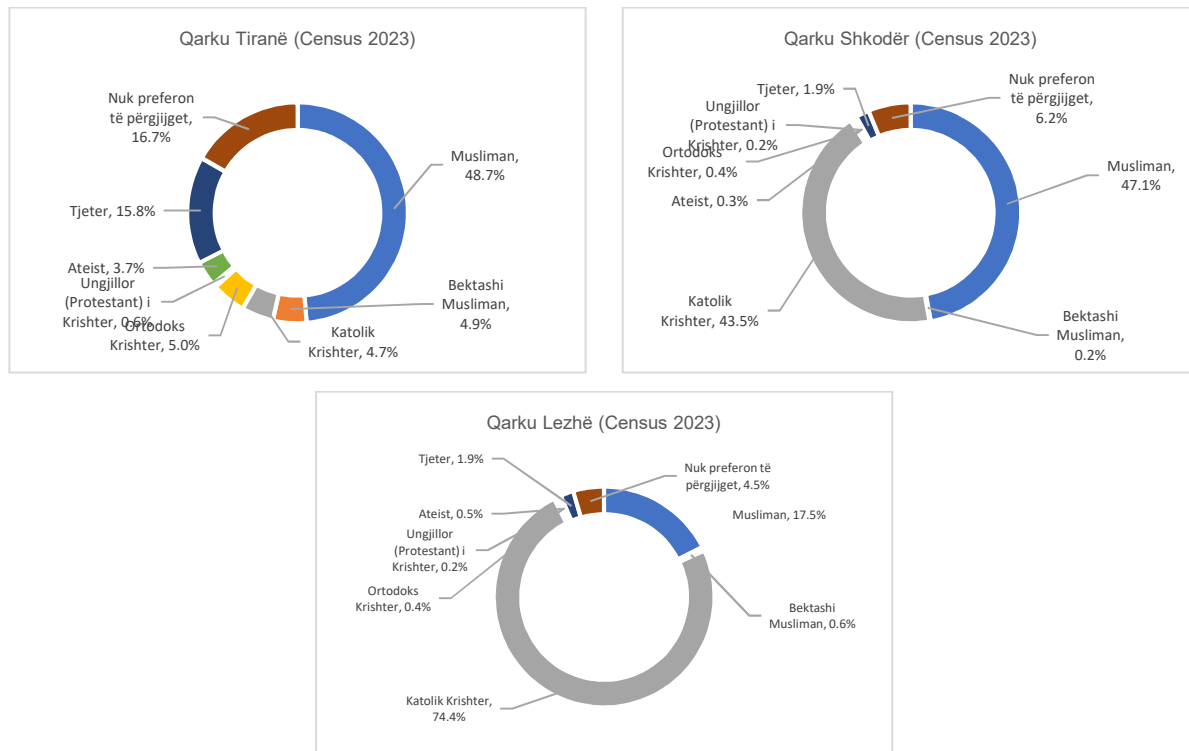

Figura 42: Të dhënat fetare për qarqet/prefekturat e Tiranës, Lezhës dhe Shkodrës (Censusi i vitit 2023)

Marrja në konsideratë e gjuhës dhe besimeve brenda komuniteteve të prekura është thelbësore për të siguruar që procesi të jetë gjithëpërfshirës, me ndjeshmëri kulturore dhe përgjegjësi sociale. Si gjuha ashtu edhe besimet mund të ndikojnë në mënyrë të konsiderueshme në efektivitetin e angazhimit të palëve të interesit, si dhe në identifikimin dhe zbutjen e rreziqeve të mundshme sociale.

Në këtë kontekst, të gjithë të intervistuarit në anketën e kryer për projektin janë folës amtare të shqipes dhe identifikohen si shtetas të Shqipërisë. Kjo pasqyron një kohezion të fortë kulturor dhe kombëtar brenda popullatës së anketuar, pasi shqipja është gjuha mbizotëruese dhe një element kyç i identitetit të tyre kombëtar.

Lidhur me përkatësinë fetare, shumica e të anketuarve zgjodhën të mos e zbulonin fenë e tyre. Ndër ata që e bënë këtë, u identifikuan një sërë besimesh, duke përfshirë Islamin dhe komunitetin katolik. Kjo shpërndarje nxjerr në pah diversitetin fetar të pranishëm brenda komunitetit, ndërsa përqindja e konsiderueshme e mospërgjigjeve mund të pasqyrojë privatësinë personale, faktorët kulturorë ose mungesën e identifikimit të fortë fetar midis disa individëve.

Asnjë grup minoritar nuk u identifikua në mënyrë të qartë midis të anketuarve. Megjithatë, të gjitha popullatat potencialisht të cënueshme ose të marginalizuara janë marrë në konsideratë për të siguruar që të gjitha komunitetet e prekura të mbrohen në mënyrë adekuate dhe të përfshihen në proces.

4.2.4.2. Toka e prekur nga projekti

Toka e prekur nga projekti Hekurudhor Vorë–Hani i Hotit përfshin një përzierje të larmishme llojesh tokash, të tilla si prona bujqësore, banesore, tregtare dhe publike. Sipas të dhënave të anketës dhe kadastrës, aksesit i hekurudhës kalon si në toka me pronësi private ashtu edhe në toka me pronësi shtetërore.

A. Ndarja e Pronësisë së Tokës

Pjesa më e madhe e tokës së prekur është në pronësi private, megjithëse ka raste të pronave në pronësi të përbashkët, pronave të biznesit dhe pronave të familjeve bujqësore. Sa i përket pronësisë shtetërore, të dhënat tregojnë shifra relativisht të ulëta, por të dukshme në të gjitha bashkitë:

- **Krujë** : 4% e të anketuarve përdorin tokën shtetërore.
- **Kurbin** : 4% e të anketuarve përdorin tokë shtetërore, me një shpërndarje të barabartë midis grave (2%) dhe burrave (2%).
- **Lezhë** : 3% e të anketuarve përdorin tokë shtetërore.
- **Shkodër** : 4% e të anketuarve përdorin tokën shtetërore.
- **Malësi e Madhe** : 2% e të anketuarve (gratë) përdorin tokën shtetërore.

Modelet e përziera të pronësisë, duke përfshirë pronat e përbashkëta dhe ato biznesore, nënvizojnë më tej kompleksitetin e përdorimit të tokës në zonë dhe nevojën për planifikim gjithëpërfshirës për të zbutur ndërprerjet e mundshme si për pronarët privatë ashtu edhe për ata publikë të tokës.

B. Kjo shpërndarje gjeografike dhe administrative

Të dhënat e paraqitura më poshtë ofrojnë informacion të detajuar mbi zonat kadastrale, vendbanimet dhe Njësitë Administrative (NJA) e të anketuarve. Kjo ndarje gjeografike dhe administrative është thelbësore për të kuptuar shpërndarjen hapësinore të popullsisë së anketuar dhe kontekstin në të cilin po zhvillohet projekti. Duke i lidhur këto të dhëna me zonat specifike ku jetojnë dhe zotërojnë tokë të anketuarit, mund të fitojmë njohuri të vlefshme se si projekti mund të ndikojë ndryshe në rajone dhe komunitete të ndryshme.

Vorë : Përqindja më e madhe e të anketuarve nga Bashkia e Vorës është nga vendbanimi Prezë, i cili bie nën Njësinë Administrative (NJA) Prezë. Ky vendbanim regjistroi gjithashtu numrin më të lartë të të anketuarve femra, megjithëse shpërndarja gjinore është dukshëm e pabalancuar. Nga të anketuarit nga Preza, 63% janë burra, ndërsa vetëm 9% janë gra. Pavarësisht kësaj pabarazie gjinore, është e rëndësishme të theksohet se midis të anketuarve ka një pjesë të familjeve me kryefamiljare femra. Ky fakt sugjeron që gratë në këto familje mund të përballen me çështjet unike, veçanërisht këto gra mund të preken në mënyrë disproporcionale nga ndryshimet ose sfidat që lidhen me pronësinë e tokës, mundësitë ekonomike ose faktorë të tjerë që lidhen me projektin, duke theksuar nevojën për mbështetje të suar dhe shqyrtim të nevojave të tyre specifike.

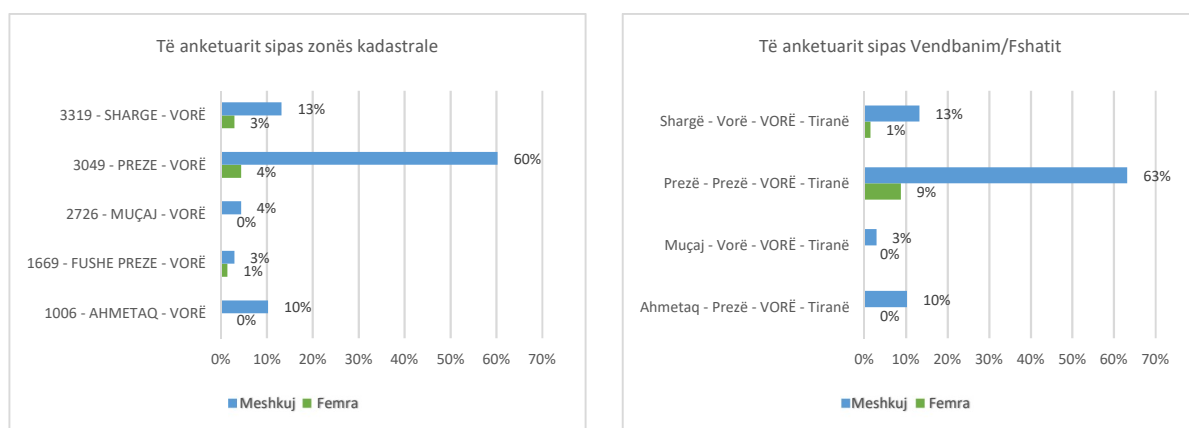

Figura 43: I anketuari sipas vendbanimit/fshatit dhe NJA, Bashkia Vorë

Krujë: Shumica e të anketuarve në bashkinë Krujë vijnë nga zonat e mëposhtme: 27% nga Gramëza, 24% nga Budulli dhe 18% nga Derveni. Për sa i përket familjeve me kryefamiljare femra, gratë përfaqësojnë 2% të të anketuarve në secilën prej zonave të mëposhtme: Derven, Bushnesh dhe Budull.

Klienti: Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim
 Përfutuesi: Hekurudha Shqiptare Sh.a.
 Projekti: Rehabilitimi i Linjës Hekurudhore Vorë-Hani i Hotit

Kjo shpërndarje nxjerr në pah përbërjen demografike të të anketuarve në këto vendbanime kryesore, me një fokus të veçantë në praninë e kryefamiljareve femra në vende specifike.

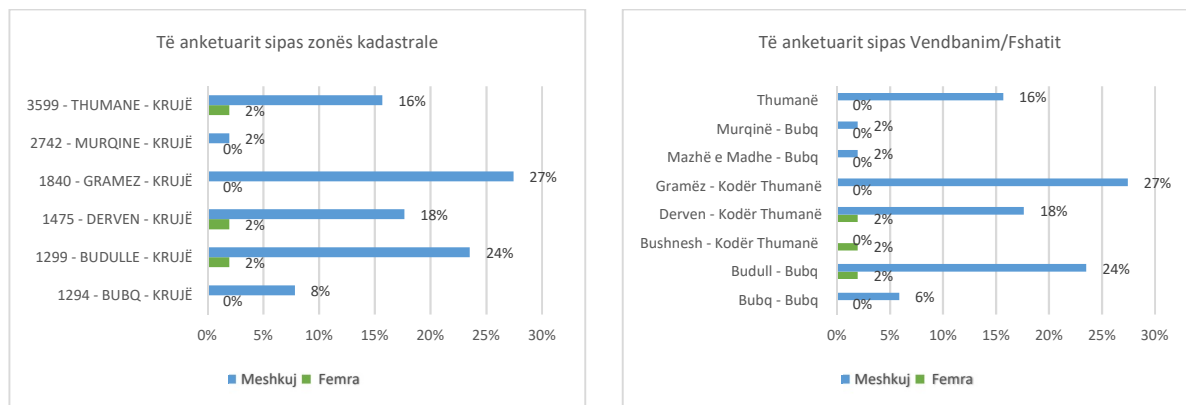

Figura 44: I anketuari sipas Vendbanimit/fshatit dhe NJA, Bashkia Krujë

Kurbin : Shumica e të anketuarve në bashkinë Kurbin vijnë nga zonat e mëposhtme: 25% nga Fushë Laçi, 19% nga Fushë Mamurras dhe 18% nga Gjormi. Për sa i përket familjeve me kryefamiljare femra, gratë janë të përfaqësuara në shumicën e vendbanimeve.

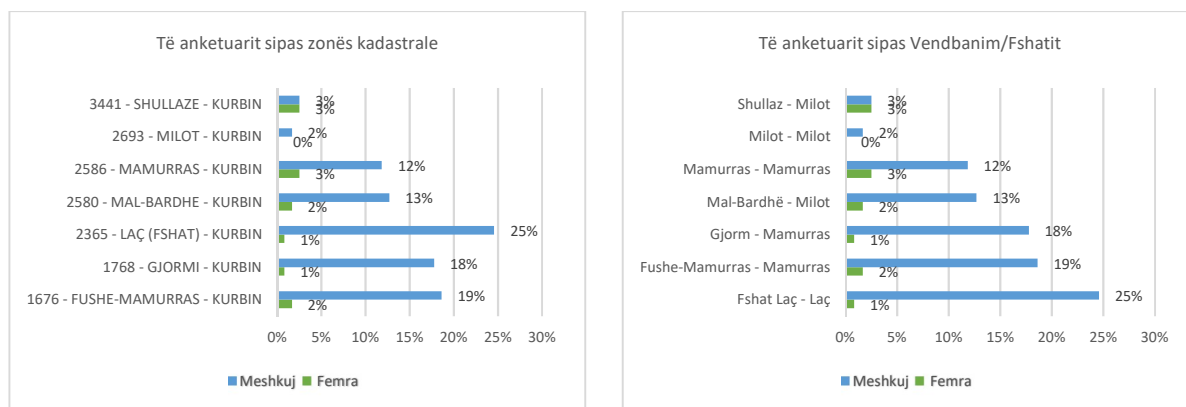

Figura 45: I anketuari sipas vendbanimit/fshatit dhe NJA, Bashkia Kurbin

Lezhë : Shumica e të anketuarve në bashkinë e Lezhës vijnë nga Ishull Lezha, që përbën 18% të totalit. Vlen të përmendet se kjo bashki karakterizohet nga një numër i lartë vendbanimesh dhe zonash kadastrale, me 18 vendbanime dhe 19 zona kadastrale. Sa i përket familjeve me kryefamiljare femra, gratë përfaqësohen në shumicën e vendbanimeve.

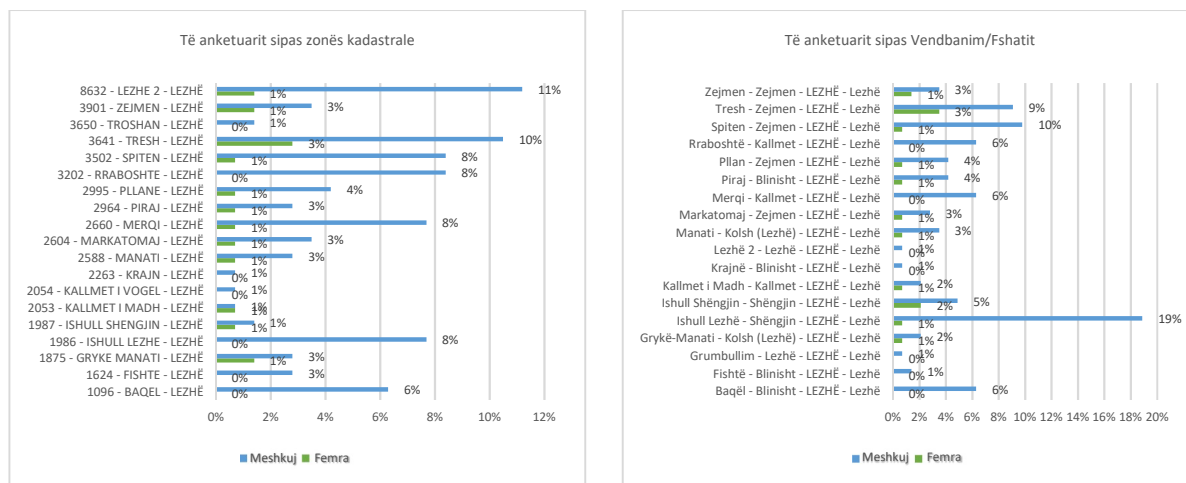

Figura 46: I anketuari sipas vendbanimit/fshatit dhe NJA, Bashkia Lezhë

Vau Dejës : Shumica e të anketuarve në bashkinë e Vaut të Dejës vijnë nga zonat e mëposhtme: 43% nga Kaçi, 36% nga Hajmeli dhe 15% nga Nënshati. Për sa i përket familjeve me kryefamiljare femra, gratë përfaqësojnë 4% të të anketuarve në secilën prej zonave të mëposhtme: Nënshat dhe Kaç.

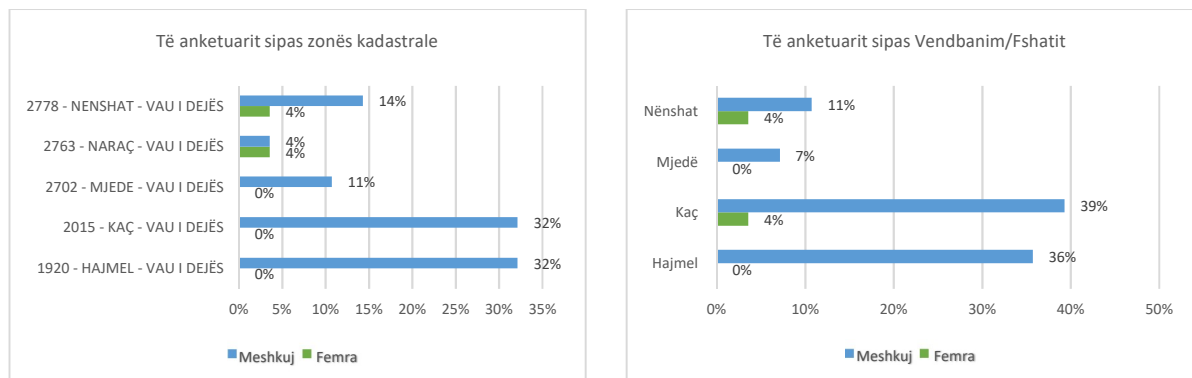

Figura 47: I anketuari sipas Vendbanimit/fshatit dhe NJA, Bashkia Vau Dejës

Shkodër : Shumica e të anketuarve në bashkinë Shkodër vijnë nga zona urbane Shkodër 3, që përfaqëson 64% të totalit. Për sa i përket familjeve me kryefamiljare femra, gratë përbëjnë 16% të të anketuarve në Shkodër 3.

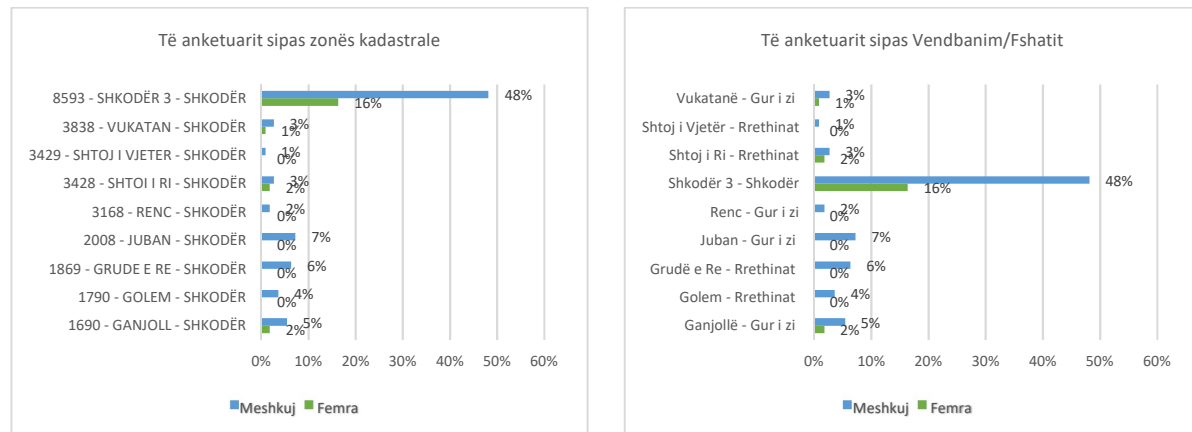

Figura 48: I anketuari sipas vendbanimit/fshatit dhe NJA, Bashkia Shkodër

Malësi e Madhe : Të anketuarit në Malësinë e Madhe janë të shpërndarë gjerësisht nëpër vendbanime dhe zona kadastrale të ndryshme, ku shumica vijnë nga Kopliku (18%), Allaj (14%), Demiraj (14%) dhe Vukpalaj (13%). Gratë janë të përfaqësuara në Vukpalaj (5%) dhe Bajzë (3%).

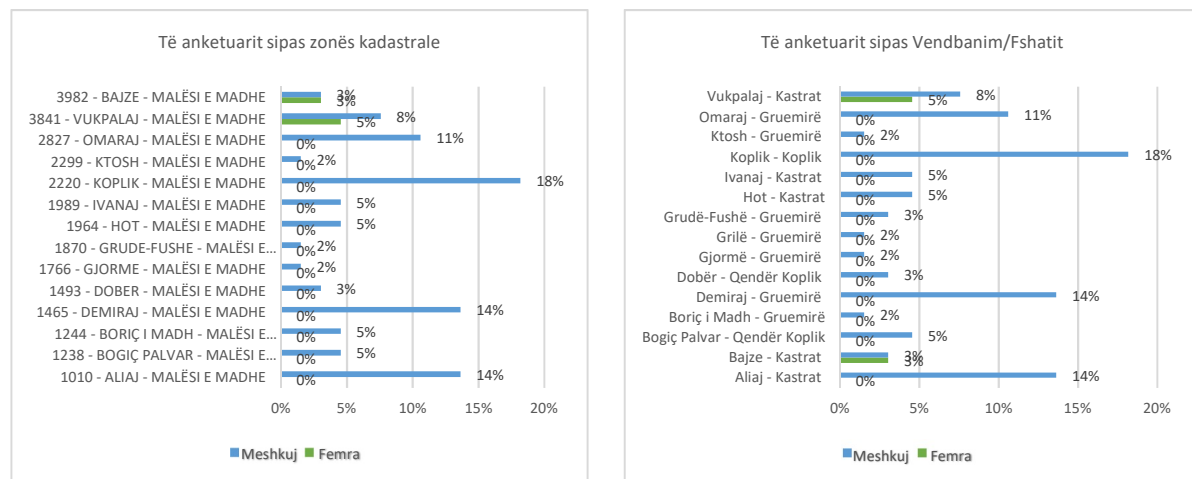

Figura 49: I anketuari sipas vendbanimit/fshatit dhe NJA, Bashkia Malësi e Madhe

C. Shpërndarja e Pronësisë/Përdorimit të Tokës dhe Ndikimi në secilën Komunë

Tabelat më poshtë paraqesin të dhëna të ndara sipas gjinisë mbi numrin total të parcelave të tokës dhe numrin e parcelave që nuk preken nga projekti, siç raportohen nga të anketuarit nga secila bashki. Duke i organizuar këto të dhëna sipas gjinisë, synojmë të japim një kuptim të qartë se si projekti ndikon ndryshe tek të anketuarit meshkuj dhe femra.

Duke u bazuar në këto të dhëna, qëllimi i analizave të mëtejshme është të vlerësojë shkallën e ndikimit të projektit në pronësinë e tokës dhe të identifikojë dobësitë e mundshme brenda popullatës së prekur. Në mënyrë specifike, kjo analizë do të vlerësojë efektet e kërkesës në rritje për tokë të nxitur nga projekti dhe ndikimin e tij në jetesën e familjeve lokale. Përveç kësaj, do të shqyrtojë aftësinë e këtyre familjeve për të zbutur ndikimet e marrjes së tokës ose risistemimit përmes burimeve alternative të të ardhurave. Kjo do të ofrojë njohuri të vlefshme mbi pasojat më të gjera socio-ekonomike për komunitetet e prekura dhe do të informojë strategjitë për të rritur qëndrueshmërinë e tyre ndaj ndërprerjeve të mundshme.

Gjetjet kryesore nga analiza e këtyre të dhënave për secilën bashki janë si më poshtë:

- **Vorë** : 50% e të anketuarve zotërojnë ose përdorin një parcelë toke, ndërsa 50% raportojnë se nuk kanë asnjë parcelë toke të paprekur nga projekti.
- **Krujë** : 25% e të anketuarve zotërojnë ose përdorin një parcelë toke, ndërsa 25% raportojnë se nuk kanë asnjë parcelë toke të paprekur nga projekti.
- **Kurbini** : 50% e të anketuarve zotërojnë ose përdorin një parcelë toke, ndërsa 51% raportojnë se nuk kanë asnjë parcelë toke të paprekur nga projekti.
- **Lezhë** : 41% e të anketuarve zotërojnë ose përdorin një parcelë toke, ndërsa 41% raportojnë se nuk kanë asnjë parcelë toke të paprekur nga projekti.
- **Vau Dejës** : 4% e të anketuarve zotërojnë ose përdorin një parcelë toke, ndërsa 7% raportojnë se nuk kanë asnjë parcelë toke të paprekur nga projekti.
- **Shkodër** : 73% e të anketuarve zotërojnë ose përdorin një parcelë toke, ndërsa 75% raportojnë se nuk kanë asnjë parcelë toke të paprekur nga projekti.
- **Malësi e Madhe** : 6% e të anketuarve nuk zotërojnë ose nuk përdorin asnjë parcelë toke, 19% zotërojnë ose përdorin një parcelë toke, ndërsa 50% raportojnë se nuk kanë asnjë parcelë toke të paprekur nga projekti.

Shifrat më poshtë ofrojnë të dhëna më të hollësishme mbi këto gjetje.

► VORË

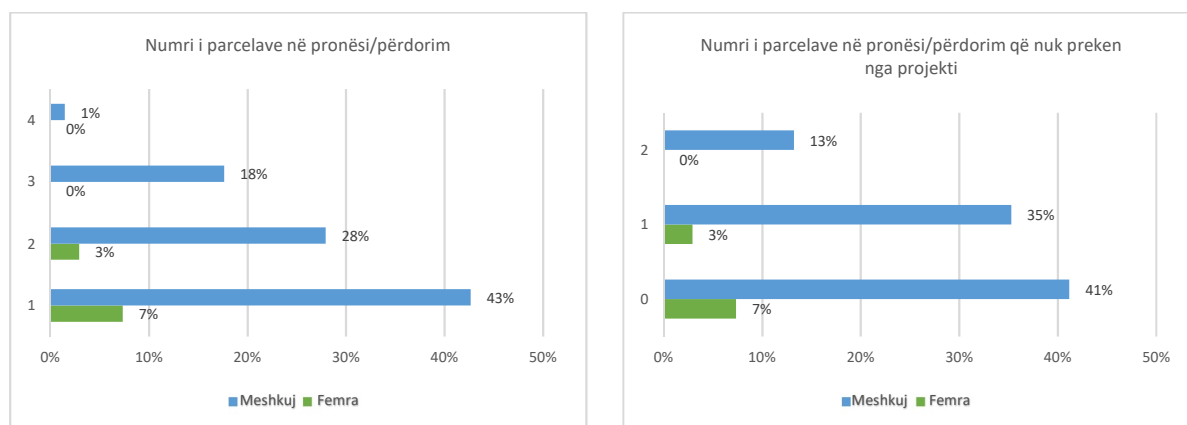

Figura 50: Përqindja e parcelave në pronësi/të përdorura dhe atyre që nuk preken nga projekti në bashkinë Vorë

KRUJË

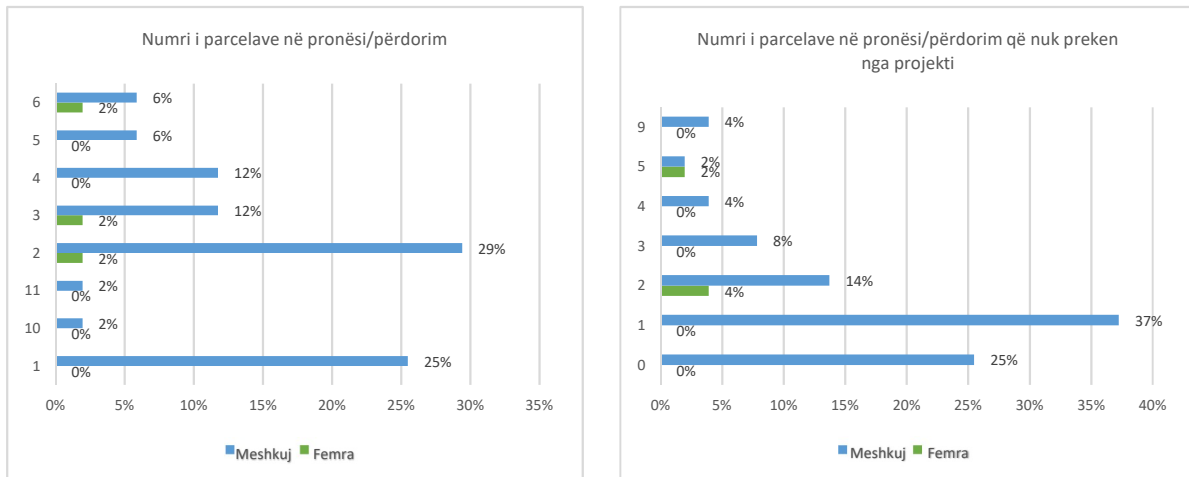

Figura 51: Përqindja e parcelave në pronësi/të përdorura dhe atyre që nuk preken nga projekti në bashkinë Krujë

KURBIN

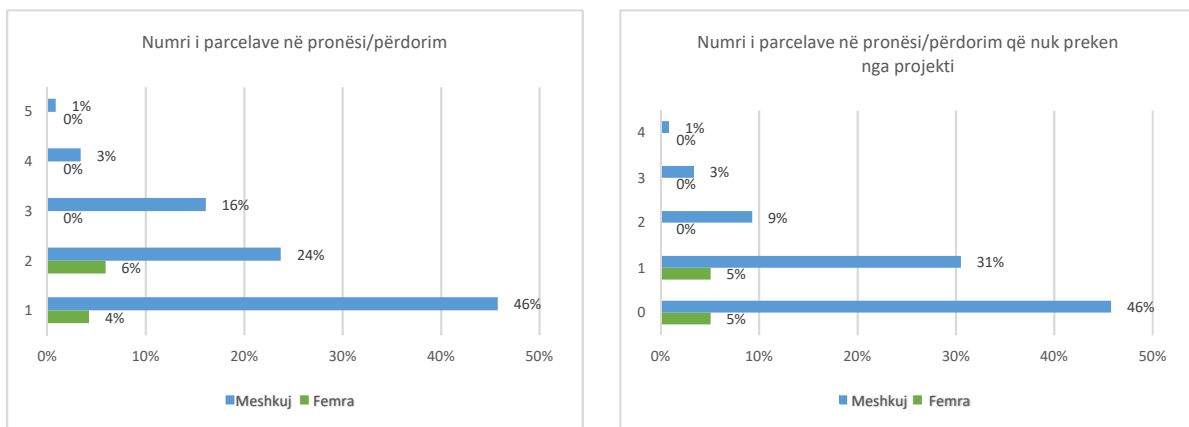

Figura 52: Përqindja e parcelave në pronësi/të përdorura dhe atyre që nuk preken nga projekti në bashkinë Kurbin

LEZHË

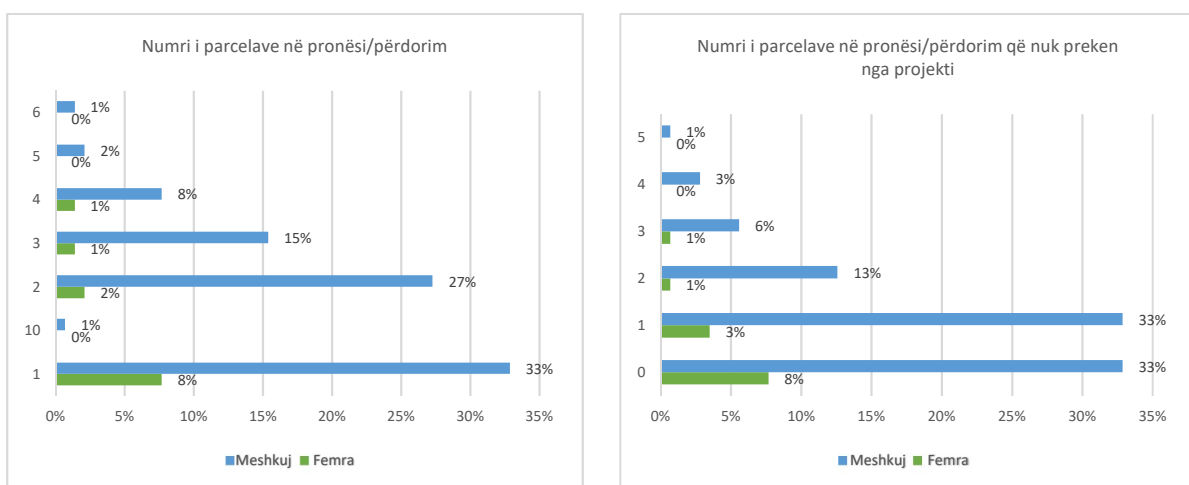

Figura 53: Përqindja e parcelave në pronësi/të përdorura dhe atyre që nuk preken nga projekti në bashkinë Lezhë

► VAU DEJËS

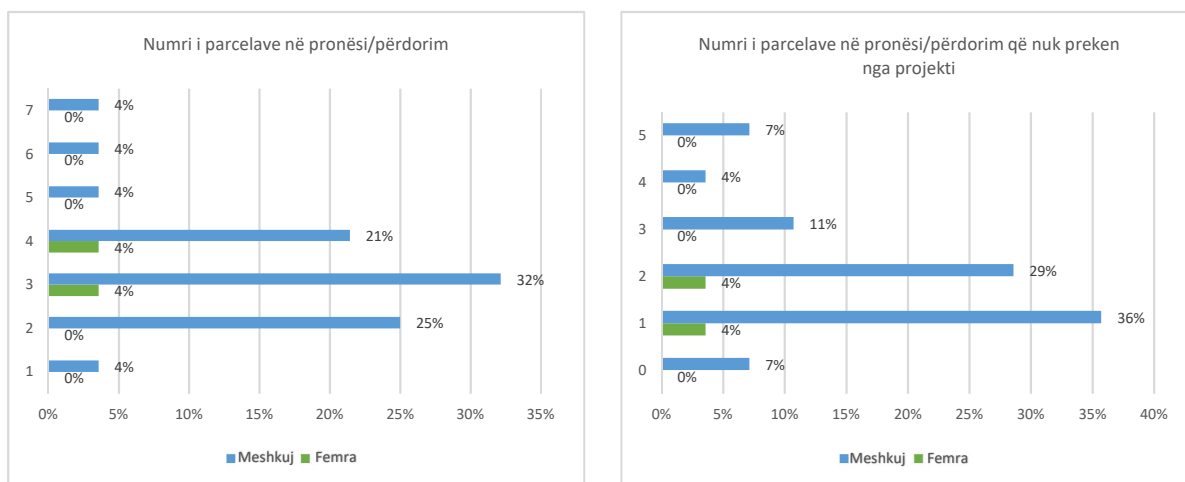

Figura 54: Përqindja e parcelave në pronësi/të përdorura dhe atyre që nuk preken nga projekti, bashkia Vau Dejës

► SHKODËR

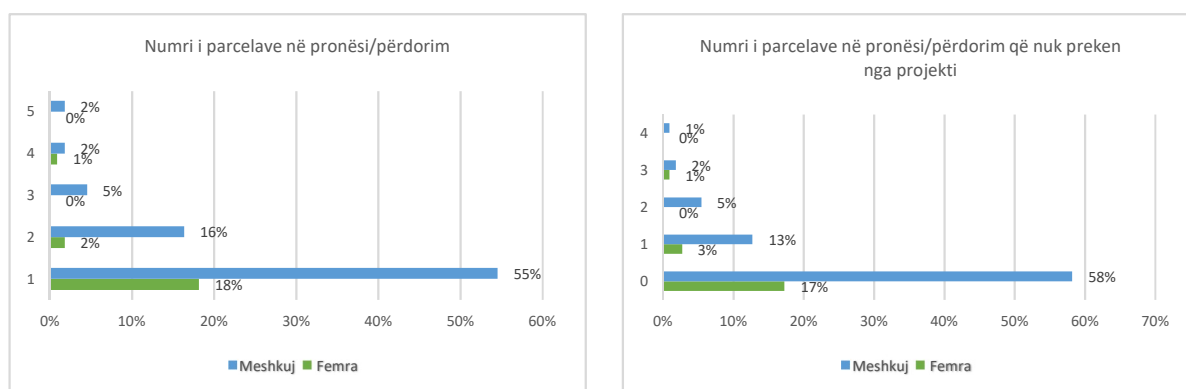

Figura 55: Përqindja e parcelave në pronësi/të përdorura dhe atyre që nuk preken nga projekti, bashkia Shkodër

► MALËSI E MADHE

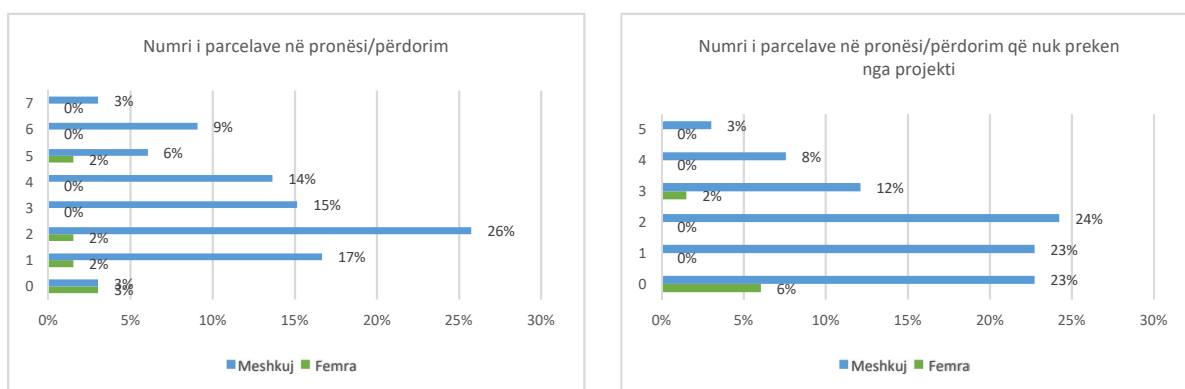

Figura 56: Përqindja e parcelave në pronësi/të përdorura dhe atyre që nuk preken nga projekti Bashkia Malësi e Madhe

4.2.4.3. Shëndetësia dhe mirëqenia sociale

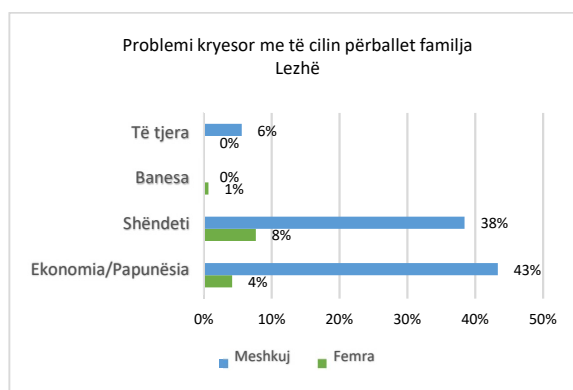
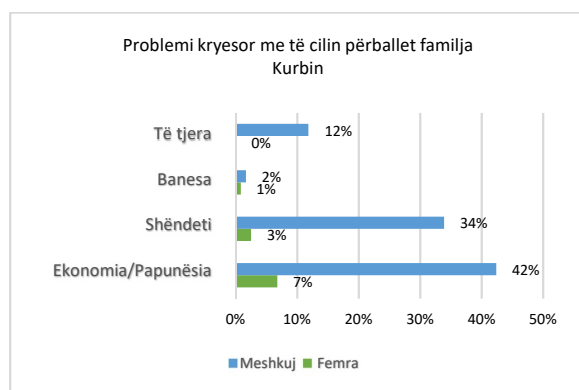
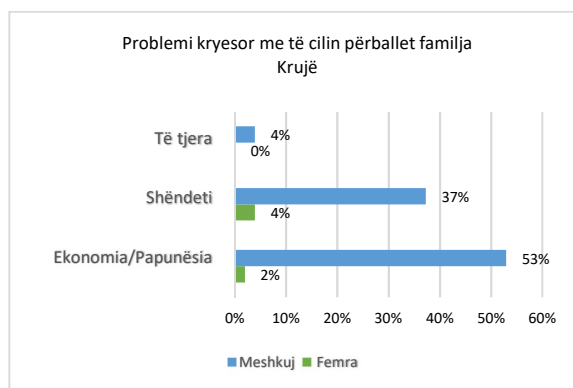
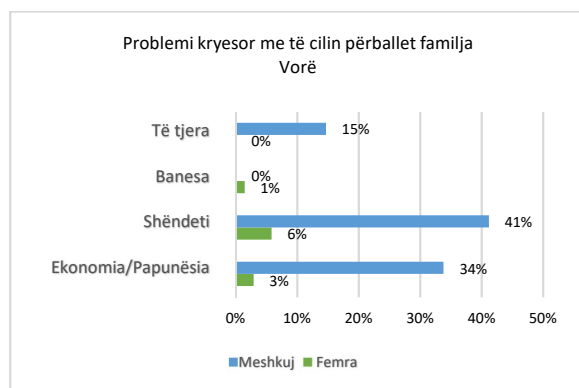
Këto pyetje synojnë të eksplorojnë aspekte të ndryshme të shëndetit dhe mirëqenies sociale, duke ofruar një kuptim gjithëpërfshirës të përvojave dhe sfidave të individëve që lidhen si me shëndetin

personal ashtu edhe me aksesin në shërbimet sociale. Ndër të intervistuarit, vetëm një numër i vogël raportuan se kishin një jetim në familjen e tyre, duke sugjeruar se kjo është një situatë relativisht e pazakontë brenda popullatës së anketuar.

Shëndeti dhe kujdesi shëndetësor identifikohen vazhdimisht si problemet kryesore me të cilat përballen familjet në të gjitha bashkitë, me nivele të ndryshme shqetësimi në secilën fushë. Gjetjet kryesore nga të dhënat janë si më poshtë:

- **Vorë** : 47% e të anketuarve identifikojnë shëndetin dhe kujdesin shëndetësor si problemet kryesore, ndërsa 37% theksojnë ekonominë dhe papunësinë si shqetësimet kryesore.
- **Krujë** : 41% e të anketuarve identifikojnë shëndetin dhe kujdesin shëndetësor si problemet kryesore, ndërsa 55% theksojnë ekonominë dhe papunësinë si shqetësimet kryesore.
- **Kurbin** : 37% e të anketuarve identifikojnë shëndetin dhe kujdesin shëndetësor si problemet kryesore, ndërsa 49% theksojnë ekonominë dhe papunësinë si shqetësimet kryesore.
- **Lezhë** : 46% e të anketuarve identifikojnë shëndetin dhe kujdesin shëndetësor si problemet kryesore, ndërsa 47% theksojnë ekonominë dhe papunësinë si shqetësimet kryesore.
- **Vau Dejës** : 65% e të anketuarve identifikojnë shëndetin dhe kujdesin shëndetësor si problemet kryesore, ndërsa 36% theksojnë ekonominë dhe papunësinë si shqetësimet kryesore.
- **Shkodër** : 40% e të anketuarve identifikojnë shëndetin dhe kujdesin shëndetësor si problemet kryesore, ndërsa 57% theksojnë ekonominë dhe papunësinë si shqetësimet kryesore.
- **Malësi e Madhe** : 40% e të anketuarve identifikojnë shëndetin dhe kujdesin shëndetësor si problemet kryesore, ndërsa 42% theksojnë ekonominë dhe papunësinë si shqetësimet kryesore.

Këto gjetje nxjerrin në pah një shqetësim të rëndësishëm në lidhje me shëndetin dhe kujdesin shëndetësor në të gjitha komunat, me çështjet ekonomike dhe të papunësisë që gjithashtu ndikojnë dukshëm tek të anketuarit, veçanërisht në zona specifike. Detajet e mëtejshme janë dhënë në figurat më poshtë.

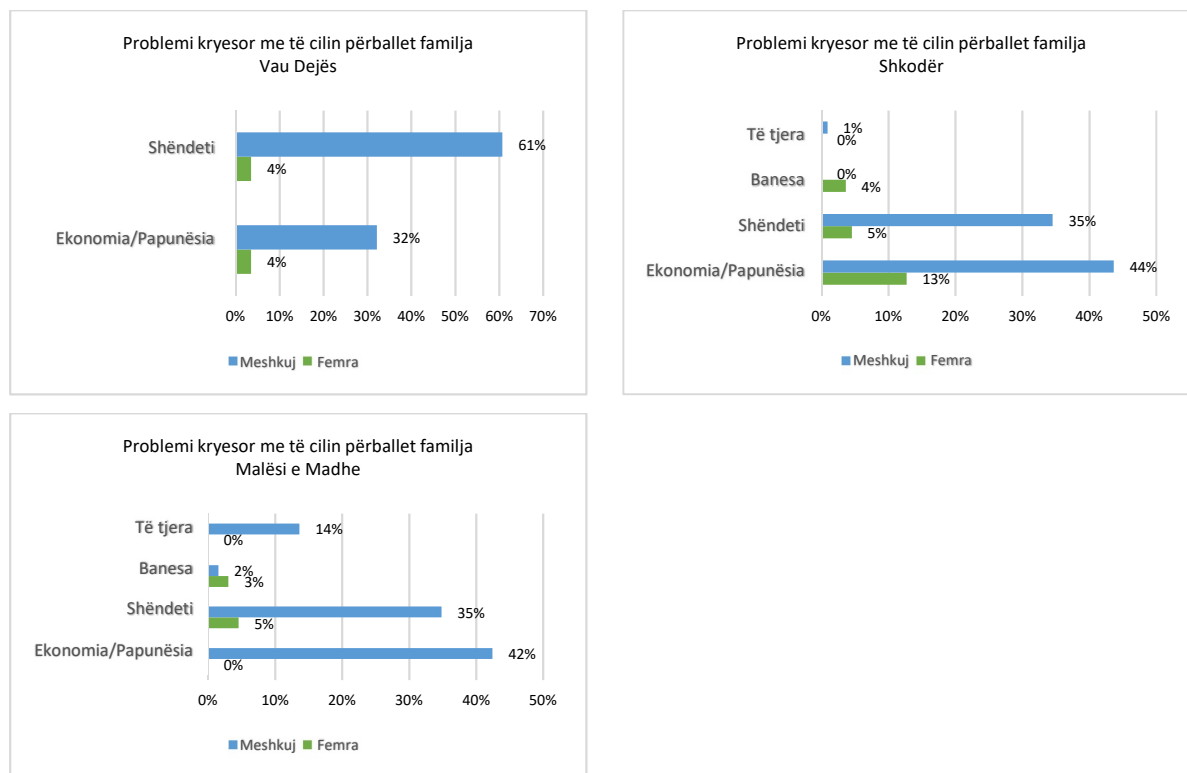

Figura 57: Problemet kryesore me të cilat përballet familjet në secilën bashki, sipas të anketuarve

Përveç kësaj, përgjigjet treguan se një pjesë e kufizuar e të anketuarve përfitojnë nga skema e mbështetjes ekonomike. Kjo sugjeron që programi i ndihmës sociale mund të arrijë vetëm një segment të vogël të popullsisë dhe ndikimi i tij më i gjerë në komunitet duket të jetë relativisht modest.

Tabela më poshtë ilustron numrin e të anketuarve, të ndarë sipas gjinisë, të cilët raportuan se nuk marrin asnjë mbështetje sociale për familjen e tyre:

- **Vorë** : Femra 7%; Meshkuj 85%
- **Krujë** : Femra 6%; Meshkuj 92%
- **Kurbin** : Femra 6%; Meshkuj 92%
- **Lezhë** : Femra 12%; Meshkuj 83%
- **Vau Dejës** : Femër 7%; Meshkuj 93%
- **Shkodër** : Femra 21%; Meshkuj 77%
- **Malësi e Madhe** : Femra 8%; Meshkuj 92%

Numri i vogël i familjeve me jetimë dhe pjesëmarrja e ulët në skemën e mbështetjes sociale mund të pasqyrojë kushtet socio-ekonomike të zonës, ku programe të tilla mund të mos jenë të aksesueshme gjërisht ose të mjaftueshme për të adresuar nevojat e të gjitha grupeve vulnerabël. Figura më poshtë ofron të dhëna të hollësishme rreth familjeve me mbështetje ekonomike për secilën bashki.

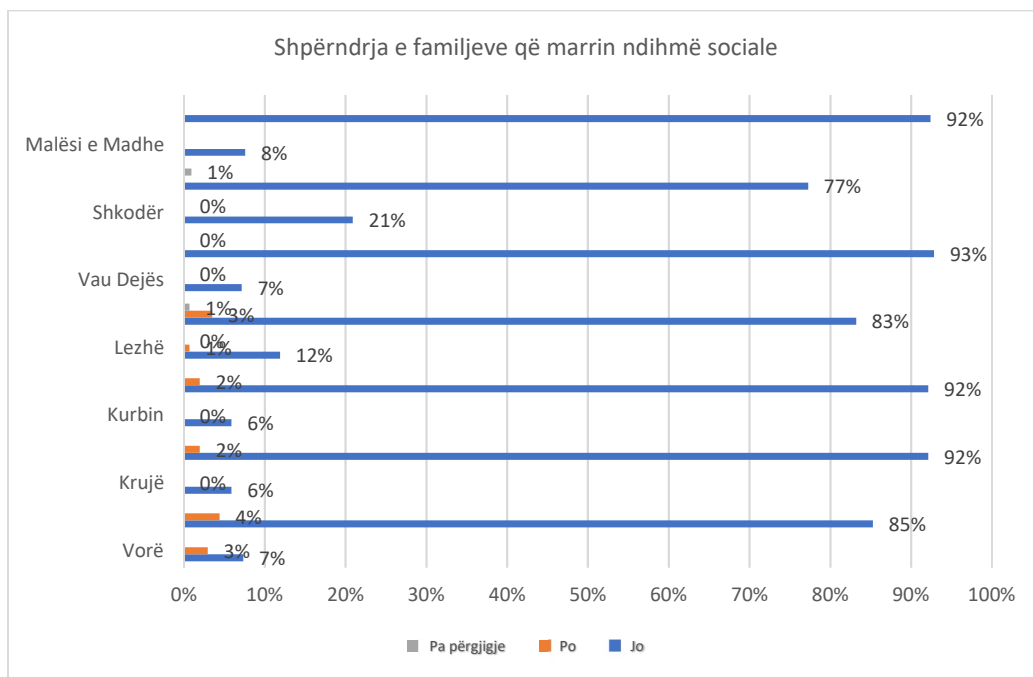

Figura 58: Përgjigja e të anketuarve në secilën bashki nëse familja merr ndihmë sociale

4.2.4.4. Aktiviteti ekonomik bujqësor

Prodhimi Bujqësor për Konsum Familjar : Më shumë se gjysma e të anketuarve në secilën komunë raportuan se prodhimi i tyre bujqësor është menduar kryesisht për konsum familjar dhe jo për shitje ose qëllime tregtare. Kjo sugjeron një zhvendosje drejt bujqësisë për mbijetesë, ku të korrat dhe bagëtia kultivohen ose rriten kryesisht për të përmbushur nevojat ushqimore të familjes, në vend që të synojnë fitimin ose shkëmbimin e tregut. Ky trend mund të tregojë gjithashtu se shumë familje mbështeten në bujqësi për sigurinë bazë ushqimore, në vend që të jenë një burim kryesor i të ardhurave. Figura më poshtë ofron të dhëna të hollësishme për të gjitha komunat.

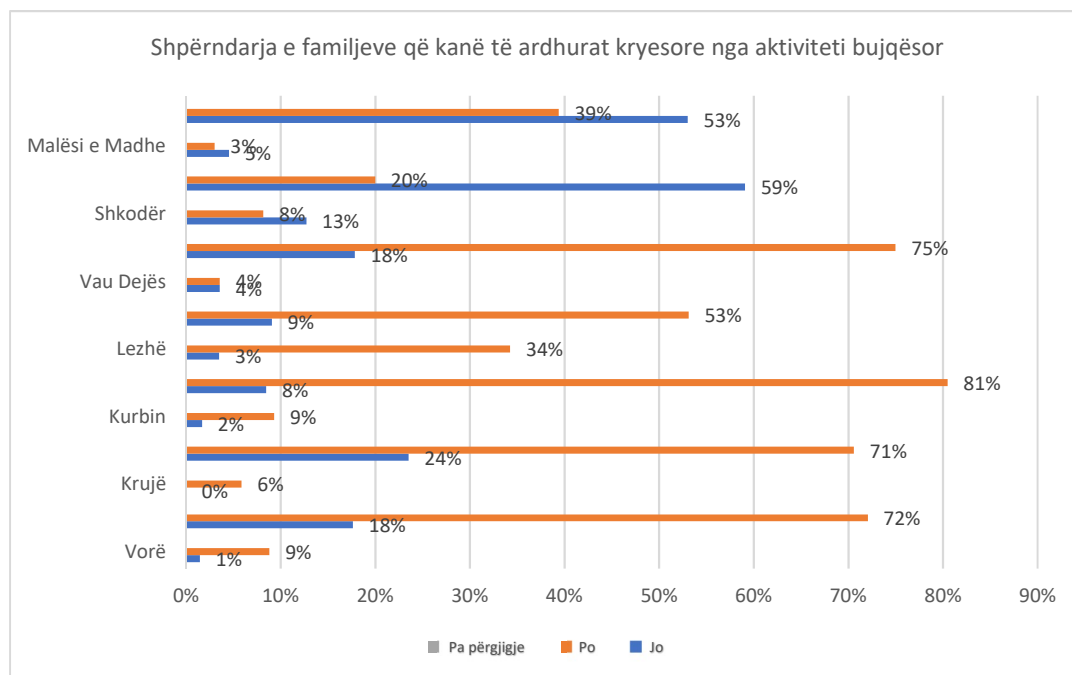
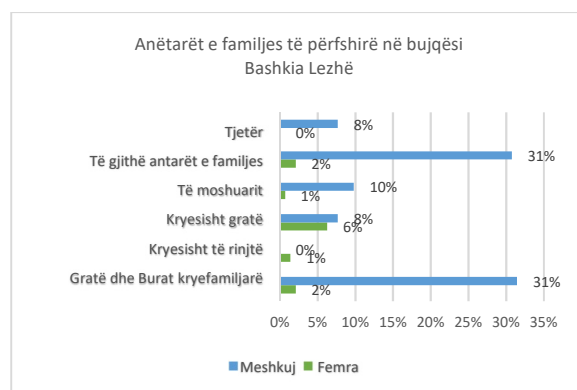
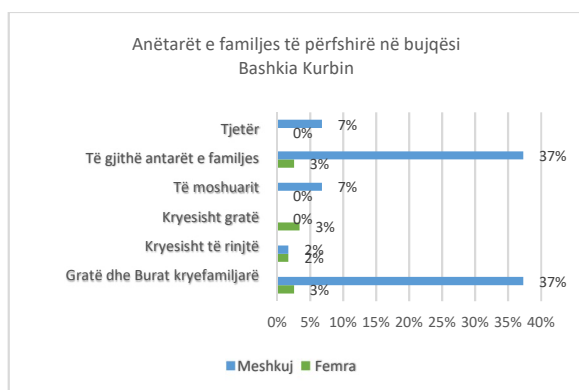
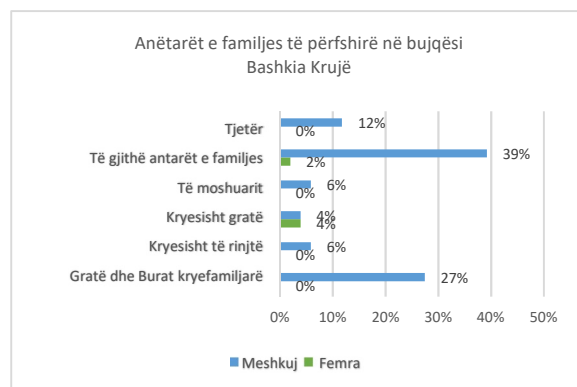
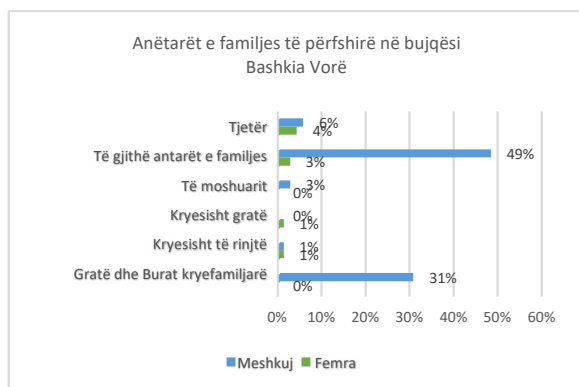

Figura 59: Përgjigjet e të anketuarve nëse bujqësia është vetëm për konsum familjar në secilën bashki

Mungesa e Pjesëmarrjes së të Rinjve në Bujqësi : Një vëzhgim kyç është përfshirja e kufizuar e të rinjve në aktivitetet bujqësore. Kjo nxjerr në pah një sfidë më të gjerë, pasi bujqësia nuk shihet si një mundësi joshëse apo e qëndrueshme për jetesë nga brezat e rinj. Ky trend është i përhapur në shumë zona rurale, ku bujqësia shpesh perceptohet si punë e rëndë fizike, me të ardhura të ulëta dhe pa mundësi për avancim apo modernizim. Të dhënat në vijim ilustron shkallën e përfshirjes së familjeve në bujqësi në rajone të ndryshme:

- **Vorë :** 52% e të anketuarve tregojnë se të gjithë anëtarët e familjes të përfshirë në bujqësi janë anëtarë të familjes, ndërsa 31% raportojnë se si burrat ashtu edhe gratë shërbejnë si kryefamiljarë.
- **Krujë :** 41% e të anketuarve deklarojnë se të gjithë anëtarët e familjes të përfshirë në bujqësi janë anëtarë të familjes, dhe 27% përmendin se kryefamiljarët janë si burrat ashtu edhe gratë.
- **Kurbin :** 41% e të anketuarve theksojnë se të gjithë anëtarët e familjes të përfshirë në bujqësi janë anëtarë të familjes, me 41% që raportojnë udhëheqje të përbashkët nga burrat dhe gratë.
- **Lezhë :** 33% e të anketuarve thonë se të gjithë anëtarët e familjes të përfshirë në bujqësi janë anëtarë të familjes, dhe 33% raportojnë udhëheqje të përbashkët midis burrave dhe grave.
- **Vau Dejës :** 61% e të anketuarve tregojnë se të gjithë anëtarët e familjes të përfshirë në bujqësi janë anëtarë të familjes, ndërsa 33% raportojnë udhëheqje të përbashkët nga burrat dhe gratë.
- **Shkodër :** 60% e të anketuarve deklarojnë se të gjithë anëtarët e familjes të përfshirë në bujqësi janë anëtarë të familjes, me 11% që tregojnë se kryefamiljarët janë si burrat ashtu edhe gratë.
- **Malësi e Madhe :** 59% e të anketuarve përmendin se të gjithë anëtarët e familjes që merren me bujqësi janë anëtarë të familjes, dhe 19% raportojnë se si burrat ashtu edhe gratë shërbejnë si kryefamiljarë.

Tabelat më poshtë japin informacion të detajuar për secilën bashki.

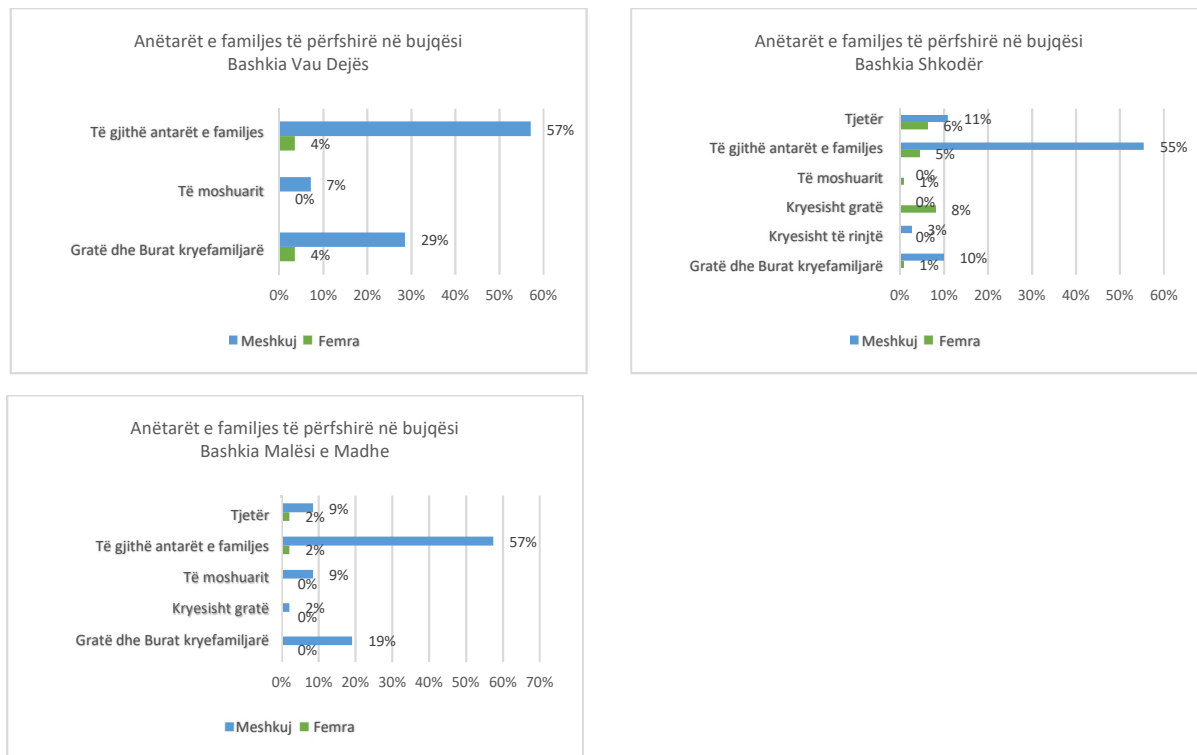

Figura 60: Anëtarët e familjeve të përfshirë në bujqësi në secilën bashki

4.2.4.5. Të ardhurat, shpenzimet dhe kushtet e jetesës së familjes

Lidhur me statusin e punësimit, vlen të përmendet se vetëm një pjesë e vogël e të anketuarve janë të vetëpunësuar në të gjitha bashkitë. Shifrat janë si më poshtë:

- **Vorë** : 15% e të anketuarve janë të vetëpunësuar.
- **Krujë** : 8% e të anketuarve janë të vetëpunësuar.
- **Kurbini** : 7% e të anketuarve janë të vetëpunësuar.
- **Lezhë** : 1% e të anketuarve janë të vetëpunësuar.
- **Vau Dejës** : 7% e të anketuarve janë të vetëpunësuar.
- **Shkodër** : 20% e burrave dhe 13% e grave janë të vetëpunësuar.
- **Malësi e Madhe** : 21% e të anketuarve janë të vetëpunësuar.

Në të kundërt, pensionistët dhe individët e punësuar në sektorë të tjerë përfaqësojnë grupet mbizotëruese në të gjitha bashkitë. Kjo sugjeron që, për shumicën e të intervistuarve, toka nuk është një mjet kryesor për jetesë ose gjenerim të ardhurash. Në vend të kësaj, individët kanë më shumë gjasa të varen nga përfitimet e daljes në pension, pensionet qeveritare ose të ardhurat nga format e tjera të punësimit.

Këto gjetje nxjerrin në pah rolin e kufizuar të vetëpunësimit, veçanërisht në bujqësi ose në aktivitetet tokësore, në të gjitha rajonet e prekura. Të dhënat sugjerojnë se sektorët jo-bujqësorë, siç janë shërbimet, tregtia dhe industria, ka të ngjarë të luajnë një rol më të rëndësishëm në ekonominë lokale.

Shumica e të anketuarve raportojnë të ardhura mujore që variojnë nga 5,000 deri në 25,000 lekë, duke treguar se një pjesë e konsiderueshme e popullsisë përballet me kufizime financiare. Një grup më i vogël i të anketuarve fitojnë midis 25,000 dhe 50,000 lekëve në muaj, duke reflektuar një nivel të ardhurash pak më të lartë, megjithëse ende modest. Vetëm një numër i kufizuar i të anketuarve fitojnë midis 50,001 dhe 150,000 lekëve në muaj, duke theksuar mungesën e personave me të ardhura më të larta brenda grupit të anketuar. Kjo shpërndarje e të ardhurave ilustron sfidat ekonomike me të cilat përballen shumica e familjeve, të cilat mund të përjetojnë fleksibilitet të kufizuar financiar dhe vështirësi të mundshme në përmbushjen e shpenzimeve bazë të jetesës. Grafikët dhe tabelat bashkëngjitur ofrojnë një ndarje të detajuar të statusit të punësimit dhe niveleve të të ardhurave të të anketuarve nëpër bashki, duke ofruar një pasqyrë të mëtjeshme mbi këto trende.

- **Vorë** : 40% e të anketuarve raportojnë punësimin si burimin e tyre kryesor të të ardhurave, ndërsa 37% tregojnë një diapazon të ardhurash nga 5,000 deri në 25,000 lekë.
- **Krujë** : 27% e të anketuarve përmendin punësimin si burimin e tyre kryesor të të ardhurave, 25% raportojnë se marrin pension, ndërsa 49% kanë të ardhura që variojnë nga 5,000 deri në 25,000 lekë.
- **Kurbini** : 42% e të anketuarve raportojnë punësimin si burimin e tyre kryesor të të ardhurave, ndërsa 45% tregojnë një nivel të ardhurash midis 5,000 dhe 25,000 lekëve.
- **Lezhë** : 34% e të anketuarve raportojnë punësimin si burimin e tyre kryesor të të ardhurave, 35% mbështeten te pensionet, ndërsa 23% kanë të ardhura që variojnë nga 5,000 deri në 25,000 lekë.
- **Vau Dejës** : 22% e të anketuarve përmendin punësimin si burimin e tyre kryesor të të ardhurave, 43% marrin pensione dhe 15% raportojnë të ardhura në rangun e 5,000 deri në 25,000 lekëve.
- **Shkodër** : 25% e të anketuarve raportojnë punësimin si burimin e tyre kryesor të të ardhurave, ndërsa 27% kanë të ardhura midis 5,000 dhe 25,000 lekëve.
- **Malësi e Madhe** : 35% e të anketuarve përmendin punësimin si burimin e tyre kryesor të të ardhurave, ndërsa 20% raportojnë se fitojnë midis 5,000 dhe 25,000 lekëve.

Asnjë nga bashkitë e anketuara nuk raporton të ardhura nga bujqësia si burim kryesor jetese. Megjithatë, në bashkinë e Malësisë së Madhe, afërsisht 6% e të anketuarve tregojnë se të ardhurat e tyre rrjedhin nga qiraja e tokës. Mungesa e të ardhurave bujqësore në të gjitha bashkitë sugjeron një mbështetje të kufizuar në bujqësi ose aktivitete bujqësore si një aktivitet ekonomik kryesor në rajon. Kjo mund të pasqyrojë një zhvendosje drejt burimeve të tjera të të ardhurave ose disponueshmërinë e opsioneve alternative të jetesës.

► VORË

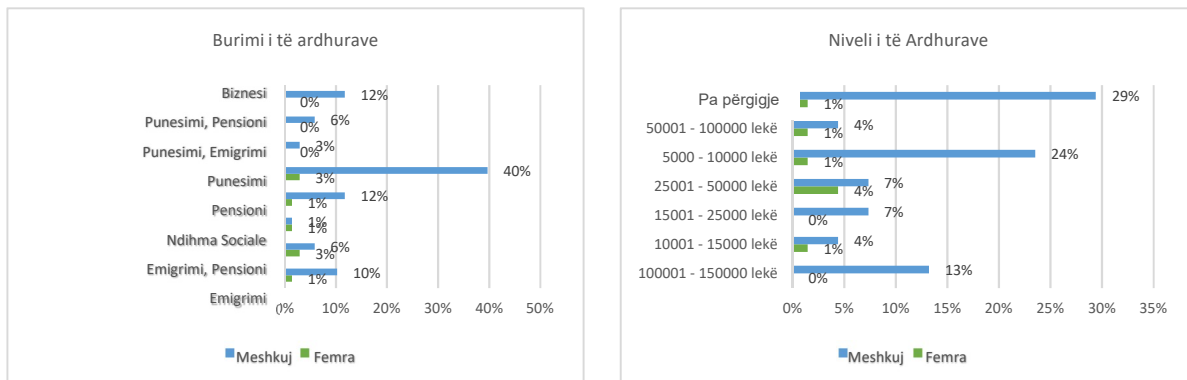

Figura 61: Burimi dhe niveli i të ardhurave të Bashkisë Vorë

► KRUJË

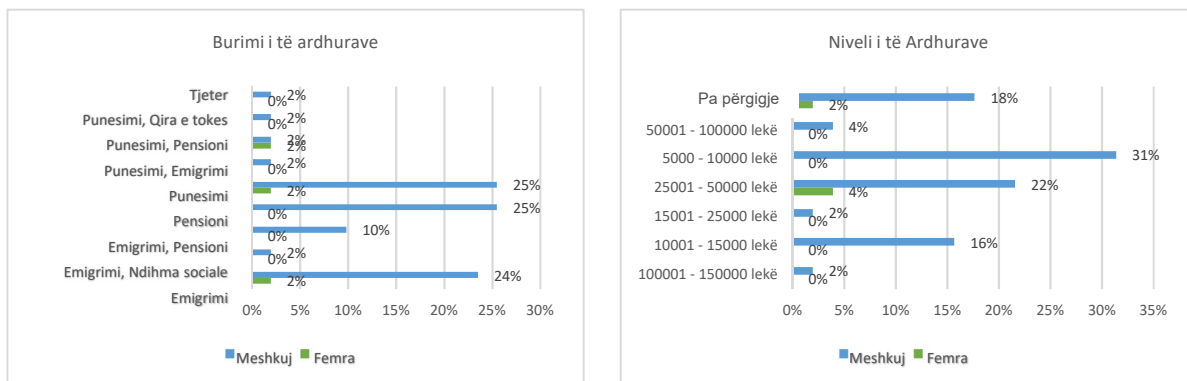

Figura 62: Burimi dhe niveli i të ardhurave Bashkia Krujë

KURBIN

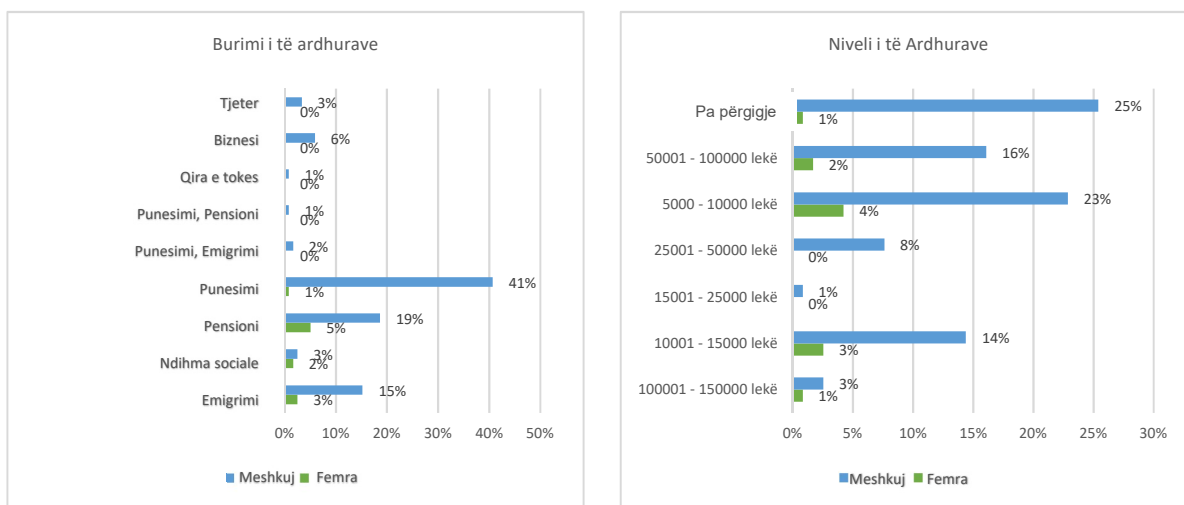

Figura 63: Burimi dhe niveli i të ardhurave Bashkia Kurbin

LEZHË

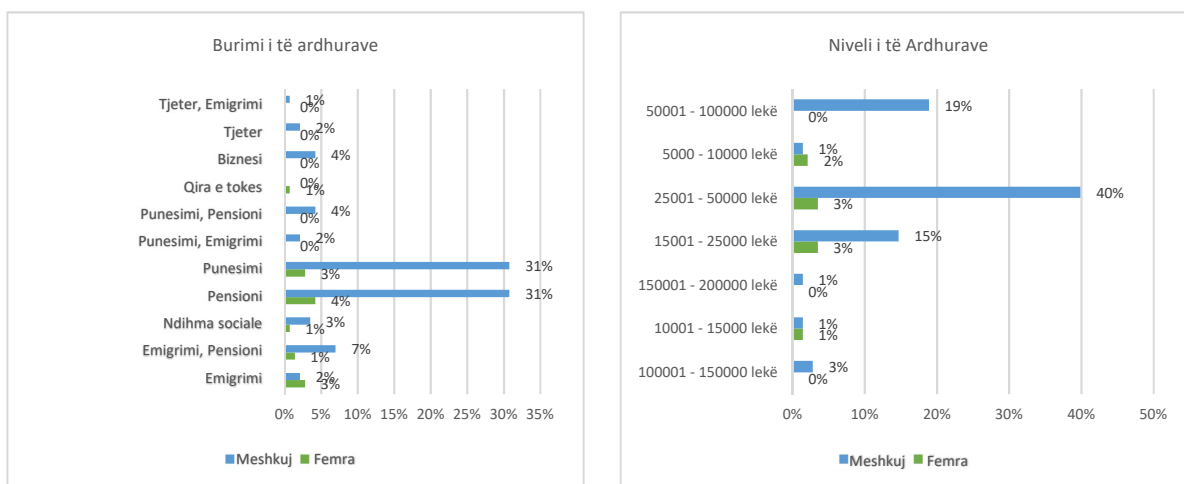

Figura 64: Burimi dhe niveli i të ardhurave Bashkia Lezhë

VAU DEJËS

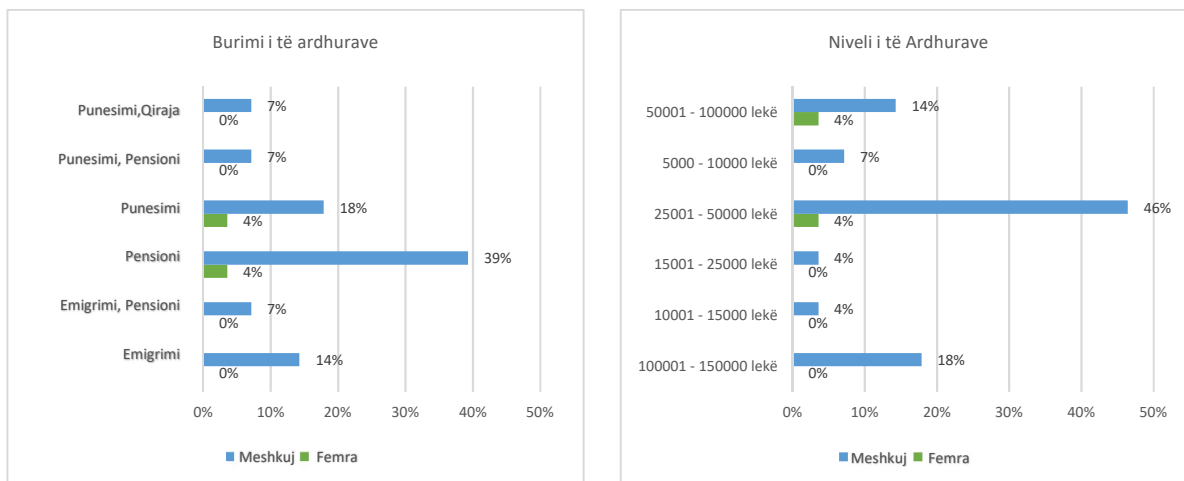

Figura 65: Burimi dhe niveli i të ardhurave Bashkia Vau Dejës

► SHKODËR

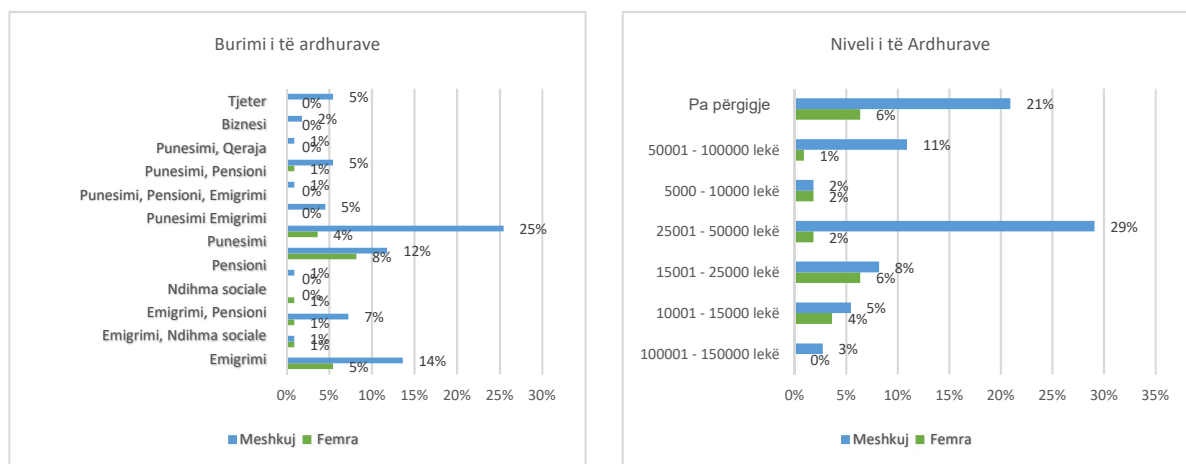

Figura 66: Burimi dhe niveli i të ardhurave Bashkia Shkodër

► MALËSI E MADHE

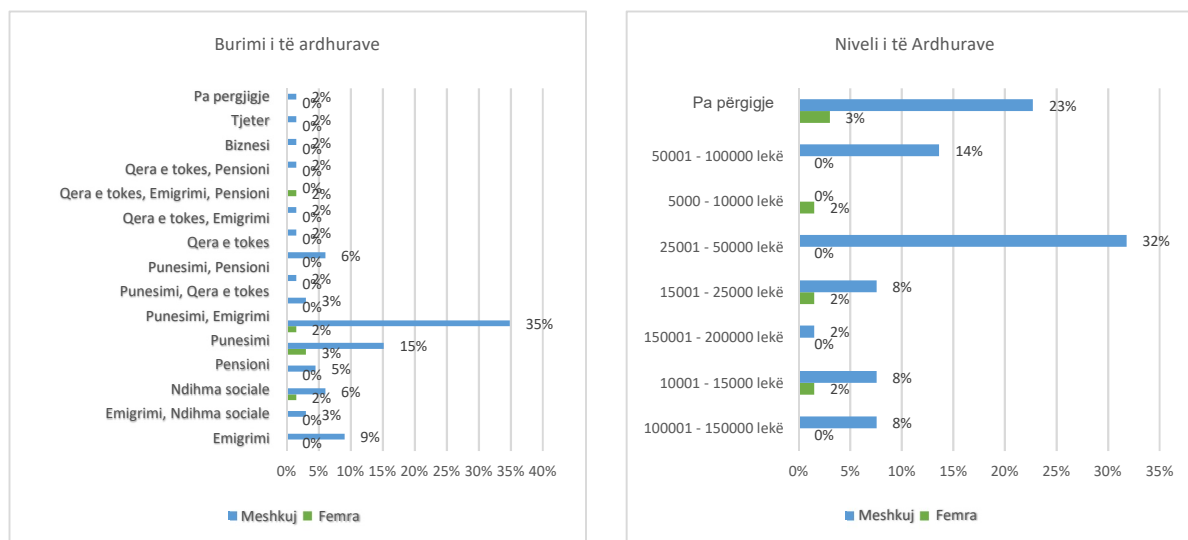

Figura 67: Burimi dhe niveli i të ardhurave Bashkia Malësi e Madhe

4.2.4.6 Analiza e vulnerabilitetit

A. Vulnerabiliteti ekonomik

Të dhënat e anketës tregojnë se dalja në pension dhe papunësia janë statuset kryesore të punësimit në të gjitha bashkitë, me daljen në pension veçanërisht të përhapur në Vau Dejës (68%), Krujë (51%) dhe Lezhë (52%). Kjo shkallë e lartë e pensionistëve tregon se një pjesë e konsiderueshme e popullsisë mbështetet në pensione ose burime të kufizuara të të ardhurave. Në mënyrë të ngjashme, shkallët e larta të papunësisë, veçanërisht në Kurbin (23%) dhe Krujë (16%), theksojnë sfidat në tregjet lokale të punës me pak mundësi punësimi. Shqetësimet ekonomike, veçanërisht papunësia, janë probleme të mëdha, veçanërisht në Krujë dhe Kurbin, ku 55% dhe 49% e të anketuarve, përkatësisht, i përmendin këto si shqetësimet e tyre kryesore.

- Shumë familje, veçanërisht pensionistët, mund të mos kenë një burim aktiv të ardhurash dhe të mbështeten në pensione ose mbështetje të jashtme, duke i bërë ata të cenueshëm, veçanërisht nëse projekti çon në blerjen e tokës ose humbjen e aksesit në burime.
- Individët e papunë ose në pension mund të përballen me ndryshime si zhvendosja, duke kufizuar aftësinë e tyre për të përfituar nga zhvillimi i hekurudhave.

- Papunësia e lartë, veçanërisht në zonat rurale, mund të çojë në përjashtim social, duke zvogëluar integrimin në aktivitete më të gjera ekonomike.
- Programet e synuara të mbrojtjes sociale, të tilla si riaftësimi profesional ose mbështetja me të ardhura, janë thelbësore për të parandaluar marginalizimin e mëtejshëm.
- Vështirësitë ekonomike, të përkeqësuar nga papunësia e lartë, mund të pengojnë gjithashtu aksesin në kujdesin shëndetësor, duke përkeqësuar cënueshmëritë.

Bujqësia, dikur një aktivitet qendror ekonomik, tani luan një rol të vogël, me punësim minimal në sektor. Shkallët më të larta të punësimit në bujqësi janë në Krujë (12%) dhe Vau Dejës (7%), duke treguar një largim nga bujqësia, ndoshta për shkak të ndryshimit të praktikave, migrimit urban ose rritjes së sektorëve të tjerë. Të rinjtë janë kryesisht të shkëputur nga bujqësia, duke e parë atë si me paga të ulëta dhe punë intensive, me perspektiva të kufizuara lëvizshmërie.

- Familjet rurale, dikur të varura nga bujqësia, tani përballen me mundësi të kufizuara punësimi, dhe blerja e tokës për hekurudhën mund të përkeqësojë cënueshmërinë e tyre ekonomike.
- Rënia e punësimit në bujqësi nxjerr në pah mungesën e industrive dhe aftësive alternative, me brezat e vjetër që vazhdojnë të merren me bujqësi, ndërsa brezat e rinj kërkojnë mundësi diku tjetër.
- Përfshirja e reduktuar e të rinjve në bujqësi mund të çojë në humbjen e njohurive dhe praktikave tradicionale bujqësore, duke penguar më tej inovacionin në bujqësi.
- Siç shihet në Malësinë e Madhe (8%), emigrimi është një përgjigje ndaj mungesës së vendeve të punës në vend, duke kontribuar në largimin e fuqisë punëtore.
- Projekti mund të krijojë mundësi alternative ekonomike, duke promovuar industri të vogla ose programe trajnimi për të transferuar punëtorët në role të reja që lidhen me zhvillimin e hekurudhave.
- Mbështetja e praktikave të qëndrueshme bujqësore mund të lehtësojë disa ndikime negative në familjet bujqësore.

Shkallët e vetëpunësimit ndryshojnë, me norma më të larta në Shkodër (31%) dhe Malësi të Madhe (18%) krahasuar me Lezhën (1%), duke treguar një mungesë të aktivitetit sipërmarrës në shumicën e rajoneve, gjë që mund të zvogëlojë qëndrueshmërinë lokale ndaj ndryshimeve ekonomike të shkaktuara nga projekti.

- Në rajone si Lezha, mundësitë e kufizuara të vetëpunësimit mund të rrisin ndjeshmërinë ndaj ndryshimeve ekonomike, pasi ka më pak mundësi për gjenerimin e të ardhurave të pavarura.
- Zonat me shkallë të ulët vetëpunësimi mund të mos kenë kapacitetin për të thithur punëtorë të rinj ose për t'u përshtatur me ndryshimet e sjella nga projekti.
- Promovimi i sipërmarrjes përmes granteve, kredive me interes të ulët ose trajnimeve mund të forcojë bizneset lokale dhe qëndrueshmërinë ekonomike.
- Rritja e aksesit në tregje dhe trajnimi biznesor mund të mbështesë vetëpunësimin në zonat rurale.

Emigrimi, veçanërisht nga Malësia e Madhe (8%) dhe Shkodra (6%), mbetet një mekanizëm përballimi për shkak të perspektivave të kufizuara të punësimit vendas.

- Emigrimi çon në humbje të kapitalit njerëzor, veçanërisht tek individët më të rinj, gjë që mund të lërë pas një popullsi në plakje dhe më pak punëtorë aktivë.
- Familjet e lëna pas mund të përjetojnë vështirësi ekonomike për shkak të humbjes së remitancave.
- Emigrimi mund të dobësojë strukturat shoqërore, me komunitete më të shpërndara.
- Programet për të inkurajuar kthimin ose riintegrimin e migrantëve mund të ndihmojnë në rigjallërimin e komuniteteve lokale.
- Diversifikimi i ekonomisë lokale dhe krijimi i më shumë mundësive për punësim mund të zvogëlojë emigrimin.

Rezistenca e familjeve ndaj ndërprerjeve varet kryesisht nga diversiteti i tyre ekonomik. Ata që mbështeten në mjetet e jetesës të bazuara në tokë, si në Malësi të Madhe, Krujë dhe Kurbin, janë veçanërisht të prekshëm ndaj ndikimeve të blerjes së tokës.

- Familjet me burime të ndryshme të ardhurash mund të jenë më elastike, por familjet me kryefamiljare gra mund të përballen me vështirësi më të mëdha për shkak të aksesit të kufizuar në burime dhe rrjete mbështetëse.
- Duhet të zbatohen strategji të ndjeshme ndaj gjinisë për të siguruar që gratë, veçanërisht ato nga familjet me kryefamiljare gra, të mos marginalizohen gjatë zhvendosjes ose kompensimit.
- Paketat e kompensimit duhet të mbrojnë mjetet e jetesës në tokë, veçanërisht në Shkodër, Malësi të Madhe dhe Lezhë, ku bujqësia luan një rol të rëndësishëm.
- Angazhimi i komunitetit duhet të sigurojë që të konsultohen të gjithë pronarët e tokës, përfshirë gratë dhe grupet vulnerabël.
- Ndihmë e veçantë duhet t'u ofrohet popullatave vulnerabël, siç janë të moshuarit, gratë dhe grupet ekonomikisht të pafavorizuara.

Të dhënat mbi të ardhurat tregojnë se shumica e të anketuarve fitojnë midis 5,000 dhe 25,000 lekëve në muaj, me vetëm një përqindje të vogël që fitojnë shuma më të larta. Kjo sugjeron fleksibilitet të kufizuar financiar dhe ndjeshmëri ndaj goditjeve ekonomike.

- Nivelet e ulëta të të ardhurave pengojnë aftësinë e familjeve për t'u përballur me emergjencat, për të investuar në përmirësime ose për të kursyer për të ardhmen.
- Të ardhurat e kufizuara mund të kufizojnë aksesin në shërbime thelbësore si kujdesi shëndetësor, duke përkeqësuar cënueshmërinë sociale.
- Pensionet, të cilat përbëjnë një pjesë të konsiderueshme të të ardhurave në disa bashki, mund të mos jenë të mjaftueshme për një standard të mirë jetese, veçanërisht në një popullsi në plakje.
- Asnjë bashki nuk raporton bujqësinë si burimin kryesor të jetesës, dhe një përqindje e vogël në Malësinë e Madhe (6%) fiton nga qiraja e tokës.

B. Vulnerabiliteti social

Vulnerabiliteti social ndryshon midis popullatave rurale dhe urbane. Zonave rurale shpesh u mungon akses në infrastrukturë dhe shërbime, duke rritur varësinë nga burimet lokale dhe cënueshmërinë ndaj ndikimeve të projektit. Zonat urbane mund të përballen me zhvendosje, mbingarkesë dhe presione të tregut të punës, pasi projekti ndikon në vendet e afërta.

- Programet e synuara të informimit për zonat rurale mund të sigurojnë që ato të përfitojnë në mënyrë të barabartë nga mundësitë e projektit, të tilla si përmirësimi i transportit dhe punësimit.
- Zonat urbane duhet të mbështeten gjithashtu, me kompensim të përshtatshëm ose strategji zhvendosjeje për popullatat e zhvendosura.

Individët e moshuar, veçanërisht në bashkitë si Krujë, Lezhë dhe Vau Dejës, përfaqësojnë një pjesë të madhe të popullsisë, duke kontribuar në dobësitë.

- Individët e moshuar mund të kenë vështirësi me zhvendosjen ose ndërprerjet në rrjetet sociale, duke u përballur me pengesa në aksesin në mundësi të reja.
- Duhet marrë masa specifike për të mbështetur të moshuarit, duke përfshirë transportin e aksesueshëm, kujdesin shëndetësor dhe shërbimet sociale, duke siguruar përfshirjen e tyre në vendimmarrje.

Pabarazitë gjinore në pjesëmarrjen në anketa, veçanërisht me më pak të anketuara femra, sugjerojnë se gratë mund të jenë të nën-përfaqësuara, veçanërisht si kujdestare kryesore.

- Perspektivat e grave mund të mungojnë në procesin e vendimmarrjes, duke i lënë ato më të cënueshme ndaj ndikimeve të projektit.

- Duhet bërë përpjekje për të siguruar që zërat e grave të dëgjohen në të gjitha fazat, duke përfshirë planifikimin, zbatimin dhe vlerësimin. Duhet zhvilluar konsultime të ndjeshme ndaj gjinisë për të mbledhur të dhëna të plota.

Diversiteti i llojeve të pronësisë së tokës, duke përfshirë pronat bujqësore, banesore, tregtare dhe publike, mund të krijojë ndërlikime në procesin e kompensimit dhe zhvendosjes.

- Pronësia e përzier e tokës e ndërlikon kompensimin, veçanërisht për tokën private dhe shtetërore të prekur nga projekti.
- Pronarët e tokës, veçanërisht në rajonet me varësi të lartë nga toka shtetërore (p.sh., Kurbin, Kruja, Shkodra), mund të përballen me ndërprerje nëse toka rialokohet pa kompensim të përshtatshëm.

Pabarazitë gjinore në pronësinë e tokës mund të shkaktojnë vështirësi për gratë, veçanërisht në zona si Vora, ku burrat dominojnë pronësinë e tokës, duke ndikuar në kompensimin dhe të drejtat e pronës.

- Familjet me kryefamiljare femra mund të përballen me sfida unike, duke përfshirë paqëndrueshmërinë ekonomike ose mungesën e rrjeteve mbështetëse, duke i bërë ato më të cenueshme ndaj zhvendosjes.
- Vlerësimet e ndjeshme ndaj gjinisë janë të nevojshme për të adresuar ndikimet joproporcionale tek gratë, veçanërisht në rajonet me familje të kryesura nga gra.

Dallimet arsimore nëpër bashki kontribuojnë në cënueshmërinë ekonomike.

- Niveli më i ulët arsimor në zona si Lezha dhe Vau Dejës mund të kufizojë aksesin në punë dhe trajnime profesionale me paga më të larta.
- Programet e trajnimit profesional dhe zhvillimit të aftësive mund t'i ndihmojnë individët të kenë akses në mundësi të reja të krijuara nga projekti. Shtrirja arsimore duhet të përqendrohet në rritjen e aksesit në arsimin e lartë dhe kualifikimet teknike.

Familjet me shumë breza, të zakonshme në komunitetet e anketuara, mund të përballen me sfida që lidhen me shpërndarjen e burimeve, vendimmarrjen dhe stabilitetin e familjes.

- Zhvendosja mund të prishë strukturat familjare, veçanërisht në familjet me anëtarë të moshuar.
- Politikat duhet të mbështesin familjet shumëgjeneracionale, duke siguruar që proceset e zhvendosjes ose kompensimit të mbrojnë stabilitetin e familjes.

C. Vulnerabiliteti shëndetësor

Shëndeti dhe kujdesi shëndetësor dalin si shqetësimi kryesor në të gjitha bashkitë, megjithëse me shkallë të ndryshme theksi. Shqetësimi më i lartë është në Vau i Dejës, ku 65% e të anketuarve e identifikojnë atë si problemin kryesor. Në skajin më të ulët, bashki të tilla si Kurbin (37%) dhe Malësia e Madhe (40%) gjithashtu kanë shqetësime të rëndësishme, por më pak se zona si Vau Dejës dhe Vorë (47%).

- Kjo sugjeron që familjet në këto rajone po përballen me vështirësi në aksesin në shërbime të përshtatshme shëndetësore, qoftë për shkak të infrastrukturës së pamjaftueshme, burimeve të kufizuara të kujdesit shëndetësor apo faktorëve socioekonomikë që i pengojnë individët të marrin kujdesin e nevojshëm. Pabarazitë shëndetësore duket se janë të përhapura, veçanërisht aty ku komunat me rezultate më të ulëta të shqetësimit për kujdesin shëndetësor mund të përballen me vështirësi që nuk janë aq të dukshme.
- Një cënueshmëri e konsiderueshme del nga pjesëmarrja e ulët në skemat e mbështetjes ekonomike: Për shembull, në Krujë, Kurbin dhe Vau Dejës, mbi 90% e meshkujve raportojnë se nuk marrin mbështetje sociale, ndërsa një përqindje më e ulët, por ende e konsiderueshme, e femrave raportojnë në mënyrë të ngjashme. Ky trend është i pranishëm në të gjitha bashkitë e tjera.
- Pjesëmarrja e kufizuar në programet e mbështetjes sociale mund të pasqyrojë pengesat në akses (p.sh., ndërgjegjësimi, proceset e aplikimit, kriteret e përfitimit) ose mbulim të

pamjaftueshëm të vetë programeve. Fakti që meshkujt kanë veçanërisht më pak gjasa të përfitojnë nga skemat e mbështetjes sociale mund të sugjerojë një pabarazi gjinore në mënyrën se si aksesohen ose synohen programe të tilla, ose mund të tregojë një përqindje më të lartë të burrave që nuk kualifikohen për mbështetje për shkak të statusit të punësimit ose të ardhurave familjare.

Hendeku gjinor në aksesin në mbështetje sociale është i dukshëm në shumicën e bashkive, ku meshkujt në përgjithësi kanë norma më të larta të mosmarrjes së mbështetjes sesa femrat. Kjo mospërputhje, veçanërisht në vende si Kruja (92% e meshkujve nuk marrin mbështetje), nxjerr në pah pabarazitë e mundshme gjinore në mënyrën se si hartohen ose zbatohen programet sociale.

- Gratë mund të jenë më të prirura të kërkojnë ose të kualifikohen për ndihmë, veçanërisht në familjet ku ato janë kujdestare kryesore apo kryefamiljare, gjë që mund të tregojë një varësi nga mbështetja sociale që ndoshta nuk përmbushet plotësisht. Nga ana tjetër, përqindjet më të larta të mosmarrjes së ndihmës nga burrat mund të tregojnë barriera sistemike ose mungesë sistemesh mbështetëse të përshtatura për familjet me kryefamiljarë meshkuj, sidomos në zonat rurale ku mundësitë për punësim janë të pakta dhe vështirësitë ekonomike janë më të theksuara.
- Përmendja e vetëm një numri të vogël të fëmijëve jetimë në familjet e anketuara mund të pasqyrojë një çështje më të gjerë ku fëmijët pa kujdes prindëror nuk përbëjnë një pjesë të madhe të popullsisë së përgjithshme, ose mund të tregojë se fëmijët jetimë kanë më pak gjasa të përfshihen në anketa ose programe ndihme.
- Ndërsa numri relativisht i ulët i jetimëve mund të sugjerojë se ky nuk është një problem i përhapur gjerësisht, jetimët janë një grup jashtëzakonisht i prekshëm dhe mund të përballen me vështirësi të rënda socio-ekonomike pa rrjeta të mjaftueshme sigurie sociale ose kujdes të specializuar. Mund të ketë boshllëqe në programet e mirëqenies së fëmijëve për jetimët, të cilët kanë nevojë për vëmendje të synuar për të siguruar që këta fëmijë të marrin kujdesin dhe mbështetjen që u nevojitet.
- Ekziston një ndryshim rajonal në nivelin e shqetësimit për shëndetin, kujdesin shëndetësor dhe kushtet ekonomike. Vau Dejës dallohet si qyteti që ka shqetësimin më të lartë në lidhje me shëndetin dhe kujdesin shëndetësor, ndërsa Shkodra raporton vështirësi të larta ekonomike (57% duke theksuar ekonominë dhe papunësinë). Këto pabarazi nxjerrin në pah pabarazitë rajonale, të cilat mund të rrjedhin nga ndryshimet në infrastrukturën lokale, shpërndarjen e burimeve ose kushtet historike ekonomike.
- Rajonet me cënueshmëri më të lartë ekonomike dhe shëndetësore mund të kërkojnë ndërhyrje më të fokusuara, qoftë kjo përmirësimi i objekteve lokale të kujdesit shëndetësor, krijimi i më shumë mundësive për punësim apo sigurimi që programet e mbështetjes sociale shpërndahen në mënyrë më efektive për të arritur ata që kanë më shumë nevojë për to.

D. Vulnerabiliteti kulturor

Homogjeniteti i gjuhës (shqipe) dhe kombësisë (shqiptare) midis të anketuarve sugjeron një strukturë kulturore dhe shoqërore relativisht kohezive. Megjithatë, diversiteti në besimet fetare, duke përfshirë katolicizmin dhe islamin, mund të kërkojë vëmendje për të siguruar përfshirjen dhe respektin për praktikat kulturore.

- Dallimet fetare dhe kulturore, veçanërisht midis komuniteteve katolike dhe myslimane, mund të kërkojnë strategji të përshtatura angazhimi për të siguruar që të gjitha grupet të ndihen të përfshira dhe të respektuara në proces. Injorimi i këtyre dallimeve mund të çojë në mosbesim ose rezistencë ndaj projektit.
- Ndërkohë që diversiteti fetar nuk është një burim i rëndësishëm përçarjeje, trajtimi i ndjeshëm i praktikave fetare dhe kulturore është i nevojshëm për të ruajtur kohezionin shoqëror gjatë zbatimit të projektit.

- Strategjitë e angazhimit me palët e interesit duhet të jenë gjithëpërfshirëse për të gjitha grupet fetare dhe kulturore, duke siguruar që si komunitetet katolike ashtu edhe ato myslimane të jenë të përfshira në mënyrë të barabartë në konsultime dhe vendimmarrje.
- Marrja në konsideratë e besimeve dhe praktikave lokale në hartimin dhe ekzekutimin e projektit mund të ndihmojë në nxitjen e marrëdhënieve pozitive dhe minimizimin e tensioneve kulturore.

4.2.4.6. Angazhimi i komunitetit dhe pritshmëritë e ndikimit të projektit

Shumica e të intervistuarve raportuan se përdornin një gamë të larmishme kanalesh informacioni, ku interneti, platformat e mediave sociale dhe mediat tradicionale - siç janë televizioni, radioja dhe gazetat e shtypura - dolën si burimet më të përhapura. Për më tepër, autoritetet lokale u përmendën shpesh si një burim informacioni i rëndësishëm dhe i besueshëm për komunitetin, duke nënvizuar rolin e tyre në shpërndarjen e përditësimeve thelbësore dhe nxitjen e ndërgjegjësimit publik. Kjo tregon një mbështetje të gjerë si në median dixhitale ashtu edhe në atë tradicionale, së bashku me njohjen e rolit kyç të qeverisjes vendore në lehtësimin e komunikimit në nivel komuniteti.

Gjetjet kryesore nga anketa të paraqitura në figurat më poshtë përfshijnë:

- **Vorë** : 81% e të anketuarve tregojnë se masmedia është burimi kryesor i informacionit, 68% preferojnë komunikimin formal me shkrim dhe 89% raportojnë se komunikojnë me autoritetet vetëm në lidhje me çështje të rëndësishme.
- **Krujë** : 49% e të anketuarve tregojnë se masmedia është burimi kryesor i të informacionit, 31% preferojnë komunikimin formal me shkrim dhe 67% raportojnë se komunikojnë me autoritetet vetëm në lidhje me çështje të rëndësishme.
- **Kurbini** : 38% e të anketuarve tregojnë se familja dhe fqinjët janë burimet e tyre kryesore të informacionit, 68% preferojnë komunikimin formal me shkrim dhe 89% raportojnë se komunikojnë me autoritetet vetëm në lidhje me çështje të rëndësishme.
- **Lezhë** : 25% e të anketuarve tregojnë se familja dhe fqinjët janë burimet e tyre kryesore të informacionit, 50% preferojnë komunikimin formal me shkrim dhe 78% raportojnë se komunikojnë me autoritetet vetëm në lidhje me çështje të rëndësishme.
- **Vau Dejës** : 64% e të anketuarve tregojnë se masmedia është burimi kryesor i informacionit, 75% preferojnë komunikimin formal me shkrim dhe 75% raportojnë se komunikojnë me autoritetet vetëm në lidhje me çështje të rëndësishme.
- **Shkodër** : 70% e të anketuarve tregojnë se masmedia është burimi kryesor i informacionit, 51% preferojnë komunikimin formal me shkrim dhe 85% raportojnë se komunikojnë me autoritetet vetëm në lidhje me çështje të rëndësishme.
- **Malësi e Madhe** : 51% e të anketuarve tregojnë se masmedia është burimi kryesor i informacionit, 50% preferojnë komunikimin formal me shkrim dhe 79% raportojnë se komunikojnë me autoritetet vetëm në lidhje me çështje të rëndësishme.

Tabelat më poshtë japin informacion të detajuar për secilën komunë.

VORË

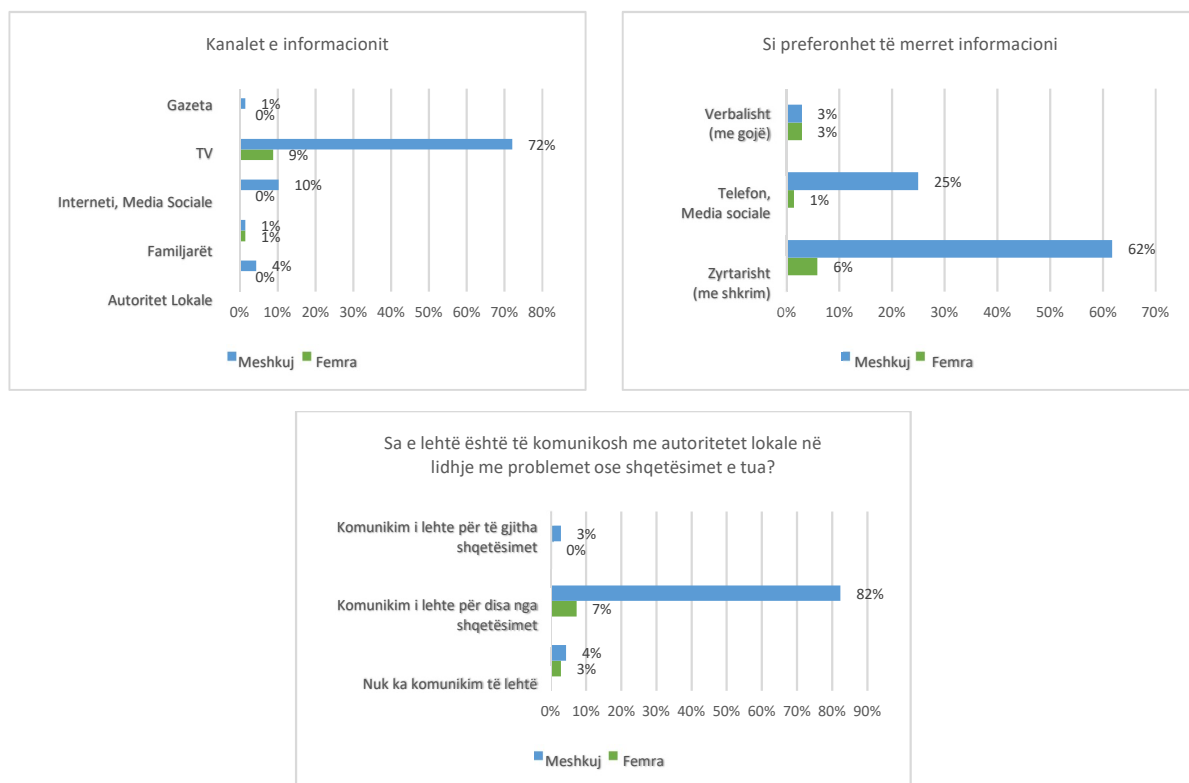

Figura 68: Burimet e Informacionit, Komunikimi i Përzgjedhur dhe Ndërveprimi me Autoritetet Vendore në Bashkinë Vorë

KRUJË

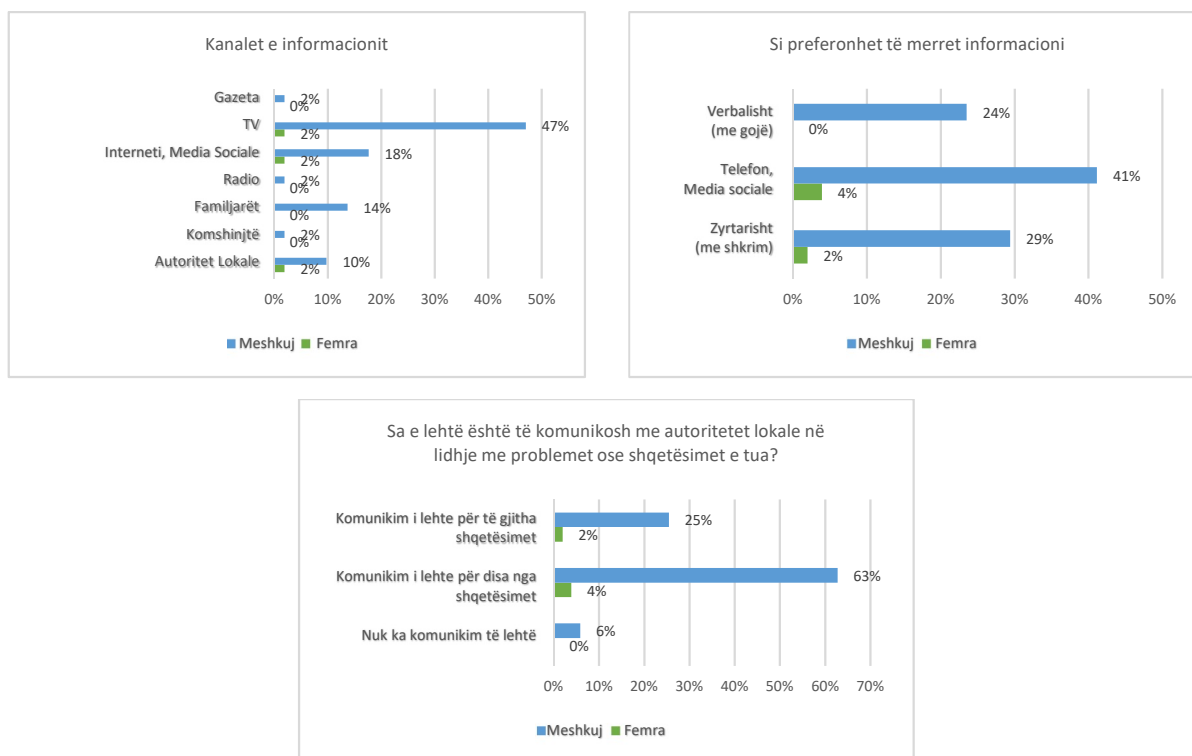

Figura 69: Burimet e Informacionit, Komunikimi i Përzgjedhur dhe Ndërveprimi me Autoritetet Vendore në Bashkinë Krujë

KURBIN

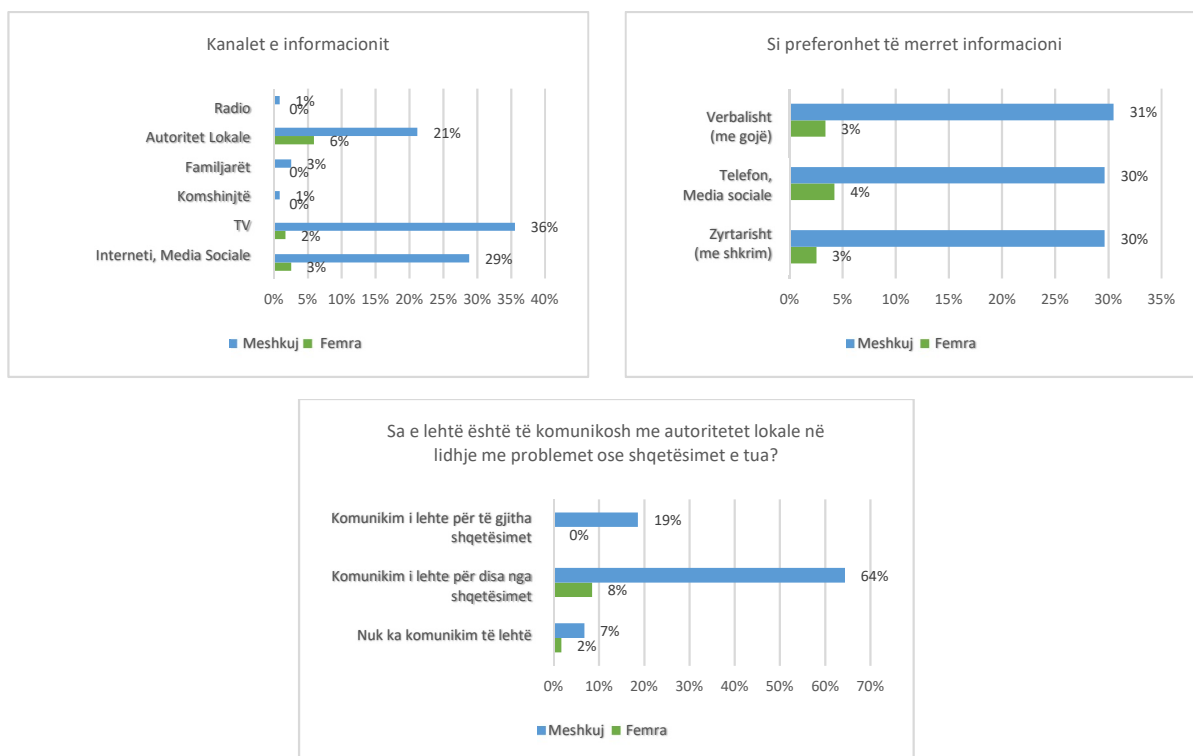

Figura 70: Burimet e Informacionit, Komunikimi i Përzgjedhur dhe Ndërveprimi me Autoritetet Vendore në Bashkinë Kurbin

LEZHË

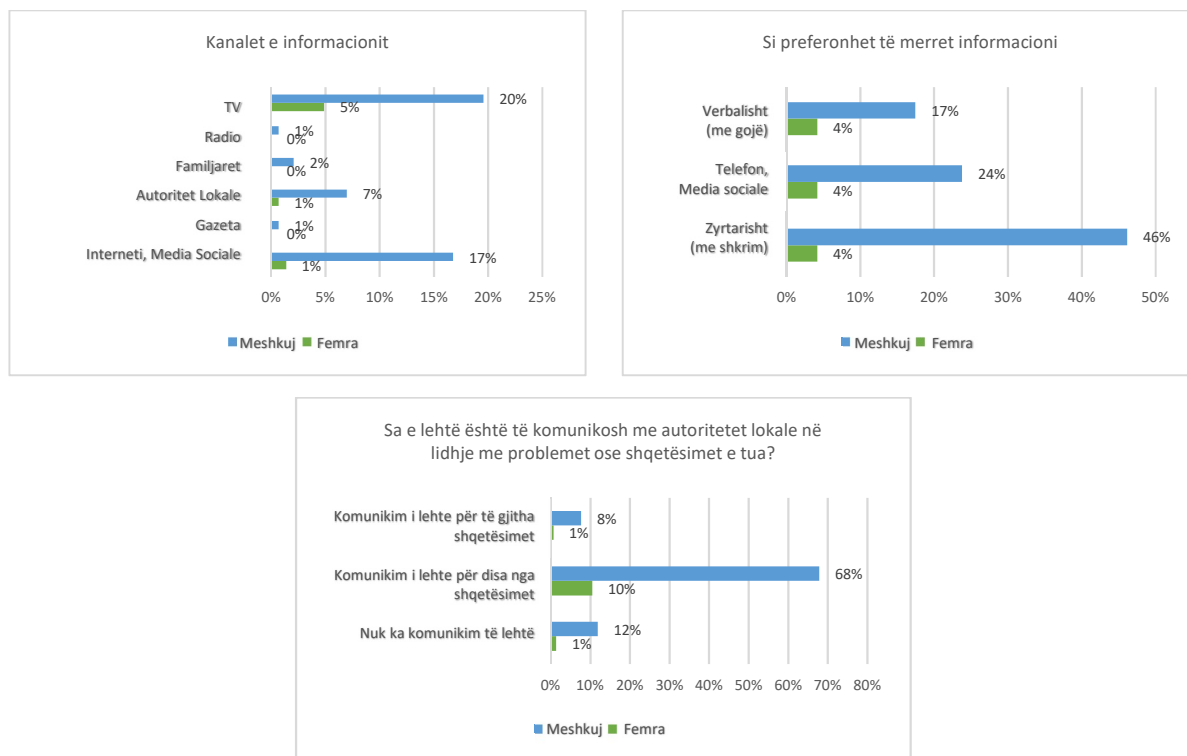

Figura 71: Burimet e Informacionit, Komunikimi i Përzgjedhur dhe Ndërveprimi me Autoritetet Vendore në Bashkinë Lezhë

► VAU DEJËS

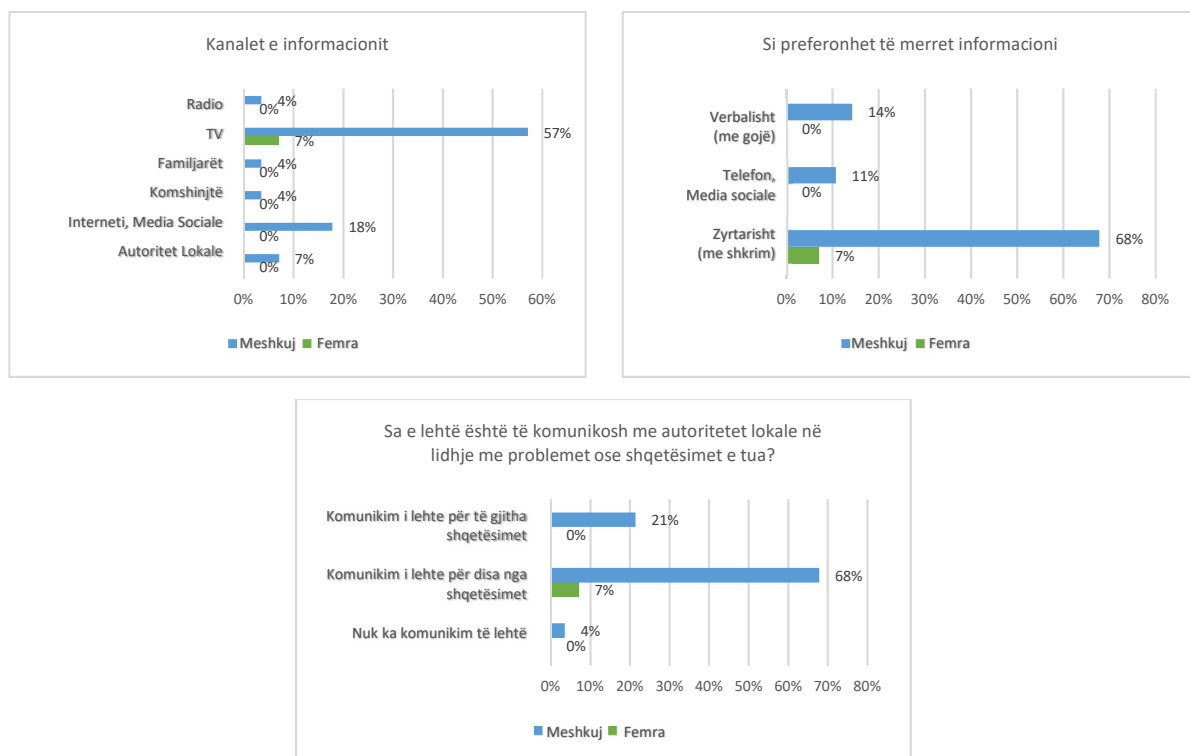

Figura 72: Burimet e Informacionit, Komunikimi i Përzgjedhur dhe Ndërveprimi me Autoritetet Vendore në Bashkinë Vau Dejës

► SHKODËR

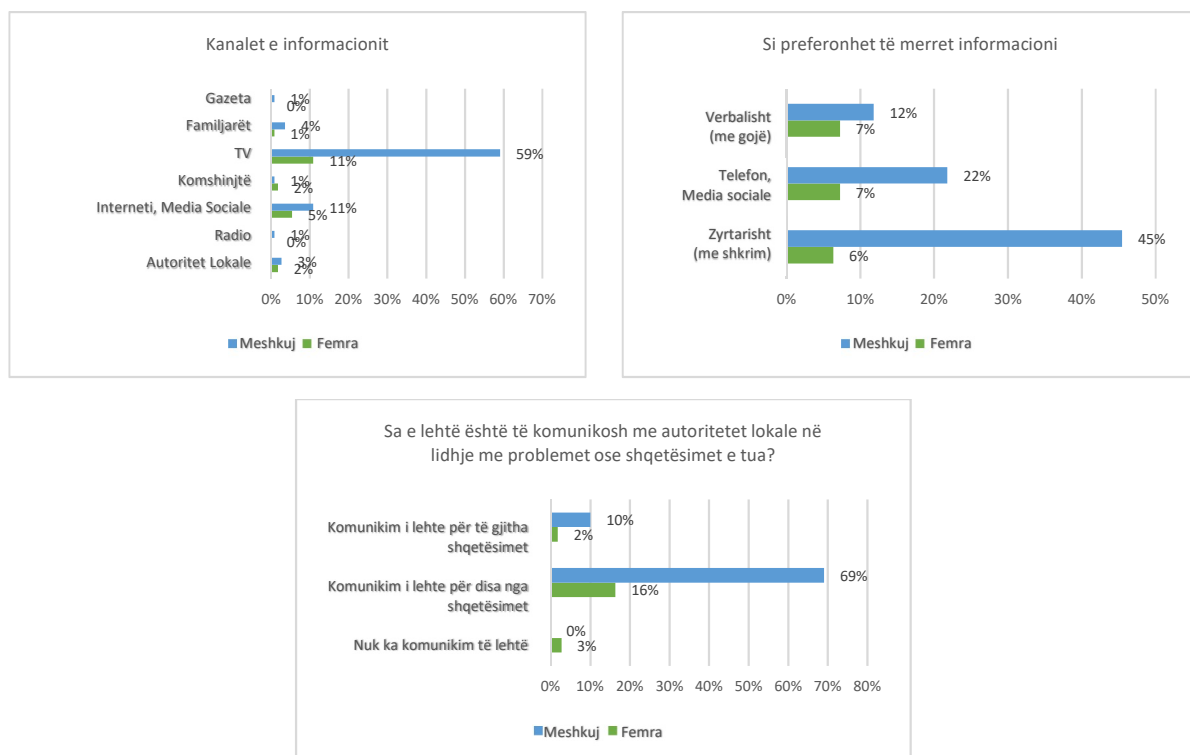

Figura 73: Burimet e Informacionit, Komunikimi i Përzgjedhur dhe Ndërveprimi me Autoritetet Vendore në Bashkinë Shkodër

► MALËSI E MADHE

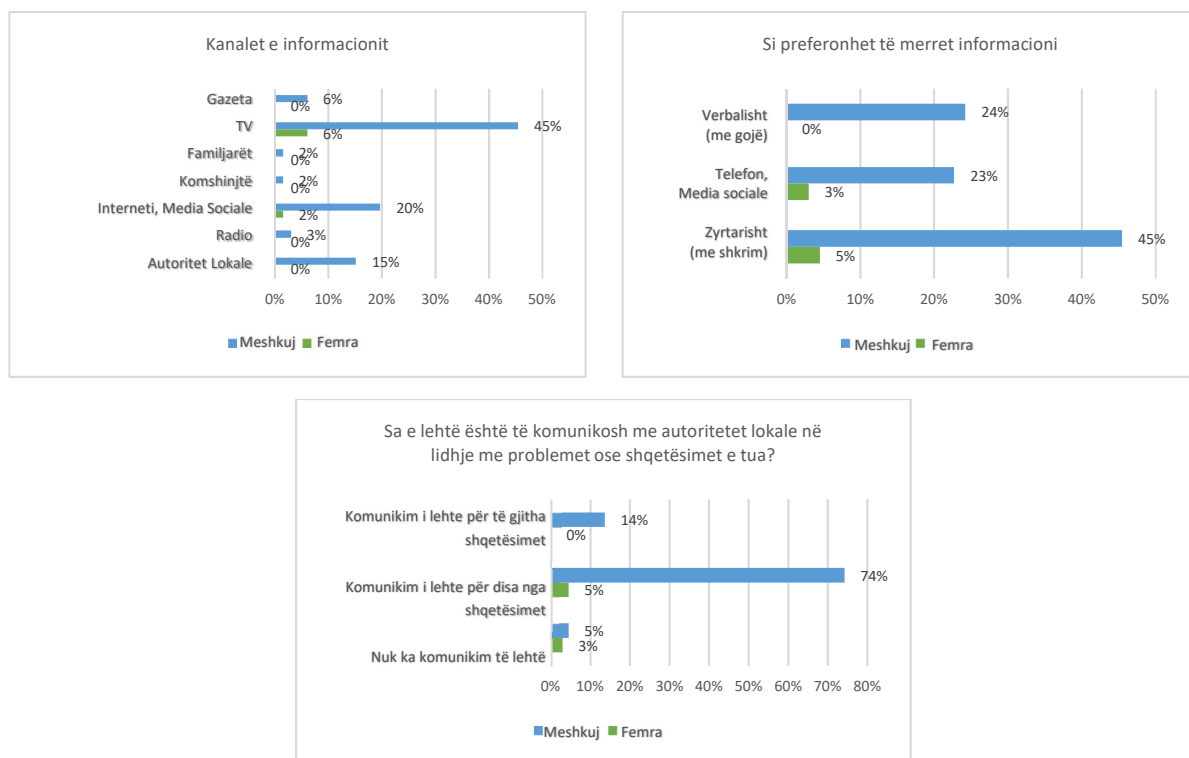

Figura 74: Burimet e Informacionit, Komunikimi i Përzgjedhur dhe Ndërveprimi me Autoritetet Vendore në Bashkinë Malësi e Madhe

Si përfundim i gjetjeve të mësipërme:

- Masmedia luan një rol vendimtar në përhapjen e informacionit në shumicën e rajoneve, me disa ndryshime në preferencat lokale (familja/fqinjët në Kurbin dhe Malësi të Madhe).
- Komunikimi formal me shkrim është shumë i preferuar, duke treguar një dëshirë për kanale komunikimi zyrtare, të strukturuar dhe të qarta.
- Komunikimi i kufizuar me autoritetet sugjeron një shkëputje ose ngurrim të mundshëm për t'u angazhuar me institucionet publike përveç nëse është e nevojshme, duke treguar një fokus vetëm në çështje të rëndësishme ose urgjente.

Lidhur me situatën ekonomike gjatë dhe pas zbatimit të projektit, shumica e të anketuarve në të gjitha bashkitë raportojnë se nuk presin ndonjë ndryshim. Megjithatë, një përqindje më e vogël beson se rrethanat e tyre financiare do të përmirësohen, me disa që shprehin optimizëm për përmirësime të ndjeshme. Në përgjithësi, mendimi mbizotëruës është se situata ekonomike do të mbetet e qëndrueshme për shumicën e individëve. Gjetjet kryesore nga secila bashki janë si më poshtë:

- Vorë** : 81% e të anketuarve besojnë se situata ekonomike do të mbetet e pandryshuar, ndërsa 16% parashikojnë një përmirësim;
- Krujë** : 59% e të anketuarve nuk presin ndryshim në situatën ekonomike, ndërsa 37% parashikojnë një përmirësim;
- Kurbin** : 59% e të anketuarve nuk presin ndryshim në situatën ekonomike, ndërsa 35% parashikojnë një përmirësim;
- Lezhë** : 75% e të anketuarve besojnë se situata ekonomike do të mbetet e pandryshuar, ndërsa 23% parashikojnë një përmirësim;
- Vau Dejës** : 39% e të anketuarve nuk presin ndryshim, ndërsa 61% besojnë se situata ekonomike do të përmirësohet;
- Shkodër** : 32% e të anketuarve nuk presin ndryshim, ndërsa 66% parashikojnë një përmirësim;
- Malësi e Madhe** : 57% e të anketuarve besojnë se situata ekonomike do të mbetet e pandryshuar, ndërsa 39% parashikojnë një përmirësim.

Tabela më poshtë ofron informacion të detajuar rreth perceptimeve të të anketuarve për ndikimin socio-ekonomik të projektit në komunitetin e tyre në secilën komunë.

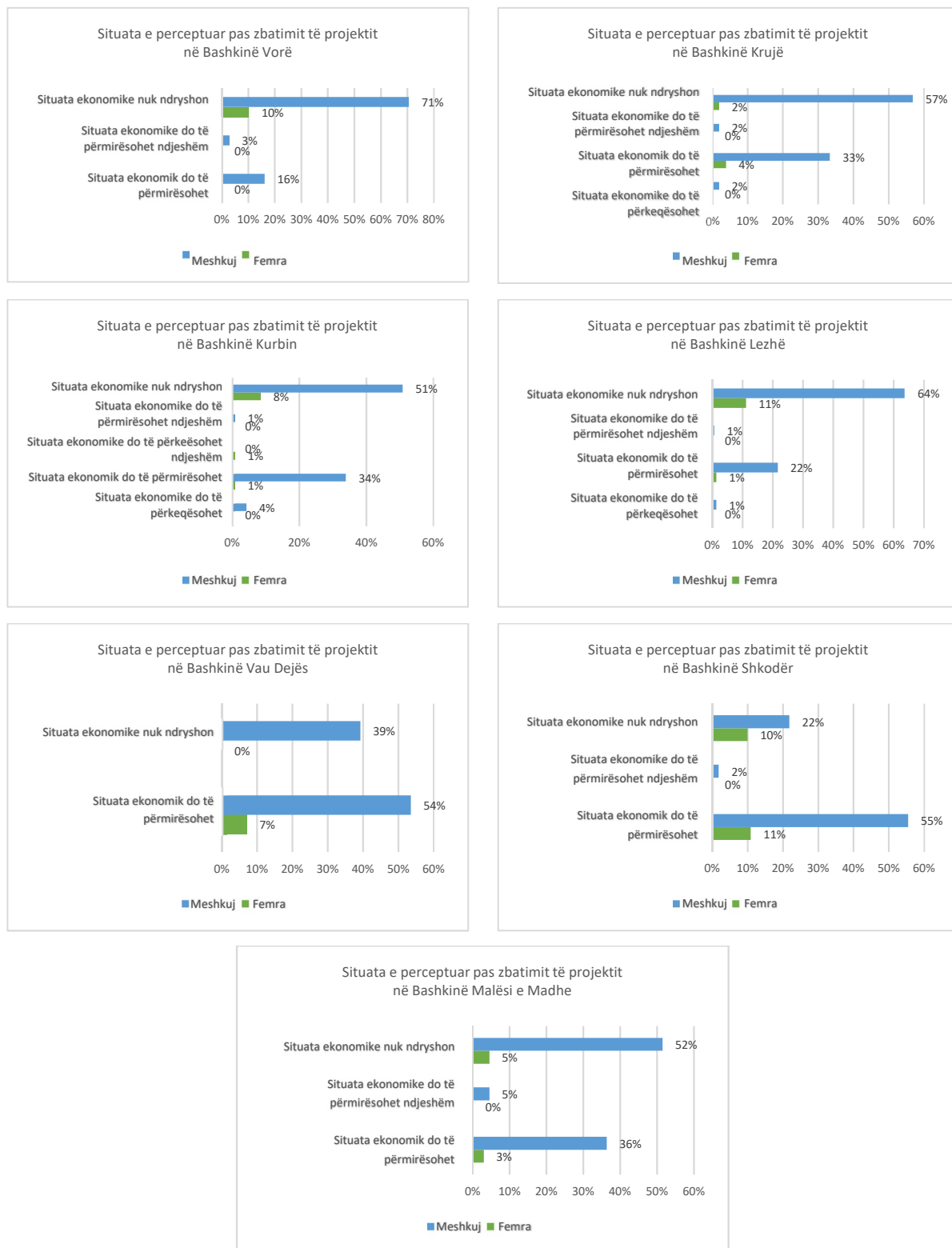

Figura 75: Situata e perceptuar pas zbatimit të projektit për të gjitha bashkitë

Përfundimet nga këto gjetje janë si më poshtë:

Në të gjitha bashkitë, shumica e të anketuarve presin që situata ekonomike të mbetet e qëndrueshme, me një përqindje të konsiderueshme (duke filluar nga 32% në 81%) që raportojnë se nuk presin ndryshime. Kjo tregon një ndjenjë mbizotëruese të stabilitetit ekonomik ose mungesën e ndryshimeve të mëdha ekonomike që priten pas zbatimit të projektit.

Ndërsa shumica e të anketuarve presin stabilitet, një përqindje e konsiderueshme, veçanërisht në bashki si Vau i Dejës, Shkodër dhe Malësi e Madhe, shprehin optimizëm në lidhje me përmirësimet e mundshme në rrethanat e tyre financiare. Në Vaun e Dejës, për shembull, 61% presin një përmirësim, dhe në Shkodër, 66% kanë të njëjtin besim. Kjo sugjeron që, ndonëse jo universale, ekziston një segment i popullsisë që është optimist për përfitimet ekonomike pas projektit.

Niveli i optimizmit për përmirësimin ekonomik ndryshon ndjeshëm midis bashkive. Ndërsa disa zona si Vau i Dejës dhe Shkodra tregojnë pritshmëri më të larta për përmirësim (përkatesisht 61% dhe 66%), zona të tjera, si Vorë (16%) dhe Lezhë (23%), tregojnë pritshmëri relativisht më të ulëta për përfitime ekonomike. Kjo mospërputhje tregon se ndikimi i projektit mund të perceptohet ndryshe në rajone të ndryshme.

Përgjigjet e ndryshme sugjerojnë se ndikimi i projektit mund të shihet ndryshe në të gjitha bashkitë, ndoshta për shkak të kushteve të ndryshme ekonomike lokale, pritjeve ose shkallës së perceptuar të përfitimeve të projektit. Ndërsa disa bashki janë optimiste për përmirësimet, të tjera mund ta shohin projektin si më pak të ngjarë të sjellë ndryshime të rëndësishme.

Bazuar në përgjigjet e mbledhura nga anketa, ndryshimet e parashikuara brenda komunitetit pas fillimit të projektit janë jashtëzakonisht pozitive. Fushat kryesore të ndikimit të parashikuar përqendrohen në përmirësime të rëndësishme në infrastrukturën lokale, të cilat do të rrisin funksionalitetin dhe aksesin e përgjithshëm të komunitetit. Përveç kësaj, projekti pritët të nxisë krijimin e mundësive të reja të punësimit, duke kontribuar në rritjen e stabilitetit ekonomik për banorët vendas. Krahas këtyre përfitimeve ekonomike, ekziston gjithashtu një pritje e fortë për angazhim të shtuar shoqëror, pasi projekti do të inkurajojë ndërveprim dhe bashkëpunim më të madh midis anëtarëve të komunitetit. Seksioni në vijim përshkruan ndryshimet specifike që janë identifikuar në përgjigjet e anketës nga vendbanimet brenda komunave që preken më drejtpërdrejt nga projekti.

Pritjet e përbashkëta të të anketuarve në të gjitha komunat:

Përmirësimet e Infrastrukturës: Pritja më e përmendur është përmirësimi i infrastrukturës së komunitetit. Përmirësimet parashikohet të ndikojnë drejtpërdrejt në cilësinë e jetës, të lehtësojnë lëvizshmërinë dhe të mbështesin rritjen ekonomike duke e bërë rajonin më tërheqës për investime dhe mundësi biznesi.

Mundësitë e Punësimit: Të anketuarit presin një rritje të mundësive të punësimit, veçanërisht gjatë fazës së zbatimit të projektit. Kjo shihet si një faktor vendimtar në uljen e papunësisë, sigurimin e stabilitetit financiar për familjet dhe nxitjen e zhvillimit të aftësive përmes trajnimit profesional. Shumë besojnë se këto mundësi punësimi do të kontribuojnë në qëndrueshmërinë ekonomike afatgjatë.

Rritje në Ekonominë dhe Tregtinë Vendore: Rritja e aktivitetit nga vizitorët dhe punëtorët pritët të stimulojë kërkesën për mallra dhe shërbime vendore, duke mbështetur bizneset e vogla dhe sipërmarrësit. Shumë të anketuar parashikojnë rritje në tregtinë vendore, veçanërisht për produktet specifike të rajonit, si dhe një rritje të përgjithshme të aktivitetit tregtar që do të rrisë të ardhurat e familjeve.

Angazhimi i Komunitetit dhe Kohezioni Social: Projekti pritët të forcojë bashkëpunimin midis banorëve, duke inkurajuar pjesëmarrjen aktive në diskutimet sociale dhe ekonomike. Shumë të tjerë parashikojnë një ndjenjë të rigjallëruar të komunitetit, me më shumë aktivitete sociale, iniciativa lokale dhe vendimmarrje më të fortë kolektive në lidhje me zhvillimin rajonal.

Konsiderata specifike për bashkinë:

Klienti: Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim
Përfituesi: Hekurudha Shqiptare Sh.a.
Projekti: Rehabilitimi i Linjës Hekurudhore Vorë-Hani i Hotit

Krujë: Disa shqetësime në lidhje me humbjen e mundshme të burimeve ekonomike.

Lezhë & Malësi e Madhe: Theksi në zgjerimin e mundësive tregtare lokale.

Vau Dejës dhe Shkodër: Pritshmëri të forta për rritjen e biznesit të lidhura me përmirësimin e infrastrukturës dhe fluksin e vizitorëve.

Në përgjithësi, komunitetet parashikojnë ndryshime të rëndësishme pozitive në infrastrukturë, punësim, aktivitet ekonomik dhe kohezion social, me shqetësime të vogla në lidhje me ndikimet e mundshme negative ekonomike.

5. Angazhimi i Palëve të Interesit

Ky kapitull përshkruan qasjen për angazhimin me palët e interesit të Projektit, në mënyrë të veçantë ato që lidhen me aksesin në tokë dhe risistemimin. Ai identifikon grupet kryesore të palëve të interesit që mund të preken dhe/ose mund të kenë interes/ndikim në procesin e marrjes së tokës dhe risistemimit për Projektin; përshkruan metodat e përdorura për t'u konsultuar me to dhe aktivitetet e planifikuara për angazhimin e mëtejshëm.

5.1. Qëllimi dhe objektivat e angazhimit të palëve të interesit

Qëllimi i Angazhimit me Palët e Interesit në kontekstin e Marrjes së Tokës dhe Risistemimit për Projektin është të sigurojë që individët, grupet dhe organizatat që mund të preken nga projekti ose që kanë ndikim mbi të të jenë të përfshira në mënyrë aktive gjatë gjithë procesit. Ky angazhim synon të promovojë transparencën, besimin dhe bashkëpunimin duke ofruar një hapësirë për palët e interesit për të shprehur shqetësimet, për të negociuar elementë kyç siç janë kërkesat e përshtatshmërisë, paketat e kompensimit, masat ndihmëse dhe aktivitetet e planit të risistemimit. Ai siguron që projekti të zhvillohet në një mënyrë të koordinuar, të qëndrueshme, gjithëpërfshirëse, në kohë dhe të ndjeshme ndaj kontekstit kulturor.

Një Plan për Angazhimin me Palët e Interesit (SEP) u hartua fillimisht për projektin në vitin 2021 dhe më pas u rishikua dhe miratua nga BERZH në korrik të vitit 2022. SEP është një dokument dinamik dhe "i gjallë" që do të përditësohet në mënyrë të vazhdueshme gjatë fazave të zhvillimit dhe zbatimit të projektit. Ai ka shërbyer si themel për këtë plan të përshtatur angazhimi të palëve të interesit, i krijuar posaçërisht për të përmbushur nevojat e Planit të Risistemimit të projektit.

Objektivat kryesore të Angazhimit me Palët e Interesit për planifikimin e risistemimit përfshijnë:

- **Identifikimi i Palëve Kyçe të Interesit:** Identifikimi dhe hartëzimi i të gjithë individëve, komuniteteve dhe autoriteteve vendore/kombëtare që kanë interes ose mund të ndikohen nga projekti. Ky hap është thelbësor për të siguruar që të dëgjohen të gjitha zërat përkatës dhe që projekti të adresojë nevojat dhe shqetësimet e atyre që preken drejtpërdrejt ose tërthorazi.
- **Planifikimi i Aktiviteteve të Angazhimit:** Hartohet një plan i qartë për angazhimin e palëve të interesit, i cili është në përputhje me afatin kohor të projektit. Ky plan specifikon frekuencën, metodat dhe objektivat kryesore të ndërveprimeve me grupe të ndryshme të Palëve të Interesit, me qëllim sigurimin e komunikimit të qëndrueshëm.
- **Krijimi i një Procedure për Menaxhimin e Ankesave:** Zbatimi i një procesi të strukturuar për pranimin, adresimin dhe zgjidhjen e ankesave. Kjo procedurë do të jetë e aksesueshme, e përshtatshme nga pikëpamja kulturore dhe do të përfshijë mekanizma për dokumentimin e ankesave dhe përgjigjeve, duke kontribuar në një sistem transparent llogaridhënieje.
- **Konsultim Domethënës:** Mundëson dialogun e hapur, gjithëpërfshirës dhe me respekt me palët e interesit. Kjo përfshin jo vetëm informimin e tyre, por edhe dëgjimin aktiv të mendimeve, shqetësimeve dhe sugjerimeve të tyre, duke siguruar që këndvështrimet e tyre të ndikojnë në vendimmarrjet e projektit aty ku është e mundur.
- **Raportimi dhe Përditësimi i Vazhdueshëm:** Sigurimi i përditësimeve të rregullta për palët përkatëse të interesit, duke i mbajtur të informuara mbi ecurinë e projektit, ndryshimet që ndodhin dhe mënyrën se si komenteve të tyre u është dhënë rëndësi në formësimin e rezultateve. Ky komunikim i vazhdueshëm ndihmon në ruajtjen e besimit dhe krijimin e një ndjenje përfshirjeje të përbashkët në projekt.
- **Përshtatshmëria dhe Gjithëpërfshirja Kulturore:** Zhvillimi i angazhimit duke respektuar praktikat kulturore lokale, duke marrë në konsideratë nevojat specifike gjinore dhe përfshirjen e grupeve vulnerabël. Kjo qasje siguron që të gjitha shtresat e popullsisë së prekur të respektohen dhe të jenë në gjendje të marrin pjesë në mënyrë domethënëse në procesin e angazhimit.

Informacioni që do të ndahet me palët e interesit do të përfshijë:

- Një pasqyrë të qartë të qëllimit, natyrës, shkallës dhe kohëzgjatjes së aktiviteteve të projektit, për t'u ofruar palëve një kuptim të plotë mbi atë që përfshin projekti.
- Rreziqet dhe ndikimet e mundshme, së bashku me masat lehtësuese që propozohen për të adresuar këto çështje, në mënyrë që palët e interesit të mund të vlerësojnë se si projekti mund t'i ndikojë ata dhe si do të menaxhohen shqetësimet e tyre.
- Një përshkrim të procesit të angazhimit me palët e interesit, duke detajuar mundësitë dhe mekanizmat për pjesëmarrjen publike për të mundësuar përfshirjen aktive.
- Detajet mbi takimet e konsultimit publik, duke përfshirë kohën, vendin, metodat e njoftimit dhe procedurat për përmbledhjen dhe raportimin e këtyre diskutimeve, për të promovuar transparencën dhe përfshirjen.
- Procesin e menaxhimit të ankesave, i cili u ofron palëve të interesit informacion mbi mënyrën se si mund të parashtrihen dhe zgjidhin çdo shqetësim ose ankesë që mund të kenë gjatë gjithë kohëzgjatjes së projektit.

HSH do të jetë përgjegjëse për shpërndarjen e informacionit në lidhje me këtë Plan Risistemimi tek publiku, duke përfshirë edhe organizimin e dëgjësive publike pas përfundimit dhe miratimit të dokumentit përfundimtar. Për më tepër, do të krijohet një mekanizëm gjithëpërfshirës për trajtimin e ankesave, i përshtatshëm nga pikëpamja kulturore dhe i lehtësisht i aksesueshëm për komunitetin, për të trajtuar shqetësimet ose ankesat e individëve të prekur. Ky proces do të përfshijë dokumentim të plotë të rasteve dhe zgjidhjeve, si pjesë e protokollit të raportimit të projektit.

5.2. Identifikimi dhe analiza e palëve të interesit

Politika Mjedisore dhe Sociale (ESP) e BERZH-it i referohet si "palë e interesuar"³⁰ individëve ose grupeve të ndryshme të cilët: (a) preken ose ka të ngjarë të preken nga projekti (drejtpërdrejt ose tërthorazi); ose (b) mund të kenë interes në projekt (palë të tjera të interesuara).

Gjatë përgatitjes së Planit të Risistemimit (PR), u zhvillua një proces gjithëpërfshirës i identifikimit të palëve të interesit. Ky proces përfshin identifikimin e të gjitha palëve të prekura ose të përfshira në zhvendosje si rezultat i ndikimeve mjedisore dhe sociale të lidhura me projektin, veçanërisht ato që lidhen me marrjen e tokës, humbjen ose dëmtimin e aseteve, kufizimet e përdorimit të tokës, ndikimet në jetesën dhe mekanizmat e kompensimit.

Palët e interesit të identifikuara janë kategorizuar në tre kategori kryesore si më poshtë:

- 1. Palët Kryesore të Prekura:** Këto përfshijnë të gjithë individët, familjet dhe komunitetet e prekura drejtpërdrejt nga marrja e tokës dhe humbja e aseteve. Ky grup përfshin:
 - *Pronarë Tokash, Qiramarrës dhe Përdorues Tokash:* Ata persona të cilëve toka u merret në mënyrë të përhershme ose të përkohshme për qëllime të projektit, qoftë si pronarë të ligjshëm apo si përdorues informalë.
 - *Pronarë të Aseteve:* Individë dhe subjekte që zotërojnë ndërtesa, të mbjella ose asete të tjera të prekura nga projekti. Këtu përfshihen ata, asetet e të cilëve mund të dëmtohen ose shkatërrohen si pasojë e punimeve ndërtimore apo aktiviteteve të lidhura me to.
 - *Grupet Vulnerabël:* Vëmendje e veçantë u kushtohet grupeve vulnerabël, duke përfshirë familjet me kryefamiljare gra, banorët e moshuar, personat me aftësi të kufizuara, grupet ekonomikisht të pafavorizuara dhe popullatat indigjene, të cilët mund të përballen me ndikime joproporcionale nga risistemimi ose ndryshimet në stilin e jetesës.
- 2. Palët Dytësore të Prekura:** Këto janë palët e interesit që preken në mënyrë të tërthortë nga aktivitetet e risistemimit. Angazhimi i Palëve Dytësore të Prekura ndihmon në sigurimin e një kuptimi të plotë të të gjitha ndikimeve të projektit, mbështet zbatimin e strategjive më efektive të masave zbutëse dhe forcon besimin e komunitetit. Përfshirja e tyre mund të kontribuojë në një proces

³⁰ BERZH ESP (2019), PR10 Zbulimi i Informacionit dhe Angazhimi i Palëve të Interesit, paragrafi 10, fq. 47

risistemimi më të qetë dhe një ndikim afatgjatë më pozitiv për të gjithë palët e përfshira. Ky grup përfshin:

- **Komunitetet Fqinje:** Komunitetet ngjitur me zonën e projektit që mund të përjetojnë ndërprerje në infrastrukturën lokale ose ndikime të tërthorta ekonomike.
- **Bizneset dhe Punonjësit Vendorë:** Pronarët e bizneseve dhe punonjësit e prekur nga ndryshimet në ekonominë lokale ose ndryshimet në infrastrukturë të shkaktuara nga projekti.

3. Palët e Jashtme dhe Institucionale të Interesit: Kjo kategori përfshin autoritetet vendimmarrëse që luajnë role rregullatore, mbikëqyrëse dhe ekzekutive, si dhe institucione dhe organizata që ofrojnë mbështetje gjatë gjithë zhvillimit dhe zbatimit të planit të risistemimit. Ky grup përfshin:

- **Njësitë e Qeverisjes Vendore dhe Bashkitë:** Autoritetet që janë përgjegjëse për rregullimin dhe administrimin e çështjeve të rëndësishëm publike nën juridiksionin e tyre dhe në interes të komunitetit që përfaqësojnë.
- **Institucionet Qeveritare Qëndrore:** Autoritetet që mbikëqyrin pajtueshmërinë me ligjet dhe politikat kombëtare që lidhen me marrjen e tokës, duke përfshirë ministrinë ose agjencitë përgjegjëse për procesin e shpronësimit, kompensimit, etj.
- **Organizatat e Shoqërisë Civile (OSHC) dhe Organizatat Joqeveritare (OJQ):** Grupe që mbrojnë të drejtat e njeriut, mbrojtjen e mjedisit ose mirëqenien e komunitetit, të cilët mund të ofrojnë mbështetje për popullatat e prekura dhe të ndihmojnë në sigurimin e transparencës dhe drejtësisë.
- **Përfituesi i Projektit:** Autoriteti përgjegjës për menaxhimin, operimin dhe mirëmbajtjen e infrastrukturës dhe objekteve pas përfundimit të ndërtimit. Ky është Autoriteti që do të përfitojë drejtpërdrejt nga rritja e efikasitetit operacional, përmirësimi i cilësisë së shërbimit, potenciali i shtuar i të ardhurave, si dhe nga njohuritë dhe teknologjitë e reja të fituara përmes projektit, që do të forcojnë dhe zgjerojnë aftësitë e Autoritetit, duke kontribuar në arritjen me sukses të objektivave të projektit dhe duke përforcuar rolin e tij në sektorin e transportit.
- **Institucionet Financiare dhe Financuesit e Projektit:** Palët e interesit, të cilat ofrojnë fonde ose mbikëqyrje financiare për projektin dhe që, përmes politikave të tyre, vendosin standarde sociale dhe mjedisore për të udhëhequr procesin e risistemimit.
- **Media dhe Shtypi:** Palë të jashtme të rëndësishme në shpërndarjen e informacionit, ndikimin në opinionin publik dhe sigurimin e transparencës dhe llogaridhënies së projektit. Raportimi i tyre mund të amplifikojë zërat e komuniteteve të prekura, duke ofruar gjithashtu mbikëqyrje, duke rezultuar në një proces risistemimi më transparent dhe të informuar.

Palët e interesit të identifikuar janë renditur në tabelën më poshtë dhe përshkruhet roli dhe interesi i tyre i mundshëm ndaj Projektit, duke përfshirë metodat e angazhimit dhe fazat e konsultimit dhe angazhimit. Lista e Palëve të Interesit do të përditësohet gjatë gjithë fazave të zhvillimit të Projektit, si dhe gjatë ndërtimit dhe operimit.

Tabela 19: Lista e Palëve të Interesit, Roli/Interesi në Projekt

Palë e interesit/Institucionet	Interesi në Projekt	Roli në Projekt	Faza e Angazhimit për Konsultim	Metodat/Mjetet e Angazhimit
Të gjitha kategoritë e PAP-ve: Pronarët e tokës, Përdoruesit e tokës, Qiramarrësit, Pronarët e aseteve. Bizneset lokale	Humbje e mundshme e burimeve të të ardhurave dhe/ose mjeteve të jetesës. Gëzon të drejtën për kompensim dhe restaurim të jetesës nëse preket.	Japin të dhëna socio-ekonomike dhe inventar të aseteve. Paraqesin ankesat e tyre duke përdorur Mekanizmin e përcaktuar të	Zhvillimi i PR-së (mbledhja e të dhënave socio-ekonomike dhe të aseteve); Publikimi dhe Zbatimi i PR-së	Takime Publike; Takime Individuale; Komunikimi në Median Masive; Shpërndarja e Njoftimit;

Palë e interesit/Institucionet	Interesi në Projekt	Roli në Projekt	Faza e Angazhimit për Konsultim	Metodat/Mjetet e Angazhimit
	Humbje e mundshme e përkohshme e aksesit në tokë ose burime natyrore. Humbje e mundshme e strehimit. Humbje e mundshme e aktivitetit të biznesit.	Zgjidhjes së Ankesave. Japin komente mbi masat zbutëse të propozuara. Marrin pjesë dhe përfitojnë nga kompensimi dhe ndihma siç përcaktohet nga procedura kombëtare e shpronësimit dhe PR e projektit.	(shpërndarja e kompensimit, asistenca shtesë); Ndërtimi i Projektit.	Individual me Shkrim; Takime të drejtpërdrejta me Koordinatorin e Palëve të Interesit të Projektit.
Familje vulnerabël midis personave të prekur	Potencialisht të prekur në mënyrë disproporcionale, më pak të aftë për të përfituar nga mundësitë e ofruara nga Projekti, dhe paraqesin vështirësi specifike potenciale për të aksesuar dhe/ose kuptuar informacionin në lidhje me ndikimet e marrjes së tokës dhe strategjitë e masave zbutëse.	Të ftuar të angazhohen dhe të bëjnë pyetje rreth proceseve aty ku është me interes ose me rëndësi për ta. Jepni të dhëna socio-ekonomike dhe për inventarin e aseteve. Paraqesin ankesat e tyre duke përdorur Mekanizmin e përcaktuar të Zgjidhjes së Ankesave.	Zhvillimi i PR-së (mbledhja e të dhënave socio-ekonomike dhe të aseteve). Publikimi dhe Zbatimi i PR-së (shpërndarja e kompensimit, asistenca shtesë).	Takime Publike; Takime Individuale; Komunikimi në Median Masive; Takime të drejtpërdrejta me Koordinatorin e Palëve të Interesit të Projektit.
Komunitetet fqinje	Për t'u informuar mbi: - Ndërprerje të mundshme të përkohshme të aksesit në infrastrukturë dhe shërbime publike. - Ndryshime të mundshme në përdorimin e tokës ose në burimet natyrore, të cilat mund të ndikojnë në ekosistemet fqinje ose të krijojnë rreziqe mjedisore. - Ndikimi i risistemimit të individëve ose ndryshimet në modelet demografike, të cilat mund të ndikojnë në harmoninë sociale, sigurinë dhe dinamikën e komunitetit në zonat përreth.	Veprojnë si përfaqësues ose avokatë për çështjet që ndikojnë në jetën e tyre të përditshme, duke ndihmuar në identifikimin e hershëm të problemeve të mundshme. Japin komente se si aktivitetet e risistemimit ndikojnë tek ata, duke ndihmuar HSH-në të bëjë rregullimet e nevojshme. Veprojnë si ndërmjetës në zgjidhjen e konflikteve ose në lehtësimin e	Të dhënat socio-ekonomike të PR-së dhe inventari i aseteve. Zhvillimi, publikimi dhe zbatimi i PR-së.	Takime Publike; Takime Individuale; Komunikimi në Median Masive; Takime të drejtpërdrejta me Koordinatorin e Palëve të Interesit të Projektit.

Palë e interesit/Institucionet	Interesi në Projekt	Roli në Projekt	Faza e Angazhimit për Konsultim	Metodat/Mjetet e Angazhimit
		pranimi nga komuniteti të ndryshimeve që vijnë nga aktivitetet e projektit.		
Bizneset Lokale dhe Punonjësit	Të informohen mbi aktivitetet e projektit që mund të ndërpresin përkohësisht zinxhirët lokalë të furnizimit nëse rrugët bllokohen ose ndodhin ndryshime të tjera në infrastrukturë. Të identifikojnë mundësitë për rritje bazuar në shtimin e mundshme të kërkesës për mallra dhe shërbime.	Të kërkojnë mbështetjen e autoriteteve të projektit për të zbutur ndikimet negative, si dhe të japin komente të vlefshme për ekipin e projektit mbi ndikimin ekonomik të risistemit, që do të ndihmojnë në formësimin e strategjive lehtësuese. Të krijojnë mundësi të reja punësimi për personat e zhvendosur, duke promovuar integrimin ekonomik dhe duke zbutur efektet negative ekonomike në zonë.	Të dhënat socio-ekonomike të PR-së dhe inventari i aseteve. Zhvillimi, publikimi dhe zbatimi i PR-së.	Takime Publike; Takime Individuale; Komunikimi në Median Masive; Takime të drejtpërdrejta me Koordinatorin e Palëve të Interesit të Projektit.
BERZH	Promovimi i transportit të qëndrueshëm dhe zhvillimit gjithëpërfshirës, forcimi i ekonomive lokale dhe forcimi i lidhjeve ekonomike midis vendeve fqinje për të nxitur tregtinë dhe integrimin rajonal. Promovimi i ndryshimit të modalitetit të transportit nga rrugor në hekurudhor dhe zvogëlimi i varësisë nga mënyrat e transportit me emetime më të larta. Projekti zbatohet në përputhje me ESP e BERZH-it, duke zbatuar masat lehtësuese dhe aktivitetet e përshkruara ESAP; ESMP dhe në PR.	BERZH është IFI kryesor, i cili është përgjegjës për koordinimin e zbatimit të detyrave dhe miratimin e rezultateve. Ofron mbështetje për HSH-në për: - Zbatimin e Projektit dhe Mbikëqyrjen e Punimeve; - Zhvillimin dhe zbatimin e PR-së, etj. Monitoron performancën mjedisore dhe sociale të projektit, si dhe pajtueshmërinë me	Të dhënat socio-ekonomike dhe inventari i aseteve; Zhvillimi, publikimi dhe zbatimi i PR-së; Procesi i shpronësimit dhe kompensimit; Zbatimi i masave dhe aktiviteve të restaurimit të jetesës për mbështetjen kalimtare të PAP-ve.	Takime të rregullta dhe korrespondencë zyrtare.

Palë e interesit/Institucionet	Interesi në Projekt	Roli në Projekt	Faza e Angazhimit për Konsultim	Metodat/Mjetet e Angazhimit
		Kërkesat e Performancës (KP) të BERZH-it, duke shqyrtuar raportet mjedisore dhe sociale, dhe mbikëqyr zbatimin e ESAP, ESMP dhe PR të projektit.		
Hekurudha Shqiptare SH.A. (HSH)	Përgjegjësi e përgjithshme për planifikimin dhe zbatimin e marrjes së tokës dhe risistemimit në përputhje me legjislacionin kombëtar dhe politikat e BERZH-it. Siguron një lidhje efikase me qytetarët dhe Bashkinë. Ofron mbështetje dhe koordinon punën me institucione të tjera përgjegjëse për proceset e marrjes së tokës (regjistrimi i të drejtave të pronës, burimet e të dhënave për vlerësimin e kompensimit dhe marrjen e tokës).	Mbështet zhvillimin të PR-së (të dhëna bazë socio-ekonomike dhe inventari i aseteve), duke përfshirë statusin dhe zgjidhjen e të drejtave të pronësisë. Zbatimi i PR-së (fillimi i shpronësimit, zhvendosjes dhe ndihmës shtesë). Planifikimi dhe Publikimi i Planifikimit të Angazhimit të Palëve të Interesit të PR-së. Menaxhimi i Ankesave.	Të dhënat socio-ekonomike dhe anketa e aseteve të PR-së; Zhvillimi, publikimi dhe zbatimi i PR-së; Proceset e Shpronësimit.	Takime të rregullta dhe korrespondenca zyrtare; Inspektime të përbashkëta në terren dhe takime individuale; Faqja e internetit e HSH: www.hekurudha.al.
Bashkitë	Përmirësimi i lëvizshmërisë së komunitetit përmes opsioneve më të mira dhe alternative të transportit publik dhe zvogëlimit të mbingarkesës së trafikut. Rritjen e ekonomisë lokale përmes përmirësimit të aksesit dhe krijimit të vendeve të punës nga projekti.	Mbështet komunikimin me komunitetet dhe qytetarët. Mbështet procesin e anketimeve në terren (të dhëna bazë socio-ekonomike dhe inventari i aseteve). Planifikimi dhe Publikimi i Planifikimit të Angazhimit të Palëve të Interesit të PR-së. Menaxhimi i Ankesave.	Të dhënat socio-ekonomike dhe anketa e aseteve të PR-së Zhvillimi, zbulimi dhe zbatimi i PR-së.	Takime të rregullta dhe korrespondenca zyrtare Inspektime të përbashkëta në vend dhe takime individuale.

Palë e interesit/Institucionet	Interesi në Projekt	Roli në Projekt	Faza e Angazhimit për Konsultim	Metodat/Mjetet e Angazhimit
Këshilli i Ministrave	Promovimi i Zhvillimit Ekonomik dhe Mbrojtjes së të Drejtave të Njeriut. Sigurimi i përputhshmërisë së proceseve të marrjes së tokës me politikat shqiptare.	Përgjegjësia përfundimtare për procedurat e zhvendosjes sipas Ligjit Shqiptar. Miraton Vendimin e Shpronësimit dhe detajet e aseteve/kompensimit.	Zbatimi i PR-së: Miraton Shpronësimin.	Korrespondenca zyrtare
Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë	Mbikëqyr procesin e shpronësimit për interes publik në favor të një subjekti privat kur investimet janë në interes publik.	Ia dërgon kërkesën për shpronësim Këshillit të Ministrave.	Zbatimi i PR-së; përfundimi i dosjeve të shpronësimit nga Agjencia Shtetërore e Shpronësimit:	Korrespondenca zyrtare
Agjencia Shtetërore e Shpronësimit	Përgjegjës për zbatimin e të gjitha procedurave për shpronësimin dhe përdorimin e përkohshëm, për interes publik, të aseteve në pronësi të personave fizikë dhe juridikë.	Llogarit shpronësimin përfundimtar, shkallën e shpronësimit për secilën pronë të prekur nga procesi i shpronësimit në përputhje me ligjet kombëtare të shpronësimit dhe në përputhje me BERZH ESP dhe KP5 (të paraqitura më tej në këtë PR). Mbikëqyr ecurinë e procedurave të procesit të shpronësimit. Zhvillon dhe administron bazën e të dhënave për të gjitha shpronësimet dhe shpërndarjen e çdo kompensimi nga shpronësimi. Hyn në negociata me subjektet që shpronësohen, për sa i përket vlerës së kompensimit. Shpronësimi dhe afati i pagesave.	Të dhënat socio-ekonomike të PR-së dhe inventari i aseteve, duke përfshirë llogaritjet e kompensimit; Zhvillimi, publikimi dhe zbatimi i PR-së (shpërndarja e kompensimit).	Korrespondenca zyrtare
Agjencia Shtetërore e Kadastrës	Administron të dhëna të përditësuara mbi pronat dhe të drejtat e tyre.	Ofron të dhëna mbi kufijtë e	Zhvillimi dhe zbatimi i PR-së.	Korrespondenca zyrtare

Palë e interesit/Institucionet	Interesi në Projekt	Roli në Projekt	Faza e Angazhimit për Konsultim	Metodat/Mjetet e Angazhimit
		tokës/pronës dhe pronësinë. Ofron të dhëna për transaksionet e pronave në zonën e projektit për të mbështetur Studimin e Vlerës së Tregut. Ekzekuton ndryshimet ligjore të titullit të pronësisë së pronarëve të pasurive të paluajtshme pas marrjes së tokës, shpronësimit. Ndjek dhe zbaton procedurat e legalizimit.		
Agjencitë Rajonale të Ekstensionit Bujqësor	Të informohen rreth kulturave bujqësore të prekura nga projekti në mënyrë që të mbahen statistika të sakta për parashikimin e prodhimit bujqësor dhe blegtoral.	Japin të dhëna mbi përdorimin e tokës dhe prodhimin bujqësor.	Zhvillimi dhe zbatimi i PR-së.	Korrespondenca zyrtare
Organizatat e Shoqërisë Civile (OSHC) dhe Organizatat Joqeveritare (OJQ)	Mbështesin të drejtat e njeriut dhe të promovojnë drejtësinë sociale, veçanërisht për popullatat e marginalizuara. Mbështesin ruajtjen e mjedisit dhe praktikën e qëndrueshme. Sigurojnë transparencë dhe llogaridhënie në proceset e risistemimit.	Sigurojnë që ankesat, shqetësimet dhe prioritetet e komunitetit të komunikohen dhe të merren seriozisht në procesin e planifikimit. Lobim për praktika të drejta të risistemimit.	Baza socio-ekonomike e PR-së; Zhvillimi dhe zbatimi i PR-së.	Takime Publike; Komunikimi në Median Masive.
Grupet e Mbrojtjes për Gratë dhe Personat Vulnerabël	Sigurohohen që të drejtat dhe nevojat e grave dhe grupeve vulnerabël të merren në konsideratë gjatë të gjitha fazave të projektit.	Konsultuar dhe Angazhuar gjatë zhvillimit dhe zbatimit të PR-së. Ndihmojnë në identifikimin e rreziqeve të mundshme me bazë gjinore që mund të lindin nga procesi i risistemimit. Ofrojnë udhëzime mbi praktikën me	Baza socio-ekonomike e PR-së; Zhvillimi dhe zbatimi i PR-së.	Takime Publike; Komunikimi në Median Masive.

Palë e interesit/Institucionet	Interesi në Projekt	Roli në Projekt	Faza e Angazhimit për Konsultim	Metodat/Mjetet e Angazhimit
		ndjeshmëri gjinore për të mbrojtur të drejtat e grave mbi tokën, aksesin në mjetet e jetesës dhe përfshirjen në vendimmarrje.		
Shtypi dhe media	Mbajnë publikun të informuar rreth aktiviteteve të projektit, duke theksuar ndikimet sociale, ekonomike dhe mjedisore.	Informimi i banorëve në zonën e projektit dhe publikut në lidhje me zbatimin e Projektit dhe aktivitetet e planifikuara.	Zhvillimi dhe zbatimi i PR-së	Takime Publike; Komunikimi në Median Masive.
Kontraktorë	Zbatim i suksesshëm i punimeve të ndërtimit.	Kryerja e punimeve të ndërtimit.	Marrja e tokës shtesë	CLO-të e kontraktorëve

5.3. Identifikimi i grave dhe grupeve vulnerabël

Grupet vulnerabël përfshijnë njerëz të cilët, për shkak të gjinisë, etnisë, moshës, aftësisë së kufizuar fizike ose mendore, disavantazhit ekonomik ose statusit shoqëror, mund të preken më negativisht nga një projekt sesa të tjerët, dhe të cilët mund të jenë të kufizuar në aftësinë e tyre për të përfituar nga përfitimet e zhvillimit të një projekti. Vulnerabiliteti i këtyre grupeve mund të bazohet gjithashtu në mungesën e mundësive për të marrë pjesë në vendimmarrjen lokale, si dhe në cenueshmërinë e tyre ekonomike.

Vulnerabiliteti mund të shihet në kontekstin e dy fazave:

- Vulnerabilitet para-ekzistuese;
- Vulnerabilitet kalimtar, i shkaktuar nga zhvendosja ekonomike e lidhur me projektin.

Vulnerabiliteti para-ekzistuese është cenueshmëria që ndodh, me ose pa zhvillimin e Projektit, ndërsa vulnerabiliteti kalimtar ndodh si rezultat i paaftësisë së personave të prekur drejtpërdrejt nga projekti për t'u përshtatur me kushtet e reja për shkak të stresit apo tronditjes që lidhet me aktivitetet e projektit. Në këtë kontekst, familjet që do të konsiderohen potencialisht të cenueshme/vulnerabël përfshijnë ato që:

- Preken në mënyrë të rëndë nga projekti;
- Janë të regjistruara si të varfra në shërbimet sociale lokale;
- Janë familje të kryesuara nga gra;
- Janë familje të kryesuara nga të moshuar (≥ moshë e pensionit) pa asnjë anëtar tjetër që sjell të ardhura në familje;
- Janë familje të kryesuara nga persona me aftësi të kufizuara.

Bazuar në të dhënat socio-ekonomike të mbledhura nga anketimi i familjeve, disa familje të intervistuar do të njihen si pjesë e kategorisë vulnerabël, duke pasur parasysh treguesit specifikë ekonomikë, shëndetësorë dhe socialë përkatës. Duke iu referuar të dhënave të mbledhura nga personat e prekur, nuk janë identifikuar minoritete etnike që mund të diskriminohen, prandaj etnia nuk vlerësohet si një faktor potencial vulnerabiliteti në zonën e Projektit. Megjithatë, faktorët e mëposhtëm të vulnerabilitetit janë të rëndësishëm:

- Mosha e vjetër është padyshim një faktor i rëndësishëm i vulnerabilitetit në zonën e Projektit, pasi mund të kufizojë pjesëmarrjen në procesin e vendimmarrjes dhe konsultimit dhe të sjellë vështirësi fizike (si në shikim, dëgjim ose lëvizshmëri). Megjithatë, vlen të përmendet se në strukturën shoqërore të zonave rurale shqiptare, të moshuarit rrallëherë mbeten të izoluar, pasi zakonisht ekziston një rrjet i të afërmeve, sado të largët, dhe fqinjëve që kujdesen për ta.
- Një faktor tjetër i rëndësishëm i vulnerabilitetit janë aftësitë e kufizuara fizike ose mendore, si dhe sëmundjet kronike.
- Kryefamiljaret femra mund të jenë vulnerabël për shkak të kufizimeve në pjesëmarrjen në vendimmarrje dhe faktit se ato shpesh shoqërohen nga një i afërm mashkull, i cili mund të abuzojë me pozicionin e tij kur bëhet fjalë për kompensim.
- Varfëria është gjithashtu një faktor i rëndësishëm i vulnerabilitetit në zonën e Projektit. Në Shqipëri ekzistojnë disa mekanizma mbrojtës për personat në nevojë, duke përfshirë NE (Ndihmën Ekonomike), e cila ofron pagesa prej rreth 60 eurosh në muaj për familjet më të varfra, si dhe mbulim të pjesshëm të faturave të shërbimeve për personat me aftësi të kufizuara, si dhe ndihma për nënat e reja që jetojnë në kushte varfërie.

5.4. Aktivitetet e angazhimit me palët e interesit gjatë hartimit të PR-së

5.4.1. Angazhimi për informimin mbi projektin

Pas shqyrtimit të të dhënave (Detyra 1), konsulenti identifikoi dhe listoi të gjitha fshatrat e prekur, duke përfshirë njësitë administrative përkatëse dhe bashkitë që i mbikëqyrnin ato. Me mbështetjen e HSH, iu dërguan letra zyrtare secilës bashki, duke i informuar ato për fazën aktuale të projektit dhe aktivitetet e ardhshme për përgatitjen e Planit të Risistemimit (PR). Për të njoftuar fillimin e anketave në terren (censusi, studimi socio-ekonomik dhe inventari i aseteve), konsulenti Abkons përgatiti dhe shpërndau postera dhe broshura (shih Shtojcën 3), dhe vendosi postera në mënyrë të dukshme në ambientet e secilës bashki dhe njësi administrative.

Takime konsultuese u organizuan nga HSH dhe konsulenti nga 17 korriku deri më 23 korrik 2024 në secilën bashki përgjatë linjës hekurudhore Vore-Hani i Hotit, me përfaqësues nga bashkitë, njësitë administrative dhe kryetarët e fshatrave. Gjatë këtyre takimeve, konsulenti prezantoi fushën e zbatimit të projektit dhe hapat e mëtejshëm të përgatitjes së PR-së, duke u siguruar që palët e interesit të ishin të informuara dhe të përgatitura për anketimet në terren. Axhenda e prezantimit përfshinte:

- Përshkrim i shkurtër i projektit dhe elementëve të ndërhyrjeve që do të rezultojnë në marrjen e tokës private dhe/ose humbjen e aseteve;
- Faza aktuale e projektit dhe hapat e mëtejshëm që do të ndiqen para fillimit të punimeve të ndërtimit;
- Hapat që do të ndiqen për përgatitjen e Planit të Risistemimit për projektin;
- Përshkrimi i parimeve kryesore të politikave të BERZH-it që do të ndiqen për përgatitjen dhe zbatimin e PR-së;
- Përshkrim i aktivitetit të radhës të konsulentit në kuadër të përgatitjes së PR-së, që përfshin identifikimin e personave të prekur nga projekti (PAP) dhe takimet ballë për ballë me ta për mbledhjen e të dhënave të nevojshme për censusin, anketën socio-ekonomike dhe inventarizimin e aseteve;
- Dhënia e të dhënave të kontaktit përmes së cilave komunitetet dhe individët mund të kërkojnë informacion, të bëjnë pyetje dhe të ngrenë shqetësime ose ankesa në lidhje me aktivitetet e PR-së ose informacionin e përgjithshëm për projektin.

Gjithashtu, konsulenti shpjegoi termat “kosto e plotë e zëvendësimit”, “rivendosja e mjeteve të jetesës”, si dhe kuptimin dhe funksionin e termit “data e përfundimit” (cut-off date).

Gjatë takimeve, autoritetet vendore (bashkitë, njësitë administrative dhe kryetarët e fshatrave) u ftuan (bazuar në preferencat dhe disponueshmërinë e tyre) për të marrë pjesë në anketimet në terren dhe për të ofruar ndihmë në identifikimin e PAP-ve, si dhe për të dhënë informacion mbi çështje lokale për të cilat konsulenti dhe HSH nuk ishin në dijeni në atë fazë të projektit.

Lista e takimit fillestar konsultuese është paraqitur në tabelën më poshtë, ndërsa Procesverbali i Takimeve, lista e pjesëmarrësve dhe fotografitë përkatëse gjenden në Shtojcën 4. Bazuar në pyetjet dhe komentet e mbledhura gjatë këtyre takimeve, u hartua një fletëpalosje me Pyetje dhe Përgjigje (shih Shtojcën 3), e cila u rishikua dhe u miratua nga HSH.

Tabela 20: Takime konsultuese me autoritetet lokale

Jo.	Vendndodhja	Data	Pjesëmarrësit
1	Bashkia Vore	17.07.2024	Bashkia Vore; NJA Preze; Hekurudha Shqiptare; Abkons
2	Bashkia Kurbin	18.07.2024	Bashkia Kurbin; NJA Mamurras; NJA Milot; Hekurudha Shqiptare; Abkons
3	Bashkia e Lezhës	18.07.2024	Bashkia Lezhe; NJA Zejmen; NJA Kolsh; NJA Shëngjin; NJA Kallmet; NJA Blinisht; Hekurudha Shqiptare; Abkons
4	Bashkia Malësi e Madhe	19.07.2024	Bashkia Malësi e Madhe; NJA Gurëmirë; NJA Qendër; NJA Kastrat; Kryetarët e fshatrave të prekura; Hekurudha Shqiptare; Abkons
5	Bashkia Vau i Dejës (NJA Bushat)	22.07.2024	Bashkia Vau i Dejës; NJA Bushat; NJA Hajmel; Kryetarët e fshatrave të prekura; Hekurudha Shqiptare; Abkons
6	Bashkia Shkodër	22.07.2024	Bashkia Shkodër; NJA Guri i Zi; NJA Rrethinat; Hekurudha Shqiptare; Abkons
7	Bashkia Krujë (NJA Bubq)	23.07.2024	NJA Bubq; NJA Thumane; Hekurudha Shqiptare; Abkons

Nga data 23 korrik deri më 31 korrik 2024, si pjesë e konsultimit fillestar dhe para fillimit të anketimeve, konsulenti zhvilloi takime në terren me kryetarët e fshatrave të prekura. Gjatë këtyre takimeve, iu shpërndanë drejtuesve lokal dhe komunitetit të prekur broshurat që njoftonin fillimin e anketimeve në terren dhe fletëpalosjet me Pyetje & Përgjigje (Q&A). Përveç kësaj, lista paraprake e parcelave të prekura dhe të dhënat fillestare, duke përfshirë hartat dhe gjurmën e projektit, u ndanë me njësitë administrative. HSH, nga ana e saj, u dërgoi zyrtarisht dokumentet e dizajnit të projektit bashkive përkatëse.

5.4.2. Angazhimi për anketën socio-ekonomike dhe inventarizimin e aseteve

Në përputhje me KP5 të BERZH-it, konsulenti realizoi anketimet e nevojshme në terren si pjesë e përgatitjes së PR-së, duke përfshirë:

- Anketën e censurit
- Anketën socio-ekonomike
- Inventari i aseteve

Anketa socio-ekonomike u zhvillua paralelisht me censurin dhe inventarizimin e aseteve për të optimizuar angazhimin në terren. Konsulenti angazhoi ekspertë me përvojë në terren për të intervistuar të gjithë individët e prekur nga zhvendosja ekonomike dhe/ose fizike

Për të mbledhur të dhëna socio-ekonomike, konsulenti hartoi një pyetësor të strukturuar, i cili u përdor gjatë anketimeve në terren, me fokus në mbledhjen e informacionit socio-ekonomik që lidhet me marrjen e tokës dhe risistemimin.

Për këto anketa, konsulenti përdori një kombinim të metodave sasiore në nivel familjar (bazuar në pyetësorë) dhe metodave cilësore për të mbledhur informacion mbi standardet aktuale të jetesës, nivelet e të ardhurave dhe mjetet e jetesës së personave të prekur. Vëmendje e veçantë iu kushtua karakteristikave specifike socio-ekonomike të grupeve të prekura, duke përfshirë individët vulnerabël, gratë, fëmijët dhe pronarët e bizneseve.

Gjithashtu, u përgatit një model formulari "Dhënie Pëlqimi për të Dhënat Personale", të cilin secili PAP/i intervistuar e nënshkroi, duke dhënë pëlqimin për mbledhjen dhe përpunimin e të dhënave të tyre personale për qëllime të analizës socio-ekonomike dhe përgatitjes së PR-së.

Siç u komunikua gjatë takimeve fillestare me autoritetet lokale dhe nëpërmjet posterave dhe broshurave të shpërndara, konsulenti filloi anketimet në terren më 1 gusht 2024. Anketimet vazhduan për tre muaj, duke përfunduar më 1 nëntor 2024.

5.5. Aktivitetet e ardhshme dhe afatet e angazhimit me palët e interesit

Angazhimi efektiv me palët e interesit është një komponent thelbësor i praktikave të mira të biznesit. Objektivi kryesor është fitimi i besimit të palëve të interesit dhe krijimi i një dialogu dypalësh përgjatë fazës së planifikimit, ndërtimit dhe operimit të projektit. Për të siguruar një angazhim efektiv dhe domethënës me palët e interesit, HSH promovon:

- ndërgjegjësim dhe kuptim të procesit;
- ndarjen dhe shkëmbimin e njohurive dhe mësimave të nxjerra;
- komunikim pjesëmarrës (domethënë një rrjedhë e hapur dypalëshe e informacionit);
- transparencë; dhe
- llogaridhënie.

Në lidhje me aktivitetet e ardhshme për angazhimin me palët e interesit, HSH:

- identifikon individët, familjet, komunitetet dhe subjektet e tjera që mund të preken negativisht, si dhe aktorë të tjerë me interes në proces (organe rregullatore, qeveri vendore, OJQ etj.);
- angazhohet me këto palë përmes konsultimeve të rregullta, falas, paraprake dhe të informuara;
- i kushton vëmendje të veçantë popullatave të disavantazuara, të marginalizuara, vulnerabël dhe/ose të varfra, duke përshtatur procesin e konsultimit sipas nevojave të tyre;
- angazhohet në negociata me mirëbesim, për të arritur zgjidhje që plotësojnë interesat e të gjitha palëve;
- publikon informacion në nivel lokal, në gjuhën vendase dhe në mënyrë të aksesueshme, të kuptueshme dhe të përshtatshme nga pikëpamja kulturore;
- përfshin palët e prekura drejtpërdrejt në monitorimin e performancës mjedisore dhe sociale dhe/ose raporton për to kur përdoren monitorues të jashtëm për të rritur transparencën dhe besueshmërinë; dhe
- krijon një mekanizëm të aksesueshëm për trajtimin e ankesave, me qëllim zgjidhjen e shqetësimeve, ankesave dhe shkeljeve të mundshme në mënyrë të paanshme, transparente dhe të shpejtë.

Të gjitha angazhimet e HSH me palët e interesit janë:

- pa manipulime, ndërhyrje, detyrim dhe frikësim;
- të strukturuar për të optimizuar kohën e pjesëmarrësve;
- të zhvilluara mjaftueshëm herët në kohë për të ndikuar në vendimmarrjen përkatëse;
- të kryera në bazë të informacionit aktual, relevant, të kuptueshëm, objektiv dhe të aksesueshëm (përfshirë shpjegime të pasigurive të mundshme);
- kuptimplotë për ata që janë konsultuar, sepse përmbajtja paraqitet në një format lehtësisht të kuptueshëm, teknikat e përdorura janë të përshtatshme nga pikëpamja kulturore dhe gama e rezultateve/pasojave të mundshme të kontributeve të palëve të interesit është sqaruar;
- dypalëshe në mënyrë që të dyja palët të kenë mundësinë të shkëmbejnë pikëpamje dhe informacione, të dëgjojnë dhe të adresojnë çështjet që ngrihen;

- gjithëpërfshirëse nga pikëpamja gjinore përmes ndërgjegjësimit se burrat/gratë shpesh kanë pikëpamje/nevoja të ndryshme;
- të lokalizuara për të reflektuar afatet kohore të përshtatshme, kontekstin dhe përdorimin e gjuhës vendase;
- të dokumentuara për të ruajtur gjurmë të pjesëmarrësve në konsultime dhe çështjet kryesore të ngritura;
- të raportuara në kohën e duhur tek ata që janë konsultuar, me sqarime për hapat e mëtejshëm; dhe
- të vazhdueshme (siç është ofrimi i informacionit mbi takimin e radhës dhe tregimi i rrugëve se çfarë mund të bëjnë palët e interesit dhe kë mund të kontaktojnë për të marrë më shumë informacion etj., ose për të kërkuar një takim etj.).

5.5.1. Publikimi i PR-së

PR do të publikohet në faqen e internetit të HSH-së me një përmbledhje jo-teknike në shqip. Palët kryesore institucionale të interesit (duke përfshirë në mënyrë të veçantë Agjencinë Shtetërore të Shpronësimit (ASHSH-në), ministritë përkatëse dhe bashkitë) do të njoftohen për përfundimin e përgatitjes së dokumentit me anë të një letre zyrtare nga HSH. Nëse është e nevojshme dhe në rast të pyetjeve ose temave specifike për diskutim të ngritura nga këto palë të interesit, HSH mund të organizojë një seminar gjysmëditor në ambientet e saj në Tiranë me pjesëmarrjen e palëve institucionale përkatëse për të prezantuar dokumentin, kuadrin ligjor dhe detaje të veçanta në mënyrë më të detajuar.

Temat kryesore për diskutim dhe konsultim në kohën e publikimit të PR-së përfshijnë, por nuk kufizohen vetëm në, sa vijon:

- Prezantimi i projektit dhe ndikimeve kryesore të tij në tokë dhe asete;
- Kuadri ligjor;
- Kriteret e përshtatshmërisë dhe data e përfundimit;
- Të drejtat;
- Normat e kompensimit;
- Zhvendosje fizike;
- Mekanizmi i ankesave, me të dhënat e kontaktit dhe përshkrimin e procesit;
- Roli i kontraktorit në marrjen e përkohshme të tokës;
- Hapat e mëtejshëm dhe kalendari i zbatimit.

Pas publikimit të PR-së, HSH do të kontaktojë autoritetet VENDORE në nivel njësie administrative për t'i informuar për disponueshmërinë e dokumentit. Njësitë Administrative do të vendosin një njoftim në zyrat e tyre për të informuar personat e prekur se ku mund ta gjejnë dhe aksesojnë dokumentin. Stafi i HSH-së, në bashkëpunim me autoritetet vendore, do t'u shpërndajë kopje familjeve vulnerabël në shtëpitë e tyre dhe do t'ua shpjegojë përmbajtjen e dokumentit në mënyrë të kuptueshme.

Angazhimi i mëtejshëm me familjet e prekura nga projekti do të bëhet pas fillimit të procesit të shpronësimit, me publikimin e njoftimit përkatës në Fletoren Zyrtare dhe në faqen zyrtare të Agjencisë Shtetërore të Shpronësimeve (ASHSH). Edhe pse angazhimi në këtë fazë udhëhiqet nga ASHSH, HSH do të luajë një rol aktiv përmes publikimit të Njoftimit për Shpronësim në faqen e saj zyrtare; mbështetjes së ASHSH-së në njoftimet individuale; ofrimit të informacionit; regjistrimit, vlerësimit dhe përgjigjes ndaj kërkesave për informacion apo pretendimeve të mundshme.

5.5.2. Angazhimi gjatë zbatimit të PR-së

Angazhimi me Palët e interesit në të gjitha çështjet që lidhen me marrjen e tokës do të vazhdojë përmes një sërë procesesh dhe aktiviteteve, ndërsa informacioni mbi Projektin do t'u ofrohet rregullisht palëve të interesit që luajnë një rol në këto procese. Kjo do të sigurojë që palët kryesore të interesuara qeveritare, komuniteti lokal, OJQ-të dhe PAP-t të jenë të informuar mirë dhe të përfshirë në zhvillimin e projektit, duke përmirësuar nivelin e bashkëpunimit. Këto palë të interesi përfshijnë: Ministritë/Agjencitë Kombëtare; Institucionet, Zyrtarët dhe Agjencitë Ndërkombëtare, Rajonale dhe Vendore; OJQ-të

kombëtare dhe vendore në fushën e mjedisit dhe të të drejtave të njeriut; media të ndryshme, udhëheqës dhe grupe vendore.

Duhet të ndërmerret angazhim periodik me departamente të ndryshme të Bashkisë dhe stafin e njësive administrative, Zyrën e Kadastrës, përfaqësuesit e komunitetit dhe grupe të tjera, për të verifikuar informacionin mbi pronësinë dhe asetet për tokën e prekur nga Projekti, si dhe për të ndarë informacion të përditësuar mbi hartimin, procesin, afatin dhe ndikimet e projektit.

Aktivitetet e ardhshme të angazhimit me palët e interesit që mbulojnë periudhën e zbatimit të PR-së tregohen më poshtë, duke përfshirë metodologjitë dhe format e përdorura. Ky afat do të rishikohet periodikisht dhe do të përshtatet sipas nevojave të projektit dhe fazave të zhvillimit të tij.

Tabela 21: Aktivitetet e ardhshme të angazhimit me Palët e Interesit

Metodologjia dhe Grupi i Palëve të Interesit	Forma e Angazhimit	Shpeshtësia
Konsultime të Përgjithshme		
Informacion për BERZH-in mbi progresin (duke përfshirë prezantimin e matricës së kompensimit, etj.).	Takime të rregullta dhe korrespondencë me shkrim	Tremujor/Sipas kërkesës
Agjencia Shtetërore për Shpronësimin (ASHSH) në lidhje me procesin e shpronësimit, vlerat e kompensimit dhe matricën.	Korrespondencë me shkrim sipas nevojës	Sipas kërkesës
Informim i shkurtër për Ministrinë/Agjencitë dhe autoritetet Kombëtare dhe Vendore.	Takimi fillestar zyrtar i ndjekur nga korrespondenca me shkrim	Tremujor
Takime në fokus grupe me interes të veçantë, duke përfshirë Grupet e Shoqërisë Civile (OJQ), Biznesin, Grupet e Grave (p.sh. Fondacioni i Shoqërisë Civile Shqiptare, Forumi i Pavarur i Grave, Rrjeti i Grave 'Barazi në vendimarrje', Ndihma Komunitare e Shqipërisë, etj.).	Takimi fillestar formal i ndjekur nga takime individuale sipas nevojës	Një herë / sipas nevojës
Proceset e Marrjes dhe Kompensimit të Tokës (para Fazës së Ndërtimit)		
Takim ballë për ballë me familjet e afektuara nga projekti (FAP), përfshirë gratë, të pranishme për të prezantuar ofertën e kompensimit.	Vizitë në familje	Një herë
Vizita të mëtejshme në familje për miratimin e opsionit të ofertës/risistemimit dhe angazhimit për familjeve të prekura të identifikuar si vulnerabël.	Vizita në familje (takimet e 2 ^{-ta} , sipas nevojës)	Pas dy javësh (një herë)
Nënshkrimi i Marrëveshjes Vullnetare të Noterit me familjet.	Takim	Sipas kërkesës
Angazhimi gjatë Procesit të Shpronësimit, në rast të mosnënshkrimit të Marrëveshjes Vullnetare (mund të jetë për arsye të ndryshme që nuk lidhen me kompensimin).	Korrespondencë formale dhe takime individuale	Siç kërkohet nga procedurat e shpronësimit
Shpërndarja e kompensimit.	Komunikim formal	Një herë
Angazhimi me FAP që kanë paraqitur kërkesa për informacion ose ankesë ndaj Projektit, nëse është e nevojshme.	Takim formal dhe individual	Sipas kërkesës
Faza e Ndërtimit		
Angazhimi me FAP për të kryer piketimin dhe për të nënshkruar Formularin e Hyrjes në Tokë.	Vizitë në familje	Gjatë ndërtimit sipas nevojës

Klienti: Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim
 Përfituesi: Hekurudha Shqiptare Sh.a.
 Projekti: Rehabilitimi i Linjës Hekurudhore Vorë-Hani i Hotit

Metodologjia dhe Grupi i Palëve të Interesit	Forma e Angazhimit	Shpeshtësia
Angazhimi me FAP për të konfirmuar rikthimin e tokës në gjendjen e mëparshme dhe për të nënshkruar Formularin e Daljes nga Toka (në rast të marrjes së përkohshme të tokës).	Vizitë në familje	Gjatë ndërtimit / pas ndërtimit sipas nevojës
Angazhimi me PAH-të që kanë paraqitur kërkesa për informacion ose ankesë ndaj Projektit, nëse është e nevojshme.	Takim formal dhe individual	Sipas kërkesës
Programet e Vulnerabilitetit dhe të Rivendosjes së Mjeteve të Jetesës (me fillimin e Ndërtimit)		
Informacion mbi Programet e Vulnerabilitetit dhe Rivendosjes së Mjeteve të Jetesës lidhur me të drejtën për të qenë i pranueshëm, llojet e programeve dhe afatet kohore.	Vizitë në familje si pjesë e procesit të nënshkrimit	Sipas kërkesës

6. Ndikimet e Projektit

6.1. Ndikimet që lidhen me tokën

Gjatësia totale e hekurudhës Vore - Hani i Hotit është 120 km. Përveç kësaj, për projektin nevojiten afërsisht 112 km rrugë të pashtuara shërbimi dhe lidhjeje. Ndërhyrja totale e projektit mbulon mbulon një sipërfaqe prej afërsisht 270 hektarë tokë, nga të cilat rreth 195 hektarë preken nga rehabilitimi i linjës hekurudhore (përfshirë stacionet) dhe 75 hektarë të tjera nga ndërtimi i rrjeteve rrugore lokale.

Rehabilitimi i linjës hekurudhore përfshin përmirësimin e trasesë ekzistuese, me vetëm rregullime të vogla në shtrirjen horizontale për të arritur shpejtësinë e projektuar. Sa i përket stacioneve, shumica (8 stacione) do të rindërtohen në vendet e tyre ekzistuese, 4 stacione do të zhvendosen pak brenda kufirit hekurudhor dhe vetëm një stacion (Lezha 2) do të jetë një stacion krejtësisht i ri. Si rezultat, rreth 74% e tokës së prekur (afërsisht 155 hektarë) të zonës së prekur nga përmirësimet e trupit hekurudhor shtrihet brenda korridorit ekzistues hekurudhor, i cili është pronë publike në pronësi të Hekurudhës Shqiptare (HSH) ose shtetit.

Në të kundërt, ndërtimi i rrugëve të shërbimit prek kryesisht tokën në pronësi private, pasi këto rrugë janë shumica të reja dhe jashtë kufijve të pronës hekurudhore. Edhe aty ku ka rrugë ekzistuese, ato nuk i plotësojnë specifikimet e nevojshme teknike dhe kërkojnë zgjerim për t'u përputhur me kërkesat e projektit për kategoritë e rrugëve të shërbimit. Sipas analizës paraprake, duke përdorur të dhënat e mbledhura gjatë studimit në terren, rreth 67% (afërsisht 50 ha) e tokës së prekur nga ndërtimi i rrjetit rrugor lokal është tokë private e përdorur nga përdorues formalë ose joformalë.

Në total, bazuar në analizën e të dhënave zyrtare kadastrale të disponueshme deri më sot, është përcaktuar se 3,024 prona do të preken nga projekti. Nga këto, 52% (1,574 prona) janë të regjistruara si prona publike (në emër të shtetit ose të bashkive), afërsisht 33% (993 prona) janë në pronësi private dhe 15% e mbetur (457 prona) nuk kanë informacion, qoftë për shkak të mungesës së të dhënave kadastrale në regjistrat zyrtarë të Agjencisë Shtetërore të Kadastrës ose sepse informacioni mund të ekzistojë, por nuk është gjetur në kohën e përgatitjes së këtij dokumenti.

Mungesa e të dhënave kadastrale dhe mospërputhjet midis të dhënave ekzistuese janë probleme që hasen shpesh në Shqipëri, të shkaktuara nga faktorë të ndryshëm të përshkruar në [seksionin 3.5](#). Megjithatë, gjatë anketimeve në terren, konsulenti arriti të mbledhë informacion në lidhje me pronarët e tokës, përdoruesit e tokës, për 163 prona që më parë nuk kishin të dhëna kadastrale. Ndër këto:

- 96 prona përdoren nga përdorues privatë të cilët pretendojnë se posedojnë dokumente të vjetra dhe të paregjistruara.
- 77 prona janë në pronësi të shtetit, por 45 prej tyre janë gjetur të jenë të zëna në mënyrë informale nga përdorues të cilët pranu gjatë anketimit nuk posedojnë asnjë dokumentacion ligjor për tokën.

Aneksi 6 përmban hartën e gjurmës së projektit të mbivendosur në hartën kadastrale, si dhe listën e gjeneruar të pronave të prekura, të dhënave kadastrale të disponueshme dhe sipërfaqen e prekur.

Është e rëndësishme të theksohet se shifrat e mësipërme përfaqësojnë një skenar vlerësimi të ndikimit, bazuar në të dhënat kadastrale të disponueshme deri në këtë moment. Siç paraqitet në [seksionin 3.5](#), këto të dhëna përmbajnë mospërputhje kur krahasohen me situatën faktike në terren për arsye të ndryshme. Një tregues i qartë i këtyre mospërputhjeve është analiza e përgjithshme e sipërfaqes së tokës në pronësi ose përdorim privat që do të përvetësohet në mënyrë të përhershme nga projekti. Bazuar në të dhënat e mbledhura në terren, kjo sipërfaqe arrin në afërsisht 55 hektarë (në pronësi ose të përdorur nga përdorues formalë ose joformalë), krahasuar me 34 hektarë që rezultojnë kur i referohemi vetëm hartës kadastrale dhe të dhënave zyrtare të ofruara deri më sot nga ASHK. Për të ilustruar këto mospërputhje, Aneksi 7 paraqet një hartë me gjurmën e projektit të mbivendosur mbi kufijtë e pronave, të përcaktuar nga verifikimet në terren dhe të dhënat e censusit. Kufijtë e pronës kadastrale janë identifikuar në hartë nëpërmjet një shtrese transparente. Kjo hartë ofron një pasqyrë të qartë të mospërputhjeve midis kufijve aktualë të pronës dhe atyre të regjistruara në hartën kadastrale. Një listë

gjithëpërfshirëse e pronave të identifikuar si të prekura gjatë anketimeve në terren, por që nuk rezultojnë të tilla sipas hartës kadastrale, është paraqitur në Shtojcën 9.

6.2. Ndikimi në të mbjellat, pemët frutore dhe mjetet e jetesës

Linja hekurudhore Vore-Hani i Hotit kalon në një terren të sheshtë të dominuar nga toka bujqësore. Si rezultat, projekti do të ndikojë mbi kulturat njëvjeçare dhe shumëvjeçare të kultivuara në pronat përgjatë hekurudhës. Inventari i kulturave bujqësore është kryer gjatë studimit në terren dhe listat përkatëse janë dhënë në Anekse. Bazuar në inventarin e kulturave të kultivuara, [seksioni 7.7.2](#) ofron normat e llogaritura të kompensimit për secilin lloj të kulturave njëvjeçare dhe shumëvjeçare.

6.3. Ndikimi në struktura

Zbatimi i projektit do të ketë ndikim në strukturat e ndërtuara në të dyja anët e linjës hekurudhore. Kategoritë e strukturave të prekura dhe sasia përkatëse janë paraqitur në tabelën më poshtë:

Tabela 22: Kategoritë e strukturave të prekura

#	Lloji i strukturës	Sasia
1	Ndërtesa banimi (Shtëpi)	19 në total
1.1	Shtëpitë ku ndikimi ka shumë të ngjarë të jetë i pashmangshëm	10
1.2	Shtëpitë ku ndikimi ka më shumë gjasa të shmanget	9
2	Njësitë socio-ekonomike (Bizneset)	21 në total
2.1	Bizneset ku ndikimi ka shumë të ngjarë të jetë i pashmangshëm	12
2.2	Bizneset ku ndikimi ka më shumë gjasa të shmanget	9
3	Struktura ndihmëse/dytësore	159 në total
3.1	Struktura ndihmëse ku ndikimi ka shumë të ngjarë të jetë i pashmangshëm (147 në total)	
3.1.1	Hangarë, stallë, garazhe, magazina etj.	87
3.1.2	Serra	8
3.1.3	Puse private	18
3.1.4	Shtresa betoni të oborreve	31
3.2	Struktura ndihmëse ku ndikimi ka shumë të ngjarë të shmanget (15 në total)	
3.2.1	Hangarë, stallë, garazhe, magazina etj.	14
3.2.2	Serra	1
4	Struktura/asete të jashtme (mure/gardhe/porta)	373 në total

Detajet e plota për secilën strukturë të prekur janë paraqitur në Aneksin 11.

Tabela 23: Lista e banesave të identifikuar që do të preken nga projekti

#	ID Unik e	Fshat/Bashkia	Lloji i strukturës	Përdorimi	I prekur nga	Niveli i ndikimit	Koordinatat WGS84 (DMS)
1	165	Preze / Vore	Shtëpi	I pabanuar (i dëmtuar nga tërmeti - i pabanueshëm)	Hekurudha	Pjesërisht i prekur	41° 25' 31.0" N 19° 41' 05.2" E
2	189	Preze / Vore	Shtëpi + Biznes (dyqan i vogël)	Në mënyrë të përhershme	Rruga e Aksesit	Pjesërisht i prekur	41° 24' 33.1" N 19° 40' 48.3" E
3	221	Muçaj / Vore	Shtëpi	Sezonale (përkohësisht në kohë të caktuara të vitit)	Rruga e Aksesit	Plotësisht i prekur	41° 24' 00.8" N 19° 39' 45.8" E

#	ID Unik e	Fshat/Bashkia	Lloji i strukturës	Përdorimi	I prekur nga	Niveli i ndikimit	Koordinatat WGS84 (DMS)
4	261	Fushë-Mamurras / Kurbin	Shtëpi	Në mënyrë të përhershme	Rruga e Aksesit	Plotësisht i prekur	41° 35' 19.1" N 19° 41' 19.6" E
5	881	Mamurras / Kurbin	Shtëpi	Në mënyrë të përhershme	Hekurudha	Në prag të ndërhyrjes	41° 34' 59.1" N 19° 41' 20.9" E
6	876	Milot / Kurbin	Shtëpi	Sezonale (përkohësisht në kohë të caktuara të vitit)	Rruga e Aksesit	Në prag të ndërhyrjes	41° 40' 34.4" N 19° 42' 27.6" E
7	399	Lezhë 2 (qytet)	Shtëpi	Sezonale (përkohësisht në kohë të caktuara të vitit)	Rruga e Aksesit	Pjesërisht i prekur	41° 46' 32.8" N 19° 38' 20.1" E
8	878	Lezhë 2 (qytet)	Shtëpi	Në mënyrë të përhershme	Rruga e Aksesit	Pjesërisht i prekur	41° 46' 55.5" N 19° 38' 18.5" E
9	879	Lezhë 2 (qytet)	Shtëpi	Në mënyrë të përhershme	Rruga e Aksesit	Pjesërisht i prekur	Gjerësia 41° 46' 56.7" N 19° 38' 18.4" E
10	458	Lezhë 2 (qytet)	Shtëpi + Biznes (dyqan i vogël)	Në mënyrë të përhershme	Hekurudha	Në prag të ndërhyrjes	41° 47' 06.1" N 19° 38' 23.7" E
11	880	Lezhë 2 (qytet)	Shtëpi	Në mënyrë të përhershme	Rruga e Aksesit	Në prag të ndërhyrjes	41° 46' 57.1" N 19° 38' 18.5" E
12	492	Baqel / Lezhë	Shtëpi	Në mënyrë të përhershme	Rruga e Aksesit	Plotësisht i prekur	41° 53' 59.6" N 19° 39' 03.5" E
13	658	Juban / Shkodër	Shtëpi	Sezonale (përkohësisht në kohë të caktuara të vitit)	Rruga e Aksesit	Në prag të ndërhyrjes	42° 01' 39.7" N 19° 33' 36.1" E
14	798	Shkodër 3 (qytet)	Shtëpi	Sezonale (përkohësisht në kohë të caktuara të vitit)	Hekurudha	Plotësisht i prekur	42° 03' 27.8" N 19° 31' 38.7" E
15	751	Shkodër 3 (qytet)	Shtëpi	Sezonale (përkohësisht në kohë të caktuara të vitit)	Rruga e Aksesit	Në prag të ndërhyrjes	42° 04' 16.3" N 19° 31' 46.2" E
16	787	Shkodër 3 (qytet)	Shtëpi	Në mënyrë të përhershme	Hekurudha	Në prag të ndërhyrjes	42° 03' 28.6" N 19° 31' 38.5" E
17	823	Shkodër 3 (qytet)	Shtëpi	Në mënyrë të përhershme	Hekurudhë	Në prag të ndërhyrjes	42° 03' 42.7" N 19° 31' 40.8" E
18	827	Shkodër 3 (qytet)	Shtëpi	Në mënyrë të përhershme	Rruga e Aksesit	Në prag të ndërhyrjes	42° 03' 45.8" N 19° 31' 41.6" E
19	534	Hot / Malësi e Madhe	Shtëpi	I pabanuar (ndërtesë shumë e vjetër)	Hekurudha	Plotësisht i prekur	42° 20' 04.0" N 19° 26' 15.4" E

Tabela 24: Lista e ndërtesave të biznesit të identifikuar që do të preken nga projekti

#	ID Unik e	Fshat/Ko munë	Lloji i biznesit	Përdorimi	I prekur nga	Niveli i ndikimit	Koordinatat WGS84 (DMS)
1	131	Muqine / Krujë	Minimarket	Nuk përdoret (biznes i mbyllur)	Rruga e Aksesit	Plotësisht i prekur	41° 29' 29.9" N 19° 39' 44.9" E
2	157	Prezë / Vorë	Qendra e grumbullimit të prodhimeve bujqësore	Në mënyrë të përhershme	Rruga e Aksesit	Pjesërisht i prekur	41° 25' 34.3" N 19° 41' 03.9" E
3	168	Prezë / Vorë	Berberhane	Në mënyrë të përhershme	Hekurudha	Plotësisht i prekur	41° 25' 35.9" N 19° 41' 04.4" E
4	169	Prezë / Vorë	Përpunimi i drurit dhe prodhimi i peletave	Në mënyrë të përhershme	Rruga e Aksesit	Pjesërisht i prekur	41° 25' 35.8" N 19° 41' 04.8" E
5	186	Prezë / Vorë	Minimarket	Sezonale (përkohësisht në kohë të caktuara të vitit)	Hekurudha	Plotësisht i prekur	41° 24' 32.2" N 19° 40' 48.1" E

#	ID Unik e	Fshat/Ko munë	Lloji i biznesit	Përdorimi	I prekur nga	Niveli i ndikimit	Koordinatat WGS84 (DMS)
6	192	Prezë / Vorë	Larje makinash	Në mënyrë të përhershme	Hekurudha	Plotësisht i prekur	41° 24' 29.2" N 19° 40' 39.0" E
7	208	Shargë / Vorë	Shitje dhe qira makinash	Në mënyrë të përhershme	Hekurudha	Plotësisht i prekur	41° 24' 14.4" N 19° 40' 03.6" E
8	212	Shargë / Vorë	Kompani ndërtimi (depo materialesh ndërtimi)	Në mënyrë të përhershme	Hekurudha	Plotësisht i prekur	41° 24' 20.4" N 19° 40' 13.9" E
9	214	Shargë / Vorë	Kompani ndërtimi (kontejner zyresh)	Në mënyrë të përhershme	Hekurudha	Plotësisht i prekur	41° 24' 21.4" N 19° 40' 16.4" E
10	406	Lezhë 2 (qytet)	Minimarket	Në mënyrë të përhershme	Rruga e Aksesit	Në prag të ndërhyrjes	41° 46' 49.8" N 19° 38' 21.7" E
11	409	Lezhë 2 (qytet)	Dyqan	Në mënyrë të përhershme	Rruga e Aksesit	Në prag të ndërhyrjes	41° 46' 49.3" N 19° 38' 22.9" E
12	426	Lezhë 2 (qytet)	Minimarket	Sezonale (përkohësisht në kohë të caktuara të vitit)	Hekurudha	Plotësisht i prekur	41° 46' 58.0" N 19° 38' 17.6" E
13	460	Lezhë 2 (qytet)	Përpunimi i metaleve	Në mënyrë të përhershme	Hekurudha	Në prag të ndërhyrjes	41° 47' 04.3" N 19° 38' 21.9" E
14	499	Nenshat / Vau i Dejes	Berberhane	Në mënyrë të përhershme	Rruga e Aksesit	Plotësisht i prekur	41° 55' 52.6" N 19° 38' 24.4" E
15	517	Kaç / Vau i Dejes	Minimarket	Nuk përdoret (biznes i mbyllur)	Rruga e Aksesit	Në prag të ndërhyrjes	41° 58' 37.9" N 19° 37' 28.3" E
16	539	Mjedë / Vau i Dejes	Depo materialesh ndërtimi	Sezonale (përkohësisht në kohë të caktuara të vitit)	Hekurudha	Në prag të ndërhyrjes	41° 59' 46.9" N 19° 36' 34.4" E
17	587	Mjedë / Vau i Dejes	Përpunim druri (Zdrukhëtar)	Sezonale (përkohësisht në kohë të caktuara të vitit)	Hekurudha	Pjesërisht i prekur	42° 09' 50.3" N 19° 28' 08.7" E
18	759	Ktosh / Malësi e Madhe	Klinikë Dentare E.M Dental	Nuk përdoret (biznes i mbyllur)	Hekurudha	Në prag të ndërhyrjes	42° 09' 53.3" N 19° 28' 07.2" E
19	762	Ktosh / Malësi e Madhe	Përpunimi i materialeve Alumini Duralumin PVC	Nuk përdoret (biznes i mbyllur)	Hekurudha	Në prag të ndërhyrjes	42° 09' 54.1" N 19° 28' 06.8" E
20	764	Ktosh / Malësi e Madhe	Përpunimi i materialeve Alumini Duralumin PVC	Nuk përdoret (biznes i mbyllur)	Hekurudha	Në prag të ndërhyrjes	42° 09' 54.3" N 19° 28' 06.7" E
21	807	Shkodër 3 (qytet)	Servis makinash	Në mënyrë të përhershme	Hekurudha	Në prag të ndërhyrjes	42° 03' 55.0" N 19° 31' 40.2" E

6.4. Humbja e aksesit

Rrethimi i të gjithë linjës hekurudhore dhe mbyllja e kalimeve informale në nivel janë komponentë të projektit që rezultojnë në humbjen e aksesit në prona, tokë, shtëpi, biznese, si dhe në rrjetin kryesor rrugor. Për ta adresuar këtë çështje, projekti i detajuar përfshin ndërtimin e rrugëve të reja lokale të shërbimit në segmentet ku është identifikuar humbja e aksesit.

Megjithatë, gjatë anketimit në terren, janë evidentuar rastet e mëposhtme (tabela më poshtë) ku banesa, biznese apo pronarë/përdorues toke do të humbin aksesin në pronat e tyre. HSH duhet t'i referojë këto raste tek kontraktori i punimeve, i cili gjatë periudhës së rishikimit të projektit duhet t'i vlerësojë ato individualisht, të identifikojë raste shtesë (nëse ka), dhe të propozojë zgjidhjet më të përshtatshme.

Tabela 25: Segmentet e identifikuar ku projekti do të shkaktojë humbjen e aksesit në prona

#	Fshati/ ZK	Km / Koordinatat Progressive	Çështje / Komente
1	Mamurras / 2586	Km 43+760 – Km 44+000	Në këtë segment, banesat nga ana lindore e hekurudhës humbasin aksesin në hyrjen e pronës.
2	Mamurras / 2587	41°35'25.30"V 19°41'19.43"L	Shtëpia humbet aksesin pas ndërtimit të hekurudhës.
3	Gjormi / 1768	Km 46+900 – Km 47+100	Në këtë segment, banesat nga ana lindore e hekurudhës humbasin aksesin në hyrjen e pronës.
4	Laç Fshat / 2365	41°37'40.31"V 19°42'6.40"L	Shtëpia humbet aksesin pas ndërtimit të hekurudhës.
5	Laç Fshat / 2366	Km 50+100 – Km 50+500	Në këtë segment, banesat nga ana perëndimore e hekurudhës humbasin aksesin në hyrjen e pronës.
6	Milot / 2693	41°40'57.78"V 19°42'32.42"L	Pronari i tokës humbet të drejtën e përdorimit të pronës (tokës bujqësore) pas ndërtimit të hekurudhës.
7	Trash / 3641	41°44'23.27"V 19°40'47.87"L	Shtëpia humbet aksesin pas ndërtimit të hekurudhës.
8	Ishull Lezhë / 1986	Km 66+900 – Km 67+100	Në këtë segment, banesat nga ana lindore e hekurudhës humbasin aksesin në hyrjen e pronës.
9	Lezhë / 8232	41°46'37.89"V 19°38'18.10"L	Shtëpia humbet aksesin pas ndërtimit të hekurudhës.
10	Merqi / 2660	41°47'21.30"V 19°38'34.09"L	Shtëpia humbet aksesin pas ndërtimit të hekurudhës.
11	Spathar / 3498	42° 0'27.27"V 19°35'49.44"L	Biznesi humbet aksesin pas ndërtimit të hekurudhës.
12	Renec / 3168	42° 3'10.50"V 19°31'50.08"L	Shtëpia humbet aksesin pas ndërtimit të hekurudhës.
13	Renec / 3169	42° 3'11.02"V 19°31'49.06"L	Biznesi humbet aksesin pas ndërtimit të hekurudhës.
14	Shkodër 4 / 8594	Km 103+100 – Km 103+300	Në këtë segment, banesat nga ana perëndimore e hekurudhës humbasin aksesin në hyrjen e pronës.
15	Shkodër 3 / 8595	Km 104+300 – Km 104+900	Në këtë segment, banesat nga ana perëndimore e hekurudhës humbasin aksesin në hyrjen e pronës.
16	Shkodër 3 / 8596	Km 105+900 – Km 106+100	Në këtë segment, banesat nga ana perëndimore e hekurudhës humbasin aksesin në hyrjen e pronës.
17	Golem / 1790	Km 107+400 – Km 108+100	Në këtë segment, banesat nga ana lindore e hekurudhës humbasin aksesin në hyrjen e pronës.
18	Boriku i Vogel / 1245	Km 111+700	Në këtë segment, banesat nga ana lindore e hekurudhës humbasin aksesin në hyrjen e pronës.
19	Dober / 1493	Km 120+200 – Km 120+600	Në këtë segment, banesat nga ana perëndimore e hekurudhës humbasin aksesin në hyrjen e pronës.
20	Aliaj / 1010	Km 130+400 – Km 130+500	Në këtë segment, banesat nga ana lindore e hekurudhës humbasin aksesin në hyrjen e pronës.

7. Kuadri i të Drejtave dhe Kompensimit

Kuadri për të Drejtat dhe Kompensimin përcakton të gjitha format e pronësisë dhe të drejtave të përdorimit për personat e prekur nga shpronësimi i tokës për projektin, si dhe strategjinë e kompensimit për kufizimin ose humbjen e aseteve, aksesit në tokë dhe aktivitetet ekonomike.

Ajo përbën bazën për të gjitha aspektet e kompensimit dhe masat lehtësuese në lidhje me ndikimin e projektit; politikat dhe procedurat e kompensimit, për të siguruar kompensim të drejtë dhe në kohë për të zbutur të gjitha humbjet që rrjedhin nga projekti; të përmirësohet ose të paktën të rikthehet niveli i jetesës së personave të prekur nga projekti në një nivel më të mirë ose të paktën të barabartë me atë para fillimit të projektit.

7.1. Kuadri dhe kriteret e përshtatshmërisë

Plani i Risistemimit (PR) do të përcaktojë: të drejtat për secilin lloj ndikimi nga zhvendosja si pasojë e aktivitetet të Projektit; kriteret për përcaktimin e përshtatshmërisë së kategorive të ndryshme të Personave të Afektuar nga Projekti (PAP) për të përfutur kompensim dhe forma të tjera ndihme; si dhe mënyrën e vlerësimit të ndikimeve mbi tokën dhe asetet dhe përcaktimin e niveleve të kompensimit, me qëllim sigurimin e kompensimit në vlerën e plotë të zëvendësimit për humbjen ose ndërprerjen e përdorimit të aseteve.

Përshtatshmëria nënkupton të drejtën e PAP-ve për kompensim dhe/ose ndihmë për humbjen ose ndërprerjen e aseteve. PAP përfshijnë individë, grupe individësh, familje, komunitete dhe biznese të prekura nga nevojat e Projektit për akses në tokë.

Opsionet e të drejtave që do t'u ofrohen personave të prekur bazohen në angazhimet dhe konsultimet me palët e interesit, si dhe në analizën e anketave socio-ekonomike dhe të aseteve. Vlerësohet ndikimi dhe identifikohet numri i personave dhe pronave që do të kompensohen.

Bazuar në informacionin e deritanishëm lidhur me sipërfaqen e tokës së prekur, të dhënat e regjistrimit, anketat socio-ekonomike dhe të aseteve, janë identifikuar ndikimet mbi tokën, asetet, banesat dhe aktivitetet e bizneseve. Opsionet e ndihmës për mjetet e jetesës/masat lehtësuese janë propozuar në PR, pasi pritet të ketë ndikime të konsiderueshme në mjetet e jetesës për një pjesë të PAP-ve.

7.2. Identifikimi i grupeve të përshtatshme për kompensim

Çdo person ose grup që ndikohet negativisht nga Projekti është i përshtatshëm për kompensim, rivendosje të mjeteve të jetesës ose ndihmë tjetër sipas nevojave.

Projekti njeh të drejtën për kompensim për të gjithë personat që pësojnë ndikime negative si rezultat i ndërtimit të Projektit, siç përshkruhet në Seksionin e Ndikimeve.

Sipas politikës së BERZH-it, Projekti ka detyrimin të kompensojë dhe/ose ndihmojë Personat e Afektuar nga Projekti (PAP) që preken nga shpronësimi i tokës, zhvendosja fizike dhe ajo ekonomike. KP5 klasifikon si persona të prekur kategoritë e mëposhtme, dhe bazuar në ndikimet e projektit dhe rezultatet e anketave të kryera, grupet e mëposhtme janë identifikuar si të përshtatshëm për kompensim:

a. PAP që janë pronarë formalë, qiramarrës ose përdorues ligjorë sipas dispozitave të legjislacionit shqiptar.

Kjo kategori përfshin individë dhe familje që kanë regjistruar zyrtarisht titujt e pronësisë pranë Agjencisë Shtetërore të Kadastrës dhe posedojnë Certifikatë Pronësie; qiramarrës që kanë kontrata zyrtare qiraje dhe Entitete Shtetërore që mund të kenë regjistruar të drejtat e tyre pronësore pranë Kadastrës.

b. PAP që identifikohen si përdorues dhe pretendojnë të kenë një titull të njohur nga ligji për tokën dhe asetet që përdorin;

Kjo kategori përfshin individë dhe familje të regjistruar në regjistrat e Agjencisë Shtetërore të Kadastrës si përdorues që disponojnë dokumente me titull të njohur ligjërisht (p.sh. AMTP, Formulari nr.6, etj.), por që nuk janë në gjendje të konfirmojnë vlefshmërinë e titullit të pronësisë ose të marrin një Certifikatë Pronësie; si dhe qiramarrës të tokës private ose publike që kanë marrëveshje ligjore për përdorimin e tokës ose asetit.

c. PAP që përdorin tokën dhe asetet pa të drejta formale dhe pa të drejta të njohura ligjërisht.

Kjo kategori përfshin përdorues të tokave shtetërore, pemëve frutore dhe ndërtimeve të prekura nga Projekti, si dhe komunitete ose familje që ndikohen nga humbja e aksesit në pasuri të përbashkëta, shërbime ose burime natyrore (p.sh. tregje, zona kullotash). Brenda kësaj kategorie përfshihen edhe grupet e cenueshme, përfshirë familjet e kryesuara nga gra, prindërit e vetëm, të moshuarit, personat me aftësi të kufizuar ose me probleme shëndetësore afatgjata, si dhe familje në nevojë.

7.3. Kuadri i të drejtave dhe kompensimit

Tabela 26: Matrica e të drejtave të kompensimit

Lloji i humbjes	Personat/entitetet me të drejta	Politika e kompensimit
TOKA		
Çdo lloj toke, pavarësisht nga shkalla e humbjes (qoftë humbje e pjesshme apo e plotë), duke përfshirë Tokën Jetime	Pronari me titull pronësie formal (duke përfshirë ata që pretendojnë pronësinë me dokumentacion të njohur sipas ligjeve kombëtare, p.sh. AMTP, Formulari nr.6, Vendim gjykatë etj.)	Kompensimi në para në vlerën e zëvendësimit: çmimi i tregut të pronës + çmimi i tregut për përmirësimet e infrastrukturës së tokës (p.sh. sisteme ujitjeje, struktura menaxhimi të ujit, etj.) + kosto e zhvendosjes + kosto transaksioni, regjistrimi i pronësisë, tarifat administrative dhe tatimore, nëse ka + ndihmë kalimtare
	PAP pa titull pronësie formal (në posedim të tokës përpara "afatit përfundimtar")	Kompensimi në para: Çmimi i tregut për përmirësimet (investimet në tokë) + kosto e zhvendosjes
BANESA DHE STRUKTURA PRIVATE		
Çdo lloj strukture/ndërtese e ndërtuar me ose pa leje ndërtimi, në parcelën e vet, në tokën e dikujt tjetër, ose në tokë në pronësi shtetërore.	Pronarë/përdorues me ose pa titull pronësie formal	Kompensim në para në vlerën e zëvendësimit: Struktura sipas çmimit të tregut + kosto për rialokim dhe instalimin e pajisjeve, si dhe shpenzimet e zhvendosjes + kosto transaksioni, tarifat administrative të nevojshme për transferimin e të drejtave të pronësisë, nëse ka + e drejta për të ruajtur materialet pa zbritje nga kompensimi <i>Nëse nuk ka menjëherë akomodim/ magazinim të disponueshëm, jepet një ndihmë për qira banese/magazinimi që mbulon qiranë për të paktën 3 muaj, ose më shumë nëse periudha e nevojshme për qira është më e gjatë.</i>
Dëmtim i infrastrukturës bujqësore: p.sh. sisteme ujitjeje, gardhe, etj.	Pronarët ose përdoruesit e infrastrukturës së prekur	Rivendosje e menjëhershme e infrastrukturës së prekur (ose ofrim i një alternative të përkohshme kur rivendosja e menjëhershme nuk është e realizueshme).

Lloji i humbjes	Personat/entitetet me të drejta	Politika e kompensimit
		Kompensim në para për humbjet e shkaktuara si rezultat i dëmtimit të infrastrukturës.
BIZNESI		
Humbje fitimesh për bizneset si pasojë e aktiviteteve të Projektit	Pronarit të biznesit të cilëve u është penguar aksesit drejt biznesit për shkak të aktiviteteve të Projektit.	Kompensim në para për pjesën e humbur të biznesit gjatë periudhës së ndërprerjes së aktivitetit të biznesit (humbje të të ardhurave) deri në: - Një maksimum prej 3 muajsh për humbje të përkohshme të aktiviteteve të biznesit; - Deri në rivendosjen e aktiviteteve të biznesit/ekonomike në një vendndodhje tjetër, një maksimum prej 12 muajsh për humbje të përhershme të aktiviteteve të biznesit. Kompensimi për entitetet ligjore (bizneset e regjistruara) do të llogaritet sipas të ardhurave të deklaruara tatimore. Për operatorët e bizneseve joformale pa regjistra kontabiliteti të vërtetueshëm, kompensimi do të bazohet në pagën mesatare mujore kombëtare për 3 muaj për të rivendosur mjetet e jetesës. Ndihmë kalimtare për familjet e cënueshme
Humbje e pagave/punësimit	Punonjës, të punësuar formalë në bizneset e prekura, të cilëve ju preken të ardhurat dhe mjetet e jetesës.	Kompensim për humbjen e pagave për periudhën e ndërprerjes së aktivitetit të biznesit deri në një maksimum prej 3 muajsh për humbje të përkohshme të biznesit/ punësimit, dhe nga 3 deri në 12 muaj për humbje të përhershme të biznesit/ punësimit (me regjistra të provuara për periudhën e kontributit social). Përparësi në punësim në Projekt, nëse është e mundur dhe në bazë të rasteve individuale. Ndihmë kalimtare për familjet e cënueshme.
PEME FRUTORE DHE VRESHTA		
Peme frutore dhe vreshta, të regjistruara ose jo të regjistruara	Pronarët/përdoruesit e identifikuar me ose pa titull formal	Kompensim në para në vlerën e zëvendësimit
HUMBJE AKSESI		
Humbje e aksesit në burimet, shërbimet dhe pasuritë e zakonshme të komunitetit	Komunitetet ose familjet	Rifillimi i shërbimeve publike. Rivendosja e aksesit në shërbime në nivelet e mëparshme.
NDIHMA KALIMTARE		
Ndihmë kalimtare, nëse është e aplikueshme	Familjet e cënueshme.	Mbështetje për regjistrimin e titujve të pronësisë ose mbledhjen e dokumentacionit të nevojshëm për të marrë kompensim; Mundësi për punësim Kompensim në para, vetëm një herë, për të ardhurat neto për një vit të gjeneruara nga parcela/ prona e prekur (nëse nuk ka të

Lloji i humbjes	Personat/entitetet me të drejta	Politika e kompensimit
		dhëna për të ardhurat, atëherë llogaritja do të bëhet mbi pagën minimale për 12 muaj) Regjistrimi në programin e ndihmës sociale të qeverisë nëse nuk është regjistruar ende dhe është i aplikueshëm.

7.4. Parimet e kompensimit të projektit

KP5 e BERZH-it përcakton se: Kur zhvendosja nuk mund të shmanget, klienti do të ofrojë personave dhe komuniteteve të zhvendosura kompensim për humbjen e pasurive në vlerën e plotë të zëvendësimit dhe ndihmë të tjera për t'i ndihmuar ata të përmirësojnë ose të paktën të rivendosin standardet e jetesës ose mjetet e jetesës, siç parashikohet në këtë KP. Standartet për kompensimin do të jenë të qarta dhe të njëtrajtshme brenda projektit.

Shkalla e kompensimit për pasuritë e humbura duhet të llogaritet në vlerën e plotë të zëvendësimit, që është vlera e tregut e pasurive plus shpenzimet e transaksionit.

Në lidhje me tokën, kostoja e zëvendësimit përcaktohet si më poshtë:

Tokë në zona urbane – vlera e tregut e tokës me sipërfaqe dhe përdorim të barabartë, me infrastrukturë dhe shërbime të ngjashme ose të përmirësuara, idealisht të vendosura në afërsi të tokës së prekur, plus shpenzimet e transaksionit, si tarifat e regjistrimit dhe transferimit.

Tokë bujqësore – vlera e tregut e tokës me përdorim ose potencial të barabartë bujqësor, të vendosur në afërsi të tokës së prekur, plus shpenzimet për përgatitjen e tokës në nivele të ngjashme ose më të mira se ato të tokës së prekur, dhe shpenzimet e transaksionit, si taksat e regjistrimit dhe transferimit.

7.5. Vlera e tregut dhe kostot e zëvendësimit

TEGOVA (Grupi Evropian i Shoqatave të Vlerësuesve), përkufizon Vlerën e Tregut si: "Shuma e vlerësuar për të cilën prona duhet të shkëmbehet në datën e vlerësimit midis një blerësi të gatshëm dhe një shitësi të gatshëm që veprojnë në mënyrë të pavarur nga njëri-tjetri pas një marketingu të duhur, ku të dyja palët kanë vepruar në mënyrë të ditur, të kujdesshme dhe pa qenë nën presion."

Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 712, datë 12.10.2016 "Për miratimin e procedurave dhe kriterëve për licencimin e subjekteve që operojnë në fushën e vlerësimit të pasurive të paluajtshme", parashikon që vlerësuesit shqiptarë të adoptojnë standartet e TEGOVA-s.

Vlera e Tregut do të përcaktohet në kontekstin e pasurive të paluajtshme, dhe "përdorimi më i lartë dhe më i mirë" i tokave të prekura, duke përfshirë interesat dhe të drejtat në tokë dhe ndërtesa, kështu që atributet ligjore, fizike, ekonomike dhe të tjera të pasurive do të analizohen dhe konsiderohen në vlerësimin e tokës së prekur.

Vlerësimi do të përcaktojë vlerën e tregut dhe pastaj "kostot e zëvendësimit" për pasuritë e prekura, duke llogaritur çdo kosto ose taksë tjetër sipas matricës së të drejtave të kompensimit.

Për të reflektuar vlerën e tregut dhe pastaj "vlerën e zëvendësimit", metodat e vlerësimit të zgjedhura do të marrin parasysh sa vijon:

- Statusi aktual/përdorimin e pasurisë/tokës në momentin e shpronësimit (afati përfundimtar);
- Përdorimi i të dhënave të tregut nga burime të besueshme dhe të dhëna të krahasueshme të mira ose të besuara;
- Vlerësimi i të gjitha kostove të transaksionit dhe tarifave administrative.

7.6. Metodologjia dhe qasja për përcaktimin e vlerës së tregut

Pjesa vijuese përshkruan dhe identifikon procedurat e kryera gjatë procesit të mbledhjes, konfirmimit dhe raportimit të të dhënave që përdoren për përgatitjen e një vlerësimi që plotëson kërkesat e legjislacionit shqiptar dhe BERZH-it. Ky seksion përmban procedurat që konsiderohen më të përshtatshmet për llojin e pasurive dhe detyrën e vlerësimit. Detyrat e lidhura me metodologjinë për të përcaktuar vlerën e tregut përfshijnë, por nuk kufizohen në:

Inspektim ne terren

Me ndihmën e HSH dhe Bashkisë, kryhet një inspektim fizik në zonën e projektit/pronat e prekura dhe në lagjen përkatëse.

Analizat e Bashkive dhe njësive administrative bazohen në informacionin e disponueshëm në faqet e internetit të Bashkive dhe të dhënat e publikuara nga INSTAT.

Analiza e pasurisë bazohet në inspektimin fizik të kryer nga konsulenti, informacionin dhe dokumentet e ofruara nga ekipi i HSH-së, të dhënat nga Agjencia e Shtetërore e Kadastrës dhe të dhënat për zhvillimin e territorit.

Kërkime dhe Mbledhja e Të Dhënave

Për të mbështetur vlerësimin, mbledhen tre lloje të dhënash:

- Të Dhënat Rajonale të Përgjithshme – prezantohen për të dhënë një kontekst të zhvillimit dhe trendeve në Bashkitë e prekura.
- Të Dhënat e Përshtatshme për Projektin:
 - Hapat e projektit, duke treguar të gjitha objektet dhe nevojat për tokë të projektit;
 - Informacion kadastral për pasuritë e prekura nga projekti dhe informacion mbi pronësinë (harta dhe statusi ligjor);
 - Përdorimi i tokës dhe caktimi i saj sipas Planit të Përgjithshëm Vendor dhe Planeve të Detajuara Vendore, kur është e aplikueshme.
- Të Dhënat e Tregut – shitjet dhe listimet/ofertat e publikuara për pasuri të ngjashme në zonën/vendndodhjen e projektit (Bashkitë, njësitë administrative dhe fshatrat).

Kërkesa të strukturuar formalisht dërgohen në organet qeveritare për të mbledhur të dhënat e tregut përkatëse, të cilat analizohen dhe përdoren për të mbështetur zhvillimin e qasjeve të vlerësimit, siç janë të listuara më poshtë:

- Zyra Rajonale e Agjencisë Kombëtare të Kadastres në Lezhë, Shkodër kërkohen për të ofruar regjistrat e transaksioneve që kanë ndodhur në zonat kadastrë të prekura nga projekti.
- Konsultohen publikimet nga agjencitë e pasurive të paluajtshme dhe përgatitet një hartë çmimi për publikimet e regjistrave të transaksioneve të ndodhura (marrëveshje blerjeje ose qiraje).
- Të dhëna nga Agjencia Rajonale e Zhvillimit Bujqësor (AREA) në lidhje me kostot dhe të ardhurat për pemët frutore të identifikuar.
- Të dhëna nga Bashkitë përkatëse mbi Planet e Detajuara Lokale të miratuara dhe Lejet e Zhvillimit të dhëna brenda territorit të parcelave të prekura nga projekti (e-Planifikimi);
- Konsultohen faqet e internetit të Bashkive, Bankës së Shqipërisë, INSTAT dhe burime të tjera zyrtare në lidhje me kushtet e tregut, trendet e zhvillimit në zonën e projektit, normat e interesit dhe të ardhurat, kostot e ndërtimit dhe indeksat, etj.

Analiza

Pas mbledhjes së të dhënave, kryhet analiza e të dhënave për të vlerësuar aplikueshmërinë e metodave të vlerësimit. Metodatat dhe teknikat specifike përcaktohen bazuar në përdorimin e tokës, të

dhënat/informacionin e mbledhur nga burime të besueshme dhe shqyrtimi i tyre, duke përdorur përvojën e ekspertëve dhe studimet e mëparshme të vlerësimit të ngjashme.

Qasja krahasuese, do të jetë qasja kryesore që do të përdoret për kategoritë e pasurive të prekura. Kur informacioni bazë i të dhënave të shitjeve dhe listimeve në treg është i kufizuar dhe nuk ofron të dhëna të mjaftueshme dhe nuk mund të përdoret si provë për pasuri krahasuese në treg, do të zgjidhen dhe do të përdoren metoda alternative.

7.6.1. Vlerësimi i tokës urbane

Qasja Krahasuese e Tregut

Mënyra më transparente për të përcaktuar vlerat e tregut të tokës urbane është përdorimi i Metodës Krahasuese të Tregut, ku çmimet reale në të cilat janë realizuar transaksionet e tokës regjistrohen në Agjencinë Kombëtare të Kadastrës dhe janë të disponueshme për t'u konsultuar si pika reference. Të dhënat për transaksionet e kryera për pasuri të ngjashme analizohen, pasuar nga përshtatja e vlerave njësi duke marrë parasysh dallimet midis pasurive krahasuese dhe pasurisë objekt të vlerësimit.

Përveç kësaj, për të krahasuar vlerat e arritura nga krahasimi i shitjeve, mbledhen dhe analizohen edhe listimet e publikuara nga Agjencitë e Pasurive të Paluajtshme për çmimet dhe qiratë e pasurive të ngjashme.

Krijohet një bazë të dhënash me të gjitha informacionet e marra nga të dy burimet dhe kryhet një analizë e mëtejshme për të përzgjedhur regjistrimet më të përshtatshme krahasuese, si nga transaksionet e kryera ashtu edhe nga listimet. Analiza përfshin karakteristikat e mëposhtme:

- Vendndodhja e të dhënave të tregut në krahasim me vendndodhjen e pasurisë që do të vlerësohet;
- Faktori kohor, pra koha që ka kaluar ndërmjet transaksionit të pasurisë krahasuese dhe datës së vlerësimit. Parimisht, transaksionet më të fundit ofrojnë provat më të mira krahasuese;
- Numri i transaksioneve të regjistruara në zonat përkatëse;
- Karakteristikat, potenciali i zhvillimit dhe kufizimet e vendosura në pasuri.

Për qëllimet e përlllogaritjes së vlerave të tokës urbane, parcelat e prekura urbane janë analizuar dhe nënkategorizuar sipas kategorive përkatëse të planifikimit hapësinor (urbane rezidenciale, urbane tregtare, industriale, etj.) dhe koeficientit përkatës të zhvillimit sipas dokumenteve të planifikimit të miratuara (Planet e Përgjithshme Vendore, Planet e Detajuara Vendore). Gjithashtu, janë marrë parasysh edhe dispozitat mbi përdorimin e lejuar dhe të kufizuar të tokës sipas këtyre planeve për qëllime të vlerësimit.

Shitjet dhe listimet me karakteristika të ngjashme janë grupuar sipas nën-zonave, dhe janë përcaktuar vlerat njësi për secilën nën-zonë. Vlera më e lartë njësi është përdorur në rastet kur rezultati i shitjeve dhe i listimeve ka qenë i ndryshëm.

Metoda e Zhvillimit (Vlera e Mbetur) për Tokën Urbane

Në mungesë të të dhënave të tregut (shitje dhe listime), për tokat urbane përdoret Metoda e Zhvillimit (Vlera e Mbetur). Kjo metodë përcakton vlerën e parcelave të tokës urbane të prekura, të destinuara për zhvillim urban, sipas kriterëve dhe karakteristikave të zhvillimit të miratuara nga Planet e Përgjithshme Vendore (PPV).

Vlera e Tokës sipas Metodës së Zhvillimit llogaritet si diferenca ndërmjet vlerës së zhvillimit të përfunduar dhe kostove të zhvillimit, përfshirë fitimin e zhvilluesit:

$$\text{Vlera Mbetur e Tokës} = \text{Vlera Bruto e Zhvillimit} - (\text{Kostot e Zhvillimit} + \text{Fitimi i Zhvilluesit})$$

Skenarët e zhvillimit bazohen në:

- Karakteristikat e ndërtimeve ekzistuese në zonat e prekura, të cilat merren parasysh për të ndërtuar skenarët e zhvillimit në lidhje me llojet e ndërtimeve që mund të zhvillohen (banesa individuale, ndërtesa me apartamente ose struktura tregtare), si dhe aspektet e planifikimit të përcaktuara në PPV (koeficientet e shfrytëzimit dhe intensiteti i ndërtimit).
- Vlera Bruto e Zhvillimit në skenarin e zhvillimit llogaritet si vlera e tregut për shitje për ndërtime banimi ose vlera e tregut për qira për ndërtime tregtare, të përfunduara.
- Të gjitha kostot e zhvillimit, të cilat përfshijnë: kosto projektimi, punime infrastrukturore, kosto ndërtimi, tarifa profesionale, tarifa agjencie, interesa për financimin e projektit. Gjithashtu, fitimi i zhvilluesit zbritet nga vlera bruto e zhvillimit.
- Vlerat e kompensimit të përlogaritura në këtë mënyrë, sipas përkufizimit, reflektojnë "vlerën e tregut" të tokës, dhe reflektojnë "vlerën e zëvendësimit" pasi në përlogaritje përfshihen të gjitha kostot e transaksionit të lidhura me kompensimin.
- Të dhënat mbi qiratë dhe çmimet e shitjeve janë mbledhur nga subjekte private që operojnë në tregun e pasurive të paluajtshme tregtare, të ngjashme me zhvillimet e përcaktuara në PPV për tokën e prekur.
- Vlerat e llogaritura sipas metodës së vlerës të mbetur mund të rezultojnë më të ulëta sesa ato që dalin nga Metoda Krahase e Tregut, duke marrë parasysh çmimet aktuale, kërkesën në treg për pasuri tregtare, nivelin e zënies së pasurive tregtare ekzistuese, kostot aktuale të ndërtimit, tarifën për lejet dhe shërbimet profesionale dhe kostot e tjera të lidhura me një zhvillim të ri.

Megjithatë, nëse në ndonjë zonë specifike çmimi i përlogaritur për metër katror sipas kësaj metode është më i ulët se çmimet referuese të përcaktuara për tokën urbane sipas VKM nr. 89/2016, do të aplikohen çmimet sipas VKM, duke garantuar që Personit të Prekur nga Projekti t'i jepet vlerësimi më i favorshëm.

Normat e përlogaritura të kompensimit për tokën urbane në çdo zonë kadastrale jepen në Tabelën 26 ([Seksioni 7.7.1](#)).

7.6.2. Vlerësimi i tokës bujqësore

Në Shqipëri, çmimet e tokës për qëllime kompensimi në raste shpronësimi vlerësohen duke përdorur disa metoda të drejtpërdrejta dhe të tërthorta, duke marrë parasysh si faktorët e tregut ashtu edhe ata të produktivitetit. Që nga vendosja e ekonomisë së tregut të lirë në vitin 1993, ka ekzistuar një treg aktiv për shitblerjen e tokave bujqësore, përfshirë arat, kullotat dhe pyjet. Aktualisht, përdoren dy metoda kryesore të vlerësimit: njëra bazuar në çmimet e tregut (sipas metodës krahasimore) dhe tjetra në produktivitetin e zonës bujqësore (dmth, kapaciteti prodhues i tokës bujqësore, kullotave ose produkteve pyjore).

Deri në vitin 2020, shumica e shitjeve të tokës ishin të fokusuara në ndërtim dhe jo në përdorim bujqësor. Edhe në transaksionet që synonin përdorimin bujqësor, vlerat e shitjes shpesh ishin të shtrembëruara nga faktorë të tillë si: (i) shmangia e taksave mbi vlerën reale të shitjes, (ii) vlerësime të pasakta të regjistruara në zyrat e kadastrës dhe (iii) evazioni fiskal nga bizneset në sektorin e ndërtimit dhe bujqësisë.

Megjithatë, që nga viti 2020, rregulloret e reja dhe reformat kadastrale kanë sjellë ndryshime të rëndësishme. Tashmë ekziston një kërkesë që çdo transaksion i pasurive të paluajtshme të noterizohet dhe të regjistrohet saktësisht në sistemin kadastral. Kjo ka përmirësuar transparencën në transaksionet e pasurive të paluajtshme, duke çuar në pasqyrime më të sakta të vlerave reale të transaksioneve si në aktet noteriale ashtu edhe në regjistrimet kadastrale. Në këto kushte, vlerësimi i tokës bujqësore bazuar në çmimet krahasuese të tregut është bërë më i zbatueshëm dhe realist.

Në vitin 2012, Qeveria Shqiptare, përmes Vendimit të Këshillit të Ministrave nr. 658, miratoi një metodologji për vlerësimin e tokës dhe aseteve të tjera të paluajtshme. Kjo metodologji udhëhiqet nga parimet e mëposhtme:

- a) Mbrojtja dhe garantimi i të drejtave të pronësisë të parashikuara në Kushtetutë;
- b) Ushtrimi i të drejtës për shpronësim të pasurisë me kompensim të drejtë;
- c) Ligjshmëria;
- d) Zbatimi i standardeve ndërkombëtare për vlerësimin e pasurive të paluajtshme;
- e) Vlerësimi mbi bazë tregu duke marrë parasysh llojin dhe qëllimin e përdorimit të pasurisë;
- f) Drejtësia dhe paanshmëria;
- g) Bashkëpunimi me subjektet ligjore dhe private;
- h) Barazia dhe proporcionaliteti;
- i) Përgjegjësia në marrjen e vendimeve;
- j) Transparenca.

Llojet e pasurisë brenda kategorisë "Toka" që vlerësohen sipas kësaj metodologjie përfshijnë:

- a) Parcelat e tokës, të ndara në nënkategori për: i) tokë, ii) sheshe, iii) kanale, iv) rrugë, v) parcela turistike, vi) tokë industriale;
- b) Tokë bujqësore, e ndarë në: i) ara, ii) ullishte, iii) vreshta, iv) pemëtoje, v) toka djerrë që përfshihen në fondin e tokës bujqësore;
- c) Pyje, livadhe dhe kullota;
- d) Tokë pyjore;
- e) Tokë djerrë.

Grupimi i të dhënave

1. Zyra e Regjistrimit të Pasurive të Paluajtshme përditëson çdo muaj të dhënat mbi vlerat e kontratave të shitjes. Gjatë tre muajve të fundit të çdo viti, ajo përgatit një përmbledhje vjetore të kontratave të regjistruara gjatë vitit të kaluar për të gjitha llojet e pasurive të paluajtshme, të organizuara sipas zonave kadastrale brenda secilit rreth.
2. Çdo vit, Zyra e Regjistrimit të Pasurive të Paluajtshme i dorëzon të dhënat e përpunuara Agjencisë së Kthimit dhe Kompensimit të Pronave. Këto të dhëna, të paraqitura në një format të standardizuar, përfshijnë: zonën kadastrale, numrin e parcelës, datën e kontratës, llojin e pronës, çmimin e shitjes dhe sipërfaqen në metra katrorë. Përpunimi i të dhënave përfshin hapat e mëposhtëm:
 - a) Identifikimi i çmimeve minimale dhe maksimale të kontratave të shitjes për çdo kategori prone brenda zonës kadastrale;
 - b) Llogaritja e çmimit mesatar të kontratave të shitjes për çdo kategori prone në zonën kadastrale;
 - c) Përfshirja fillestar e 5% më të ulët dhe 5% më të lartë të vlerave të kontratave të shitjes; nëse ky përfshirje nuk mundëson një llogaritje të besueshme, atëherë përfshihen 10% më të ulët dhe 10% më të lartë;
 - d) Përcaktimi i modës, ose vlerës më të shpeshtë, për çdo kategori prone brenda zonës kadastrale, bazuar në numrin total të kontratave;
 - e) Llogaritja e çmimit mesatar për metër katror bazuar në numrin total të kontratave, që përfaqëson vlerën mesatare të transaksionit për një lloj prone brenda një zone kadastrale ose një grupi zonash kadastrale;
 - f) Finalizimi i llogaritjes së vlerës për pasurinë e paluajtshme. A minimum of three real estate sales contracts is required for each cadastral area, subdivision, or grouping to determine property values. In such cases, the property value is set equal to the average sales contract price.
3. Nëse nuk ka transaksione për një kategori të caktuar prone brenda një zone kadastrale apo nënndarjeje të saj, përcaktimi i vlerës do të bazohet në një metodë indirekte. Kjo metodë grupon kontratat e shitjes nga niveli më i afërt i disponueshëm në këtë rend: bashkia, grupi i bashkive dhe qarku, për atë kategori prone.

4. Mesatarja e ponderuar e vlerave të nxjerra nga kontratat e shitjes përfaqëson çmimin e tokës sipas metodës së drejtpërdrejtë të tregut.

Metodologjia për llogaritjen e vlerës së tokës bujqësore

Me mbështetjen e Njesisë Zbatuese të Projektit (NjZP) të Vlorë-Hani i Hotit/HSH, iu kërkua zyrtarisht Agjencisë Shtetërore të Kadastrës të dhëna mbi të gjitha transaksionet e shitjes së pasurive të paluajtshme të kryera gjatë vitit 2023 dhe deri në Shtator 2024. Kërkesa specifikonte vlerat e transaksioneve, numrat e zonave kadastrale, numrat e parcelave, numrat e pasurive, sipërfaqen e shitur dhe datat e kontratave të shitjes. Paralelisht, Drejtoria Rajonale e Administrimit dhe Mbrojtjes së Tokës u kërkua për të njëjtat të dhëna me qëllim verifikimin dhe krahasimin e informacionit. Pasi u morën, të dhënat u përpunuan sipas metodologjisë për vlerësimin e transaksioneve të tokave bujqësore, pyjore dhe kullotave.

Grupimi i të dhënave

U krijuan dy grupe të dhënash:

(i) *Grupimi sipas Zonës Kadastrale*: Të dhënat u grupuan sipas zonave kadastrale, ku secila zonë përfaqëson toka me karakteristika dhe potencial prodhues të ngjashëm. Faktorët që ndikojnë në çmimin e tokës bujqësore, si afërsia me tregjet, infrastruktura, sistemi i ujitjes dhe kullimit, ishin të ngjashëm për të gjitha parcelat brenda secilës zonë. Edhe pse parcelat individuale mund të ndryshojnë në kapacitetin e tokës, zona më e gjerë e projektit ka përshtatshmëri të qëndrueshme në terma të klimës dhe faktorëve të tjerë mjedisorë. Të dhënat e grupuara përfshijnë parcela brenda një distance mesatare prej ±500 metrash nga aksi i segmentit hekurudhor.

(ii) *Grupimi sipas Potencialit Prodhues (Aftësisë së Tokës)*: Të dhënat u grupuan gjithashtu në bazë të potencialit prodhues duke përdorur një sistem klasifikimi të tokës (Boniteti), i zhvilluar nga Instituti i Studimeve të Tokës (1987). Ky klasifikim rendit pjellorinë e tokës në 10 kategori, ku Kategoria 1 është më pjellorja dhe Kategoria 8 më pak pjellorja. Kategoritë 9 dhe 10 përfaqësojnë toka jopjellore (zona shkëmbore ose me baltë që nuk përbëjnë tokë në kuptimin biologjik).

7.6.3. Vlerësimi i strukturave

Qasja e Kostos zbatohet për ndërtesat/struktura të prekura që janë identifikuar, dhe reflekton një vlerësim zëvendësimi dhe kompensimi për strukturat/ndërtesat. Vlera e përftuar përmes kësaj metode përfaqëson koston e blerjes ose ndërtimit të një strukture tjetër me sipërfaqe dhe cilësi të ngjashme ose më të mirë se struktura e prekur, ose të riparimit të një strukture të dëmtuar pjesërisht, duke përfshirë koston e punës dhe tarifat e kontraktorëve. Kostot shtesë të lidhura me shpenzimet/tarifat administrative dhe taksat e transferimit do të përfshihen në kompensim për të përmbushur kriteret e koston së zëvendësimit.

Megjithatë, për pronat rezidenciale, nëse në ndonjë zonë të veçantë çmimi për metër katror i llogaritur sipas kësaj qasjeje është më i ulët se çmimet e përcaktuara në VKM nr. 457/2023, të përdorura nga Agjencia e Shpronësimeve për të përcaktuar kompensimin për banesat, do të zbatohen çmimet sipas VKM-së. Kjo siguron që Personit të Prekur nga Projekti t'i jepet vlera më e favorshme.

Një përmbledhje e kostove të ndërtimit dhe taksave ose tarifave të tjera të lidhura me një ndërtesë të re paraqitet në tabelën më poshtë.

Tabela 27: Përmbledhje e kostove të ndërtimit dhe taksave

Kosto e zëvendësimit për ndërtesat	
Kosto Ndërtese	
Kosto e ndërtimit	Kostot për njësi për ndërtimin të siguruara me UCM 3/2016 janë indeksuar me një rritje prej 15.4% të kostove të ndërtimit që nga viti 2016 (indeksi i kostove të ndërtimit nga INSTAT)
Kostot shitesë, të aplikueshme vetëm në rastin ndërtesa që duhet të zëvendësohet tërësisht	
Punë të jashtme	Zakonisht 2% - 6% në varësi të shkallës së kompleksitetit
Kosto të tjera (% e kostos së ndërtimit)	Fondi rezervë, etj. 2% - 3%
Përfshirë TVSH-ja	20% e kostos së ndërtesës
Infrastruktura dhe Lejet	Taksa e Bashkise 4% -8%, në varësi të bashkisë
Tarifat profesionale	Zakonisht 4% - 8 % në varësi të shkallës së kompleksitetit
Fitimi i zhvilluesit (% e kostos)	Zakonisht 15 - 20% në varësi të shkallës së kompleksitetit dhe marrëveshjes me pronarin/ët.

Vlerat e kompensimit për strukturat dytësore llogariten sipas kostos për zëvendësimin e tyre, duke iu referuar çmimeve të miratuara sipas manualeve të artikujve të punimeve të ndërtimit (2015). Këto çmime janë indeksuar me indeksin e rritjes së kostove të ndërtimit nga viti 2015 deri në tremujorin e tretë të vitit 2023, sipas botimeve nga Instituti i Statistikave (INSTAT).

Bazuar në parimet e Planit të Risistemimit, nuk është aplikuar asnjë ulje e vlerës për amortizimin.

7.6.4. Vlerësimi i kulturave vjetore dhe shumëvjeçare

Përpara ndërtimit, të gjithë pronarët e tokave duhet të kompensohen për çdo dëmtim të kulturave vjetore të mbjella në sipërfaqet që do të përdoren përhershëm, si dhe për çdo pemë frutore që do të hiqen. Pas inventarizimit të aseteve të prekura, është përgatitur një listë që detajon llojet e pemëve frutore dhe kulturave vjetore që do të kompensohen, së bashku me vlerat e tyre të zëvendësimit. Zona e projektit ndodhet brenda zonës së parë ekologjike, duke nënkuptuar që çdo lloj bime do të ketë një vlerë zëvendësimi të vetme, pasi përshtatshmëria e tokës është uniforme në të gjithë zonën.

Vlerat e zëvendësimit bazohen në fitimin vjetor të kulturave vjetore dhe shumëvjeçare. Fitimi vjetor për këto kultura, i përcaktuar nga zona agro-ekologjike dhe kategoria e tokës, llogaritet si ndryshimi midis të ardhurave dhe shpenzimeve. Kompensimi aplikohet në raste të tokave të dhëna me qira, humbjes së prodhimit për shkak të punimeve të ndërtimit, ose paaftësisë për të mbjellë kultura në zonat e prekura.

Dy kategori kompensimi llogariten:

- Dëmtimi i kulturave të mbjella (vjetore ose shumëvjeçare), i barabartë me fitimin vjetor;
- Dëmtimi i kulturave shumëvjeçare, si pemët frutore (p.sh., ullinj, mollë, dhe vreshta), i barabartë me fitimin vjetor plus fitimi i humbur.

Fitimi i humbur përfshin (i) kostot për ngritjen e një pemëtarie të re, rimbjelljen dhe (ii) shpenzimet për kujdesin e pemëve të reja deri në arritjen e moshës së pemëtarisë të dëmtuar nga ndërtimi (ose shpenzimet për kujdesin kulturor për rritjen e pemëve, të shumëzuara me numrin e viteve të nevojshme për të arritur prodhimin e plotë).

Kulturat Vjetore

Për kulturat vjetore, vlera e zëvendësimit është e barabartë me diferencën midis të ardhurave dhe shpenzimeve dhe shumëzohet me numrin e viteve të kompensatës. Formula është si më poshtë:

$$\text{Vlera e zëvendësimit} = \text{Fitimi vjetor} * \text{Numri i viteve}$$

Për më tepër, sipas kërkesave të Standardeve Ndërkombëtare, në vlerën e llogaritur më sipër duhet të shtohen kostot e transaksionit.

Vlerat e zëvendësimit janë llogaritur për kulturat kryesore të gjetura në censusin/inventarin e bimëve të mbjella përgjatë segmentit të hekurudhës. Shpenzimet (kostot) janë të bazuara në llogaritjet e kulturave (kostot themelore, inputet, puna, etj.) të llogaritura nga ekspertët e autoriteteve të qeverisjes vendore të asistuar nga ekspertët e Agjencive Rajonale të Ekstensionit Bujqësor. Llogaritjet janë të bazuara në mënyrën (vlerat më të shpeshta që ndodhin nga të dhënat AREB). Vlerat e zëvendësimit të paraqitura janë për një hektar ose një metër katror për një vit. Në rast se kompensimi kërkohet për më shumë se një vit, vlera shumëzohet me numrin e viteve

Kulturat Shumëvjeçare

Metodologjia për kompensimin e kulturave shumëvjeçare për interes publik është e bazuar në Udhëzimin e Ministrisë së Bujqësisë dhe Mbrojtjes së Konsumatorit Nr. 1, datë 5.10.2000: "Për kriteret teknike për llogaritjen e vlerës së pemëve frutore që shpronësohen për interes publik" dhe në raste kur mungojnë treguesit e deklaruar të shitjes dhe blerjes, sipas VKM 138, datë 23.3.2000: "Për kriteret teknike të vlerësimit dhe llogaritjet masive për kompensimin e pasurive të shpronësuara private dhe pasurive të amortizuara dhe të drejtave të palëve të treta në interes publik".

Formula e përdorur për llogaritjen e vlerës së zëvendësimit për kulturat shumëvjeçare është si më poshtë:

$$\text{Vlera e zëvendësimit} = \text{Fitimi vjetor} + \text{Kostot e rimbjelljes} + \text{Kostot e mirëmbajtjes gjatë periudhës së restaurimit (ose deri në prodhim)} + \text{Fitimi i munguar (humbja e prodhimit kumulativ gjatë periudhës së restaurimit)}$$

Faktorët që ndikojnë në kompensimin për kulturat shumëvjeçare (pemët) përfshijnë:

- Lloji i kulturave shumëvjeçare (pemëve);
- Rendimenti (prodhimi);
- Mosha e pemës;
- Cikli i prodhimit/jetës së pemës;
- Çmimi në treg;
- Shpenzimet e prodhimit; dhe
- Të tjera (si vendndodhja, kushtet klimatike, infrastruktura ujitëse etj.).

Siç mund të shihet, llogaritja e vlerave zëvendësuese për pemët frutore (duke përfshirë vreshtat, ullinjë, agrumet dhe arrorët) është më e ndërlikuar sesa për kulturat njëvjeçare, për shkak të ciklit të tyre jetësor shumëvjeçar. Ky cikël jetësor mund të ndahet në katër faza, të cilat dallojnë mes tyre në aspektin e prodhimit (rendimentit):

- Faza 0 – quhet gjithashtu Faza e fidanit ose Pemë çerdheje (viti i parë i mbjelljes).
- Faza 1 – quhet Faza e rritjes së kulturës – Jo produktive (pa prodhim).
- Faza 2 – Faza e rritjes së rendimentit ose Prodhim i ri (rendiment në rritje – prodhim i reduktuar krahasuar me fazën e maturimit).

- Faza 3 – Faza e prodhimit të plotë ose Maturiteti (rendiment maksimal dhe i qëndrueshëm – pema arrin kapacitetin e saj të plotë prodhues).
- Faza 4 – Faza e rënies së rendimentit ose Plakja (rendimenti i pemës fillon të bjerë ndërsa plakët, deri sa nuk është më ekonomiksht e leverdishme për prodhim).

Kohëzgjatja e secilës fazë ndryshon ndjeshëm midis kulturave shkurre/frutore, ndaj një qasje unike nuk është e mundur.

Rendimentet mesatare dhe maksimale për një periudhë 5-vjeçare janë përcaktuar bazuar në të dhënat statistikore të siguruar nga Agjencitë Rajonale të Ekstensionit Bujqësor (AREB) të Tiranës, Lezhës dhe Shkodrës, të cilat mbulojnë njësitë administrative të prekura. Këto rendimente janë krahasuar gjithashtu me të dhëna të fundit nga parcelat testuese të monitoruara nga Qendrat e Transferimit të Teknologjive Bujqësore (QTTB), vëzhgime në terren dhe intervista me agronomë me përvojë në zonat e prekura (për kultura të veçanta).

Të ardhurat dhe shpenzimet (kostot e prodhimit) janë llogaritur kryesisht duke përdorur llogaritë e kulturave që mbahen nga AREB, të cilat mbajnë evidenca nga librat e kontabilitetit bujqësor të fermave.

Fitimi neto (ose kthimi) llogaritet si diferenca midis të ardhurave dhe shpenzimeve. Vlera e zëvendësimit përfshin fitimin vjetor për pemët që janë në prodhim, pas periudhës së miratuar nga Ministria e Bujqësisë dhe VKM. Kostot e mirëmbajtjes gjithmonë shtohen në vlerën e zëvendësimit, qoftë kur pemët janë ende duke u rritur, apo tashmë në prodhim.

Kostot e mirëmbajtjes (ose kujdesi kulturor) bazohen në vitin e parë dhe rriten gradualisht ndërsa pema arrin moshën e plotë: në vitin e parë, këto kosto janë 60% të kostos së mirëmbajtjes për një pemë të rritur; në vitin e dytë, 80%; dhe në vitin e tretë, 90%. Me fjalë të tjera, kostot e mirëmbajtjes janë 40% më të ulëta sesa ato për një pemë të rritur në vitin e parë, 20% më të ulëta në vitin e dytë, dhe 10% më të ulëta në vitin e tretë. Këto kosto rriten deri sa pema të arrijë prodhimin e plotë, dhe pas kësaj, kostot e mirëmbajtjes mbeten konstante gjatë periudhës së prodhimit.

Prodhimi i humbur i akumuluar është zero deri në momentin kur pema fillon të japë prodhim. Pasi hyn në prodhim, humbja e akumuluar e prodhimit llogaritet si fitimi (profiti) i shumëzuar me numrin e viteve të nevojshme që pema të arrijë prodhimin e plotë, minus fitimin që fermeri realizon gjatë viteve kur pema është në një fazë të re, pjesërisht produktive. Vlera e zëvendësimit përfshin fitimin neto për vitin e rimbjelljes, koston e rimbjelljes, kostot e mirëmbajtjes dhe prodhimin e humbur të akumuluar.

Është thelbësore që këto vlera të rregullohen në terren për të marrë parasysh ndryshimet në kujdesin agronomik, cilësinë përfundimtare të produktit, preferencat e tregut për varietetin e frutave dhe faktorë të tjerë. Vlerat e zëvendësimit për kulturat shkurre/frutore sipas zonave të përmendura më sipër jepen në [seksionin 7.7.2](#).

7.7. Normat/Vlerat e kompensimit të projektit

7.7.1. Normat e blerjes së përhershme të tokës së projektit

Normat e çmimeve për tokën bujqësore dhe urbane janë llogaritur duke përdorur metodologjinë e vlerësimit të tokës të përshkruar në [Seksionet 7.6.1](#) dhe [7.6.2](#). Llogaritjet janë bazuar në të dhëna të mbledhura nga ASHK, duke përfshirë kostot e transaksioneve të regjistruara nga tremujori i tretë i vitit 2023 deri në tremujorin e tretë të vitit 2024, si dhe të dhëna mbi çmimet e shitjes (listimet) të siguruar nga subjekte private që operojnë në sektorin e pasurive të paluajtshme komerciale, siç tregohet në Aneksin 13.

Për tokën bujqësore, është marrë në konsideratë kategoria e tokës, e cila pasqyron potencialin prodhues të tokës. Ndërsa për tokën urbane, janë marrë në konsideratë dispozitat e Planit të Përgjithshëm Vendor (PPV). Si rezultat, tokat urbane janë nënkategorizuar më tej në bazë të kategorive përkatëse të planifikimit hapësinor dhe koeficientëve përkatës të zhvillimit.

Normat e çmimeve të llogaritura për tokën bujqësore dhe atë urbane paraqiten më poshtë në Tabelën 28 dhe Tabelën 29, përkatësisht.

Tabela 28: Normat e kompensimit për tokën bujqësore

Qarku	Bashkia	Fshati	Zona Kadastrale	Kategoria e Tokës	Çmimi ³¹ (Lekë/m ²)	Çmimi (Euro ³² /m ²)
Tiranë	Vorë	Marqinet	2605	III	557.6	5.69
Tiranë	Vorë	Kodër Vorë	2183	III	557.6	5.69
Tiranë	Vorë	Muçaj	2726	II	581.5	5.94
Tiranë	Vorë	Shargë	3319	II	581.5	5.94
Tiranë	Vorë	Prezë	3049	II	581.5	5.94
Tiranë	Vorë	Ahmetaq	1006	II	581.5	5.94
Durrës	Krujë	Budull	1299	III	355.0	3.63
Durrës	Krujë	Bubq	1294	III	355.0	3.63
Durrës	Krujë	Mazhe e Madhe	2621	III	355.0	3.63
Durrës	Krujë	Murqinë	2742	III	355.0	3.63
Durrës	Krujë	Derven	1475	II	663.5	6.78
Durrës	Krujë	Gramëz	1840	II	663.5	6.78
Durrës	Krujë	Kodër Thumanë	2182	II	663.5	6.78
Durrës	Krujë	Thumanë	3599	II	663.5	6.78
Durrës	Krujë	Bushnesh	1332	II	663.5	6.78
Lezhë	Kurbini	Drojë	3976	II	537.3	5.49
Lezhë	Kurbini	Shpërthet	3412	II	537.3	5.49
Lezhë	Kurbini	Mamurras	2586	II	537.3	5.49
Lezhë	Kurbini	Fushë-Mamurras	1676	II	537.3	5.49
Lezhë	Kurbini	Gjorm	1768	II	537.3	5.49
Lezhë	Kurbini	Laç (fshat)	2365	II	537.3	5.49
Lezhë	Kurbini	Shullaz	3441	II	537.3	5.49
Lezhë	Kurbini	Mal Bardhë	2580	II	537.3	5.49
Lezhë	Kurbini	Milot	2693	II	537.3	5.49
Lezhë	Lezhë	Pllanë	2995	IV	327.7	3.35
Lezhë	Lezhë	Zejmen	3901	IV	327.7	3.35
Lezhë	Lezhë	Markatomaj	2604	IV	327.7	3.35
Lezhë	Lezhë	Spiten	3502	IV	327.7	3.35
Lezhë	Lezhë	Tresh	3641	IV	327.7	3.35
Lezhë	Lezhë	Manati	2588	IV	327.7	3.35
Lezhë	Lezhë	Grykë Manati	1875	IV	327.7	3.35
Lezhë	Lezhë	Ishull Lezhë	1986	III	416.2	4.25
Lezhë	Lezhë	Ishull Shëngjin	1987	II	588.9	6.01
Lezhë	Lezhë	Mërq	2660	IV	327.7	3.35

³¹ Norma e çmimit në Lekë duhet të përdoret nga Agjencia e Shtetërore e Shpronësimit për llogaritjen e shumës së kompensimit për individët që ndikohen (PAP).

³² Kursi i këmbimit: 1 Euro = 98 Lekë (norma mesatare për tremujorin e 4-të të vitit 2024)

Qarku	Bashkia	Fshati	Zona Kadastrale	Kategoria e Tokës	Çmimi ³¹ (Lekë/m ²)	Çmimi (Euro ³² /m ²)
Lezhë	Lezhë	Rraboshtë	3202	IV	327.7	3.35
Lezhë	Lezhë	Kallmet i Madh	2053	IV	327.7	3.35
Lezhë	Lezhë	Kallmet i Vogël	2054	IV	327.7	3.35
Lezhë	Lezhë	Piraj	2964	IV	327.7	3.35
Lezhë	Lezhë	Troshan	3650	IV	327.7	3.35
Lezhë	Lezhë	Fishtë	1624	IV	327.7	3.35
Lezhë	Lezhë	Baqel	1096	IV	327.7	3.35
Lezhë	Lezhë	Krajnë	2263	IV	327.7	3.35
Shkodër	Vau i Dejës	Nënshat	2778	III	405.1	4.14
Shkodër	Vau i Dejës	Hajmel	1920	III	405.1	4.14
Shkodër	Vau i Dejës	Naraç	2763	III	405.1	4.14
Shkodër	Vau i Dejës	Kaç	2015	III	405.1	4.14
Shkodër	Vau i Dejës	Mjedë	2702	III	405.1	4.14
Shkodër	Vau i Dejës	Spathare	3498	III	405.1	4.14
Shkodër	Shkodër	Ganjollë	1690	III	405.1	4.14
Shkodër	Shkodër	Juban	2008	III	405.1	4.14
Shkodër	Shkodër	Vukatanë	3838	III	405.1	4.14
Shkodër	Shkodër	Guri i Zi	1898	III	405.1	4.14
Shkodër	Shkodër	Rrence	3168	III	405.1	4.14
Shkodër	Shkodër	Golem	1790	III	397.9	4.07
Shkodër	Shkodër	Grudë e Re	1869	III	397.9	4.07
Shkodër	Shkodër	Shtoj i ri	3428	III	397.9	4.07
Shkodër	Shkodër	Shtoj i Vjetër	3429	III	397.9	4.07
Shkodër	Malësi e Madhe	Boriç i Vogël	1245	III	310.6	3.17
Shkodër	Malësi e Madhe	Boriç i Madh	1244	III	310.6	3.17
Shkodër	Malësi e Madhe	Grile	1864	IV	310.6	3.17
Shkodër	Malësi e Madhe	Omaraj	2827	IV	310.6	3.17
Shkodër	Malësi e Madhe	Grude-Fushë	1870	IV	310.6	3.17
Shkodër	Malësi e Madhe	Gjormë	1766	IV	310.6	3.17
Shkodër	Malësi e Madhe	Ktosh	2299	IV	310.6	3.17
Shkodër	Malësi e Madhe	Demiraj	1465	IV	310.6	3.17
Shkodër	Malësi e Madhe	Dobër	1493	IV	310.6	3.17
Shkodër	Malësi e Madhe	Bogiç-Palvar	1238	IV	310.6	3.17
Shkodër	Malësi e Madhe	Pjetroshan	2977	IV	310.6	3.17
Shkodër	Malësi e Madhe	Bajzë	3982	IV	310.6	3.17
Shkodër	Malësi e Madhe	Ivanaj	1989	IV	310.6	3.17
Shkodër	Malësi e Madhe	Vukpalaj	3841	IV	310.6	3.17
Shkodër	Malësi e Madhe	Hot	1964	IV	310.6	3.17

Tabela 29: Shkallët e kompensimit për tokën urbane

Qarku	Bashkia	Fshati	Zona Kadastrale	Nën-Zona	Çmimi ³³ (Lekë/m ²)	Çmimi (Euro/m ²)
Tiranë	Vorë	Marqinet	2605	VO1	2,975	30.36
Tiranë	Vorë	Kodër Vorë	2183	VO2	6,290	64.18
Tiranë	Vorë	Mucaj	2726	VO2	6,290	64.18
Tiranë	Vorë	Shargë	3319	VO2	6,290	64.18
Tiranë	Vorë	Prezë	3049	VO3	4,760	48.57
Tiranë	Vorë	Prezë	3049	VO4	6,073	61.97
Tiranë	Vorë	Prezë	3049	VO5	6,035	61.58
Tiranë	Vorë	Ahmetaq	1006	VO4	6,073	61.97
Tiranë	Vorë	Ahmetaq	1006	VO5	6,035	61.58
Durrës	Krujë	Budull	1299	KR1	1,955	19.95
Durrës	Krujë	Bubq	1294	KR1	1,955	19.95
Durrës	Krujë	Mazhë e Madhe	2621	KR1	1,955	19.95
Durrës	Krujë	Murqinë	2742	KR1	1,955	19.95
Durrës	Krujë	Murqinë	2742	KR2	1,955	19.95
Durrës	Krujë	Derven	1475	KR2	1,955	19.95
Durrës	Krujë	Gramëz	1840	KR2	1,955	19.95
Durrës	Krujë	Kodër Thumanë	2182	KR2	1,955	19.95
Durrës	Krujë	Thumanë	3599	KR2	1,955	19.95
Durrës	Krujë	Bushnesh	1332	KR2	1,955	19.95
Lezhë	Kurbin	Drojë	3976	KU1	2,975	30.36
Lezhë	Kurbin	Shpërthet	3412	KU1	2,975	30.36
Lezhë	Kurbin	Mamurras	2586	KU1	2,975	30.36
Lezhë	Kurbin	Fushë-Mamurras	1676	KU1	2,975	30.36
Lezhë	Kurbin	Gjorm	1768	KU1	2,975	30.36
Lezhë	Kurbin	Gjorm	1768	KU2	1,955	19.95
Lezhë	Kurbin	Laç (Fshat)	2365	KU2	1,955	19.95
Lezhë	Kurbin	Shullaz	3441	KU2	1,955	19.95
Lezhë	Kurbin	Mal Bardhë	2580	KU2	1,955	19.95
Lezhë	Kurbin	Milot (qytet)	2693	KU2	1,955	19.95
Lezhë	Lezhë	Pllanë	2995	LE1	1,649	16.83
Lezhë	Lezhë	Zejmen	3901	LE1	1,649	16.83
Lezhë	Lezhë	Zejmen	3901	LE2	1,649	16.83
Lezhë	Lezhë	Markatomaj	2604	LE2	1,649	16.83
Lezhë	Lezhë	Spiten	3502	LE2	1,649	16.83
Lezhë	Lezhë	Tresh	3641	LE1	1,649	16.83
Lezhë	Lezhë	Tresh	3641	LE2	1,649	16.83
Lezhë	Lezhë	Manati	2588	LE2	1,649	16.83
Lezhë	Lezhë	Grykë Manati	1875	LE2	1,649	16.83
Lezhë	Lezhë	Ishull Lezhë	1986	LE2	1,649	16.83
Lezhë	Lezhë	Ishull Lezhë	1986	LE3	1,969	20.09
Lezhë	Lezhë	Ishull Shëngjin	1987	LE4	1,958	19.98
Lezhë	Lezhë	Lezhë 1 (qytet)	8631	LE5	8,511*	86.85
Lezhë	Lezhë	Lezhë 2 (qytet)	8632	LE5	8,511*	86.85

³³ Nëse çmimi shoqërohet me simbolin (*), kjo tregon se është aplikuar vlera e përcaktuar sipas VKM 89/2016, pasi çmimi i llogaritur për nënzonën duke përdorur Metodën e Zhvillimit për Tokën Urbane ka rezultuar më i ulët.

Klienti: Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim
Përfituesi: Hekurudha Shqiptare Sh.a.
Projekti: Rehabilitimi i Linjës Hekurudhore Vorë-Hani i Hotit

Qarku	Bashkia	Fshati	Zona Kadastrale	Nën-Zona	Çmimi ³³ (Lekë/m ²)	Çmimi (Euro/m ²)
Lezhë	Lezhë	Mërq	2660	LE6	1,244	12.69
Lezhë	Lezhë	Rraboshtë	3202	LE6	1,244	12.69
Lezhë	Lezhë	Kallmet i Madh	2053	LE6	1,244	12.69
Lezhë	Lezhë	Kallmet i Vogël	2054	LE6	1,244	12.69
Lezhë	Lezhë	Piraj	2964	LE6	1,244	12.69
Lezhë	Lezhë	Troshan	3650	LE6	1,244	12.69
Lezhë	Lezhë	Fishtë	1624	LE6	1,244	12.69
Lezhë	Lezhë	Baqel	1096	LE6	1,244	12.69
Lezhë	Lezhë	Krajnë	2263	N/A	1,200	12.24
Shkodër	Vau i Dejës	Nënshat	2778	N/A	1,200	12.24
Shkodër	Vau i Dejës	Hajmel	1920	VD1	1,200	12.24
Shkodër	Vau i Dejës	Naraç	2763	VD2	1,200	12.24
Shkodër	Vau i Dejës	Kaç	2015	VD2	1,200	12.24
Shkodër	Vau i Dejës	Mjedë	2702	VD2	1,200	12.24
Shkodër	Vau i Dejës	Spathare	3498	VD2	1,200	12.24
Shkodër	Shkodër	Ganjollë	1690	SH1	2,300	23.47
Shkodër	Shkodër	Juban	2008	SH1	2,300	23.47
Shkodër	Shkodër	Vukatanë	3838	SH1	2,300	23.47
Shkodër	Shkodër	Guri i Zi	1898	SH1	2,300	23.47
Shkodër	Shkodër	Rrencë	3168	SH1	2,300	23.47
Shkodër	Shkodër	Shkodër 4 (qytet)	8594	SH2	12,223*	124.72
Shkodër	Shkodër	Shkodër 4 (qytet)	8594	SH3	12,223*	124.72
Shkodër	Shkodër	Shkodër 3 (qytet)	8593	SH2	8,511*	86.85
Shkodër	Shkodër	Shkodër 3 (qytet)	8593	SH3	9,221	94.09
Shkodër	Shkodër	Shkodër 3 (qytet)	8593	SH4	8,511*	86.85
Shkodër	Shkodër	Golem	1790	SH4	4,922	50.22
Shkodër	Shkodër	Golem	1790	SH5	3,101	31.64
Shkodër	Shkodër	Golem	1790	SH7	2,069	20.90
Shkodër	Shkodër	Grudë e Re	1869	SH6	3,101	31.64
Shkodër	Shkodër	Grudë e Re	1869	SH7	2,069	20.90
Shkodër	Shkodër	Shtoj i ri	3428	SH6	3,101	31.64
Shkodër	Shkodër	Shtoj i ri	3428	SH7	2,069	20.90
Shkodër	Shkodër	Shtoj i Vjetër	3429	SH7	2,069	20.90
Shkodër	Malësi e Madhe	Boriç i Madh	1244	MM1	1,200	12.24
Shkodër	Malësi e Madhe	Omaraj	2827	MM2	1,100	11.22
Shkodër	Malësi e Madhe	Grudë-Fushë	1870	MM2	1,100	11.22
Shkodër	Malësi e Madhe	Gjormë	1766	MM2	1,100	11.22
Shkodër	Malësi e Madhe	Ktosh	2299	MM2	1,100	11.22
Shkodër	Malësi e Madhe	Koplik (qytet)	2220	MM3	2,100	21.43
Shkodër	Malësi e Madhe	Bajzë	3982	MM4	600	6.12
Shkodër	Malësi e Madhe	Ivanaj	1989	MM4	600	6.12
Shkodër	Malësi e Madhe	Vukpalaj	3841	MM4	600	6.12

7.7.2. Vlerat e kulturave bujqësore vjetore dhe shumëvjeçare

Vlerat e kompensimit për kulturat njëvjeçare dhe shumëvjeçare janë llogaritur bazuar në kategorizimin e kulturave, duke përdorur metodologjinë e përshkruar në [seksionin 7.6.4](#) . Këto vlera paraqiten në tabelat më poshtë.

Tabela 30: Vlerat e kompensimit për kulturat vjetore

Kultura Bujqësore	Vlera e zëvendësimit (Lekë/m2/vit)
Grurë	11.00
Misër	15.05
Elb	8.80
Grurë i fortë	4.95
Tërshërë	28.50
Jonxhë	47.00
Tërfil	13.50
Foragjere të gjelbra	4.85
Misër foragjer	5.00
Lakra foragjere	18.50
Foragjere të thata	14.50
Panxhar foragjere	4.60
Fara Soje	11.75
Fasule	42.00
Patate	115.00
Luledielli	32.40
Duhan	218.00
Domate fushe	209.00
Spec fushe	125.00
Kastravec fushe	198.00
Shalqi	65.00
Pjepër	58.00
Patëllxhan	169.00
Bamie	95.00
Fasule të gjelbra	85.00
Bizele	65.50
Fasule Faba	63.40
Thjerrëza	33.40
Hudhër	54.00
Qepë e njomë	37.00
Qepë e thatë	54.00
Presh	105.00
Karrotë	39.50
Marule	24.00
Spinaq	77.00
Lakër	120.00
Lulelakër & brokoli	44.40
Selino	55.50
Rrepë	84.20
Çikore	81.00
Sherbelë	61.00
Trumzë	68.50
Çaj mali	71.80

Tabela 31: Vlerat e kompensimit të kulturave shumëvjeçare

Kultura Bujqësore	Mosha (vite)	Çmimi (Lekë/m2)	Çmimi (Lekë/rrënjë)
Bajame	0-1	55.2	1,105
Bajame	2-4	82.5	1,650
Bajame	>5	451.3	9,026
Mollë e Ekstensive	0-1	102.8	2,569
Mollë e Ekstensive	2-5	122.3	3,058
Mollë e Ekstensive	6-9	309.9	7,747
Mollë e Ekstensive	9-25	740.4	18,511
Mollë e Ekstensive	>25	516.9	12,922
Mollë Intensive	0-1	205.2	1,710
Mollë Intensive	2	270.5	2,254
Mollë Intensive	3	358.4	2,987
Mollë Intensive	4	612.3	5,102
Mollë Intensive	5-20	1,007.6	8,397
Mollë Intensive	>20	657.6	5,480
Kajsi	0-1	79.5	1,987
Kajsi	2-5	107.0	2,675
Kajsi	>5	462.3	11,559
Manaferë	0-1	202.3	607
Manaferë	2-3	293.3	881
Manaferë	4-10	447.4	1,343
Qersh	0-1	75.2	1,881
Qersh	2-4	115.6	2,889
Qersh	>5	821.4	20,534
Thanë	0-5	n/a	1,000
Thanë	>5	n/a	1,500
Fik	<5	447.2	1,200
Fik	>5	192.1	3,842
Lajthi	0-1	109.9	1,832
Lajthi	2-4	149.3	2,488
Lajthi	>5	537.0	8,949
Xinxife	0-10	n/a	1,500
Xinxife	>10	n/a	2,500
Kivi	4-6	n/a	3,062
Kivi	7-10	n/a	11,645
Kivi	>10	n/a	19,740
Limon	0-1	n/a	3,013
Limon	2-5	n/a	4,229
Limon	>5	n/a	25,118
Mandarin	0-1	154.6	2,576
Mandarin	2-5	209.3	3,488
Mandarin	>5	1,458.5	24,308
Mandarin	0-10		2,000
Mandarin	>10		3,500
Mushmollë	<5		3,000
Mushmollë	5-10		5,000
Mushmollë	>10		8,000
Ulli	0-1	75.4	3,428
Ulli	2-6	230.3	10,466

Klienti: Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim
Përfituesi: Hekurudha Shqiptare Sh.a.
Projekti: Rehabilitimi i Linjës Hekurudhore Vorë-Hani i Hotit

Kultura Bujqësore	Mosha (vite)	Çmimi (Lekë/m2)	Çmimi (Lekë/rrënjë)
Ulli	7-10	558.8	25,400
Ulli	11-100	529.0	31,115
Ulli	>100	626.8	36,872
Portokall	0-1	135.6	3,013
Portokall	2-5	190.3	4,229
Portokall	>5	1,130.3	25,118
Rigon	0 - 1	40.1	n/a
Rigon	2 - 4	87.8	n/a
Rigon	5 - 6	113.1	n/a
Pjeshkë	0-1	107.0	2,676
Pjeshkë	2-3	145.0	3,624
Pjeshkë	4	242.1	6,054
Pjeshkë	5-30	388.7	9,717
Pjeshkë	>30	413.0	10,324
Dardhë	0-1	153.5	2,558
Dardhë	2-5	220.5	3,674
Dardhë	>5	1,283.8	21,396
Pjergull	4-6	n/a	3,062
Pjergull	7-10	n/a	11,645
Pjergull	>10	n/a	19,740
Hurmë	0-4	34.8	870
Hurmë	>5	110.8	2,770
Kumbull	0-1	70.3	1,758
Kumbull	2-4	91.4	2,286
Kumbull	5-30	561.0	14,025
Kumbull	>30	490.2	12,255
Shegë	0-1	83.9	1,865
Shegë	2-5	133.4	2,224
Shegë	>5	188.1	3,135
Ftua	0-5	32.5	976
Ftua	>5	63.7	1,911
Mjedër	0-1	228.3	571
Mjedër	2-3	327.8	819
Mjedër	4 - 10	500.5	1,251
Sherebelë	0 - 1	224.0	n/a
Sherebelë	2 - 4	440.0	n/a
Sherebelë	5 - 6	1,080.0	n/a
Luleshtrydhe	0-1	451.6	n/a
Luleshtrydhe	2-3	1,338.2	n/a
Rrush tavoline	0-1	220.6	n/a
Rrush tavoline	2-3	247.6	n/a
Rrush tavoline	4	395.4	n/a
Rrush tavoline	5-30	618.8	n/a
Rrush tavoline	>30	719.2	n/a
Thymus officinalis	<5	280.0	2,800
Thymus officinalis	5-10	550.0	5,500
Thymus officinalis	>10	1,350.0	13,500
Vresht	0-1	195.0	n/a
Vresht	2-3	222.1	n/a

Kultura Bujqësore	Mosha (vite)	Çmimi (Lekë/m2)	Çmimi (Lekë/rrënjë)
Vresht	4	415.3	n/a
Vresht	5-30	449.0	n/a
Vresht	>30	493.5	n/a
Arrë	0-1	111.2	4,447
Arrë	2-4	119.4	4,777
Arrë	>5	766.8	30,671
Pemë dekorative			
Palmë Dekorative	<3	n/a	3,000
Palmë Dekorative	3-10	n/a	9,000
Palmë Dekorative	>10	n/a	12,000
Eukalipt	<3	n/a	1,200
Eukalipt	3-10	n/a	3,000
Eukalipt	10-20	n/a	6,500
Eukalipt	>20	n/a	9,500
Selvi mesdhetare	<5	n/a	1,500
Selvi mesdhetare	5-15	n/a	4,000
Selvi mesdhetare	>15	n/a	8,500
Lis	0-5	n/a	1,500
Lis	>5	n/a	3,000

7.8. Kostot e transaksionit dhe tarifat shtesë të projektit

7.8.1. Tatimi mbi të ardhurat

Në rastin tonë, tatimi mbi të ardhurat nuk zbatohet në vlerat e kompensimit të llogaritura. Megjithatë, kjo seksion jep informacion mbi tatimin mbi të ardhurat në rastet kur mund të lidhen Marrëveshje Vullnetare midis pronarëve të tokës dhe Agjencisë Shtetërore të Shpronësimeve (ASHSH), pasi ligji lejon ASHSH të hyjë në marrëveshje të tilla.

Sipas Udhëzimit nr. 29, datë 30.07.2018, të lëshuar nga Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve, “Për tatimin mbi transferimin e së drejtës së pronësisë mbi pasuritë e paluajtshme”, transferimi i pronësisë së pasurive të paluajtshme, tokë (tokë urbane ose tokë bujqësore) dhe ndërtesa, tatohet 15 përqind mbi fitimin kapital të realizuar. Individët që transferojnë të drejtën e pronësisë mbi pasurinë e paluajtshme e paguajnë tatimin përpara regjistrimit të aktit të transferimit të pronësisë, në përputhje me aktet dhe procedurat ligjore.

Transferimi i pronësisë përfshin aktin e shitjes, dhurimit apo heqjes dorë nga prona e paluajtshme. Termi “fitimi kapital i realizuar” nënkupton ndryshimin pozitiv midis çmimit të shitjes dhe çmimit të blerjes së pasurisë së paluajtshme, tokës dhe/ose ndërtesës.

Vlera e shitjes së pasurisë së paluajtshme përcaktohet në kontratën noteriale të shitjes, e cila nënshkruhet nga palët (shitës dhe blerës). Kontrata duhet të shprehë sipërfaqen në metra katrorë, çmimin për metër katror dhe vlerën e përgjithshme. Ajo duhet të ketë të bashkëngjitur hartën, planimetrinë dhe dokumentet e tjera që shërbejnë për regjistrimin e pasurisë së paluajtshme.

Në rastet kur pronësia e pasurisë së paluajtshme transferohet për herën e dytë e më tej, për qëllime të llogaritjes së fitimit kapital të realizuar merret ndryshimi midis vlerës së fundit të shitjes dhe vlerës së blerjes të përcaktuar në kontratën e mëparshme për atë pronë.

Pagesa e vlerës së pasurisë që bëhet objekt i kontratës së shitjes vërtetohet pranë Agjencisë Shtetërore të Kadastrës (ASHK), nëpërmjet një prej formave të mëposhtme:

- Mandat pagesa e bankës për transferimin e shumës monetare nga blerësi në llogarinë e noterit;

- Mandat pagesa e bankës për transferimin e shumës monetare nga blerësi në llogarinë bankare të shitësit;
- Kontrata e sipërmarrjes/porosisë midis blerësit dhe shitësit (person fizik/juridik) e shoqëruar me mandat pagesat përkatëse në favor të sipërmarrësit.

7.8.2. Tarifat e noterit publik

Meqenëse noteri ushtron një funksion me interes publik, shpërblimi për shërbimet noteriale është i rregulluar në mënyrë strikte dhe i nënshtrohet tarifave të caktuara. Udhëzimi nr. 22, datë 20.10.2020, i nxjerrë nga Ministria e Financave dhe Ekonomisë, "Për përcaktimin e tarifave të aktit dhe shërbimit noterial", përcakton qartë çmimet për secilin nga aktet noteriale.

Megjithatë, duke qenë se numri dhe lloji i akteve noteriale dhe dokumenteve shoqëruese (duke përfshirë edhe dokumentet e pronësisë) ndryshon nga një rast në tjetrin, është e vështirë të përcaktohet një tarifë fikse për çdo transaksion.

Tabela në vijim paraqet tarifat e akteve kryesore noteriale si dhe tarifat e regjistrimit në Agjencinë Shtetërore të Kadastrës (ASHK). (Kjo tabelë do të përfshijë për shembull: kontratë shitblerjeje, verifikim dokumentacioni, akt dorëzimi, etj., si dhe tarifat e regjistrimit të pronës.)

Tabela 32: Tarifat noteriale të akteve dhe shërbimeve

Lloji i dokumentit	Type of service		
	Tarifat për aktet noteriale ^{*34}	Tarifat e ASHK-së	Tarifa noteriale për shërbimet e ASHK-së
Akti i Trashëgimisë (sipas ligjit)	12,200 Lekë	1,000 Lekë	1,000 Lekë
Prokurë e Posaqme ^{*35}	3,800 Lekë	-	-
Certifikatë Pronësie	-	1,500 Lekë	1,000 Lekë
Hartë Treguese e Regjistrimit (HTR)	-	1,000 Lekë	500 Lekë
Kartela e Regjistrimit të Pasurisë	-	1,000 Lekë	500 Lekë
Kontratë Qiraje	4,400 Lekë	3,500 Lekë ^{*36}	4,000 Lekë
Deklarata e Kompensimit	2,600 Lekë	-	-
Deklaratë me përmbajtje tjetër ^{*37}	2,600 Lekë	1,000 Lekë	600 Lekë

^{34*} Përfshin TVSH-në dhe çmimin e pullës

^{35*} Për prokurë mbi 5 persona tarifa është 6,200 lekë.

^{36*} Vetëm kontrata e qirasë me afat mbi 9 vjet është e detyrueshme për regjistrim.

^{37*} Deklarata me përmbajtje tjetër mund të bëhet për saktësimin e sipërfaqes së parcelës, saktësimin e emrit, humbjen e certifikatës së pronësisë etj.

8. Restaurimi i Jetesës

8.1. Ndikimet në kushtete e jetesës

8.1.1. Ndikimet e shkaktuara nga projekti

Ndikimi i Projektit në jetesën e familjeve që ushtrojnë aktivitete bujqësore pritet të jetë i lehtë, për shkak të shtrirjes së kufizuar të marrjes së përhershme të tokës. Humbja e përhershme e tokës do të vijë kryesisht nga ndërtimi i rrugëve të reja hyrëse, pasi përmirësimet inxhinierike dhe të sigurisë në hekurudhë do të zbatohen në trasenë ekzistues. Megjithatë, humbja e tokës do të jetë pjesore, duke prekur vetëm breza toke. Në asnjë rast projekti nuk do të kërkojë marrjen e përhershme të një parcele të tërë në pronësi ose të përdorur private, as nuk do të lërë ndonjë familje pa ose me shumë pak tokë bujqësore të mbetur.

Ndikimet kryesore negative në jetesë do të ndihen nga ata persona që do të preken në banesat ose bizneset e tyre, duke rezultuar në zhvendosje ekonomike dhe fizike.

Bazuar në analizën e ndikimeve të projektit që lidhen me tokën dhe profilin socio-ekonomik të personave të prekur, janë identifikuar vetëm 16 raste ku sipërfaqja e prekur tejkalon 20% të sipërfaqes së përgjithshme të parcelës, si më poshtë:

- **Në 8 raste**, toka është e pakultivuar (e braktisur) dhe nuk përdoret për ndonjë aktivitet bujqësor apo kullotje, që do të thotë se nuk do të humbasë asnjë burim të ardhurash për këto familje.
- **Në 6 raste**, parcelat e prekura janë relativisht të vogla dhe përdoren për qëllime banimi dhe jo për bujqësi. Pronarët kanë ndërtuar shtëpitë e tyre në këto prona, dhe projekti prek vetëm një pjesë të oborrit, pa shkaktuar humbje të të ardhurave.
- **Në 2 raste**, toka përdoret për qëllime bujqësore dhe do të preken kulturat shumëvjeçare. Megjithatë, në të dyja rastet, pronarët e pronave të prekura kanë deklaruar se të ardhurat nga bujqësia nuk janë burimi i tyre kryesor i jetesës dhe ngastra e prekur nuk është e vetmja tokë që ata zotërojnë ose përdorin brenda zonës së projektit.

Në përgjithësi, edhe kur zona e prekur është më pak se 20% e sipërfaqes totale të parcelës dhe projekti do të ketë ndikim në produktet bujqësore të kultivuara, familjet e anketuara raportojnë të ardhura shumë të ulëta nga bujqësia dhe asnjë prej tyre nuk e deklaron bujqësinë si burim të parë jetese.

Si përfundim, ndikimet e projektit që lidhen me tokën dhe humbjet e të ardhurave nga aktivitetet bujqësore nuk përbëjnë një faktor të rëndësishëm për jetesën e personave të prekur dhe nuk do të rezultojnë në zhvendosje ekonomike që lidhen me tokën.

Nga ana tjetër, ndikimet kryesore të projektit janë mbi struktura si banesa dhe biznese, të cilat do të çojnë në humbje strehimi apo aktiviteti ekonomik për personat e prekur, duke shkaktuar zhvendosje fizike dhe ekonomike. Prandaj, fokusi i aktiviteteve për rehabilitimin e jetesës do të jetë mbi familjet që humbasin banesën dhe biznesin.

Bazuar në inventarin e pasurive, identifikohen kategoritë e mëposhtme:

- **Një total prej 19 strukturash, të kategorizuara si shtëpi, do të preken.**
 - Në 9 raste, banesat ndodhen në prag të ndërhyrjes, ku shmangia e ndikimit mund të arrihet përmes modifikimeve të vogla në projekt, gjatë rishikimit të dizajnit nga kontraktori i ndërtimit.
 - Në 2 raste, shtëpitë nuk janë të banueshme për shkak të dëmtimeve dhe amortizimit, dhe pronarët banojnë në shtëpi të tjera të ndërtuara brenda të njëjtës parcelë.
 - Në 3 raste, pronarët jetojnë jashtë vendit dhe shtëpitë përdoren sezonalisht.
 - Në 5 raste, banesat janë të banuara në mënyrë të përhershme nga familje, si strehimi i tyre kryesor dhe i vetëm.

• **Një total prej 21 strukturash, të kategorizuara si biznese, do të preken:**

- Në 8 raste, bizneset janë në prag të ndërhyrjes, ku shmangia e ndikimit mund të arrihet përmes modifikimeve të vogla në projekt, gjatë rishikimit të dizajnit nga kontraktori i ndërtimit.
- Në 4 raste, bizneset përdoren në mënyrë sezonale.
- Në 9 raste, bizneset janë vazhdimisht aktive dhe pronarët kanë raportuar të ardhurat nga biznesi si burimin e tyre kryesor të jetesës.

8.1.2. Familjet vulnerabël

Grupet vulnerabël përkufizohen si njerëz të cilët, për shkak të identitetit gjinor, përkatësisë etnike, moshës, aftësisë së kufizuar, disavantazhit ekonomik ose statusit social, mund të preken më negativisht nga ndikimet e projektit sesa të tjerët dhe që mund të jenë të kufizuar në aftësinë e tyre për të kërkuar ose përfutur nga përfutimet e projektit. Individët dhe/ose grupet vulnerabël përfshijnë gjithashtu njerëz që jetojnë nën kufirin e varfërisë, personat pa tokë, të moshuarit, familjet me kryefamiljarë gra dhe fëmijë, refugjatët, personat e zhvendosur brenda vendit, pakicat etnike, komunitetet e varura nga burimet natyrore ose persona të tjerë të zhvendosur që mund të mos mbrohen nga ligji kombëtar dhe/ose ndërkombëtar. Projekti duhet t'i identifikojë personat/grupet vulnerabël dhe duhet të ndërmarrë veprimet e nevojshme për të siguruar që këta persona/grupe të mos jenë të disavantazhuar gjatë procesit, të jenë të informuar plotësisht mbi të drejtat e tyre dhe të jenë në gjendje të përfitojnë në mënyrë të barabartë nga mundësitë dhe përfutimet që ofron Projekti.

Vulnerabiliteti shqyrtohet në dy kontekste:

- Vulnerabiliteti para-ekzistues; i cila ekziston, me ose pa zhvillimin e Projektit dhe familje të tilla mund të jenë më pak të përgatitura për t'u përballur me tronditjet që shkakton zhvendosja, apo mund të kenë nevojë për ndihmë shtesë për të bashkëpunuar me Projektin, për të kuptuar të drejtat e tyre dhe për të përfutur ndihmë të mundshme; dhe
- Vulnerabiliteti nga vështirësitë kalimtare, i shkaktuar nga zhvendosja ekonomike e lidhur me Projektin, që ndodh si rezultat i pamundësisë së atyre që preken drejtpërdrejt nga Projekti për t'u përshtatur me kushtet e reja për shkak të tronditjes ose stresit që lidhet me aktivitetet e projektit.

Kompensimi nga projekti, i kombinuar me masa shtesë të rehabilitimit të jetesës, do të shërbejnë si mekanizma për të adresuar ndikimet e projektit.

Identifikimi i familjeve vulnerabël po bëhet nëpërmjet angazhimeve me palët e interesit dhe bazuar në analizën e anketimit për asetet dhe të dhënat socio-ekonomike. Si pasojë janë identifikuar kategoritë e mëposhtme:

- Familje të regjistruara si të varfra në shërbimet sociale lokale, me të ardhura nën kufirin kombëtar të varfërisë (19 raste);
- Familje me kryefamiljare gra (67 raste);
- Familje me kryefamiljarë të moshuar (≥ moshë e pensionit) pa ndonjë anëtar tjetër të familjes që sjell të ardhura (107 raste);
- Familje të kryesura nga persona me aftësi të kufizuara (17 raste).

8.2. Ndihma e mundshme / Mbështetja kalimtare

Bazuar në gjetjet dhe analizën e kryer, projekti do të ofrojë ndihmë dhe masa mbështetëse kalimtare si më poshtë:

Për familjet që humbasin strehimin:

- Përveç kompensimit për strukturat me kosto të plotë zëvendësimi (duke përfshirë kostot e transaksionit, pa marrë parasysh amortizimin), do të ofrohet mbështetje për zëvendësimin e banesave.

- Do të ofrohet mbështetje financiare kalimtare për kostot e zhvendosjes dhe shpenzimet e qirasë për 12 muaj.

Për bizneset që humbasin aktivitetin:

Përveç kompensimit për strukturat me kosto të plotë zëvendësimi, do të ofrohet mbështetje financiare kalimtare për të mbuluar humbjen e të ardhurave për bizneset dhe humbjen e pagave për punonjësit. Kompensimi do të llogaritet sipas kriterëve të përcaktuara në [seksionin 7.3](#) : Kuadri i të Drejtave dhe Kompensimit.

Ndërkohë që projekti do t'i mbështesë operatorët e biznesit për të gjetur një vendndodhje zëvendësuese për të rivendosur aktivitetet e biznesit dhe do të ofrohet kompensim në para për pjesën e biznesit të humbur gjatë periudhës së ndërprerjes së aktivitetit (humbje të të ardhurave), deri në:

- Maksimumi 3 muaj të ardhura për humbje të përkohshme të aktiviteteve të biznesit;
- Maksimumi 12 muaj të ardhura për humbje të përhershme të aktivitetit (deri në rivendosjen e tij në një vend tjetër);
- Dëmshpërblim për pagat e humbura për periudhën e ndërprerjes së biznesit deri në një maksimum prej 3 muajsh, për humbje të përkohshme të biznesit/punësimit, dhe nga 3-12 muaj për humbje të përhershme të biznesit (me të dhëna të provuara për periudhën e kontributeve shoqërore).

Kompensimi do të llogaritet rast pas rasti, si më poshtë:

- Kompensimi për personin juridik (bizneset e regjistruara) do të llogaritet sipas të ardhurave të deklaruara në zyrat tatimore.
- Për operatorët informale të biznesit, pa të dhëna kontabël të regjistruara zyrtarisht, kompensimi do të bazohet në pagën mesatare mujore kombëtare për 3 muaj, me qëllim rehabilitimin e jetesës.
- Pagat e humbura do të llogariten sipas pagave të deklaruara në zyrat tatimore dhe për punonjësit e paregjistruar bazuar në pagën mesatare mujore kombëtare.

Për grupet vulnerabël të identifikuar, mbështetja mund të përfshijë:

- Ndihmë gjatë procesit të marrjes së tokës dhe negocimit, duke përfshirë takime individuale në ambientet e tyre për të ofruar informacion mbi projektin, për të shpjeguar kriteret e pranueshmërisë, të drejtat, klauzolat e marrëveshjes së kompensimit dhe mekanizmat e ankesave. Kur është e nevojshme, duhet të ofrohet ndihmë për transport gjatë inspektimeve të parcelave dhe hyrjes/daljes në tokë.
- Mbështetje gjatë procesit të pagesës, informacion për hapjen e llogarive bankare, prokura për ata që nuk janë në gjendje të kuptojnë ose të nënshkruajnë marrëveshjet e tyre të kompensimit.
- Kur ekzistojnë përfitime specifike të ofruara nga qeveria ose institucione të tjera, por personat e afektuar në nevojë nuk janë në dijeni ose nuk janë në gjendje t'i përdorin ato, projekti do të koordinohet me autoritetet përkatëse për t'i lidhur ata me këto programe. Do të ofrohet gjithashtu ndihmë në dorëzimin e aplikimeve për të siguruar që individët e identifikuar në nevojë të mund të përfitojnë nga mundësitë e mbështetjes në dispozicion.
- Mbështetje për të aksesuar mundësi punësimi të krijuara nga Projekti ose për të identifikuar dhe aksesuar mundësi të tjera punësimi në nivel lokal (p.sh. punë publike, punësim në ndërmarrjet bashkiake, etj.);
- Ndihmë për të identifikuar dhe aksesuar aktivitete të tjera të gjenerimit të të ardhurave/jetesës (mundësi me biznese të tjera lokale);
- Ndihmë për të aksesuar trajnime profesionale, zhvillim aftësish.

8.3. Zbatimi i aktiviteteve të rehabilitimit të jetesës

Aktivitetet e rehabilitimit të jetesës do të zbatohen si më poshtë:

- Zëvendësimi i vendndodhjes së banesë dhe biznesit: nga një specialist i dedikuar (CLO ose i ngjashëm) brenda strukturës së HSH-së, ose CLO i jashtëm i angazhuar me kohë të pjesshme për periudhën e punimeve para-ndërtimit.
- Mbështetje Financiare Tranzitore: do të ofrohet nga HSH në formën e pagesave të njëhershme ose disbursime mujore për familjet ose bizneset që plotësojnë kriteret për kompensim, për të mbuluar nevojat gjatë periudhës tranzitore (familjet: 12 muaj; bizneset: 3-6 muaj).
- Mbështetje për personat vulnerabël: do të ofrohet nga HSH përmes një ekipi të dedikuar ekspertësh, duke përfshirë, por pa u kufizuar në, CLO-të, punonjësit socialë, këshilltarët ligjorë. Kjo mbështetje mund të ofrohet ose nga stafi i HSH ose nëpërmjet bashkëpunimit me një OJQ me përvojë të gjerë, të specializuar në identifikimin dhe ndihmën e individëve në nevojë në kontekstin shqiptar, me një anëtar të stafit me kohë të pjesshme të caktuar për këtë aktivitet.

9. Menaxhimi i Ankesave

9.1. Mekanizmi i ankesave të projektit

Mekanizmi i Ankesave (MA) për Projektin e Rehabilitimit të Linjës Hekurudhore Vore-Hani i Hotit është krijuar për të siguruar që ankesat nga PAP dhe palët e tjera të interesit të adresohen në mënyrë efektive dhe transparente. Mekanizmi është hartuar në përputhje me Politikën Mjedisore dhe Sociale të Bankës Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim (BERZH) dhe kuadrin ligjor shqiptar, duke synuar krijimin e një procesi gjithëpërfshirës, të arritshëm dhe efikas.

Ky mekanizëm njihet që ankesat mund të lindin gjatë zbatimit të projektit, veçanërisht në lidhje me marrjen e tokës dhe aktivitetet e ndërtimit. Për të zbutur çdo ndikim negativ, Mekanizmi i Ankesave përqendrohet në inkurajimin e zgjidhjeve miqësore përmes komunikimit të hapur dhe zgjidhjes bashkëpunuese të problemeve, duke siguruar që të gjithë PAP-të/palët e interesit të kenë akses të barabartë në këtë proces pa asnjë kosto përkatëse dhe në kohën e duhur. Ai mbulon procedurën se si Hekurudha Shqiptare pranon, shqyrton dhe përgjigjet ndaj çdo ankese të regjistruar pranë saj.

Për të siguruar që Mekanizmi i Ankesave të funksionojë në mënyrë efektive dhe të qëndrueshme, parimet e mëposhtme do të udhëheqin zbatimin e tij:

- **Pranimi dhe Regjistrimi në Kohë:** Çdo ankese që lidhet me marrjen e tokës ose çështje të tjera të projektit do të regjistrohet menjëherë në regjistrin e ankesave dhe do të konfirmohet brenda 7 (shtatë) ditëve pune nga marrja e saj. Ky konfirmim shërben si dëshmi formale për ankuesin se ankesa e tij po trajtohet dhe siguron transparencë që nga fillimi.
- **Mekanizmi i Drejtë dhe Transparent i Shqyrtimit/Apelimit:** Sistemi i menaxhimit të ankesave përfshin të paktën një nivel rishikimi ose apelimi për të lejuar një rivlerësim të paanshëm të ankesave të pazgjidhura. Ky hap synon të arrijë zgjidhje miqësore përmes diskutimeve bashkëpunuese dhe mirëkuptimit të ndërsjellë, duke shmangur sa të jetë e mundur ndjekjen gjyqësore.
- **Përpunim dhe Përgjigje Efikase:** Të gjitha ankesat do të trajtohen dhe do të marrin përgjigje brenda 30 (tridhjetë) ditëve pune nga pranimi i tyre. Kjo siguron që shqetësimet të adresohen në mënyrë të shpejtë, duke forcuar besimin dhe duke treguar angazhim për zgjidhjen e çështjeve në mënyrë efikase. Për ankesat që kërkojnë veprime korrigjuese afatgjata, do të ofrohen përditësime të ndërmjetme për t'i mbajtur ankuesit të informuar për progresin.

Hekurudha Shqiptare do të zbatojë një qasje dy-nivelëshe të menaxhimit të ankesave për të siguruar që problemet të zgjidhen shpejt dhe në mënyrë efektive, duke ruajtur transparencën dhe besimin midis palëve të interesit.

Niveli 1: Procesi i brendshëm i zgjidhjes së ankesave do të zbatohet nga ekipi i caktuar për menaxhimin e ankesave pranë Hekurudhës Shqiptare.

Niveli 2: Procesi i jashtëm i zgjidhjes së ankesave do të zbatohet nga një palë e tretë e pavarur ndërmjetësuese, i referuar si Komiteti i Ankesave, në rast se ankuesi nuk është i kënaqur me zgjidhjen e brendshme të ankesave. Për shkak se ky nivel kërkon angazhim dhe përfshirje të konsiderueshme nga autoritetet vendore/kombëtare, ky nivel nuk do të përdoret për ankesat që lidhen me ndikimet nga marrja e tokës dhe kompensimin, por do të jetë i disponueshëm vetëm për ankesat që lidhen me punimet e ndërtimit.

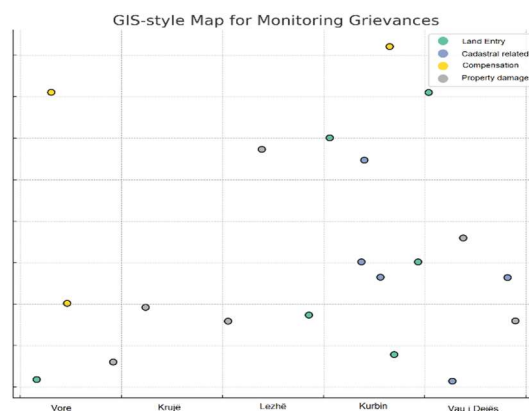

9.2. Kategoria e pritur e ankesave

Edhe pse projekti synon të minimizojë ndërprerjet e konsiderueshme, objektet ndihmëse si rrugët hyrëse dhe infrastruktura tjetër mbështetëse do të ndikojnë jo vetëm mbi tokën, por edhe mbi strukturat. Në këto kushte parashikohen disa lloje ankesash, duke përfshirë:

- *Ankesa të lidhura me të dhënat kadastrale*, që kanë të bëjnë me identifikim të gabuar të pronave (ndarja e një prone pronarit të gabuar për shkak të informacionit të pasaktë kadastral); prona private ose transaksione të paregjistruara në regjistrat kadastrale; mospërputhje ndërmjet kufijve të pronës të regjistruar në Zyrën Kadastrale dhe gjendjes faktike në terren, etj.;
- *Ankesat që lidhen me kompensimin* në rast se PAP mund të mos jenë dakord me shumat e kompensimit dhe procesin e vlerësimit për tokën, kulturat ose strukturat e prekura;
- *Ndikimet në tokë dhe pronë* që i referohen ankesave që mund të përfshijnë dëmtime në tokën bujqësore, kufizim të aksesit në pronë ose ndikime në ndërtesa dhe struktura të tjera të shkaktuara nga aktivitetet e ndërtimit;
- *Ankesa që lidhen me shqetësime gjatë ndërtimit* kur çështje të tilla si zhurma, pluhuri, trafiku i shtuar ose shqetësime të tjera të shkaktuara nga aktivitetet e ndërtimit mund të çojnë në ankesa nga komuniteti;
- *Mosrespektimi i standardeve dhe kërkesave ligjore*;
- *Procesi i shpronësimit*;
- *Hyrje e paautorizuar në pronë private*;
- *Dëmet që ndodhin gjatë fazës së ndërtimit*;
- *Rehabilitimi i jetesës*;
- *Mungesë informacioni dhe boshllëqe në komunikim, nëse palët e interesuara ndihen të painformuara mjaftueshëm mbi planet e projektit, afatet kohore apo procedurat e ankesave.*

Për të kuptuar më mirë kategoritë e ankesave dhe shpërndarjen e tyre, ato mund të paraqiten grafikisht duke përdorur programe të ndryshme GIS, që menaxhojnë në mënyrë efektive të dhënat në kohë reale. Këto mjete dhe shërbime lehtësojnë mbledhjen, përpunimin, vizualizimin dhe analizimin e informacionit në kohë reale. Kjo aftësi është veçanërisht e dobishme për monitorimin e sistemeve dinamike siç janë ankesat, ku trajtimi i informacionit në kohë është thelbësor. Programet GIS u lejojnë përdoruesve të vizualizojnë shpërndarjen gjeografike të ankesave, duke ndihmuar në identifikimin e modeleve dhe grupimeve në zona specifike.

Një nga karakteristikat kryesore të programeve GIS është aftësia e tyre për të gjeneruar “heatmaps” dhe për të kryer analiza hapësinore. Heatmaps evidentojnë zonat me dendësi të lartë ankesash, duke bërë më të lehtë identifikimin e pikave kritike dhe prioritizimin e ndërhyrjeve. Aftësitë e integritetit të platformës mundësojnë përditësime të të dhënave në kohë reale, duke siguruar që gjurmimi i ankesave të mbetet dinamik dhe i përshtatshëm. Për më tepër, programet GIS ofrojnë një ndërfaqe interaktive ku palët e interesuara mund të shohin statusin e ankesave, kohën e reagimit dhe progresin e zgjidhjes në kohë reale. Kjo ndërthurje e pandërprerë e analizës hapësinore me të dhënat në kohë reale i jep mundësi Hekurudhës Shqiptare të monitorojë ankesat në mënyrë efikase dhe të zbatojë zgjidhje në kohën e duhur.

Data Incidentit/Ankesës	☐ Incident/ankesë e njëhershme (data _____) ☐ Ndodhi më shumë se një herë (sa herë? _____) ☐ Në vazhdim (po përjetoj aktualisht problem)
Çfarë do të dëshironit të ndodhte për të zgjidhur problemin?	
Nënshkrimi: _____	
Ju lutemi kthejeni këtë formular te: Z. Eriton Hasaj, Menaxher i Komunikimit dhe Marrëdhënieve Sociale HEKURUDHA SHQIPTARE SH.A. (HSH), Rruga Egnatia, Nr. 3, Durrës, Email: anketa-projekte@hekurudha.al Tel / Mob: +355 69 202 9070	

Figura 76: Formulari i ankesës

Një ankues që paraqet një ankesë ka të drejtë të kërkojë që identiteti i tij të mbetet konfidencial, përveç rasteve kur ankuesi përfaqëson një organizatë. Kjo siguron që individët të ndihen të sigurt kur ngrenë shqetësime ose ankesa. Për të kërkuar konfidencialitet, ankuesi duhet ta përfshijë në mënyrë të qartë kërkesën e tij brenda paraqitjes së ankesës dhe të japë një shpjegim të shkurtër për nevojën e konfidencialitetit.

Pas marrjes së një kërkesë të tillë, do të bëhen të gjitha përpjekjet e arsyeshme për të mbrojtur identitetin e ankuesit gjatë gjithë procesit të zgjidhjes së ankesës. Kjo përfshin kufizimin e aksesit në informacionin personal të ankuesit vetëm për ata që janë të përfshirë drejtpërdrejt në adresimin e ankesës dhe sigurimin e trajtimit të sigurt të dokumentacionit përkatës. Megjithatë, konfidencialiteti nuk mund të garantohet në situata kur zbulimi kërkohej ligjërisht ose është kritik për zgjidhjen e ankesës. Në raste të tilla, ankuesi do të informohet paraprakisht.

Ankesat mund të dorëzohen në Hekurudhën Shqiptare duke përdorur të dhënat e kontaktit të paraqitura më poshtë:

Personi i kontaktit: Z. Eriton Hasaj, Menaxher i Komunikimit dhe Marrëdhënieve Sociale HEKURUDHA SHQIPTARE SH.A. (HSH) Rruga Egnatia, Nr. 3, Durrës Email: anketa-projekte@hekurudha.al Tel / Mob: +355 69 202 9070

9.4. Hapat/Procesi i ankesave

Siç u përmend më sipër, Hekurudha Shqiptare ka miratuar një qasje dy-nivelëshe për menaxhimin e ankesave ³⁸ për të siguruar që problemet të zgjidhen shpejt dhe në mënyrë efektive.

Procesi i brendshëm i zgjidhjes së ankesave, i referuar si procesi i Nivelit 1, menaxhohet nga një ekip i dedikuar për menaxhimin e ankesave i emëruar nga Hekurudhat Shqiptare. Ky ekip është përgjegjës për shqyrtimin dhe adresimin e ankesave të ngritura nga ankuesit. Nëse ankuesi, në rastin e ankesave që lidhen me punimet e ndërtimit, nuk është i kënaqur me zgjidhjen e ofruar përmes këtij procesi të brendshëm, ankesa përshkallëzohet në Nivelin 2, ku një Komitet i Pavarur i Ankesave vepron si një palë e tretë ndërmjetëse e pavarur për të lehtësuar zgjidhjen e mëtejshme.

Ankuesit kanë të drejtë të ndjekin mjete alternative ligjore në çdo fazë, duke përfshirë edhe paraqitjen e një ankese formale në rrugë gjyqësor, në përputhje me kuadrin ligjor të Republikës së Shqipërisë.

Figura më poshtë paraqet procesin e menaxhimit të ankesave të zbatuar nga Hekurudha Shqiptare për këtë projekt.

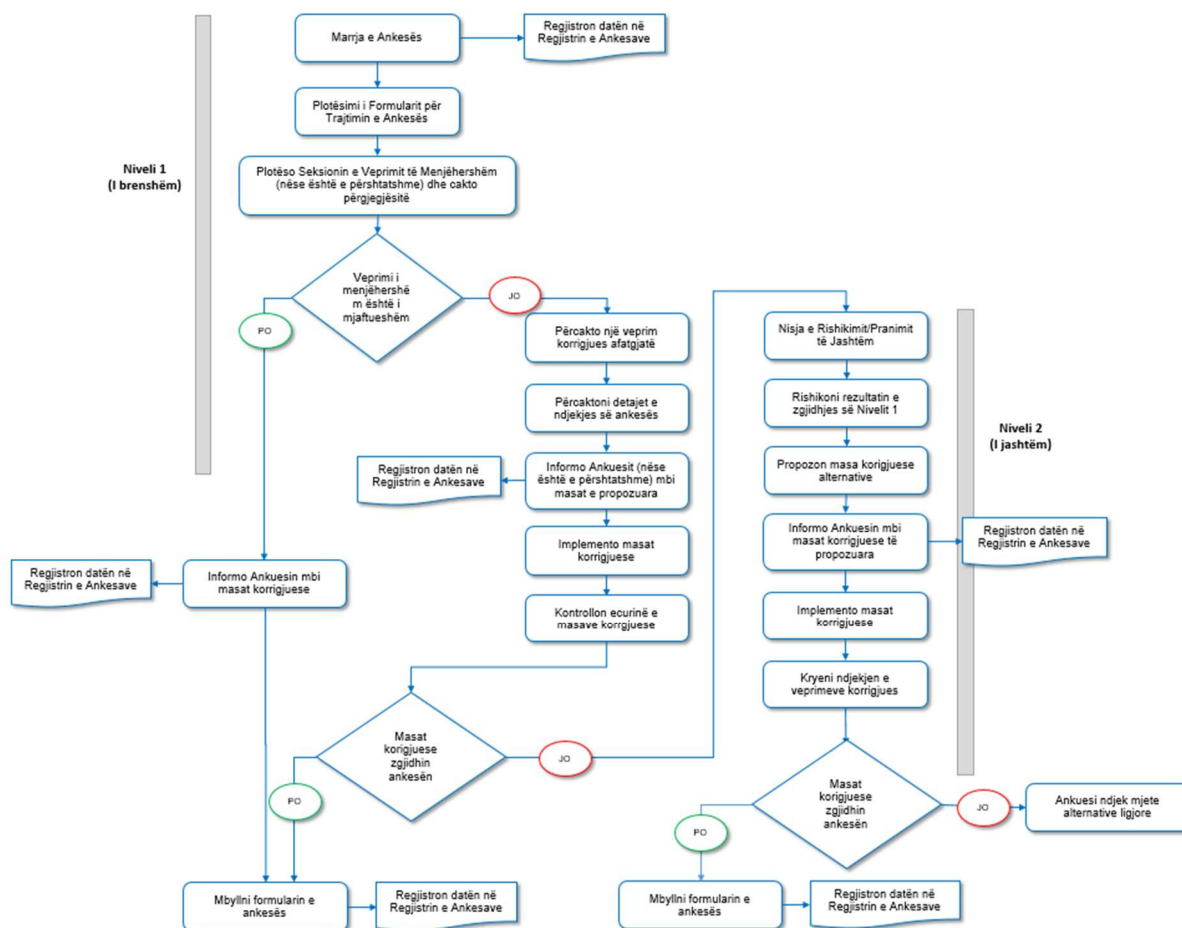

Figura 77: Diagrami i procesit të mekanizmit të ankesave

³⁸ WB16-ALB-TRA-01 Projekt i detajuar për rehabilitimin e linjës hekurudhore Vorë – Hani i Hotit, Shqipëria - Plani i angazhimit të palëve të interesit

9.4.1. Niveli 1 i menaxhimit të ankesave

9.4.1.1. Regjistrimi

Me marrjen e një ankesë, Koordinator i Ankesave e regjistron atë në një regjistër të dedikuar ankesash dhe i cakton një numër. Ky regjistër përfshin emrin e ankuesit (përveç nëse kërkohet anonimitet), një përshkrim të ankesës, datën e dorëzimit dhe numrin e referencës së caktuar.

Përveç sa është cituar më sipër, regjistri i ankesave do të përfshijë gjithashtu datën e marrjes/njoftimit të kthyer ankuesit, përshkrimin e veprimeve të ndërmarra (hetimi, masat korrigjuese) dhe datën e zgjidhjes dhe mbylljes/dhënies së përgjigjeve ankuesit.

Për çdo ankesë, do të hapet një dosje përkatëse, e cila përfshin elementët e mëposhtëm:

- fleta fillestare e ankesës (duke përfshirë përshkrimin e ankesës), së bashku me një konfirmim të marrjes që i dorëzohet ankuesit në momentin e regjistrimit të ankesës;
- fleta e monitorimit të ankesës, ku përmenden veprimet e ndërmarra (si hetimi, masat korrigjuese);
- fleta e mbylljes, një kopje e së cilës do t'i jepet ankuesit pasi ai/ajo të ketë rënë dakord me zgjidhjen dhe ta ketë nënshkruar atë.

9.4.1.2. Vlerësimi dhe caktimi

Koordinatori i Ankesave do të analizojë dhe vlerësojë plotësisht ankesat në koordinim me Drejtuesin e Njesisë së Zbatimit të Projektit (NJZP). Duke përdorur të gjithë informacionin e disponueshëm, ata do të vendosin nëse ankesa lidhet drejtpërdrejt me aktivitetin e projektit. Nëse përcaktohet se ankesa nuk ka lidhje me projektin, Koordinator i Ankesave do të dokumentojë gjetjet, do të informojë personin që ngriti ankesën dhe do ta mbyllë zyrtarisht ankesën në regjistrin e ankesave.

Në rast se ankesa gjendet e lidhur me projektin, Koordinator i Ankesave cakton një kategori ankesë e cila mund të përfshijë:

- Marrja e Tokës (CAI, vlera e kompensimit, shpronësimi, pagesa e kompensimit, mosmarrëveshjet e pronësisë, hyrja në tokë, dalja nga toka, rivendosja në gjendjen fillestare);
- Ndërtimi (pluhuri, zhurma, çdo dëmtim tjetër i shkaktuar gjatë ndërtimit);
- Aktivitete për Rivendosjen e Mjeteve të Jetesës (ndihmë për personat vulnerabël, ndikime të tjera në mjetet e jetesës);
- Mjedisi;
- Angazhimi i palëve të interesit (keqinformim ose mungesë informacioni në lidhje me projektin).

Koordinatori i Ankesave ia kalon rastin sektorit përkatës brenda Hekurudhës Shqiptare për hetim të mëtejshëm.

9.4.1.3. Konfirmimi

Një letër konfirmimi i dërgohet ankuesit brenda shtatë (7) ditëve pune, duke konfirmuar marrjen e ankesës së tij dhe duke dhënë informacion në lidhje me hapat e mëtejshëm.

9.4.1.4. Procesi i shqyrtimit dhe propozimi i zgjidhjes

Për ankesat që mund të zgjidhen shpejt, ndërmerren veprime korrigjuese të menjëhershme për të adresuar çështjen. Pasi të jenë marrë masat korrigjuese, ankuesi informohet menjëherë për hapat e ndërmarrë.

9.4.1.5. Veprim korrektues afatgjatë

Nëse ankesa kërkon hetim të mëtejshëm, Koordinator i Ankesave do ta informojë ankuesin rreth afatit kohor të propozuar dhe hapave që duhen ndërmarrë.

Brenda 30 (tridhjetë) ditëve pune nga pranimi i kërkesës, ankuesit i komunikohet një komunikohet një zgjidhje e propozuar. Kjo përfshin masa korrigjuese të detajuara ose një arsyetim nëse nuk konsiderohet i nevojshëm asnjë veprim. Gjithashtu, ankuesit i ofrohen detaje mbi procesin e apelimit në rast se ai ose ajo nuk pajtohet me veprimet e zgjidhjes.

9.4.1.6. Komunikimi përfundimtar dhe mbyllja

Ankuesit i jepet një dokument mbyllës, që përmbledh veprimet e ndërmarra dhe rezultatet e tyre.

Nëse ankuesi pajtohet me zgjidhjen, ankesa konsiderohet e mbyllur. Përndryshe, ai mund ta përshkallëzojë ankesën në nivelin e dytë (në rastin e ankesave që lidhen me ndërtimin).

Tabela 33: Hapat e menaxhimit të ankesave në Nivelin 1

Hapi	Aktiviteti	Përshkrimi
1	Pranoni dhe regjistroni ankesën	Merrni ankesa përmes të gjitha kanaleve të disponueshme dhe regjistroni ato në Regjistrin e Ankesave.
2	Vlerëso dhe Cakto	Vlerësoni nëse ankesa lidhet me projektin dhe caktoni sektorin përgjegjës brenda Hekurudhës Shqiptare që do trajtojë rastin.
3	Konfirmo	Një letër konfirmimi i dërgohet ankuesit, duke konfirmuar marrjen e ankesës së tij dhe duke dhënë informacion në lidhje me hapat e mëtejshëm.
4	Hetoni dhe zbatoni veprime korrigjuese të menjëhershme	Grupi përkatës i punës heton ankesën dhe, kur gjendet e përshtatshme, zbaton veprime të menjëhershme korrigjuese. Koordinator i Ankesave i komunikon ankuesit zgjidhjen e dhënë.
5	Hetoni dhe zbatoni veprime korrigjuese afatgjata	Grupi përkatës i punës heton ankesën dhe, kur gjendet e përshtatshme, zbaton veprime korrigjuese afatgjata. Koordinator i Ankesave i komunikon ankuesit zgjidhjen e dhënë.
6	Marrëveshja e zgjidhjes	Ankuesi pajtohet me zgjidhjen e dhënë nga komisioni.
7	Mbyll dhe ndiq	Zbatoni masa ndreqëse, dokumentoni procesin e mbylljes, kryeni ndjekje dhe monitorim të vazhdueshëm.

Tabela 34: Afatet kohore të zbatueshme për Nivelin 1

Aktiviteti	Afati kohor	Përgjegjës
Regjistrimi i ankesës në regjistrin e ankesave	Brenda 7 ditëve pune nga paraqitja e ankesës	Koordinatori i Ankesave
Konfirmimi	Brenda 7 ditëve pune nga paraqitja e ankesës	Koordinatori i Ankesave
Lësho letër refuzimi të ankesës (nëse është rasti)	Brenda 30 ditëve pune nga paraqitja e ankesës	Koordinatori i Ankesave
Komunikoni zgjidhjen e propozuar	Brenda 30 ditëve pune nga pranimi i pranimi	Koordinatori i Ankesave
Zbatoni veprime korrigjuese afatgjata	30/60/90 ditë	Sektori përgjegjës brenda Hekurudhës Shqiptare
Mbyll dhe ndiq	Brenda 30 ditëve pas zgjidhjes	Koordinatori i Ankesave

9.4.2. Niveli 2 i menaxhimit të ankesave

9.4.2.1. Inicimi i shqyrtimit të jashtëm nga Komiteti i Ankesave

Nëse një ankues nuk është i kënaqur me zgjidhjen në Nivelin e parë, ankesa e tij kur lidhet me punimet e ndërtimit përcillet në një Komitet të Pavarur Ankesash. Ky komitet përbëhet nga përfaqësues nga bashkitë lokale (një anëtar nga secila Bashki nëpër të cilën kalon hekurudha), dy përfaqësues të PAP-ve, një përfaqësues i një organizate të pavarur të shoqërisë civile (OSHC), ose avokat ose person tjetër.

9.4.2.2. Procesi i shqyrtimit dhe propozimi i zgjidhjes

Komiteti i Ankesave kryen një rishikim të plotë të ankesës, duke shqyrtuar me kujdes të gjitha aspektet e çështjes për të siguruar një kuptim gjithëpërfshirës. Kjo përfshin rivlerësimin e veprimeve të ndërmarra më parë për të zgjidhur ankesën, identifikimin e çdo boshllëku ose mangësie në proces dhe eksplorimin e zgjidhjeve alternative që mund t'i adresojnë më mirë shqetësimet e ankuesit. Qëllimi kryesor i këtij shqyrtimi është të arrihet një zgjidhje që është e drejtë, e balancuar dhe e pranueshme nga të gjitha palët e përfshira.

Në përfundim të procesit të rishikimit, komiteti propozon veprime konkrete për zgjidhjen e ankesës.

9.4.2.3. Komunikimi i zgjidhjes

Brenda 3 (tre) muajve nga fillimi i shqyrtimit të jashtëm, komisioni i jep ankuesit një përgjigje të detajuar, duke përfshirë çdo veprim korrigjues shtesë ose shpjegime për vendimet e marra.

9.4.2.4. Rezultati përfundimtar

Nëse ankuesi mbetet i pakënaqur, ai mund të ndjekë mjete juridike sipas ligjit shqiptar ose kanaleve të tjera të përshtatshme.

Tabela 35: Hapat e menaxhimit të ankesave në Nivelin 2

Hapi	Aktiviteti	Përshkrimi
1	Nisni Rishikimin e Jashtëm dhe Konfirmoni	Procesi i Rishikimit të Jashtëm iniciohet nga Koordinatori i Ankesave me miratimin e Drejtuesit të NJIP-it. Në të njëjtën kohë, Ankuesi informohet për ndërmjetësim shtesë që do të përfshijë pjesëmarrjen e tij aktive dhe gjithashtu pyetet për pëlqimin e tij.
2	Rishikimi i jashtëm i rezultateve të zgjidhjes së çështjeve të propozuar në Nivelin 1	Komiteti do të vlerësojë hetimin e ankesës fillestare për të përcaktuar nëse zgjidhja e Nivelit 1 ose veprimet e propozuara ishin të përshtatshme dhe të justifikuara bazuar në provat dhe informacionin e dhënë.
3	Propozimi i zgjidhjes	Komiteti do të publikojë rezultatet e procesit të tij të verifikimit, duke konfirmuar rezultatet e procesit të Nivelit 1 ose duke rekomanduar një zgjidhje alternative nëse konstaton se Hekurudha Shqiptare nuk e ka trajtuar në mënyrë të përshtatshme ankesën.
4	Komunikimi i zgjidhjes	Koordinatori i Ankesave i komunikon ankuesit zgjidhjen e dhënë nga komiteti.
5	Marrëveshja e zgjidhjes	Ankuesi pajtohet me zgjidhjen e dhënë nga komisioni.
6	Mbyll dhe ndiq	Zbatoni masa ndreqëse, dokumentoni procesin e mbylljes, kryeni ndjekje dhe monitorim të vazhdueshëm.

Tabela 36: Afatet kohore të zbatueshme për Nivelin 2

Aktiviteti	Afati kohor	Përgjegjës
Filloni procesin e shqyrtimit të jashtëm dhe merrni të gjitha të miratimet e nevojshme të brendshme	Brenda 30 ditëve kalendarike që nga mbyllja e ankesës në Nivelin 1	Koordinatori i Ankesave
Konfirmo pëlqimin e Ankuesve mbi procesin e shqyrtimit të jashtëm		Kryetar i NJZP-së
Ngritja e Komitetit të Ankesave	Brenda 30 ditëve kalendarike pas marrjes së ankesës nga Ankuesi	Kryetari i NJZP-së i ndihmuar nga Koordinatori i Ankesave
Lëshimi i vendimit për zgjidhjen nga shqyrtimi i jashtëm	Brenda 10 ditëve pune pas përfundimi i shqyrtimit të jashtëm	Komiteti i Ankesave
Zbatimi i masave korrigjuese të dakorduar	Varet nga lloji i korrigjimit dhe kushtet e marrëveshjes së arritur me palën në përputhje me ligjin.	Sektori përgjegjës brenda Hekurudhës Shqiptare

9.5. Mbyllja e ankesave

Një ankesë mbyllet zyrtarisht kur ndodh një nga sa vijon:

- Ankuesi është i kënaqur me zgjidhjen dhe nënshkruan dokumentin e mbylljes.
- Ankuesi nuk e përshkallëzon ankesën brenda një periudhe të caktuar pas marrjes së zgjidhjes.
- Komiteti i Ankesave jep një përgjigje përfundimtare dhe ankuesi nuk ndërmerr asnjë veprim të mëtejshëm.

Të gjitha ankesat e mbyllura dokumentohen në mënyrë të plotë, duke përfshirë hapat e ndërmarrë, veprimet e zbatuara dhe komentet e marra. Këto të dhëna sigurojnë transparencë dhe shërbejnë si referenca të vlefshme për menaxhimin e ankesave në të ardhmen.

Pasi një ankesë mbyllet, ajo dokumentohet plotësisht për të siguruar një regjistrim transparent dhe sistematik të procesit. Ky dokumentacion përfshin:

- Një përshkrim i detajuar i veprimeve të ndërmarra gjatë procesit të trajtimit të ankesave.
- Masat konkrete apo zgjidhjet që janë aplikuar për adresimin e ankesës.
- **Opinionet dhe reagimet** e ankuesit dhe palëve të tjera të përfshira mbi zgjidhjen dhe procesin.

Mbyllja kërkon që ankuesi të firmos (nëse nuk është anonim) në Formularin e Mbylljes. Ky formular shërben si një dokument zyrtar që zgjidhja e rënë dakord është shqyrtuar dhe pranuar nga ankuesi.

9.6. Vlerësimi i zgjidhjes

Pasi ankuesit i është dhënë një përgjigje për ankesën e tij, Koordinatori i Ankesave siguron që zgjidhja është zbatuar në mënyrë efektive dhe verifikon që çështja është zgjidhur plotësisht duke kënaqur të gjitha palëve e përfshira. Kjo ndjekje është thelbësore për ruajtjen e transparencës, llogaridhënies dhe besimit në procesin e menaxhimit të ankesave.

Për ta mbështetur këtë, Koordinatori i Ankesave do të përgatisë dhe menaxhojë një kornizë të strukturuar raportimi dhe vlerësimi, e cila përfshin:

I. Raportet javore dhe mujore:

Koordinatori i Ankesave do të gjenerojë raporte të detajuara për menaxhmentin e NJZP-së, duke ofruar një pasqyrë gjithëpërfshirëse të ankesave. Këto raporte do të përfshijnë:

- Numrin e përgjithshëm të ankesave të pranuar;
- Statusin e secilës ankesë (p.sh., e zgjidhur, në pritje, e apeluar);
- Çështje të pazgjidhura ose të hapura që kërkojnë vëmendje të mëtejshme.

Këto raporte sigurojnë që menaxhmenti i NJZP-it të jetë i informuar dhe të mund të ndërmarrë masa në kohë sipas nevojës.

II. Rishikimet mujore gjatë zbatimit të hershëm:

Gjatë fazave fillestare të procedurës së ankesave, Koordinator i Ankesave do të kryejë rishikime mujore për të mbledhur të dhëna për monitorimin e performancës. Kjo përfshin:

- Ndjekja e treguesve kryesorë të performancës (KPI), siç është koha mesatare e nevojshme për zgjidhjen e ankesave dhe përqindja e ankesave të zgjidhura në Nivelin 1;
- Identifikimi i modeleve ose problemeve të përsëritura në procesin e ankesave;
- Kryerja e një analize të boshllëqeve për të zbuluar çdo problem sistematik që mund të pengojë zgjidhjen efektive të ankesave.

Ky shqyrtim proaktiv ndihmon në përmirësimin e procesit të menaxhimit të ankesave dhe siguron zbulimin e hershëm të mangësive të mundshme.

III. Vlerësimet tremujore:

Çdo tremujor, Koordinator i Ankesave do të kryejë një vlerësim të thelluar të zbatimit të procedurës së ankesave. Ky vlerësim do të analizojë:

- Efektivitetin e përgjithshëm të procesit të zgjidhjes së ankesave;
- Kënaqësinë e palëve të interesit me rezultatet dhe komunikimin;
- Mundësitë për përmirësim në trajtimin e ankesave në mënyrë më efikase dhe të drejtë.

Ky proces monitorimi dhe vlerësimi shumë-nivelësh siguron që ankesat jo vetëm të adresohen, por edhe që të nxirren mësim të vazhdueshme për të përmirësuar sistemin e përgjithshëm të menaxhimit të ankesave.

10. Monitorimi dhe Vlerësimi

Masat e monitorimit janë hartuar për të siguruar zbatimin efektiv dhe në kohë të aktiviteteve të kompensimit dhe risistemimit. Monitorimi është mbledhja e rregullt e informacionit në lidhje me të gjitha aktivitetet e projektit dhe tregon nëse gjërat po shkojnë sipas planit duke ndihmuar HSH-në të identifikojë dhe zgjidhë problemet në kohë. Ai gjurmon inputet dhe rezultatet e projektit, të tilla si:

- Aktivitete;
- Raportimi dhe dokumentimi;
- Financat dhe buxhetet;
- Furnizimet dhe pajisje.

Sa i përket procesit të risistemimit dhe bazuar në aktivitetet e këtij Plani, aktivitetet e monitorimit do të synojnë të gjurmojnë dhe adresojnë çështjet e mëposhtme:

- Aktivitetet e caktuara sipas PR-së (pagesa e kompensimit, monitorimi dhe vlerësimi i dëmeve, etj.);
- Ndjekja e statusit të PAP;
- Monitorimi i mekanizmit të zgjidhjes së ankesave me qëllim identifikimin e efikasitetit të procesit të marrjes së tokës dhe kompensimit;
- Sigurimi i të gjitha të dhënave të nevojshme për përgatitjen e raporteve të zbatimit të PR-së.

Zbatimi i ligjeve ekzistuese shqiptare konsiderohet si një hendek i madh midis kuadrit kombëtar dhe masave mbrojtëse ndërkombëtare. Këtu, duhet të zbatohen politikat e BERZH-it dhe të gjithë përdoruesit e tokës të prekur duhet të kompensohen plotësisht.

Ligji shqiptar nuk parashikon një sistem monitorimi të pagesave të kompensimit dhe monitorimi bëhet thjesht si një ndjekje e ankesave dhe padive nga PAP. Për të siguruar përputhshmërinë me KP5 të BERZH-it, LARF ka rekomanduar që procedurat dhe pagesat e kompensimit të monitorohen si në mënyrë të brendshme, ashtu edhe të jashtme, siç është përshkruar në seksionet vijuese.

10.1. Monitorimi i brendshëm

Hekurudhat Shqiptare (HSH) do të administrojë një bazë të dhënash për risistemimin dhe shpronësimin, duke regjistruar informacion të detajuar mbi individët dhe pronat e prekura (përfshirë informacionin e kontaktit). Kjo bazë të dhënash do të ndjekë çdo rast shpronësimi dhe progresin e tij nëpër faza të ndryshme, të tilla si: dorëzimi ose nënshkrimi i njoftimeve të shpronësimit, përgatitja dhe dorëzimi i ofertave të kompensimit për Personat e Afektuar nga Projekti (PAP), marrëveshjet e kompensimit, pagesa e kompensimit, ndihma shtesë e ofruar dhe çdo ankesë ose procedurë gjyqësore e filluar.

Zbatimi i Planit të Risistemimit do të kryhet nga HSH dhe përfshin publikimin e dokumentit të PR-së, fillimin e procesit të shpronësimit dhe kompensimit, regjistrimin e tokave (pa kosto për PAP), pagesën e kompensimeve dhe ndihmave, dokumentimin e pagesave dhe dokumentimin e ankesave/kërkesave. Është thelbësore që Hekurudha Shqiptare të caktojë një individ të dedikuar përgjegjës për menaxhimin e procesit të risistemimit dhe shpronësimit. Ky person do të koordinojë aktivitetet e shpronësimit midis agjencive qeveritare, bashkive dhe ministrive që nga fazat e hershme të projektit.

NJZP e HSH do të monitorojë dhe raportojë te BERZH mbi detyrat e mëposhtme nëpërmjet raporteve progresive:

- Publikimi i dokumentit të PR-së,
- Shpërndarja e informacionit për të gjithë PAP në lidhje me procedurën e fillimit të shpronësimit dhe gjatë të gjitha fazave të shpronësimit,
- Regjistrimi i tokave (pa kosto për PAP),
- Sigurimi i fondeve të kompensimit nga qeveria në thesarin e shtetit,
- Pagesa e shumave të kompensimit,
- Ofrimi i ndihmës gjatë risistemimit,

- Menaxhimi i ankesave.

Hekurudha Shqiptare duhet të kryej monitorim të brendshëm mbi statusin e zbatimit të Planit të Risistemimit, duke përfshirë detajet e çdo ankesë të ngritur dhe zgjidhjet e tyre. Të gjitha gjetjet duhet të përfshihen në raportet përkatëse të progresit.

Rekomandohet që HSH të monitorojë nga afër zbatimin e PR-së gjatë fazës së ndërtimit të projektit. Për të siguruar përpunshmërinë me politikën, HSH, në bashkëpunim me kontraktorët, duhet të kryejë aktivitete monitorimi në mënyrë sistematike.

Raportet e progresit të përgatitura nga HSH duhet të përfshijnë, të paktën, sa vijon:

- Ankesat e pranuar,
- Kompensimi i marrë nga Personat e Afektuar nga Projekti (PAP),
- Kompensimi i PAP në proces,
- Aktivitete shtesë konsultimi dhe informimi të realizuara,
- Informacion shtesë sipas nevojës.

Raportet e monitorimit duhet të dokumentojnë çdo devijim nga dispozitat e PR-së gjatë zbatimit dhe të përshkruajnë masat korrigjuese, duke specifikuar sa vijon:

- Lloji i veprimit korrigjues,
- Procedurat e zbatimit,
- Përgjegjësia institucionale,
- Afatet kohore,
- Buxheti shtesë (nëse është i aplikueshëm).

Monitorimi i aksesit të përkohshëm në tokë për punimet e ndërtimit

Gjatë punimeve të ndërtimit, Kontraktori mund të ketë nevojë të përdorë përkohësisht tokë në pronësi private. Konsulenti Mbikëqyrës i HSH-së i angazhuar për të mbikëqyrur punimet civile do të jetë i detyruar të monitorojë dhe të raportojë çdo muaj nëse ka lindur nevoja për përdorim të përkohshme të tokës. Kontraktori do të jetë i detyruar të raportojë te HSH nëpërmjet Konsulentit Mbikëqyrës duke e informuar se nevojitet përdorim i përkohshme i tokës dhe të paraqesë marrëveshjen që ka negociuar me PAP të prekur nga një ndikim i tillë. Kjo marrëveshje e negociuar do t'i nënshtrohet miratimit nga HSH, për të siguruar që dispozitat e kontratës janë në përputhje me parimet e këtij PR-je. HSH do të mbajë një bazë të dhënash në formën e tabelave në formatin excel dhe do të dërgojë përditësime gjashtëmujore te BERZH.

10.2. Aspektet dhe treguesit kryesorë të performancës

Treguesit kryesorë që do të përdoren për vlerësimin e progresit të zbatimit të PR-së dhe përshtatjen e programit të punës, janë paraqitur në tabelën më poshtë. Këta tregues lidhen me proceset, rezultatet e menjëhershme dhe rezultatet përfundimtare.

Tabela 37: Treguesit e monitorimit

Treguesi	Burimi i Informacionit	Frekuenca e Matjes
Treguesit e të dhënave		
Numri i takimeve konsultuese, takimet e fokus grupeve, rezultatet e aktiviteteve të konsultimit	Procesverbal i mbledhjes	Dy herë në vit
Numri i personave/familjeve të prekura nga projekti që do të zhvendosen	Baza e të dhënave të zhvendosjes së projektit dhe të dhënat e menaxhimit të ankesave	Dy herë në vit
Shpenzimet e përgjithshme për kompensimin, zhvendosjen dhe rehabilitimin e jetesës	Të dhënat financiare të projektit	Dy herë në vit

Treguesi	Burimi i Informacionit	Frekuenca e Matjes
Rikthimi i tokës në gjendjen e mëparshme - numri i parcelave të përfunduara	Raportet e kontraktorëve të ndërtimit dhe të dhënat e menaxhimit të ankesave	Çdo vit
Kohëzgjatja e aktiviteteve të zbatuara në krahësim me kalendarin e zbatimit të PR-së	Krahasoni statusin e zbatimit me kalendarin e PR-së	Dy herë në vit
Treguesit e rezultateve		
- Numri i marrëveshjeve të kompensimit të nënshkruara - Numri dhe përqindja e pagesave të kompensimit të kryera	Baza e të dhënave të risistemimit të projektit dhe të dhënat financiare	Dy herë në vit
Zhvendosja Fizike - numri i njerëzve/familjeve të zhvendosura, lloji i ndihmës së ofruar për zhvendosje	Baza e të dhënave të risistemimit të projektit	Çdo vit
Masat e rehabilitimit të jetesës - llojet e masave të zbatuara, progresi i zbatimit, numri i përfutuesve	Baza e të dhënave të risistemimit të projektit	Çdo vit
Numri dhe lloji i ankesave në proces ose të pazgjidhura dhe trendet	Të dhënat e menaxhimit të ankesave	Dy herë në vit
Koha mesatare për pagesën e kompensimit	Matja e kohës midis marrëveshjes së kompensimit të nënshkruar dhe pagesës	Çdo vit
A përfaqëson kompensimi koston e zëvendësimit?	Hetoni nëse marrësit e kompensimit në para ishin në gjendje të blejnë një pronë të ngjashme	Çdo vit
Përdorimi i kompensimit	Baza e të dhënave të risistemimit të projektit	Çdo vit
Zhvendosja fizike – kënaqësia e personave të prekur me banesat/asetet e reja	Takime individuale me njerëz/familje Baza e të dhënave të risistemimit të projektit	Çdo vit
Të ardhurat/mjetet e jetesës: - Ndryshimet në nivelin e të ardhurave (të ruajtura, të rritura, ulur) - Riinvestimi në aktivitete të jetesës (blerja e tokës, pajisjeve, trajnimi i aftësive, etj.)	Takime individuale me njerëz/familje Baza e të dhënave të risistemimit të projektit	Çdo vit

11. Marrëveshjet Institucionale, Kalendari i PR dhe Buxheti

11.1. Marrëveshjet për financimin dhe menaxhimin e risistemimit

Për të siguruar që procesi i risistemimit të realizohet në përputhje me Politikën Mjedisore dhe Sociale të BERZH-it/dhe Kërkesave të Performancës, HSH do të organizojë ndarjen dhe miratimin e fondeve, burimeve të mjaftueshme për zbatimin e PR-së, monitorimin e progresit dhe raportimin.

Kushtetuta e Shqipërisë përcakton përparësinë e marrëveshjeve ndërkombëtare të ratifikuara nga Parlamenti Shqiptar, në rast se një ligj kombëtar nuk pasqyron ose bie ndesh me dispozitat e marrëveshjes ndërkombëtare.

Për më tepër, neni 17(4) i Ligjit të Shpronësimit përcakton që masat e kompensimit për pronat që do të shpronësohen për zbatimin e projekteve dhe investimeve në përputhje me një marrëveshje ndërkombëtare të ratifikuar ligjërisht, duhet të llogariten në përputhje me dispozitat e marrëveshjes, në rastet kur marrëveshja përcakton, ndër të tjera, mënyrën se si do të llogaritet kompensimi.

Ndërsa Agjencia Shtetërore e Kadastrës është përgjegjëse për të konfirmuar dhe ofruar informacion kadastral, për të verifikuar kufijtë e pronës dhe Agjencia Shtetërore e Shpronësimit të përfundojë procesin e shpronësimit dhe të shpërndajë pagesat e kompensimit përmes Thesarit të Shtetit, NJZP e HSH do të menaxhojë zbatimin e PR-së dhe monitorimin e marrjes së tokës dhe risistemimit (duke përfshirë çdo mbështetje kalimtare për rehabilitimin e jetesës ose familjet vulnerabël), dhe do të koordinojë menaxhimin e ankesave, konkretisht:

- Forcimin e kapaciteteve të NJZP të HSH në lidhje me çështjet sociale, në planifikimin, koordinimin, zbatimin dhe monitorimin e marrjes së tokës dhe risistemimit, përfshirë ankesat;
- Zhvillimin e konsultimeve dhe sigurimin që PAP të jenë të informuar mire mbi procesin e risistemimit dhe kompensimit;
- Koordinimin me Bashkitë, Agjencinë Shtetërore të Kadastrës dhe Agjencinë Shtetërore të Shpronësimit, Kontraktorin e Ndërtimit dhe BERZH-in dhe sigurimi i zbatimit të PR-së në përputhje me rrethanat.

Njësia e Zbatimit të Projektit (NJZP) në HSH:

NJZP ka përgjegjësinë për adresimin e çështjeve sociale (përfshirë marrjen e tokës) të projektit, përmes zhvillimit dhe zbatimit të planeve të përkatëse të menaxhimit (siç është ky PR). NJZP është gjithashtu përgjegjëse për:

- Të identifikojë ndikimet që mund të shkaktohen nga marrja e tokës dhe të sigurojë që ato po trajtohen në përputhje me standardet e BERZH-it për të arritur qëllimin e përmirësimit, ose të paktën të rivendosjes së standardeve të jetesës dhe/ose mjeteve të jetesës së personave të prekur para se të ndodhe zhvendosja;
- Të komunikojë me Njësitë Administrative dhe palë të tjera të interesit për shpërndarjen e informacionit dhe komunikimin mbi proceset e shpronësimit;
- Të sigurojë që shpërndarja e pagesave të kompensimit për PAP që plotësojnë kriteret të bëhet plotësisht dhe në kohë.

NJZP bashkëpunon me departamente të tjera përkatëse, me kontraktorin, si dhe me palët e tjera të interesit, duke përfshirë konsulentët dhe përfaqësuesit e BERZH-it. NJZP gjithashtu raporton të BERZH-i në lidhje me zbatimin e PR-së.

Eksperti Mjedisor dhe Social i NJZP-së

Ndërsa përgjegjësia dhe llogaridhënia kryesore për zbatimin e përgjithshëm të projektit i takon NJZP, eksperti Mjedisor dhe Social do të ofrojë mbështetje për çështjet mjedisore dhe sociale, duke përfshirë zbatimin e PR-së dhe marrjen përsipër të rolit të koordinimit të ankesave.

Ai/Ajo do të organizojë:

- Publikimin e PR-së dhe aktivitetet e angazhimit të palëve të interesit në terren;
- Koordinimin me autoritetet e përfshira në procesin e shpronësimit dhe shpërndarjen e kompensimit;
- Kontribuojë në monitorimin e aktiviteteve të PR-së dhe në raportim;
- Të veprojë si koordinator i ankesave.

Ai/Ajo do të jetë kontakti kryesor midis Projektit dhe personit që ngre ankesën, gjithashtu do të jetë pjesë e ekipit të brendshëm të menaxhimit të ankesave të HSH, dhe do të:

- Pranojë dhe regjistrojë ankesat në Regjistrin e Ankesave;
- Hetojë ankesën dhe të propozojë masa korrigjuese në konsultim me Drejtorin e NJZP-së;
- Monitorojë zbatimin e masave korrigjuese;
- Verifikojë mbylljen e kënaqshme të ankesës përmes dokumentacionit të plotësuar dhe konfirmimit nga PAP, për të mbyllur statusin në regjistrin e ankesave;
- Nisë Procesin e Rishikimit të Jashtëm, nëse është e nevojshme; dhe
- Përgatisë raporte javore dhe mujore për Menaxhmentin e NJZP-së me detaje mbi numrin dhe statusin e ankesave dhe çdo çështje të pazgjidhur që do të merret në konsideratë.

Konsulent (Ekipi mbështës për NJZP)

HSH ka angazhuar tashmë një konsulent që vepron si ekip mbështetës i NJZP-së, duke mbështetur Menaxhimin e Projektit nga NJZP-së me shërbime mbikëqyrëse ndërtimi dhe në çështje mjedisore dhe sociale. Konsulenti do të mbështesë NJZP-në në kontekstin e auditimit/raportimit të ndërmjetëm dhe gjithashtu do të përgatisë planin e veprimeve korrigjuese, sipas nevojës. Ai gjithashtu do të ofrojë trajnime në lidhje me dokumentimin dhe raportimin.

Kontraktori i Ndërtimit:

- Do të angazhohet me PAP përmes një Eksperti Komunitar/Social për qëllime konsultimi dhe informimi para dhe gjatë punimeve të ndërtimit, dhe për të adresuar çdo shqetësim në lidhje me aksesin ose shqetësime të tjera;
- Është përgjegjës për vlerësimin dhe pagesën e kompensimit për dëmet e përkohshme në pronat dhe asetet private gjatë punimeve të ndërtimit në përputhje me dispozitat e PR-së;
- Është përgjegjës për të kryer Hyrjen dhe Daljen në Tokë dhe për të mbajtur të dhënave;
- Mban evidenca të vlerësimeve dhe marrëveshjeve të kompensimit që lidhen me përdorimin e përkohshëm të tokës dhe dëmet;
- Pranon ankesat që lidhen me vlerësimin dhe kompensimin e dëmeve të përkohshme dhe përgatit raportet për HSH-në.

11.2. Buxheti për zbatimin e PR-së

Buxheti total i vlerësuar për zbatimin e PR-së është rreth **14.93 milionë euro**. Kostoja totale dhe shpërndarja e saj midis kërkesave të përcaktuara nga ligji shqiptar dhe kërkesave shtesë sipas KP5 të BERZH-it, siç përshkruhet në matricën e të drejtave ([Tabela 26](#)), paraqiten në tabelën më poshtë.

Tabela 38: Kostoja e përgjithshme dhe shpërndarja

#	Tema/Artikulli	Shuma e kompensimit	
		LEKË	EUR ³⁹
A.	Pronat private (993 prona)		
A.1	Kompensimi për sipërfaqen e prekur të tokës	348,275,408	3,553,831
A.2	Kompensimi për të mbjellat e prekura	76,200,170	777,553
	SHUMA (A)	424,475,578	4,331,383
B.	Pronat shtetërore me përdorues privatë të tokës që pretendojnë pronësinë e saj (372 prona)		
B.1	Kompensimi për sipërfaqen e prekur të tokës	316,551,102	3,230,113
B.2	Kompensimi për të mbjellat e prekura	58,426,067	596,184
	SHUMA (B)	374,977,169	3,826,298
C.	Pronat shtetërore me përdorues informalë të tokës (197 prona)		
C.1	Kompensimi për sipërfaqen e prekur të tokës	n/a	n/a
C.2	Kompensimi për të mbjellat e prekura	31,804,398	324,535
	SHUMA (C)	31,804,398	324,535
D.	Pronat në pronësi private/të pretenduara që nuk janë listuar si të prekura për shkak të problemeve me hartën kadastrale, por të identifikuar gjatë studimit të kryer në terren (537 prona)		
D.1	Kompensimi për sipërfaqen e prekur të tokës	121,513,315	1,239,932
D.2	Kompensimi për të mbjellat e prekura	53,509,343	546,014
	SHUMA (D)	175,022,658	1,785,945
E.	Pronat shtetërore, të palistuar si të prekura për shkak të problemeve me hartën kadastrale, por të identifikuar gjatë studimit në terren si të përdorura nga përdorues informalë të tokës (32 prona)		
E.1	Kompensimi për sipërfaqen e prekur të tokës	n/a	n/a
E.2	Kompensimi për të mbjellat e prekura	4,671,348	47,667
	SHUMA (E)	4,671,348	47,667
F.	Kompensimi i strukturave të prekura		
F.1	Kompensimi i Shtëpive, përfshirë pagesën për zhvendosje (19 të prekura)	161,076,780	1,643,641
F.2	Kompensimi i Biznesit, përfshirë pagesën për zhvendosje (21 të prekura)	131,487,356	1,341,708
F.3	Kompensimi i strukturave ndihmëse, p.sh. hangarë, stalla, serra, puse etj. (159 të prekura)	84,422,687	861,456
	SHUMA (F)	376,986,823	3,846,804
G.	Ndihmë për mbështetje kalimtare (duke përfshirë grupet vulnerabël)		
G.1	Ndihmë për njerëzit në nevojë (210 raste)	14,700,000	150,000
G.2	Kostot shtesë të zbatimit	16,170,000	165,000
	SHUMA (G)	30,870,000	315,000
H.	Kostot e transaksionit	44,100,000	450,000
	BUXHETI TOTALE I ZBATIMIT TË PR-së	1,462,907,973	14,927,632

³⁹ Kursi i këmbimit: 1 EUR = 98 LEKË (kursi mesatar për tremujorin e 4-të të vitit 2024)

Kategoritë e mësipërme (A-E) përfshijnë:

- **Kategoria A: Pronat Private** – Përfshin kompensimin e llogaritur për tokën dhe të mbjellat në pronat private të prekura sipas hartës kadastrale, në pronësi të personave me tituj pronësie të regjistruar. Krahësuar me kategoritë më poshtë, vetëm ky grup individësh ka të drejtë për kompensim sipas Ligjit shqiptar për Shpronësimet.
- **Kategoria B: Prona në Pronësi të Shtetit me Përdorues Privatë që Pretendojnë Pronësinë**– Përfshin kompensimin e llogaritur për tokën dhe të mbjellat në pronat shtetërore të prekura sipas hartës kadastrale dhe të përdorura nga persona që pretendojnë pronësinë, siç identifikohen gjatë studimit në terren.
- **Kategoria C: Pronat në Pronësi të Shtetit me përdorues informalë**– Përfshin kompensimin e llogaritur për të mbjellat në pronat shtetërore të prekura sipas hartës kadastrale dhe të përdorura në mënyrë informale për qëllime bujqësore nga përdoruesit e tokës (pa të drejta ligjore mbi tokën), siç janë identifikuar gjatë studimit në terren.
- **Kategoria D: Pronat Private që Nuk Rezultojnë si të Prekura për Shkak të Problemeve me Hartën Kadastrale, por të Identifikuara Gjatë Studimit në Terren** – Përfshin kompensimin e llogaritur për pronat që nuk janë shënuar si të prekura për shkak të problemeve kadastrale, por të identifikuar si të prekura gjatë studimit në terren, duke përfshirë pronat në pronësi private ose ato me përdorues që pretendojnë pronësinë.
- **Kategoria E: Pronat Shtetërore që Nuk Rezultojnë si të Prekura për shkak të Problemeve me Hartën Kadastrale, por të Identifikuara Gjatë Studimit në Terren si të Përdorura nga Përdorues Joformalë të Tokës** – Përfshin kompensimin e llogaritur për të mbjellat në pronat shtetërore që nuk janë shënuar si të prekura për shkak të problemeve kadastrale, por janë përdorur në mënyrë joformale për qëllime bujqësore nga përdoruesit e tokës pa të drejta ligjore mbi tokën, siç janë identifikuar gjatë studimit në terren.

11.2.1. Vlera e parashikuar e shpronësimit

Kjo kategori përfshin kostot direkte për kompensimin e tokës dhe aseteve të prekura që HSH do të kërkojë përmes kërkesës për shpronësim, e cila do t'i dërgohet Agjencisë Shtetërore të Shpronësimit dhe do të miratohet me VKM. Vlera totale e parashikuar për shpronësim është **949,873,556 lekë (9,692,587 euro)** dhe përbëhet nga:

- Shuma e kompensimit për tokën e 993 pronave private (siç konfirmohet nga të dhënat kadastrale);
- Shuma e kompensimit për kulturat dhe pemët frutore të prekura (të gjitha kategoritë e PAP-ve, pavarësisht statusit të pronësisë mbi tokën);
- Shuma e kompensimit për strukturat e prekura dhe pagesat për zhvendosje (të gjitha shtëpitë, bizneset dhe ndërtesat ndihmëse, pavarësisht nga statusi i tyre ligjor).

Tabela 39: Vlera totale e vlerësuar e shpronësimit

#	Tema/Artikulli	Kostoja e parashikuar	
		LEKË	EUR
1	Kompensimi për tokën (kategoria A1)	348,275,408	3,553,831
2	Kompensimi për të kulturat (kategoritë A2, B2, C2, D2, E2)	224,611,325	2,291,952
3	Kompensimi për strukturat (kategoritë F1, F2, F3)	376,986,823	3,846,804
4	Kostoja Totale e Shpronësimit	949,873,556	9,692,587

11.2.2. Vlera e vlerësuar e mbështetjes shtesë

Përveç kompensimit për humbjen e tokës dhe aseteve, HSH do të mbulojë kostot e transaksionit për PAP-të (shih [seksionin 7.8](#)), si dhe do t'i kompensojë PAP-të për çdo humbje të të ardhurave, do të ofrojë pagesa zhvendosjeje për familjet dhe bizneset e zhvendosura fizikisht, si dhe do të ndihmojë dhe

mbështesë personat vulnerabël. Shuma totale e vlerësuar për mbështetje shtesë është **74,970,000 lekë (765,000 euro)**.

Ndërsa buxheti për humbjen e të ardhurave dhe pagesat për zhvendosje do të përfshihet në buxhetin e shpronësimit të miratuar me Vendimin e Këshillit të Ministrave (VKM), kostot e mbetura për mbështetje shtesë nuk mund të përfshihen në këtë aplikim, pasi ato nuk parashikohen sipas legjislacionit kombëtar në bazë të së cilit operon Agjencia Shtetërore e Shpronësimit. Si rezultat, për këto masa mbështetëse, HSH mund të ndajë fonde brenda buxhetit të saj institucional ose t'i kërkojë kontraktorit të krijojë një fond të dedikuar për mbështetje sociale, që do të përdoret me kërkesë të HSH-së.

Tabela 40: Vlera totale e vlerësuar për mbështetjen shtesë

#	Tema/Artikulli	Kostoja e parashikuar	
		LEKË	EUR
1	Kostot e transaksionit (kategoria H)	44,100,000	450,000
2	Kostot e mbështetjes kalimtare (kategoritë G1, G2)	30,870,000	315,000
3	Kostoja Totale e Mbështetjes Shtesë	74,970,000	765,000

11.2.3. Vlera e parashikuar e ndryshimeve të VKM-së

Kompensimi i tokës për Kategorinë B dhe Kategorinë D nuk mund të përfundojë derisa të kryhet verifikim i mëtejshëm i dokumentacionit në dispozicion, konfirmim i pronësisë së tokës ose korrigjim i mospërputhjeve të të dhënave kadastrale. Prandaj, shuma e kompensimit për tokën, e llogaritur për këto kategori, do të alokohet përmes ndryshimeve të VKM-së. Shuma totale vlerësohet në **438,064,417 lekë (4,470,045 euro)**.

Tabela 41: Shuma e kompensimit e vlerësuar për ndryshimet e mundshme të VKM-së

#	Tema/Artikulli	Kostoja e parashikuar	
		LEKË	EUR
1	Kompensimi për tokën (kategoria B1)	316,551,102	3,230,113
2	Kompensimi për tokën (kategoria D1)	121,513,315	1,239,932
3	Shuma totale për ndryshimet e VKM-së	438,064,417	4,470,045

11.2.4. Përmbledhje e alokimit të buxhetit sipas kategorisë

Tabela 42: Përmbledhje e buxhetit të zbatimit të PR-së dhe shpërndarja e tij sipas kategorisë

#	Tema/Artikulli	Kostoja e parashikuar	
		LEKË	EUR ⁴⁰
1	Kompensimi për tokën në pronësi private (statusi i konfirmuar nga të dhënat e Agjencisë Shtetërore të Kadastrës)	348,275,408	3,553,831
2	Kompensimi për kulturat (të gjitha kategoritë e PAP-ve, pavarësisht statusit të pronësisë së tokës)	224,611,325	2,291,952
3	Kompensimi për strukturat (të gjitha shtëpitë, bizneset dhe ndërtesat ndihmëse, pavarësisht nga statusi i tyre ligjor)	376,986,823	3,846,804
KOSTOT TOTALE E SHPRONËSIMIT (SHUMË 1)		949,873,556	9,692,587
4	Kostot e transaksionit	44,100,000	450,000
5	Kostot e mbështetjes kalimtare	30,870,000	315,000
KOSTOT TOTALE E MBËSHTETJES SHITESË (SHUMË 2)		74,970,000	765,000
6	Kompensimi për tokën shtetërore me pretendues private dhe pronat në pronësi/të pretenduara nga privatë që mbeten të paprekura për shkak të problemeve kadastrale.	438,064,417	4,470,045
SHUMA TOTALE PËR NDRYSHIMET E VKM-së (SHUMË 3)		438,064,417	4,470,045
BUXHETI TOTALE I ZBATIMIT TË PR-së (SHUMË 1+2+3)		1,462,907,973	14,927,632

⁴⁰ Kursi i këmbimit: 1 EUR = 98 LEKË (kursi mesatar për tremujorin e 4-të të vitit 2024)

11.3. Kalendari i PR

Kalendari i PR-së me aktivitetet kryesore dhe afatet e përafërta paraqitet në tabelën më poshtë:

Tabela 43: Kalendari i zbatimit të PR-së

Komponentët	Afati kohor – Muaj													
	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14
Plani i Marrjes së Tokës dhe Risistemimit (PR)														
Konsultimi dhe miratimi i dokumentit të PR-së dhe Matricës së Kompensimit me BERZH-in dhe Autoritetet.														
Përditësimi i PR-së, duke përfshirë LRP-në nëse është e nevojshme														
Zhvillimi i trajnimeve me stafin përkatës dhe angazhimi me palët e interesit. Fillimi i Procesit të Shpronësimit														
Nënshkrimi i Marrëveshjeve Vullnetare pas Publikimit të PR-së														
Pagesa e kompensimit. Dhënia e mbështetjes kalimtare për familjet në nevojë, zbatimi i masave për rehabilitimin e jetesës nëse kërkohet, zbatimi i procesit të menaxhimit të ankesave														
Piketimi dhe Hyrja në Tokë në pronat që ende nuk janë aksesuar														
Konsultim dhe angazhim i vazhdueshëm me PAP-të dhe palët kryesore të interesit. Zbatim i vazhdueshëm i procesit të ankesave. Përditësim i vazhdueshëm i PR-së (gjatë gjithë Ndërtimit). Këto aktivitete do të zhvillohen gjatë gjithë periudhës së zbatimit të PR-së.														

Kalendari i zbatimit të PR-së duhet të integrohet me afatet e përgjithshme të projektimit dhe ndërtimit, në mënyrë që të sigurohet kohë e mjaftueshme për konsultim dhe dakordësi me familjet e prekura. I gjithë kompensimi duhet të paguhet përpara fillimit të aktiviteteve të ndërtimit dhe masat për rehabilitimin e jetesës dhe ndihma shtesë duhet të jenë hartuar plotësisht dhe gati për t'u zbatuar.

Kalendari i PR-së do të përditësohet gjatë gjithë procesit të PR-së dhe gjatë gjithë kohëzgjatjes së Projektit.

12. Anekset

Aneksi 1 – Modeli i formularit të pyetësorëve për anketat në terren

Aneksi 2 – Deklaratë “Dhënie pëlqimi për marrjen e të dhënave personale”

Aneksi 3 – Poster, Broshura dhe Pyetje & Përgjigje

Aneksi 4 – Minutat e takimeve gjatë konsultimeve fillestare

Aneksi 5 – Lista e strukturave të ndodhura në kufi të zonës së ndërhyrjes së projektit

Aneksi 6 – Seksioni A: Harta e gjurmës së projektit e mbivendosur në hartën kadastrale
Seksioni B: Lista paraprake e pronave të prekura sipas hartës kadastrale

Aneksi 7 – Hartë indikative që tregon paraqitjen e kufirit të pronës bazuar në inspektimin në terren, krahasuar me ato në hartën kadastrale.

Aneksi 8 – Vlerat e kompensimit për pronarët dhe përdoruesit e tokës për humbjen e tokës dhe kulturave bujqësore në pronat e prekura sipas hartës kadastrale

Aneksi 9 – Shumat e kompensimit për pronarët dhe përdoruesit e tokës për humbjen e tokës dhe të kulturave bujqësore në pronat që nuk janë listuar si të prekura për shkak të problemeve me hartën kadastrale, por janë identifikuar si të prekura gjatë vëzhgimit në terren

Aneksi 10 – Inventari i kulturave shumëvjeçare, vjetore dhe pemëve dekorative të prekura nga projekti në pronat e regjistruara si private, bazuar në të dhënat e regjistrave kadastral

Aneksi 11 – Përshkrimi dhe vlerësimi i detajuar për kompensimin e strukturave të prekura

Aneksi 12 – Lista e pronave të prekura të regjistruara si “pyll” ose “kullotë”

Aneksi 13 – Studimi i vlerave të tokës urbane

Aneksi 14 – Letrat zyrtare të siguruar nga institucionet qeveritare